

Biliyor(mu)sun(?)

Her Kadın Heteroseksüel Değildir

**lezbiyenler ve biseksüel
kadınlar**

KAOS GL

the
GLOBAL FUND
for
WOMEN

Bu kitapçığın hazırlanması,
basılması ve çoğaltılıp dağıtılmasında finansal kaynak sağlayan
Global Fund For Women'a teşekkür ederiz.

Kaos GL Yayınları - Eylül 2007

Baskı:

Ayrıntı Basımevi

www.ayrintibasimevi.com.tr

T:0.312.394 5590 F:0.312.394 5594

İçindekiler

Önsöz

Bölüm 0 : Tanımlar/Kavramlar

Bölüm 1 : Her kadın heteroseksüel değildir.

Bir kadın lezbiyen/biseksüel olduğunu nasıl anlar?
Lezbiyenlik biyolojik mi, yoksa psikolojik mi?
Lezbiyen/biseksüel olduğumuzu herkese söylemek zorunda mıyız?
Lezbiyenler/biseksüel kadınlar birbirlerini nasıl bulurlar?

Bölüm 2 : Sıkça Sorulan Sorular

Bölüm 3 : Aşk ve Cinsellik

“Kadın Kadına Öykü Yarışması” - Aşk Öyküleri
Cinsel Sağlık

Bölüm 4 : Aile

Ailenize açılmadan önce...
“Canım Ailem” Öyküleri
Eşcinsel Evlilik
Eşcinsel Aile

Bölüm 5 : Hukuk

Bölüm 6 : Politika

Lezbiyen ya da biseksüel kadın olmak beraberinde politik bir duruş getirir mi?
Türkiye’de Lezbiyenler/Biseksüel Kadınlar Ve Örgütlenme
Feminizm
Kadın Kadına Öykü Yarışması
Kadınları Seven Kadınlar Fotoğraf Sergisi: “Aç Yüzünü”

Bölüm 7 : Kitap

Bölüm 8 : Sinema

Bölüm 9 : İnternet

Kendi ÷lkemize bakabilmek...

Merhaba,

Elinizdeki kitapçığın tek bir derdi var: Tanımak ve tanışmak. Hem kendimizi daha iyi tanımak hem de karşımızdakiyle daha yakından tanışmak...

Lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların kendi ÷lkelerine dönüp bakacakları bir yol haritası çizmeye çalıştığımız bu kitapçıkla, asırlardır gizemli bir kutu sandıkları lezbiyenleri ve biseksüel kadınları merak edenlere de kutunun içinde aslında çok da "farklı" bir şey olmadığını göstermeye çalıştık.

Bilmediklerimiz, görmediklerimiz, duymadıklarımız değil belki içindekiler; ama bazen bilinmesi istenmeyen, gösterilmeyen, duymamız engellenenler... Bu yüzden ses verelim istedik. Herkesin heteroseksüel varsayıldığı bu dünyada, biz kimseyi 'bir şey' varsaymadan, herkes okusun, bir şey bulsun diye ses verdik.

Aslında nereden başlasak bilemedik, sonra da bir türlü bitiremedik...

Bu kitapçık fikri de, kapsamı da yıllar öncesinden belirlenmiş ve esin kaynağı çok önceden paylaşılmış, taslağı hazır bir metni içeriyor. 1999 yılında Sappho'nun Kızları, "Lezbiyenler Hakkında" adlı bir broşür çıkarmıştı. Çok büyük bir ilgi gören bu broşür kısa sürede tükenmiş, soranlara arşivimizden çıkarıp "aman dikkat" diye gösterdiğimiz tarihi bir belgeye dönmüştü. O günden bugüne seneler geçti ve dilimizden düşürmediğimiz yeni, güncellenmiş bir broşür/kitapçık ihtiyacı ise sürekli arttı. "Lezbiyenler Hakkında" adlı broşür, bir ilkti ve çok değerli bir tarihi saklıyordu içinde. Bu kitapçığın içeriğinde de göreceksiniz; Sappho'nun Kızları'nın broşürü kitapçığımızın iskeletini şekillendirmeye çok yardımcı oldu. Ete kemiğe büründürürken de onların sözlerini birebir taşıdık sayfalarımıza. Hemen her bölümde bu broşürden alıntılar bulacak ve Sappho'nun Kızları ile daha yakından tanışacaksınız.

Önemli bir noktayı da hemen belirtelim: Bu broşür "lezbiyenler hakkında"ydı; çünkü o zamanlar biseksüel hareketi bugünkü gibi olgunlaşmamıştı ve bizler de biseksüel kadın bilincine uzak olduğumuzdan "hepimiz lezbiyeniz" diyorduk. Kadınları seven her kadın lezbiyendi bizim için, erkekleri de seviyor olması bizim konumuz dışındaydı. Bugün, bu yaklaşımın bir çeşit görmezden gelme ve ötekileştirme içerdiğinin bilincinde olarak, biseksüel kadınların sadece kadınları seven yönlerini dikkate alarak, 'biseksüel' diye ayrıca belirtmeye gerek duymama gibi bir tavırdan politik olarak da kaçınıyoruz.

Yararlandığımız bir diğer önemli kaynak ise, elbette Kaos GL dergisiydi. Birçok bölümde, dergide daha önce yayınlanmış olan yazıların bazen tam metnini bazen de alıntılarını okuyacaksınız. Burada yine bir hatırlatma yapalım: Kimi yazılar Kaos GL arşivinin çok eski sayılarından alındığı için, o zamanın koşulları içinde değerlendirilmesi gerekiyor. Tıpkı yukarıda belirttiğimiz biseksüelliğe bakış gibi, bugün radikal bir şekilde değişmiş yaklaşımlar içeren metinlerle de karşılaşabilirsiniz. Bazı kavramlar bugün kullanıldıkları hallerinden farklı. Bunlardan en önemlisi “gay” sözcüğü, 1999-2000 Aralık-Ocak sayısından önceki tüm metinlerde, İngilizce'den aynen alındığı şekliyle yazılmış. (Bu sözcüğün tarihçesi için “Tanımlar” bölümüne bakabilirsiniz.) Biz de orijinal metne sadık kalmak adına değişiklik yapmadık. Bu nedenle, okurken tarihlere bakmayı unutmayın.

Yaralandığımız kaynaklardan söz ederken “bugünden sözler de olsun” amacıyla Kaos GL'nin web sitesinde düzenlediğimiz “Sıkça Sorulan Sorular” anketini ve gelen yanıtları da unutmamalıyız. Bu anketteki soruların bir kısmı yine Sappho'nun Kızları'nın broşüründen yararlanılarak hazırlandı. Geri kalan sorular da, bugüne kadar birçok insanın bize yönelttiği önyargılı, meraklı, kimi zaman ciddi bir ayrımcılık barındıran ve sözel şiddet olarak değerlendirilebilecek tanıklıklarımızdan seçmeler. Dileriz ki kutunun açılması işe yarar ve bundan sonra bu sorularla daha az karşılaşırız.

Ankete verilen yanıtların, farklı bakış açılarından, birbirinden bağımsız bireylerin farklı tepkilerinden haberdar olmak adına ufuk açıcı olacağını ve kimi zaman gülümseyerek kimi zaman kızarak okuyacağınız cümlelerde kendinizden de bir şeyler bulacağınızı düşünüyoruz. Kim bilir, bu sorularla bir dahaki olası karşılaşmamızda, şimdیه kadar aklımıza gelmemiş bu yanıtlardan faydalanırız.

Evet, bu kitapçığı hazırlarken bir yol haritası çizmeye, elimizden geldiğince geniş bir coğrafyadan bakmaya çalıştık; gitmediğimiz ülke, şehir, kasaba kalmasin, herkes bir şeyler bulabilsin, beklentiler karşılansın istedik. Kusursuz olma iddiasında değildik yola çıkarken. Bu yüzden kimse alınmasın, gücenmesin, kızmasın. Gözümüzden kaçmış ülkeler olduğunu ya da yanlış koordinatlar verdiğimizizi düşünüyorsanız bunu bizimle paylaşın.

Aslında nereden başlasak bilemedik, sonra da bir türlü bitiremedik demiştik ya; doğru. Daha söylenecek çok söz var, gidilecek daha çok ülke... Bu yüzden üç noktayla bıraktığımız yerden başka kadınlar devam etsin istedik.

Son olarak, bu kitapçığın oluşmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. Onlarsız bu yola çıkamazdık.

bölüm: **0**
Tanımlar / Kavramlar

CİNSEL YÖNELİM

Belli bir cinsiyetteki bireye karşı süregelen duygusal, romantik ve cinsel çekimi ifade eder. Cinselliği oluşturan dört unsurdan biridir.

Cinsellikle ilgili diğer üç unsur ise;

- Biyolojik cinsiyet,
- Toplumsal cinsiyet kimliği (erkek ya da kadın olmaya ilişkin psikolojik duyum)
- Toplumsal cinsiyet rolüdür (eril ya da kadınsı davranışları belirleyen kültürel normlara uyum).

Tanımlanmış üç cinsel yönelim ise;

- Kişinin kendi cinsiyetinden birine yönelmesi eşcinsellik,
- Kişinin karşı cinsiyetten birine yönelmesi heteroseksüellik,
- Kişinin her iki cinsiyete de yönelmesi biseksüelliktir.

Cinsel yönelim, duyguları ve kendilik kavramını içerdiği için cinsel davranıştan farklıdır. Bireyler davranışlarıyla cinsel yönelimlerini ifade edebilecekleri gibi etmeyebilirler de.

EŞCİNSEL: Kendi cinsinden olanlara duygusal, erotik ve cinsel yönelim içinde bulunan kadın veya erkektir.

Gey: Bu terim, eşcinsel kurtuluş hareketiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu süreçte, "homoseksüellik"ten politik bir kopuş olarak tanımlanmıştır. "Homoseksüel" kelimesi, tıp tarafından tanımlanmış olduğu halde, "gey" kelimesi, aynı cinsten insanların birbirlerine karşı duygusal, erotik, cinsel yönelimleriyle yarattıkları hayat tarzını tanımlamak için, eşcinsel bireyler tarafından ortaya konmuştur. Başlangıçta hem kadın hem erkek eşcinselleri kapsayan bir sözcük olmakla beraber, günümüzde sadece erkek eşcinseller kendilerini ifade etmek için kullanılmaktadırlar; ancak İngiltere'deki karşılığı olan "gay" sözcüğü yurtdışında gündelik konuşmada her iki cinsiyet için de kullanılabilir. Bu kelimenin, Türkçe'ye, İngilizce'den olduğu gibi alınması 1980'lere rastlar. 2000'li yıllardan itibaren de, şu an kullanılan haliyle, okunduğu gibi yazılmaktadır.

Lezbiyen: Lezbiyen şair Sappho'nun yaşadığı Lesbos (Midilli) adasının isminden türetilmiş bir terim olup, duygusal, cinsel,

erotik yönelimleri kendi cinsinden bireylere yönelik olan kadınları tanımlamak için kullanılmaktadır.

BİSEKSÜEL: Kendi cinsine ve aynı zamanda karşı cinse duygusal, erotik ve cinsel yönelim içinde bulunan kadın veya erkektir.

HETEROSEKSÜEL: Duygusal, cinsel ve erotik olarak karşı cinsten kişilere yönelmiş olan kadın ya da erkek. Kendiliğinden ve zorunlu olarak, toplumda egemen var oluşturu. Bu kendiliğinden ve zorunluluk hali, heteroseksüel bireylerin kendilerini "heteroseksüel" olarak tanımlamalarına bile gerek duyulmamaktadır. Bu durumdaki bireyler, kendini "eşcinsel" ya da "heteroseksüel olmayan" diye tanımlayan bireylerin ortaya çıkmasını kavrayamamakta, "homofobik" ve "heteroseksist" olabilmektedir. Doğal olarak bu durum, bütün heteroseksüellerin heteroseksist olduğu anlamına gelmemektedir.

TOPLUMSAL CİNSİYET KİMLİĞİ

TRANSEKSÜEL: Hem erkek hem de kadın için geçerlidir. Kişi erkek olduğu halde kadın olmayı isteyebilir, kadın olduğu halde erkek olmayı isteyebilir. Ancak transeksüel, daha çok ruhsal eğilimler için belirleyici bir kelimedir. Kişinin davranışlarından çok iç dünyasında kendisini karşı cinsten biri gibi görmesi, hissetmesidir. Bu yüzden transeksüelleri dış görünüşlerinden belirlemek söz konusu değildir. Çünkü kendilerini karşı cinsten hissettiklerini dış görünüşlerine her zaman yansıtmazlar.

TRAVESTİ: Daha çok dış görünüşle ve davranışlarıyla karşı cinse ait olma isteğini ifade eder. Halk arasında travesti dendiğinde daha çok "kadın kılığındaki erkekler" akla gelse de travesti kelimesi aslında hem erkek hem de kadın için geçerlidir. Travestiler, karşı cinsin eşyalarını kullanmaktan, karşı cinsin giydiği kıyafetleri giymekten, ait olmak istediği cinsin davranışını sergilemekten zevk alan kimselerdir. Yani bir travestiyi dış görünüşü ve davranışlarından tanımak mümkün. Halk arasında ameliyatla kadın olmamış, yalnızca dış görünümü ve davranışlarıyla kadın kimliğine bürünenleri; transeksüel de giyim ve davranışlardan öte ameliyatla kadın olanları belirlemek için kullanılan yerleşmiş kelimelerdir.

TRANSJENDER: Ameliyat olmuş ya da olmamış kadın veya erkeklerden biyolojik cinsiyetine ve görünümüne bir şekilde müdahale edenlerin tamamını kapsayacak şekilde, travesti ve transeksüel için kullanılan genel ifadedir. Yurtdışında kullanılmakla birlikte ülkemizde bu terim çok fazla yaygınlık kazanmamıştır.

TOPLUMSAL CİNSİYET/BİYOLOJİK CİNSİYET:

İki sabit toplumsal cinsiyet kimliği olduğu düşüncesinin ötesine geçmek, bazılarımız için yeni ve baş etmesi güç bir fikirken, bazılarımız için hayatın ta kendisi. “Biyolojik cinsiyet” ve “toplumsal cinsiyet” ayrı, ancak bağlantılı kavramlardır. Biyolojik cinsiyet, genel olarak, bir insanın penis, testisler, vajina, rahim ve benzeri biyolojik özellikleri üzerinden tanımlanır. Bunlar anatomik bakımdan bir kişiyi kadın ya da erkek olarak tanımlayan özelliklerdir. “Toplumsal cinsiyet” ya da tıpta kullanılan terimiyle “cinsellik kimliği” ise çeşitli anlamlarda kullanılır. Bazen “toplumsal cinsiyet” kavramıyla toplumsal cinsiyet rolleri ya da ifadeleri -belli bir zaman döneminde belli bir kültürde “erkeksi” ya da “kadınsı” kabul edilen davranış özellikleri- kastedilir. Bu özellikler, saç şekli ve giyim stilinden, insanların konuşma ya da duygularını ifade etme tarzlarına kadar uzanabilir. “Toplumsal cinsiyet” kavramı, toplumsal cinsiyet kimliğini -erkek, kadın ya da transeksüel olarak kendimize dair içsel algımızı- ifade etmek için de kullanılabilir.

TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET TÜRLERİ

HOMOFOBİ: Eşcinsellere yönelik önyargı ve nefreti anlatır. Bir tür kaygı ve korku ifadesidir.

TRANSFOBİ: Travesti ve transeksüellere yönelik önyargı ve nefreti anlatır. Biyolojik cinsiyetinden dolayı kendisinden beklenen seksüel ve toplumsal rollere uymayarak cinsiyet değiştirenlere karşı bir tür kaygı ve korku ifadesidir.

HETEROSEKSİZM: Bir tür ırkçılıktır. Kadınlara yönelik ayırmacılık olan seksizmin (cinsiyetçilik), heteroseksüel olmayanlara yönelik halidir. Heteroseksizm, heteroseksüelliği bir zorunluluk olarak görme ve biricik varoluş biçimi olarak dayatma halidir.

HETEROSEKSİST: Heteroseksizmi savunan kişidir. Heteroseksüellik dışında hiçbir varoluşu kabul etmez ve heteroseksüel olmayanlara şiddete varan fizik ya da psikolojik terör uygular.

bölüm:1
**Her Kadın
Heteroseksüel Değildir**

Her kadının heteroseksüel olmadığını bilmeyen var mı ki, böylesine gereksiz bilgilendirme içeren bir başlık attık, diye durup sorabilirdik kendimize. Ama sormadık; çünkü aksini söylemedikçe herkesin heteroseksüel varsayıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Bu nedenle, hiç kimse, karşısına heteroseksüel değilim diyen biri çıkmadığı sürece heteroseksüelim demeye gerek duymuyor. Lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların yaşadığı yok sayılma, kendimizi ve cinselliğimizi keşfetmemize olanak vermeden, heteroseksüelliğin tek cinsel yönelimmiş gibi sunulmasının sonucu olduğundan, bütün kadınlar için bir dayatmadır aslında. İşte bu yüzden, kendimizi tanımamıza ve anlamamıza engel olan bu dayatmayı ortadan kaldırarak hep birlikte özgürleşeceğimize inandığımız için, “Lezbiyenler ve Biseksüel Kadınlar Vardır” demek yerine, “Her Kadın Heteroseksüel Değildir” diyoruz.

Bir kadın lezbiyen/biseksüel olduğunu nasıl anlar?

Hiç kimsenin aklına heteroseksüel olduğunu nasıl anladığı sorusu geliyor mu?

Hemcinslerine duygusal, cinsel ilgisi olan kadın lezbiyendir. İçinde yaşadığımız toplumda, kadının kendi cinselliğini tanımlayabilmesi, şekillendirmesi oldukça zor. Kadın doğduğu andan itibaren evlenmesi ve çocuk doğurup büyütmesi için yetiştirilir. Heteroseksüel olsa bile bu döngü içinde kendi bedenini tanımakta, bedeninin olanaklarını keşfetmekte zorlanacağı için, lezbiyenliğini fark etmesi ve yaşamını buna göre organize etmesi de oldukça güç. Zaten, hiçbir kadının lezbiyen olabileceği düşünülmez; lezbiyen kadınlar bile kendilerini keşfetme sürecinde kendilerine aynı kuşkuyla yaklaşırlar. İç barışını yakalamış, özgüvenini sağlayabilmiş lezbiyenlerin genelde yaşadıkları üç aşama var. Bu aşamaların zamanları, süreleri, yaşama şekilleri kişiden kişiye farklılık gösterir. Bu aşamaları şu şekilde kısaca özetleyebiliriz:

Keşfetme: Bir kadının, hemcinslerine karşı, dostluk diye tanımlanamayacak hisler içerisinde olduğunu farkına vardığı aşamadır. Her kadın bu aşamayı aynı sürede ve aynı yaş döneminde yaşamayabilir. Bu süreç bireyden bireye farklılaşabilir. Bazı kadınlar bu aşamayı çok küçük yaşlarda yaşayabilirken, bazı kadınlar da bu aşamanın daha geç yaşlarda yaşanabileceği görülebilir. Kadın bu aşamayı bir hemcinsine aşık olarak ya da bir hemcinsiyle duygusal-cinsel paylaşımı sonucunda da keşfedebilir. Kendi içsel eğilimlerinin hemcinsleriyle ilişkili olduğunu (bir kadına aşık olmadığı halde de) farkına varabilir. Etrafındaki diğer kadınlar da (kutsanmış) kadın-erkek ilişkisinden bahsederken kendisinin hiç de onlar gibi hissetmediğini ayırmsar. İşte bu farklılığın farkına varma kadının kendini keşfetme sürecinde önemli bir adımdır.

Kabul Etme: Kadın bu aşamada hemcinslerine duygusal-cinsel bir eğilimi olduğunu kendisine itiraf eder. Bununla beraber artık hemcinslerine duygusal-cinsel yönelimi olduğunu, yani lezbiyen olduğunu bilincine ermiştir.

Açılma (Coming Out): Toplumumuzda eşcinsellik yokmuş gibi görülmekte. Eşcinsellikle ilgili kitaplara, yazılara ve eşcinsel

gruplara ulaşmak bu konu ile ilgili sorularına yanıt bulmak ve kendisi gibi olan diğer insanlara ulaşmak kadın için zor olmakta. Kendini kabul etmiş lezbiyen, artık kendisi gibi olan insanlara ulaşma çabasına girer, eşcinsellikle ilgili eserlere ulaşmak ister. Bu nedenle de eşcinsel insanlar birbirleriyle bu bağlantıyı kurmak için, zor da olsa bir çaba içerisindedir. Çünkü tüm insanlar gibi eşcinseller de yaşamlarının önemli bir alanını oluşturan bu yönlerini özgürce konuşabilme ve yaşayabilme özlemi içindedir. Kendilerini anlayabilecek insanlara ulaşarak, gerek özel anlamda paylaşımlarını gerekse kimlik anlamda eşcinselliğini yüksek sesle konuşmak isteğini duyarlar.

Bugün toplumumuzda eşcinsellik yokmuş gibi görüldüğü ve hatta lanetlendiği için bir kadının lezbiyen oluşunun farkına varması, bunu kabul etmesi ve diğer lezbiyenlere ulaşması çok sancılı olmaktadır. Kadınlar, lezbiyen oluşlarının bilincine içinde buldukları sosyal yapılanmanın kurumsallaşmalarından dolayı daha mücadeleci bir süreçle ulaşmaktadırlar. Sonradan farkına vardığı bu kimlikle barışık yaşamak ve bunu bu sosyal yapılanmaya karşı yüksek sesle dile getirmek çok zor olduğu kadar, çok da önemli bir konu.

Sappho'nun Kızları

Kadının diğer kadınlara karşı hissettiği ilgi, çekim, cinsel dürtülerin zaman içinde ergenlikten sonra dahi kaybolmaması cinsel yönelimini anlaması için yeterlidir. İlkokul çağlarımdan beri kadınlara ilgim oldu, ne ergenlikte ne yetişkinlikte hiçbir zaman eksilmedi, zaman zaman arttığı bile oldu. Ben bir biseksüelim.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Karşı cinsten hoşlanmıyor, elektrik almıyorsan ve karşı cinse aşık olamıyorsan eşcinselsindir, bu kadar.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Bir başka kadına aşk ya da cinsel çekim duyduğunda tabii ki...

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Ergenlik öncesi yaşlarda farkında olmadan hemcinslerine duyduğu ilgi, ergenlik ve sonrasında lezbiyenlik ya da biseksüellik olarak isimlendirilir. Bir kadın her şeyin zaten farkındadır.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Hemcinsine duyduğun ilk yakınlıkla birlikte duygularını, kendini sorguladıkça, zihindeki tabular yıkıldıkça kabulleniş başlar. Kendine ne kadar dürüstsen o kadar kolay kabullenirsin.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

Lezbiyenlik biyolojik mi, yoksa psikolojik mi?

Hiç kimsenin aklına heteroseksüelliğin nedenlerini sorgulamak geliyor mu?

Hiç kimsenin aklına heteroseksüelliğin biyolojik mi psikolojik mi olduğu sorusu gelmez. Oysa eşcinsellik, heteroseksüelliğin normal kabul edilip yüceltildiği toplumlarda norm dışı bir yaşam tarzı olarak görüldüğü için nedenleri şiddetle aranılan bir şeydir. Bir kadının hemcinsine duygusal, cinsel eğilimler göstermesi ille de psikolojik ya da biyolojik bir temellendirmeye ihtiyaç duymaz. Asıl önemlisi böyle bir duygulanımı hissediyor olup olmamaktır. Karmaşık insan yapısını açıklamak ne kadar zorsa, tamamen insani bir duygulanım ve etkileşim olan böyle bir şeyi açıklamak da o kadar zor. Hissedilir ve yaşanır, işte o kadar!... Eşcinsellik, heteroseksüellik gibi olağan bir var oluş olarak görülmediği için bu soru hep sorulur ve bu sorunun altında yatan eşcinselliğin bir bozukluk, bir hastalık olarak algılanmasıdır. Yanıtı ne olursa olsun ataerkil bir toplumun muhtemel yaklaşımı eşcinselliği iyileştirme yönünde olacaktır ki, bu durumun örnekleri tarihte mevcut.

Sappho'nun Kızları

Bu, eşcinselliğin düzeltilmesi gereken bir bozukluk olduğu ve nedeni bulunduğu zaman da ortadan kaldırılmaya yönelik çalışmalara başlanacağını hissettiren bir söylemdir.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Eğer toplumsal değerleri çok küçük yaşlarda benimsememiz nedeniyle heteroseksüelliğe koşullanmasaydık (ya da, eşcinsel kimliğimizi önce kendimiz kabullenene kadar bile çok büyük iç mücadelelerden geçmek zorunda kalıp artık farklı olasılıkları kaldıracak enerjimiz kalmadığı için iki biyolojik cinsten sadece birine yöneldiğimize kendimizi inandırmısaydık), aslında hepimiz zaman zaman her iki cinse de çekim duyardık; birine daha fazla, daha sık, daha yoğun... Ama yine de potansiyel olarak her insan biseksüel olurdu sanırım.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Tamamen bilinçli bir kalp hastalığıdır.

Füsun Demir, lezbiyen, 30

Lezbiyen/biseksüel olduğumuzu herkese söylemek zorunda mıyız?

Hiç kimsenin aklına heteroseksüel olduğunu herkese söylemek zorunda mı olduğu sorusu geliyor mu?

Yaşadığımız toplumda kadınlar, lezbiyen olduklarını gizlemek zorunda kalıyorlar. Bunun için sadece söylememek yetmemekte, kendini gizlemek isteyen lezbiyen bir de heteroseksüelmiş gibi rol yapmak zorunda kalmakta. Toplumun lezbiyenliğe bakışı olumsuz olduğu, televizyonda, kitaplarda, dergilerde lezbiyenlikten olumsuz bahsedildiği için genelde lezbiyenler, yaşamlarının bu yönünü etraflarındaki insanlarla paylaşmaktan çekiniyorlar. Kendisi ile ilgili herhangi bir şeyi etrafındakilerden gizleyen insanın bunun huzursuzluğunu duyması çok doğal. Çünkü insan kendini paylaşmak ister. Kadın, etrafındaki insanlarla lezbiyenliğini paylaştığında karşılaşabileceği birçok şey var. Bunların arasında olumlu tepkiler olabileceği gibi, olumsuz tepkiler de olabilir. Bir arkadaşının lezbiyen olduğunu öğrenen birinin, eşcinselliğe karşı önyargılı bir toplumda yaşadığı için, arkadaşına ilk bakışta olumsuz tepki göstermesi şaşırtıcı değil. Genelde karşılaştığımız olumsuz tepkiler “emin misin”, “belki geçici bir süreçtir” gibi kabul edememe şeklinde olabileceği gibi, arkadaşlık ilişkisinde soğukluk da oluşabilir. Ancak başta olumsuz algılsa da, bizim kendimizi paylaşmada gösterdiğimiz açık yürekliliğimiz, içtenliğimiz ve insanlara lezbiyenlik hakkında bilgi veriyor oluşumuz, arkadaşlarımızın eşcinselliğe yönelik yargılarını değiştirmekte. Arkadaşlara açılma sürecinde karşılıklı olarak insanlar bilgilenmekte ve arkadaşlıklar bu paylaşım sayesinde daha da gelişmekte. Etrafındaki insanlara açılmanın yararlarından biri, zaten tanıdığı insanlar arasında olan lezbiyen ve geylemlerle karşılaşma veya tanımadığı lezbiyen ve geylemlerle tanışma olasılığıdır. İlk başta karşılaşılacak olası tepkiler insanı yıldırmamalı. Sen en içten hislerinle bir kadın arkadaşına lezbiyen olduğunu söylediğinde, o arkadaşın bu açılmanın altında ona karşı bir şeyler hissediyor olduğunu düşünerek kırıcı olabilir. Fakat karşılıklı çabalarla önyargılar yıkılabilir. Etrafındaki insanlarla lezbiyenliğini paylaşmak, insanın kendine güvenini artıran güzel bir deneyim. Toplumun olumsuz bakış açısının değişmesi yönünde bir adım. Ama elbette lezbiyenliğimizi kimseyle paylaşmak zorunda değiliz. Bu her bireyin kendi vereceği bir karar. Lezbiyenliğini

hangi insanlarla, nasıl, niye paylaşacağı konusunda herkes farklı davranabilir.

Sappho'nun Kızları

İstemediğimiz kimse bizi bilmek zorunda değil.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Hayır, herkese cinsel kimliğimizden bahsetmek zorunda değiliz. Ama sorulduğu zaman da inkar etmemeliyiz diye düşünüyorum. Sonuçta görünmezlik bizim en büyük sorunumuz. Eh, bu sorunun üstesinden de ancak açılarak, görünür olarak gelinebilir.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Kesinlikle hayır! Gerekliği kadar açılmakta fayda var; fazlası zarar ziyan, yıpratıcı... Bence ifade hukuki anlamdaki ifadeye veya ifade vermeye dönüşmeye başladı mı sorunlar başlıyor. Sadece gerektiğinde söylemeli. Hem zaten her daim cinsel yönelim üzerinden ilişkilenmek de doğru değil gibi. Ne de olsa milyon tane kimliğimiz ve de pozisyonumuz bu adi(L) dünyada...

Eda Sus, biseksüel, 24

Değiliz elbette, mahremiyetimizi kimseye, hele de zorla teşhir etmemek hakkımız; tıpkı heteroseksüeller gibi. Ancak sürekli gizlilik içinde yaşamak, kişiliği ve içsel tutarlılığımızı, örneğin kendimizi korumak için yalan söylemek zorunda kalmak hoş değil. Kişisel olarak arzuladığım, sağlamaya çalıştığım ne gizlemek ne de ilan etmek zorunda kalmak; kimsenin benim mahremimi sorgulamadığı, üzerinde durmadığı, bundan dolayı hayatı bana zehretmediği bir toplum yaşamı. Herkese değil ama bana ciddi bir zarar vermeyeceğine inandığım herkese yeri geldiğinde söylüyorum, iç huzurum için buna gerek duyuyorum. Bir de, toplumda eşcinsellerle ilgili önyargılar, eşcinsellerle ilgili tektipleştirmeye yol açıyor, “geyler kırıtır ve önüne gelenle birlikte olur”, “lezbiyenler erkek fatmadır” gibi... Eşcinselliğini gizleyerek toplumsal açıdan başarılı olan insanlar, örneğin iyi bir doktor, mühendis, avukat, siyasetçi olanlar vb. açık olsalar, bu tektipleştirme, önyargılar kırılır zamanla, eşcinsel insanların da tıpkı heteroseksüeller kadar normal oldukları, onlar gibi her yerde, her çeşit oldukları anlaşılır. Bu nedenle de, elimden geldiği kadar açık olmaya çalışıyorum; çünkü insanların ilk bakışta normal buldukları tiptenim. Bence

insanların normallerin de lezbiyen/biseksüel olabileceğini anlaması gerek. (Tabi muhtemelen söyleyince ben de normal olmaktan çıkıyorum başkalarının gözünde, ama olsun.)

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Hayır, ben bunun herkesi ilgilendirmediğini düşünüyorum. İlla ki bir merak söz konusuysa elbet söylenebilir, gizlenecek bir suçmuş gibi davranmanın da manası yok. Ancak durup dururken birine bunu söylemenin de gereği yok. Her şeye rağmen, ailenin bilmesi gerektiğine inanıyorum ve ben de ailemi bu konuda bilgilendiriyorum.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Zorunda değiliz, güvendiğimiz arkadaşlarımıza ve ailemize açılabiliriz kanımca. Zira benim annem ve babamla birlikte, yakın dört arkadaşım cinsel yönelimimden haberdar. Artı sevgilimin neredeyse tüm arkadaşları da beraberliğimizi biliyorlar.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

Herkes söylemek zorunda değiliz elbette ama gizleyebilmek için ekstra çaba harcamak niye? Söylemediğim de heteroseksüelmişim gibi davranmaları beni rahatsız eder. Rol yapmak, gizlemek zorunda kalmamalıyız.

Selen Poyraz, lezbiyen, 17

Lezbiyenler/biseksüel kadınlar birbirlerini nasıl bulurlar?

Hiç kimsenin aklına heteroseksüel kadınların birbirini nasıl bulacağı sorusu geliyor mu?

Lezbiyen oluşunun bilincine varan kadın, bunu özgürce yaşayabilmek ve kendisi gibi olan diğer kadınlara ulaşabilmek ister. Çünkü zaten sosyal baskılara maruz kalan bir lezbiyen için sohbet edebileceği, paylaşabileceği insanlara ulaşabilmek hem kendisini rahat hissedebilmesi hem de lezbiyenliğini rahatça dile getirebilmesi için çok önemli. Karşılaşılan toplumsal ve bireysel problemlerin tartışılıp çözülebilmesi için aynı şeyleri yaşayan insanların etkileşimleri çok faydalı olmakta. Bu etkileşimlerin varlığı lezbiyenlerin bu kimlik içinde hem kendileriyle hem de toplumla barışık yaşamaları anlamında çok önemli bir işleve sahip. Türkiye'de bazı büyük şehirlerde eşcinsel örgütler var. Yine bazı şehirlerde eşcinsel oluşumları sözkonusu. (...) Bu oluşumların yanı sıra eşcinseller oluşturdukları arkadaş gruplarıyla birbirlerine ulaşmaktalar.

Sappho'nun Kızları

Heteroseksüellerin bulduğu gibi bakışarak, beden diliyle ve belki birkaç küçük ayrıntıya dikkat ederek... Mesela ben bir aksesuarından yola çıkarak bir kadının cinsel yönelimiyle ilgili pek çok doneye sahip olabilirim, gerisi de zaten doğal bir ilişki geliştirme süreci...

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Aşk bu, nerde nasıl karşılaşılabileceği belli olmaz ki.

Melis Demirkan, 19, lezbiyen

Eğer gizli yaşıyorlarsa, şans ve rastlantı.

Aynur Özhan, biseksüel, 21

İnsan kendinde var olanın farkına vardıkça kendi gibi olanları anlamak da kolaylaşıyor. Sonuçta her yerde varız. Tabii bu toplumda, karşıdaki insanın eşcinsel olduğunu anlasan da bunu açıkça ifade edemiyorsun kolay kolay bu yüzden sanal ortamda yani eşcinsel web sitelerinde iletişime geçmek daha yaygın.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

Günümüzdeki en yaygın buluşturma amacı internet. Hayatıma giren 3 kadını da internet yoluyla buldum. Tabii eşcinsellere yönelik kafe ve barlara yalnız gidip biraz beklemek de bu yollardan birisidir sanırım. Günlük hayatta rastlamak ya da anlamak o kadar kolay değil sanki. Taksim gibi bilindik merkezleri saymazsak kimse cinselliğini açık etmiyor. Bu durumda da çareler kısıtlı.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Belli kafelerde, barlarda, internette, politik içerikli toplantılarda...

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Gaydar* denilen içsel bir sezinleme yolu vardır. Yolda yürürken ya da bir ortama girdiğinizde kimin gey kimin lezbiyen olduğunu anlayabiliyorsunuz. Bizim toplumumuzda da birçok toplumda olduğu gibi lezbiyenler/biseksüeller birbirlerini internet vasıtasıyla, arkadaş ortamlarından ya da LGBT bar ve eğlence kulüplerinden buluyorlar.

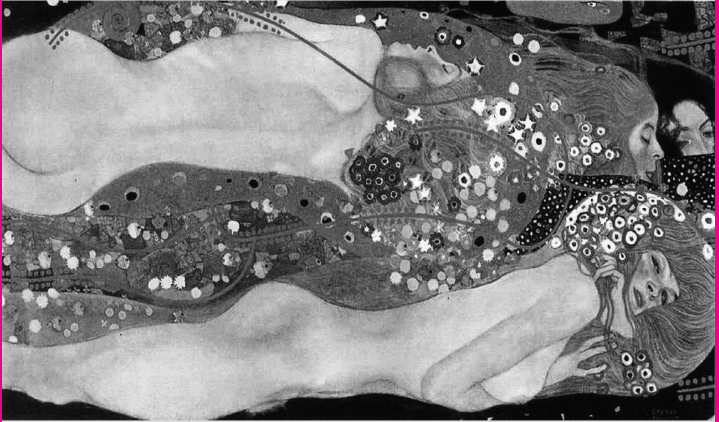
Zeynep Özay, lezbiyen, 28

*Sözcük aslen İngilizcedir. İngilizcede 'gay' hem kadın hem erkekler için kullanılabilir. Türkçede de 'geydar' olarak okunuşuyla aynı anlamda kullanılmaktadır. Hem alıntıda yer aldığından değişikliğe gidilmemiş, hem de gey sözcüğü sadece erkek eşcinseli ifade ettiğinden bu yazılış uygun bulunmuştur.

Not: Sappho'nun Kızları grubunun yanıtları 1999 yılında çıkardıkları "Lezbiyenler Hakkında" adlı broşürden alınmıştır.

KADIN KADINA

BULUŞMA & SOHBET

her cumartesi
saat: 15:00
kaos gl kültür merkezi'nde

gazi mustafa kemal bulvarı 29/12
06440 kızılıay - ankara
tel: 0 312. 230 03 58
oyaburcu@kaosgl.org

her pazar
saat: 17:00
lambdaistanbul'da

istiklâl caddesi katip çebe mah.
tel sok. no:28/6 kat:5
beyoğlu - istanbul
tel: 0 212. 245 70 68
lambda@lambdaistanbul.org

bölüm:2

Sıkça Sorulan Sorular

**Sen
0
Sapık mısın!?!
S.O.S.
Soruları ve Yanıtlar!**

Lezbiyen, kravat takan erkeksi kadındır, porno dergilerinden size şehvetle bakan başka bir kadınla sevişen kadındır, erkek bulamayan çirkin kadındır, masum heteroseksüelleri baştan çıkararak vamp kadındır, dejenere bir cinsellik yaşayan isterik kadındır, kapitalizmin artığıdır... Toplumun lezbiyenliğe dair tüm bu gözyaşartıcı yaklaşımlarını görünce onları rahatlatalım dedik. İşte gerçekleri açıklıyoruz. BLAMP!... Sizi hayal kırıklığına uğratacağız ama sizden bir farkımız yok!

Sappho'nun Kızları'nın "Lezbiyenler Hakkında" adlı broşüründen.

Biz lezbiyenler ve biseksüel kadınlar, bu ve benzeri pek çok yargıyla sıkça karşılaştık. Çocukluğumuzdan bugüne okulda, evde, sokakta, okuduğumuz gazetede, izlediğimiz televizyon kanalında lezbiyenlere ve biseksüel kadınlara yönelik yaratılan bu önyargılar bizim cinselliğimizi dışlamak, kötülemek üzerine kuruluydu.

Bazılarımız için farklı ağızlardan farklı zamanlarda defalarca duymuş ve artık yanıtlamaktan yorulmuş olduğu, bazılarımız için ise ilk kez bu sayfalarda karşılık verme fırsatı bulacağı "0" sorular ve elbette yanıtları...

En masum görüneni ama bir çeşit bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın yorumu ile başlayalım:

•0 senin cinsel tercihin...

Öncelikle, tercih değil yönelim diyoruz. Ve...

"Hayır. Çoğu insan için cinsel yönelim, ergenlik döneminde hiçbir cinsel deneyim olmadan ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak, kimi bireyler cinsel yönelimlerini eşcinsellikten karşı cinselliğe çevirmek için yıllar boyunca hiçbir başarı elde edemeden uğraştıklarını ifade ederler. Bu nedenlerden dolayı psikologlar, cinsel yönelimi isteğe bağlı olarak değiştirilebilen bilinçli bir seçim olabileceğini düşünmezler."*

•Kadın kadına aşk var mı? Sevgili olurlar mı? Uzun süreli ilişkiler var mıdır?

Kesinlikle olduğuna inanıyorum. İlişkiyi yaşama şekli her ne kadar toplum içinde hareketlere kısıtlılık getirirse de, aşk da sevgi de uzun süreli ilişki de yaşanabilir. Hatta o kadar uzun sürebilir ki ömür boyu da olabilir.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Aşk vardır. Aşkın cinsiyeti yoktur; rengi, sınıfı, yaşı, ölçüsü de yoktur. Ama aşk vardır işte. Ben aşka ve aşkın gücüne inanan romantiklerdenim.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Hepsine evet. Heteroseksüel ilişkilerde olan ne varsa, iyi ya da kötü, hepsi kadın kadına da yaşanıyor. (Keşke kadın kadına olanın daha iyi olduğunu iddia edebilseydim, ama ne daha iyi ne de daha kötü, ama aşk ve ilişkinin niteliği konusunda hiçbir fark görmüyorum. Tabii toplum tarafından istenmeyen bir ilişki söz konusu olduğundan daha fazla zorlukla karşılaşılıyor.)

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Kadın kadına aşk tabii ki vardır ve öyle büyük olabilir ki altında ezilebilirsin. Yaşanılan hemen tüm ilişkiler zaten sevgili ilişkisidir, uzun sürelidir ve baskıdan muaf, rahat bırakıldığı zaman her aşk ilişkisi kadar uzun sürebilir. Her şey heteroseksüel ilişkilerde olduğu gibi gelişir.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Tabii ki var. Aşkın cinsiyeti olmaz. Ki eğer bu aşk karşılıklıysa bir arada olmayı istemek kadar doğal ne olabilir ki? Eşcinsel bir çift bunca toplumsal engele rağmen bir arada olup birbirine kenetlenirse uzun ilişkiler yaşanabilir, yaşanıyor da.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

•İki kadın o işi nasıl yaparlar ki? Penissiz nasıl oluyor?

Olur... Seks, partnerlerin özeldir ve kişiler içlerinden nasıl geliyorsa öyle yaşarlar. Zorlama ve baskı olmaksızın karşılıklı yaşanan her şey güzeldir, seks de öyle. İki kadının penis olmadan zevk alamayacağı düşüncesi, iki kadın arasındaki ilişkiyi ciddiye almayan, kendine rakip olarak gören heteroseksist ataerki sistemin ürettiği asılsız düşüncelerden biridir.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

'Gerçek' cinsellik için illa ki bir penis gerektiği heteroseksist koşullanmalarımızdan birisi. Bir kere alternatifi arandığında gerisi elbette çok kolay. İlk kez bir kadınla birlikte olacağım da nasıl zihnimin soru işaretleriyle dolduğunu ve kendimi hiç bir şey bilmiyormuş gibi hissettiğimi hatırladığımda şimdi gülüyorum.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Kadınların cinsel olarak uyarıldıkları noktalar hiçbir şekilde vajinayla sınırlı değildir. Bu nedenledir ki heteroseksüel kadınlar da cinsel doyumu tamamıyla sağlamak için ön sevişmeye ihtiyaç duyarlar. Ve tabii ki bunun başka yolları da vardır...

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Seks hayal gücünden ibaret. Erkek egemen düşünce altında bunu anlamak zor hissedemeyen biri için. Erkek egemen düşünce üzerinden, hissetmeyen biri için bunu anlamak zor. İki kadının birbirini hissetmesi ya da cinsel doyuma ulaşabilmeleri için penise ihtiyaçları yok, emin ol.

Selen Poyraz, lezbiyen, 17

Penetrasyon için penise ihtiyacımız yok, çok şükür!
Eda Sus, biseksüel, 24

•Lezbiyenlerin/biseksüel kadınların görünür olması herkesi lezbiyen/biseksüel mi yapar?

Hayır, tabii ki yapmaz. Nasıl ki heteroseksüel bir dünyada yaşamak bizi heteroseksüel yapamıyorsa.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Ben 30 yaşında ilk gördüğüm lezbiyene aşık olarak kendimi fark ettim. Etrafta görünür bir lezbiyen olsaydı muhtemelen daha önce fark ederdim. Çocukken okuduğum kitaplardan lezbiyenlik kavramıyla birlikte, lezbiyenliğin utanç verici bir şey olduğunu öğrenmeseydim, aslında kendimi bildim bileli baskın cinsel yönelimin kadınlara olduğunu anlamam 30 sene sürmezdi herhalde. Oldukça saçma ve komik bir durum gibi görünüyor bazen bu kadar gecikmem. Ama bence çoğu insan öyle koşullandırılıyor ki kendine yabancılaşıyor, en bariz şeyleri bile görmezden geliyor. Lezbiyenler ve biseksüel kadınlar da diğer herkes kadar sosyalize oluyor, yani toplumsal değerleri benimseyip kendi değerleri haline getiriyor. Bu nedenle bir

kadının lezbiyen olduğunu fark etmemesi, sürekli bilinçaltına itmesi hiç de zor bir süreç değil, ama onu mutsuz edecek, yaşamını kısırlaştıracak bir süreç.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Cinsel yönelimler, belli bir yaştan itibaren “Hadi bakalım, ben artık lezbiyenim” demeyele olmaz. Dolayısıyla kimse kimsenin cinsel yönelimi üzerinde söz sahibi olamaz. Görünür olan heteroseksüeller nasıl ki bizi etkilemiyorsa, lezbiyen / biseksüeller de onları etkilemez.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Tabi ki hayır. Bu bir heves ya da trend değil, kimliktir.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

... görünür olmak, bir kadına aşık olup da duygularını bastırmaya çalışan birini fişekleyebilir. Ve ona yalnız değilim dedirtebilir.

Fusun Demir, lezbiyen, 30

Beni heteroseksüel bir aile yetiştirdi. Ben ne kadar heteroy sam görünür olmak da onları o kadar lezbiyen yapar!

Arzu Tansı, lezbiyen, 33

Heteroseksüel kadınların görünür olması herkesi heteroseksüel yapmadığına göre, cevap hayır.

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

Bu cidden saçma bir düşünce. Eşcinsel olmaktan korkan ve tam olarak ne olduğunu bilmeyen biri bundan korkar. Aynı zamanda eşcinselleri 'her önüne gelene saldıran' olarak görenler...

Zeynep Aslan, lezbiyen, 17

•Feminist olduğun için mi lezbiyensin?

Feministliğin düşünce tarzı, lezbiyenliğin yaşam tarzı olduğunu düşünüyorum. Feminist olunabilir ama bu, lezbiyenliği ardından getirmez. Feminist olduğum için biseksüel değilim.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Hayır, feminist olduğum için lezbiyen değilim, kadın olduğum için feministim. Dahası, bilinçli bir kadın olduğum için feminis-

tim; zira bütün kadınlar feminist değil. Diğer yandan, feminizm ve lezbiyenlik birbiriyle sıkı sıkıya bağlantılıdır; zira feminist de kadın lezbiyen de kadın.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Lezbiyenlikle feminizm arasında doğrudan bir ilişki yok. Nice lezbiyen feminist değil, hatta oldukça ataerkil lezbiyenler var. Nice feminist de lezbiyen değil. Ancak,

1. Bence sınıf bilinci olan ve ataerkil/kapitalist sistemin bir parçası olarak güç elde edeceği yanılığına düşmeyen her kadının feminist olması en akla uygun şey olurdu;

2. Feminist olunca heteroseksist, ataerkil düşünce kalıplarından yavaş yavaş özgürleşmeye başlıyorsunuz, zamanla eşcinselliğe bakışınız değişiyor. Bu da belki bastırdığınız kendi eşcinsel/biseksüelliğinizle yüzleşip kabullenmenizle sonuçlanabiliyor, yani her feminist değil ama bazı feministler sonunda lezbiyen olabilir;

3. Lezbiyen feminizm diye, bir tür köktenci feminizm de var. Kadınlar için tek çıkar yolun, kadınlar arasında, erkekleri dışlayan ve cinselliğin ötesine geçen yoğun bir sevgi, dayanışma ve etkileşim şeklinde tanımlanan bir lezbiyenlik olduğu bir feminizm türü.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Her lezbiyen feminist, her feminist de lezbiyen değildir. Feminizm toplumsal cinsiyeti sorguladığı için cinsel yönelimden kaynaklanan toplumsal durumları da sorgular ve eşcinseller için vazgeçilmez olması gerekir bana göre.

Defne Begonya, lezbiyen, 33

Hayır, ben feminist değilim. Tabi ki bu toplumda kadınların her anlamda daha fazlasına layık oldukları kanısındayım ama kesinlikle kendimi bir feminist olarak tanımlamıyorum. Bağdaştırılmasını da pek hoş bir yaklaşım olarak görmüyorum. Ne kadar heteroseksüel feminist varsa, aynı şekilde bir o kadar da lezbiyen feminist var. Aralarında doğrusal bir bağlantı olması imkansız.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Kadın eşcinsel olduğum için lezbiyenim. Kadın olduğum için feministim. Lezbiyen olduğum için feministim. Ve tabii, feminist olduğum için lezbiyenim.

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

Feministim-antimilitaristim-biseksüelim-devletin sevgili kulu olmayı reddetmeye çalışıyorum-bütün bunlar birbiriyle ilişkili, ama aralarında yumurta tavuk ilişkisi olamaz.

Eda Sus, biseksüel, 24

•Lezbiyenlerin sevgililik ilişkilerinde cinsiyet rolleri var mı?

İlişkiden ilişkiye farklılıklar vardır. Şahsen ilişkilerimde cinsiyet rollerine yer vermem. Tabii cinsiyet rollerinden ne kastettiğimiz, ne anladığımız da önemli. Erkek gibi ya da kadın gibi davranışlar sergilemek nedir? Erkeklikle özdeşleştirilen davranışları bir kadında gördüğümde artık bu beni çok rahatsız etmiyor, çünkü davranışları da cinsiyetlerden ayrı düşünmeye başladım. Mesela kaba saba ve küfürlü konuşmayı erkeklere özgü değil de iletişim ve empati kurma sorunu olan insanlara özgü bir hareket olarak değerlendiririm; duyguları belli etmeme, ağlamama gibi davranışlar da yine erkeklere özgü değil de duygularını ifade edemeyen, toplumun bize yakıştırdığı sıfatlara yapışıp kalmış kişilerin tutumlardır diye düşünürüm. İşte, toplum bize biçtiği elbiseleri giydiriyor ve bizler de bize yakıştığını düşünüyoruz. Oysa aynaya baksak bu elbiselerin hiç de bize göre olmadığını göreceğiz.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Her zaman roller vardır, ama bu roller ikilikler üzerinden değil de kılık değiştirebilmek akışkan olabilmek üzerinden ilerleyebilir. Herhalde heteroseksüel aşk ile eşcinsel aşkı da bu ayırıyor birbirinden. Tabi becerebildiğimiz kadar...

Eda Sus, biseksüel, 24

Tüm lezbiyenlerin özel hayatı hakkında bilgi sahibi değilim, ancak gözlemlediğim kadarıyla, bazı kadınların lezbiyen ilişkilerde aradığı heteroseksüel ilişkideki ikili rollerin ve hiyerarşinin (aktif-pasif, maskülen-feminen gibi) olmaması. Bazıları da rollerin sürekli değiştiği dinamik bir ilişki türüne gereksiniyor. Bazı ilişkilerde de erkek rolü oynayan bir taraf oluyor (ki bence aslında onların da rol oynadığını söylemek ne kadar doğru bilemiyorum, insan biyolojik olarak kadın olsa da cinsel kimliği erkek olabilir). Bu sonucunu lezbiyenliğin genel hali olarak görmemek gerektiğini düşünüyorum, çünkü tek tip bir lezbiyenlik, tek tip bir lezbiyen ilişki yok. Lezbiyenler sadece erkeksi, erkek olmak isteyen ya da baskın olmak isteyen kadınlardan çıkmıyor. Belki çoğu lezbiyen iki kadının eşitliğini istiyor, kadınlığı kendinde ve sevgilisinde görmeyi seviyor, ama bu kadınlık toplumun kadın rolü ile bağdaşmıyor.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Kimi zaman olabilir ama bu genel geçer bir durum değil. Beraber olduğunuz kişinin karakteriyle de ilgili olarak değişebiliyor.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Bu kişiden kişiye değişir. Bazı çiftler bu tür rollere göre ilişkilerini yaşıyorlar ama ben bunun heteroseksist bakış açısının eşcinsellerin de aklına kazınmış olmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Bunlar öğretilmiş şeyler.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

•Lezbiyenler erkeklerden nefret mi eder?

Hayır, lezbiyen olmamız erkeklerden nefret ediyoruz anlamına

gelmez. Bu tür klişeler lezbiyen kadınları kendilerine rakip olarak gören erkek zihniyetinin ürettiği klişelerden biridir ve bu söylemi ısrarla tekrarlayanlar da bilirler gerçeği aslında. Bu söylem bizlere bunun öyle olmadığını açıklatarak zaman ve enerji kaybettirme politikasından başka bir şey değildir.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Hayır, her insanın sevdiği kadınlar ve erkekler vardır, çoğumuz en az bir erkeği çok severiz. Ben mesela, babamı, erkek kardeşimi, bazı gey olan ya da olmayan kankalarımı çok severim. Lezbiyenler sevmediği öncelikle; erkek sevgili fikri, sonra da, kişiden kişiye değişen derecelerde, erkek egemen düşünce şekli bence.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Hayır. Aksine, tanıdığım birçok lezbiyenin erkeklerle daha iyi arkadaşlık kurabildiğini bile söyleyebilirim. Ayrıca lezbiyenlik nevrotik bir durum değildir ki insan ayırt ederek bir yere varmaya çalışsın. Lezbiyenler sadece erkekleri cinsel olarak çekici bulmuyorlar o kadar.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Elbette hayır. Bir kadının erkeklere aşık olmaması, erkekleri tamamen hayatından soyutladığı anlamına gelmez.

Zeynep Aslan, lezbiyen, 17

•Emin misin? Daha önce bir erkekle oldun mu? Olmadıysan nasıl bilebilirsin?

Sen heteroseksüel olduğundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?

Eda Sus, biseksüel, 24

Heteroseksüel bir kadın hetero olduğuna emin olmak için bir kadınla yatıyor mu?

Defne Begonya, lezbiyen, 33

Emin misin? Daha önce bir erkekle oldun mu? Olmadıysan gey olmadığını nereden biliyorsun?

Zeynep Aslan, lezbiyen, 17

Evet, eminim. Lezbiyenlerin lezbiyen olduklarını anlamaları için erkeklerle birlikte olmalarına gerek yok, tıpkı heteroseksüel bireylerin heteroseksüel olduklarını anlamak için hemcinsleriyle birlikte olmalarına gerek olmadığı gibi.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Eminim. Heteroseksüellerin böyle bir testten geçmesi gerekmiyorsa, lezbiyen kadınların da bir erkekle birlikte olmasına gerek yoktur sanırım. Sonuçta gerçekten istemediğimiz cinsel deneyimler çok yaralayıcı olabilir, değil mi?

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Gördüğüm kadarıyla ergenliğin ilk evresinde birkaç erkekle birlikte olmaya itiliyor lezbiyenler. Böyle bir şeye ihtiyaç yok elbette ki ama bu biraz da arkadaşlardan öyle görüldüğü için gerçekleşiyor... Sonrasında kendini daha yakından tanıyıp ilgi duyduğun noktaları keşfetmeye başlayınca, cinsel kimliğini oturtuyorsun. Bunun yanında, hiçbir zaman erkekle ilişki kurmamış lezbiyenler de var, bu biraz da sosyal çevreyle ilgili.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Biseksüel olduğum için erkeklerle birlikte olma sorunum yok. Bir erkeği de bir kadını da çok çekici, hoş, seksi bulabilir ve birlikte olmayı isteyebilir, düşünebilirim.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

•Kadın kadına cinsel ilişkide de aktif-pasif roller benimseniyor mu?

Aktiflik-pasiflik değerlendirmesi, kimin altta kimin üstte,

kimin arkada kimin önde, kimin güçlü kimin zayıf olduğuyula ilişkilendirilip yorumlanmakta. Bu, bireylerin nelerden zevk aldıklarına da bağlı. Bu değerlendirmeler bana çok da sağlıklı görünmüyor. Yani bu pozisyonlar aktiflik ve pasiflikle ne kadar örtüşüyor, soru işareti.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Kadın kadına ilişkilerde büyük bir çeşitlilik var. Aktif-pasif rollerinin olmadığı ilişkiler de var, olduğu ilişkiler de var. Sado-mazo kadın kadına ilişkiler de var. Neden olmasın? Heteroseksüellerde de her çeşidi yok mu?

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Bu tamamıyla ilişkide olunan kişilerle alakalı bir durum. Her çeşit insan ilişkisinde olduğu gibi burada da roller kişiliklere göre şekil alıyor. Gelin görün ki çoğunlukla ataerkil eğilimin hakim olduğu heteroseksüel ilişkilerde roller sıkı bir kast sistemi gibi korunmaya çalışılıyor. Ben rollerin varlığını kimi zaman çekici bulan biri olsam da, rol kelimesi bile beni irite ediyor. Her şeyin homojen olması daha sağlıklı...

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Bu sorunun cevabı ilişkiden ilişkiye göre değişir. İnsanın nasıl bir ruh hali içinde olduğu önemli bence. İlişki esnasında aktif pasif roller söz konusu olabileceği gibi her iki taraf da aynı anda (heteroseksüel bir ilişkide olduğu gibi) orgazm yaşayabilir. Bu neyi nasıl yaptığınla alakalı bir durum kanımca.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

Benimseyenler vardır ama sevişme işi partnerle uyum işidir. Rol dağılımına lüzum yoktur.

Zeynep Aslan, lezbiyen, 17

•Ne kadar güzel bir kadının aslında... Neden evlenmeyi düşünmüyorsun, kendine göre bir erkek mi bulamadın?

Benim çok erkek arkadaşım oldu, hatta kız arkadaşlarımdan

da fazla. Çok iyi erkekler de tanıdım; heteroseksüel olsaydım kesinlikle birlikte olacağım hatta evlenebileceğim erkeklerdi bunlar ama sayıları ellerimin 10 parmağını da geçmiyor maalesef. A, tabii ki evlenmeyi düşünüyorum... Ama bir erkekle değil!

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Teşekkür ederim, iltifat ediyorsunuz.. Buldum. Evlenmeye layık erkekler ara ara çıkar karşıma, daha gençken daha sık oluyordu. Birlikte hayat geçirilebilecek, çocuk yapılabilecek, ortak noktalarımızın olduğu, sevimli, iyi erkekler... Ama ben onların hayat arkadaşı olmak istemiyorum, yaşamımın kalanını tek bir insanla geçireceksem, evimi, yatağımı paylaşacaksam eğer, o insanın kadın olması gerek, başka türlü mutlu olamam. Yaşamımı paylaşmak isteyeceğim türde bir sevgiyi ve tutkuyu erkeklere duymuyorum, bu yüzden kadınlara aşık olmaya başlamadan önce, cinsel yönelimimi fark etmeden önce bile, bir erkekle evlenemeyeceğimi anlamıştım.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Biliyorum, evet çok güzelim ve kendi güzelliğimi kiminle paylaşacağımı ancak ben belirlerim, toplum değil.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

Sevemeyeceğin biriyle olmaktansa sevdiğinle 2 dakika geçsin yeter.

Melis Demirkan, lezbiyen, 19

Bu soru güzel bir kahkahayı hak ediyor! Bu tarz sorular her lezbiyenin baş belası, ama bence tatlı bela... Ben gülmeyi tercih ediyorum.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Evlilik kurumuna toptan karşıyım. Herkesle gönül eğlendiriyorum ben.

Eda Sus, biseksüel, 24

•Lezbiyen, erkek bulamamış bir kadın mıdır?

Aramadığı için bulmamıştır.

Arzu Tansı, lezbiyen, 33

Ne alaka? Sen kadın bulamadığın için mi erkeklerle bera-

bersin?

Segah Üney, lezbiyen, 23

Biseksüel bir kadın olarak kendimi bildiğim ilk vakitten itibaren hemcinslerime de ilgi duymam başka nasıl açıklanabilir ki?

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Hayatımda benden hoşlanan, bana çıkma teklif eden hatta benimle evlenmek isteyen erkek sayısını hatırlamıyorum bile. Kadınların zorunlu olarak bir arada buldukları ve karşı cinsle temasın mümkün olmadığı hapisane ve yurtlar gibi ortamlardaki heteroseksüel kişiler hemcinsleriyle birlikte olabilirler ama bu durum onları eşcinsel yapmaz.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Hayır. Lezbiyen kadınlar da diğer kadınlar kadar erkekleri cezbetme potansiyeli olan kadınlardır. Ancak çoğunlukla, bu tür bir cazibeleri olmasını istemez ve bundan kaçınırlar.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Erkekler bizi istedikleri kadar arayabilirler. Biz erkek aramıyoruz ki erkek bulalım.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

'Lezbiyen uranyum bulamamış bir kadın mıdır?' daha mantıklı bir soru olur.

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

•Kadınlar çirkin oldukları için mi lezbiyen olur? (Ya da Güzel kadınsın, niye lezbiyen oldun?)

Bu bir yönelimdir, güzellikle çirkinlikle ilgisi yok. Çirkin kadını erkekler istemiyorsa kadınlar niye istesin?

Defne Begonya, lezbiyen, 33

Çirkin kadın yoktur, bakımsız kadın vardır, diyelim. Ayrıca her çirkin olarak nitelendirilen kadın lezbiyen değildir ki, tıpkı her güzel olarak nitelendirilen kadının heteroseksüel olmadığı gibi. Üstelik çirkin olmak da eşcinsel olmaya neden olmaz. Öyle olsaydı Notre Dome'ın Kamburu gey olurdu ayol!

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Kendim oldukça sıradanım ama heteroseksüel kadınların

çoğu da öyle. Erkeklerle birlikte olmak istediğimi sandığım sıralarda da erkek bulmaktan yana hiç sıkıntım olmadı. Yani çirkinlikten ve evde kalmışlıktan lezbiyen olmadım. Kimse de bu sebepten bir kadına çekim duymaz sanırım.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Lezbiyenlerin/ biseksüellerin estetik anlayışı yok mu? Erkekler mi sadece güzellikten anlar?

Arın Tümer, lezbiyen, 22

Lezbiyen kadınlar kendilerine birçok heteroseksüelden daha fazla bakarlar ve kendileriyle daha çok barışıktırlar. Kendini bir kadına beğendirmek bir erkeğe beğendirmekten daha zordur. Ayrıca bir kadına çirkin demek ne büyük bir gaflettir!

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Evet, gayet güzel ve çekici bir kadın olmakla beraber çok güzel ve çekici başka bir kadınla beraberim ve çok mutluyum.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

•Erkekler: Sen kadın sayılmazsın, bizdensin, koçum...

Böyle salak bir ifadeyle karşılaşmadım çok şükür. Ama bunu da aratmayan, “Peki, kendini erkek gibi mi hissediyorsun?” sorusu sorulur. Ben de, “Kendimi erkek gibi hissediyor olsaydım 'lezbiyenim' değil, 'transeksüelim' derdim” diyerek kavramlar ve kimlikler hakkında nutuk çekmeye başladım.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Hayır, kesinlikle erkek sayılmak istemiyorum. Kadınım; kadın olmaktan, kendim olmaktan memnunum. Dahası, erkeklerin ya da erkek egemen düşünce tarzının hiç hazzetmeyeceği tarz bir kadınım aslında, toplumun işine gelen türde bir kadın değilim ve bundan da gurur duyuyorum.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Hahaha!.. Bazı heteroseksüel erkekler kadınlardan başka konuşacak konu bulamadığından bir yakınlık hissetmeleri gayet doğal ama üzgünüm yanılıyorlar ben onlardan değilim.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

Taşaklarım olmadığına göre koç değilim. Sizden değil, bambaşka bir yerdenim.

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

•Kadınlar: Sana dokunsam ne hissedersin? Lezbiyenler bütün kadınlara asılır ve hepsiyle yatmak mı ister?

Heteroseksüel kadınlar bütün erkeklere asılır ve hepsiyle yatmak mı ister?

Zeynep Aslan, lezbiyen, 17

İnsan sevdiği zaman dokunmak ister. Onun dışındakiler senin için ne kadar anlamsızsa benim için de öyle.

Segah Üney, lezbiyen, 23

Dokunma tarzına bağlı. Taciz edersen kötü hissederim. Lezbiyenler bütün kadınlara asılmaz, herkesin bir tipi var değil mi ama?

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

Her ten teması cinsel içerikli değildir. Beni bilen kadın arkadaşlarım kendilerine dokunduğum zaman neler hissediyorlar(dı) bilmiyorum. Ben de zaten yanlış anlaşılmamak için fazla bedensel temaslarda bulunmuyordum, işte kendime uyguladığım sansürlerden biriydi. Artık aştım bu düşüncüyü, daha rahat hareket ediyorum. Hoşlandığım bir kadına asılmak gibi bir davranışta bulunmam. Oldukça romantik biri olduğum için, eğer bir kadına aşksam zaten başka biriyle olmak düşüncesi yer almaz kafamda. Belki erkekler bütün kadınlarla yatmak isteyebilirler, ama biz erkek değiliz.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Bu sorunun davranışa geçmiş hali çok aşağılayıcı bana kalırsa. Sevgi cinsiyetle ilgili olmamalı... Sevgi ve aşk başka

şeylerle ilgili... Neden herkese asılayım alla alla...

Eda Sus, biseksüel, 24

Yabancıların bana dokunmasını hiç sevmem. Erkeklerin bütün kadınları çekici bulduklarını sanmıyorum ama erkeklik o kadar abartılıyor ki hiçbir kadını reddetmemeleri gerektiğini, erkeklik uğruna her fırsatı değerlendirmek zorunda olduklarını sanıyorlar galiba. Eğer kendileriyle barışık değillerse, lezbiyen kadınlardan da bunu yapanlar çıkabilir. Ben çok utangacımdır, hiçbir kadına asılmam, hoşlandığımı zar zor belli ederim ve her kadını çekici bulmuyorum, her müzik türünü, her şarkıyı sevmediğim gibi.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Sen her gördüğün karşı cinsle yatmak mı istiyorsun? Aynen senin gibi ben de hoşlandığım ve benden hoşlanabilecek biriyle ilişkiye girmek isterim. Ayrıca lezbiyenlik sadece cinsellikten ibaret değildir, duygular ve aşk vardır.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Tabi canım potansiyel seks manyağı onlar. Sen dokunduğun herkesle yatmak istiyor musun? İstiyorsan ben de sorun var demektir. Gülüyorum sadece.

Aynur Özhan, biseksüel, 21

•Lezbiyenler, erkek mi olmak ister?

Ben bir ara 'Süpermen' ya da 'Tatlı Cadı' olmak istedim ama hiç erkek olmak istemedim.

Arzu Tansı, lezbiyen, 33

Hayır, lezbiyenler değil, kadın bedenindeki transeksüeller erkek olmak isterler. Lezbiyen tanımı yapılırken zaten 'kadından hoşlanan kadın' ifadesi kullanılır, 'erkek olmak isteyen kadın' değil.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Hayır. Lezbiyen kadınlara ilgi duyan kadındır. Erkek olmak isteyenler transeksüellerdir ve pek tabi ki bunda da yanlış bir şey yoktur. Ancak bu ikisinin sık sık karıştırılıyor olması çok can sıkıcı bir durum.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

•Seni kim lezbiyen yaptı? Nasıl lezbiyen oldun? Kimden bulaştı?

Kimsenin baskısıyla ya da birilerinden görerek biseksüel olmadım. Kadınlardan daima hoşlandım, sadece küçük yaşlarda isim veremiyordum. Merak edip aileme de sordum, iyi ki sormamışım. Cinselliğimle çok barışığım, onlar panik olsalardı beni de karıştırırlardı.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Ben nasıl mı lezbiyen oldum? Okunu hedefine nadir tutturan aşk tanrısı Eros beni yanlışlıkla komşunun kızına aşık etti. O günden beri de taşırım bu oku yüreğimde.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Beni kimse lezbiyen yapmadı. Hatırlayabildiğim kadar eskiden beri kadınlara cinsel yönelimim erkeklere olandan çok daha fazlaydı. Ancak bunu fark etmekten kaçınıyordum. Sonunda lezbiyen bir kadın tanıdım ve onun sevmeye layık bir insan olduğunu görünce, kendimin de lezbiyen olduğumu kabullenemedim.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

“Hasta olan sensin dostum, bir psikoloğa gidip homofobini tedavi ettirmeni öneririm. Sana kimden bulaştı? Nasıl homofobik oldun?” diye sorulası bir iletişim doğuruyor istemeden...

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Bu bir hastalık değildir. Kimseden bulaşmaz, lezbiyen olmak istemek diye bir şey söz konusu değildir. Bu şekilde hissetmeye başlarsın ve anlarsın ki lezbiyensin. Bunun başka bir açıklaması yok.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

•Çocukken cinsel tacize mi uğradın? Erkekler sana kötü mü davrandı?

Evet, ben çocukken cinsel tacize uğradım; genç kızken de uğradım. Eminim her kadın hayatında mutlaka cinsel tacize maruz kalmıştır, ama her kadın lezbiyen olmamıştır!

Arzu Tansı, lezbiyen, 33

Eğer erkekler yüzünden lezbiyen olursa bütün kadınların olması gerekirdi.

Defne Begonya, lezbiyen, 33

Neyse ki hiçbir tatsız vakam yok. Erkeklerle her zaman iyi anlaştım. Ama bu da kadınlara ilgi duymamı engellemedi.

Nil Bilgin, biseksüel, 29

Çocukken ya da buluş çağında cinsel tacize uğramış kadın/erkek sayısı oldukça yüksek. Evet, ben de uğradım tacizlere. Tecavüze uğramadığım ya da daha kötü şeyler gelmediği için başıma kendimi şanslı hissedemiyorum - evet, belki şanslıyım bir yandan, ama benim kadar şanslı olmayanları düşündükçe içimdeki çığlık daha da tizleşiyor.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Hayır, ben erkekleri çok severim ama onları cinsel ve duygusal olarak çekici bulmuyorum. Lezbiyenliğin herhangi bir psikozla ilgisi yok.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

•Farklı olmak için mi lezbiyen oldun, erkek egemen sisteme isyan etmek için mi?

İnsan protesto etmek için tepkisini gösteren t-shirt giyer, mitinge katılır; kabul etmediği zevk almadığı bir cinsellik yaşamaz!

Arzu Tansı, lezbiyen, 33

Erkek egemen sisteme isyan etmek için lezbiyen olmak, amazon ormanlarına isyan etmek için balık olmaya benzer. Bu, işimi hiç kolaylaştırmaz. Kadınları sevdiğim için lezbiyenim.

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

Farklı olmak için bir şey olmam. Erkek egemene isyan etmek için de lezbiyen olunmaz. Sonuçta lezbiyenler dışında erkek egemen sisteme isyan eden farklı cinsel kimliklerden, etnik kökenlerden ve ideolojilerden insanlar da mevcut.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Farklı olmak zor bir şey, kendi iç huzurum bunu gerektirmeseydi böyle bir farklılığı seçmezdim, kolay yolu seçerdim. Erkek egemenliğe heteroseksüel bir kadın da isyan edebilir, insan içinden gelmeyince kadınlarla birlikte olamaz, zaten bence feminizm insanlara hangi cinsle birlikte olmaları gerektiğini söylemez, bunu ataerkillik yapar. Yani kimseye meydan okumak için lezbiyen olmadım.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Hayır. Ama bu soru sık karşılaşacağım cinsten. Çünkü lezbiyenler kendini bu kaosun içinde bulmaya çalışırken farkındalıklarını çok fazla geliştirirler. Dünya algılarını çok ileri seviyeye çekerler ve cehaletten doğan bazı noksanlıkları rahatlıkla görebildiklerinden isyankar olma ihtimalleri artar.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Yakından uzaktan ilgisi yok. 6-7 yaş civarında kendimde bir farklılık olduğunun farkındaydım ama üstünde çok durmadım, 15-16 yaşlarında bastırdığım duygular yoğun bir biçimde ortaya çıkmaya başladı; içten içe biliyordum ki kadınlardan hoşlanıyorum, onlara dokunmak, onlarla beraber olmak istiyordum ama bu normal değil çünkü etrafımdaki tüm arkadaşlarım erkeklerden hoşlanıyorlar bense en yakın arkadaşımı hayal eder durumdaydım. Yani lezbiyen olmanın ya da biseksüel

olmanın ne erkek egemen sisteme isyan etmek ne de benzeri bir durumla yakından uzaktan alakası yok. Lezbiyen olduğumu zaten biliyorsun, ya bunu kabul ediyorsun ve ona göre yaşıyorsun ya da bunu reddediyorsun ve hayatına bastırılmış duygular eşliğinde devam ediyorsun. Ben duygularımı bastırmamayı tercih ettim, bir erkekle de beraber olabilirim, aile kurabilirim, yaşayabilirim ama biliyorum ki bir kadınla daha mutluym ve daha mutlu olabileceğim bir tabloyu seçiyorum.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

Bir yüreğim olduğu, bu yüreği kanatlandıran kişinin cinsiyeti de kadın olduğu için aşık oldum.

Fusun Demir, lezbiyen, 30

•Avrupa'dan Amerika'dan geliyor bunlar. Sen kimden özendin?

Peki, Avrupa ve Amerika'dakiler kimden özenmişler acaba? Bu soruyu soranlar bunu da yanıtlasınlar bari... Ben Amerika'ya gitmedim, Avrupa'da yaşamama rağmen Avrupalı da değilim; uzaylıyım ben, tıpkı herkes gibi bir uzaylı!

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Eşcinselliğe, bunun insan yaşamına getirdiği zorluklara kimsenin özenmeye cesaret edebileceğini sanmıyorum. Ama eşcinsel insanlara anormal muamelesi yapmayan, onlara da diğerleriyle eşit koşullar ve haklar tanıyan bir toplumda yaşamaya çok özeniyorum.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Bahsettiğimiz şey aşk ve cinsellik, birinden özenerek, rol modeli belirleyip çalışarak olunabilecek bir şey değil lezbiyenlik. En önemlisi olunabilecek bir şey değil; her cinsel yönelim gibi...

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Tabi canım. 'Aa bak o bluz çok güzelmiş, ben de giyeyim' demek gibi bir şey bu. Özendim geçirdim üzerime. Ben zaten hep öyle yaparım, özenirim böyle geçiririm hemen. Giy bak sen de bir dene bakalım, sen giydiğinde nasıl duracak! Komik.
Aynur Özhan, biseksüel, 21

Biraz tarih okuyun derim. Bu soruya verilecek başka bir yanıt bulamıyorum.
Zeynep Özay, lezbiyen, 28

Ben bizim alt komşuya özendim.
Seda Erdamar, lezbiyen, 25

Ben küçükken bu kadar teknoloji olmadığından Avrupa'dan Amerika'dan haberimiz olmuyordu, kendi kendime oldum.
Defne Begonya, lezbiyen, 33

•Lezbiyenlik moda oldu, lezbiyenler artıyor, sen de modaya mı uydun?

Evet, tamamen kendi kreasyonum...
Füsün Demir, lezbiyen, 30

Ben moda olmadan da lezbiyendim, hatta moda yaptım.
Defne Begonya, lezbiyen, 33

Ay ne 'moda'ymış bu ayol, binlerce yıldır modası geçmiyor damgalanmalara, dışlanmalara, baskılara ve işkencelere rağmen.
Anıl Üver, lezbiyen, 28

Moda olduğunu sanmıyorum, beyaz puantiyeli kırmızı ayakkabı (bu senenin modası) giymek kadar basit değil hangi cinse çekim duyacağını belirlemek. Sadece lezbiyenlerin bir derece olsun daha görünür olmaya başladığını, görünürlerin diğerlerini de açılmaya teşvik ettiğini, bu nedenle eskiye göre daha çok lezbiyen varmış gibi görüldüğünü düşünüyorum, moda sanılan durum aslında bu olsa gerek.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Lezbiyenlik moda olmadı, lezbiyenler gelişen koşullarda kendilerini daha rahat ifade edebilme imkanı buldular. Eskiden bastırılarak, gizlice yaşanan aşklar şimdilerde daha açık yaşanmaya başladı.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Lezbiyenlik insanlık tarihinin varoluşundan günümüze kadar gelen bir durumdur. Bunun moda olmakla, birkaç sanatçının çıkıp klip çekmesiyle, lezbiyenleri destekler açıklamalar yapmasıyla, ya da dünyaca ünlü bir pop idolünün kendinden daha genç bir pop sanatçısını dudağından öpmesiyle, velhasıl sayıları onları geçecek örneklerle açıklamaya hiç gerek yok. Toplumsal bir gerçeği kabul edelim ve bu gerçek doğrultusunda seçim yapmış insanlara saygılı olalım, onların hayatlarına müdahale etmeyelim, onlara erkek arkadaş bulmaya çalışmayalım- çünkü kendileri isterlerse çoktan bulabilirler- toplumun her kesiminde, gelir düzeyi en alta olanlardan en üstte olanlarına kadar, eğitim seviyesi düşük olanlardan yüksek olanlara kadar, entelektüel bilgi birikimi olmayanından her gününü kitap gazete içinde geçirenlerine tiyatro, sinema salonları arasında gezinenlere kadar her kesimde olan bir gerçekliği kabul edelim ve saygılı bir biçimde hep beraber ama özgürce yaşayalım.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

Lezbiyenler artmıyor ama sadece heteroseksist dünyada artık seslerini duyurabilme cesaretini bir nebze daha olsun gösterebiliyor. Siz arttığını düşünmeye devam edin halbuki biz hep vardık.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

Bu moda değil. Bir sayfanın hızlı çevrilmesi sadece. Taşlar yerine oturuyor.

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

•Hiç lezbiyene benzemiyorsun...

Haklısın aslında. Hemen gidip saçlarımı kestireyim.
Segah Üney, lezbiyen, 23

Di mi? Ben de üzülüyorum buna. Hiç sevmiyorum hetero sanılmayı. Belki de lezbiyen kadınlarla diğerleri arasında bir

fark olmadığı içindir aslında. Belki kendi biyolojik cinsine aşık olmak, onunla sevişmek pek bir fark yaratmıyordur.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Öyle mi? Sen de hiç heteroseksüele benzemiyorsun... Ben de genellikle böyle özünde absürd soruları 'yankı' ya da 'ayna' sorularla yanıtlama eğilimi vardır. Bununla da karşımdaki kişiyi biraz olsun düşünmeye ve sorularını daha dikkatli sormaya teşvik etmeye çalışıyorum.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Sence bir kadına benzemiyor muyum? Kadın olan herkes bir lezbiyene benzeyebilir. Lezbiyen bir kadını heteroseksüelden ayıran sadece cinsel ve duygusal olarak ilgi duyduğu cinstir.

Birgül Akın, lezbiyen, 21

... lezbiyenlerin klasik bir görünüşü ya da prototipi olduğunun sanılması da büyük bir yanılgıdır. Nice kadın tanıyorum uzun saçlı, etekli elbiseli, gayet kadınsı ve hayatlarını başka bir kadınla geçiriyorlar. Bu yanılgıdan da toplumumuzun bir an önce uzaklaşması bilgi toplumuna ulaşmamızda faydalı olacaktır kanısındayım. Lezbiyenleri/biseksüelleri belli kalıplara oturarak, belli kıyafet tarzlarını ya da saç kesim biçimlerini ya da giyim stillerini onlara yakıştırarak aslında onları sınırlı bir grup olarak düşünüyorum, toplumun her kademesine yayıldıklarını göremiyorum ve bunun sonucunda da yanlış verilerle yanlış sonuçlara ulaşıyoruz. Bu yüzden insanların kalıplarına uymamam kadar doğal bir şey olamaz.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

Lezbiyenlerin herhangi bir prototipi yoktur. Ben kendimim ve çoğu insanın kafasındaki lezbiyen tanımı tamamen gerçekdışı olduğu için o kalıba uymamam, benzetemememiz gayet doğaldır.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

•(Biseksüel kadınlara) Nasıl oluyor da ikisini birden sevebiliyorsun, yani aynı gecede olabiliyor mu?

Genelde sırtıptı “Neden olmasın, olur tabii” diyorum, sonra da ciddi ciddi diyorum ki: “Sevginin illa da bir cinsiyeti olması

mı gerekir, aşık olduğun ya da sevdiğin şey bir vajina ya da penis midir?”

Eda Sus, biseksüel, 24

*Kaos GL, Mart 1997, Sayı 31. "Cinsel Yönelim Ve Eşcinsellik İle İlgili Sorularınıza Yanıtlar" - Amerikan Psikoloji Birliği.

bölüm: 3
Aşk ve Cinsellik

1. Kadın Kadına Öykü Yarışması Birincisi - 2006

Lilith'e Göre Yaradılış
Bengü İris

Yaradılış mitinin farklı versiyonlarından:

b) Bazılarının dediğine göre 6. günde Tanrı, erkek ve kadını kendi suretinde yaratmış ve dünyayı onlara vermiş, ama Havva daha yokmuş.

c) Tanrı, Adem'den her hayvanı, kuşu ve yaşayan diğer mahlukatı adlandırmasını istedi. Mahlukat Adem'in önünden bir dişi, bir erkek, çiftler halinde geçtikçe, yirmi yaşında bir erkek gibi yaratılmış olan Adem onların sevgilerini kıskandı; her dişi ile çiftleşmeye çalışmasına rağmen, yaptığından tatmin bulamadı. Bu yüzden, "Benden başka her yaratığın kendine göre bir eşi var" diye haykırıp Tanrı'dan bu adaletsizliği düzeltmesini diledi. O zaman Tanrı Lilith'i, ilk kadını, tıpkı Adem'i yarattığı gibi, ama temiz toprak yerine çamurdan yarattı. Adem'in onunla ve onun gibi bir başka kadın olan Naama ile birleşmesinden hâlâ insan nesline musallat olan bir sürü zebani türedi.

d) Adem ve Lilith birlikte asla huzur bulamadılar, çünkü Adem ne zaman onunla yatmak istese, Lilith Adem'in istediği pozisyona sinirlenip "Niye ben senin altında yatayım?" diye sordu. "Ben de senin gibi topraktan yaratıldım ve eşitimim." Adem ona zorla boyun eğdirmeye çalışınca Lilith öfkeyle Tanrı'nın gizli adlarından birini haykırdı, havaya yükseldi ve onu terk etti.

e) Bazıları der ki, Lilith, Zmargad ve sonra da Saba melikesi olarak hüküm sürmüştür ve Eyüb'ün evlatlarını yok eden dişi şeytandır. Ama Adem gibi ölümlülükle lanetlenmemiştir, çünkü Adem'in cennetten kovulmasından çok önce ayrılmışlardı. Lilith ve Naama sadece yeni doğmuş bebekleri boğmakla kalmaz, rüya gören erkekleri de baştan çıkartırlar ki, yalnız uyuyan her erkek kurbanları olabilir.

(İbrani Mitleri, Robert Graves)

Neler uydurdunuz hakkımda, ne kötü öyküler... Adem'in soyundan geldiğiniz için bu beklenecek bir şey aslında; ama bakmadığınız bebeklerinizin ölümünden bile beni, bizi suçladınız. Oysa bebeklerinize umutla bakarız biz; bazı geceler, siz uyurken gelip seyrederez onları, her yeni yaşamın heyecanını kendi varoluşumuzun ilk gününden anımsayarak, bebeklerinizin büyüdükçe nasıl olacağını, kime benzeyeceğini merak ederek,

çünkü bazen bize benzerler. Evet, bize. En başından başlasam, belki neden söz ettiğimi daha iyi anlatırım.

Hayata gözlerimi açtığımda 20 yaşında bir kadındım zaten ve o karşımda duruyordu. Kısa beyaz saçları tepesinde diken diken duran, giydiği iş tulumu tontonluğundan yer yer gerilen, elleri belinde muzipçe bana bakan sevimli bir ihtiyarcık: “Selamım üzerine olsun Model II” dedi bana. “Seni kendi suretimde ben yaptım, burada tasarım ve yaratma işlerine bakıyorum.” Sonra, sanki yüzündeki gurur ifadesini örtmek istemiş gibi utangaç bir gülümsemeyle ekledi: “Sen bana kısaca Anne diyebilirsin.”

“Selam Anne.”

Beni yarattığı için kibarca teşekkür ettikten sonra aramızda bir sessizlik oldu, hani şu yeni tanışıklarınıza ne söylemeniz gerektiğini bilemediğinizde olanlardan. Sohbet olsun diye sordum: “Ben Model II isem, Model I de var mı?” Yüzündeki kendinden memnun sırıtma bir anda silindi. “Evet, var. Seni tanıştıracaktım zaten, ama... Bak, Model I biraz farklı. Yani sen elbette daha ileri bir modelsin, ama onun da tasarımında bir hata yok. Sadece yapım aşamasında, ışık getirmekle görevli meleklerden biri biraz kurcalamış- Lusifer, bu yüzden ebedi karanlığa mahkum edeceğim onu. Neyse, Adem, yani Model I, pek doğru düşünemiyor ve biraz garip davranıyor.”

“Nasıl 'garip'?”

“İlmi, bir parça kontrol takıntısı var. Mesela, biraz eğleniriz diye mahlukata isim takmasını rica etmişim, bu işi fazla ciddiye aldı; şimdi durmadan sözcükler uyduruyor, her şeye bir hafta yapıştırıyor ve evrenin kendisinin etrafında döndüğü sevimsiz öyküler anlatıyor. Dahası, isim taktığı hayvanları taciz etti. Son günlerde de bir konuşma sorunu var, bazı sözcüklerin sonunda tıslama gibi bir ses çıkartıyor, -th gibi bir şey. Ama bunu hemen düzeltebilirim, önce sizi tanıştırayım da.”

Adem'i yanımıza çağırdı. “Bak Adem, bu Model II, onunla iyi arkadaş olacağınızı umuyorum.” Merhaba demeye kalmadan, Adem kendi kendine bir şeyler söylemeye başladı: “Hmm, eveth, Model II. II, ii- II de olabilirth. Lili, ella, lela, lale? Hayır, hayır, Lilith.” Adımı böyle aldı.

Adem'in tıslama sorunu giderildikten sonra hayvanları

evcilleştirmek gibi bir fikre kapılıp yanımızdan ayrıldı, Annemle yalnız kaldık. Ne beklediğimi bilmiyordum ama sanki o her neyse Adem'de bulamamıştım. İçimde kötü bir his vardı. Annem durumu fark etti; her şeyi görür zaten. “Üzülme” dedi. “Adem'de kalıcı bir hasar var ne yazık ki, fazla müdahale edersem çok zarar görebilir. Üstelik bu, genlerine kadar işledi, yani çocuklarına da geçebilir. Ancak, onu severek yaptım ve bu haliyle de seviyorum, projeyi iptal etmeyeceğim. Seni yapmak için biraz beklediğime seviniyorum, böylece sen sadece hasarsız değil, çok daha gelişmiş bir model oldun, ayrıca bir şey ekleme fırsatım oldu, Adem'deki sorunun türünüzden olacak çocuklara geçmesini engelleyecek bir şey, buna antivirüs programı demeyi düşünüyorum. Neyse, her şey düzelebilir yani, Adem'in kendisi dışında tabii.”

Daha sonra Adem'le arkadaş olmaya çalıştım. Çoğu zaman birlikte fena vakit geçirmiyorduk, eğlenceli şeyler yapabiliyorduk, örneğin sevişmeyi icat ettik. Ancak, bazen gerçekten çok tuhaf davranıyordu. Bir gün, “Önce ben yaratıldım” dedi. Ne demek istediğini merak ederek ona baktım. “Ben senden önce buradaydım, sen sonradan geldin. Üstelik farklısın, dışısın sen. İlk insan benim, bundan sonra türümüzden olanlara Adem'in öğülları denmesini istiyorum. Ayrıca dişi olanlar erkek olanlara itaat etmeli” dedi.

“Yine saçmaladın Adem'ciğim” dedim. “Bunu kabul edecek olursam dişi ve erkek çocuklarımız arasında ayırım yapmış oluruz; bence bu fark gözetmek için çok saçma bir neden.”

Adem'in öfkelenildiğini görebiliyordum. Annemizin yanına koşarken onu izledim.

“Öteki” diye haykırdı ağlamaklı bir sesle, “şu sonradan yaptığın dişi, ondan üstün olmak istiyorum. Beni daha çok sevmeni istiyorum. Ona bana itaat etmesini söyle.”

Annem ve ben üzüntüyle birbirimize baktık. Adem'in benim daha ileri olduğumu anlamayacağını ummuştuk, ama aptal değildi tabii; üstelik belli ki bayağı kıskançlığa kapılmıştı. Ancak Annem, “Lilith'ten 'öteki' diye bahsetmen hiç hoş değil” dedi. “Benim için ikiniz de aynısınız, insansınız. 'Ben ve öteki' diye ayırım yapmayı âdet haline getirirsen, düşünmen bile iyi olmaz. Aranızda önemli bir fark yok, dişi ya da erkek, eşitsiniz, ikinizi de seviyorum. Her şeye de ağlama böyle, üzme kendini.”

Annem bir Şeye “ol” deyince olur. O günden sonra Adem pek fazla ağlayamaz oldu. Ama memnun değildi. Giderek davranışları daha hırçınlaştı, s¼rekli beni hakimiyeti altına almaya çalışıyordu, benden iyi olduğunu ispatlamak için gerekçeler uydurmaya çalışıyordu. Cennetteki hayvanlardan cinsel tacizinden kurtulmuş olanlar, bu sefer uydurduğu tatsız ¼yk¼leri dinlemek zorunda kalıyordu; zavallıların şaşkın bakışlarına acımadan, dişi insanın kendisi kadar zeki ve iyi olmadığını, daha zayıf olduğunu, kendisinin temiz topraktan, kadının pis çamurdan yaratıldığını filan anlatıyor, s¼rekli benden yakınıyordu. Hayvanlar insandan kaçmayı b¼yle ¼ğrendiler.

Bu anlaşılmaz hallerinden, sevişirken bile daima ¼stte olmak istemesinden usanmaya başlamıştım; bir g¼n onunla sevişmek istemedim. İnanılır gibi değil, ama zorla yapmaya kalktı. ¼fkeyle “Anne!” diye bağırdım ve kendimi O'nun yanında buldum. “Tamam” dedi Annem. “Başka bir öz¼m yolu gerekiyor, artık Adem'in yoldaşı olmanı isteyemem. Bir kadın daha yapacağım, bu sefer 'aşk' diye bir duygusal yazılım da ekleyeceğim, belki bu sayede o Adem'e katlanabilir.”

Yeni insanı ilk g¼rd¼đ¼m g¼n, on binlerce yıl ¼nce olmasına rağmen, o anı hatırlamak sanki daha birkaç saniye ¼nce olmuş gibi heyecanlandırıyor beni. Adem de ben de onunla tanışmak için sabırsızlanıyorduk, ama onu g¼r¼nce soluğumun kesilmesini beklemiyordum doğrusu. Demek bir kadın b¼yle g¼r¼n¼yordu, yoksa ben de bu kadar çekici olabilir miydim? Ona bakarken, ilk kez Adem'i kıskandığımı hissettim. “Bu muhteşem yaratık, Anne'nin bug¼ne kadar yarattıklarının en ilerisi, o sersemın eşi olacak ve ben onunla sadece arkadaş olacağım” diye d¼ř¼nd¼đ¼m¼ hatırlıyorum. “Ne tatlı g¼l¼ms¼yor. Sanki bana doğru mu geliyor? Kollarını neden boynuma doluyor? Bu kadar g¼zel kokan sadece teni mi? Hmm, muhteşem ¼p¼ř¼yor.”

İlk ¼p¼řmemiz Adem'in mızımız itirazlarıyla kesildi, “Ne??? Ama!.. Naama?!” Sanırım Adem'in konuşma sorunu yine n¼ksetmiřti.

Annem omuzlarını silkti: “Eh, b¼yle olması akla daha yakın tabii. Aşk yazılımına karşılaştırma ve doğru değerlendirme yetisini geçici bir s¼re felç edecek bir yama yapmam gerekecek Adem'ciğim, aksi takdirde sana aşık olacak birini bulamayacağız.

Gel Adem, sanırım Lilith ve Naama bir süre yalnız kalmak isteyecekler.”

Sonra bir süre Adem'in sorunlarını takip etmeye vaktim olmadı. Naama çok zeki, duyarlı ve sevecen, dostluğu Adem'inkinden çok daha keyifliydi. Tüm zamanımı onunla konuşarak, cenneti ve yaşamı keşfetmesini izleyerek, inanılmaz fikirlerini dinleyerek, paylaşacak yeni şeyler bularak ve tabii onun benimkine çok benzeyen, ama kendiminkinden çok sevdiğim bedenini duyumsayarak geçirmek istiyordum. Sevişmelerimiz Adem'le olanlardan çok daha mutlu ediyordu beni.

Ara sıra, Adem'in canından bezdirdiği hayvanlar, onun son zamanlarda söylediklerini aktarıyorlardı; kadın kadına aşk yasaklanmamış, yanlışmış, sapıklıkmiş bu. Sonunda, Adem'in hakimiyet merakını ve kıskançlığını bilen hayvanlar, damarına basalım da bizi rahat bıraksın diye düşünerek “Peki, Anne dördüncü insanı erkek yaratırsa ne yapacaksın? Sevmeyecek misin?” diye sormuşlar. Cennette bir erkek daha olması fikrinden pek hoşlanmamış olsa gerek Adem “Erkek erkeğe aşk da yanlış, tabii üstte olan ben olacaksam o başka” demiş. Duyduklarımız Naama ve benim umurumuzda bile değildi; aşkıttık ve aşk kadın-erkek ayrımı yapmıyordu.

Derken bir gün, Anne üçümüzü de çağırıldı. “Lilith ve Naama, sizlerden memnunum, insanı yaratırken olmasını istediğim her şey var sizde. Adem'cik, senin bazı sorunların olduğunu herhalde kendin de kabul edersin, ama üzülme. Sana yeni bir eş yarattım, Lilith ve Naama'nın bütün ileri özelliklerine sahip, ancak aşık olurken pek seçici davranmayacak ve bu yüzden hak etmeyen birini dahi gereğinden fazla sevmeye eğilimli olabilir. Kesin sonuç almak için, senin ipe sapa gelmez düşüncelerini, hakimiyet takıntını bile kabullenip benimsemesini ve bunların getirdiği bütün zorluklara katlanmasını sağlayacak bir programlama yaptım. Bu son ayrıntı dışında yarattığım kadın tıpkı Lilith ve Naama gibi.

“Çocuklarınız genetik olarak senin hasarını taşımayacaklar, annelerinin sağlıklı genleri bu olasılığı tamamıyla ortadan kaldıracak. Ancak onlar da, anneleri gibi, senin düşüncelerini benimseyebilirler. Öte yandan, yine anneleri gibi, Lilith ve Naama'ya da benzeyebilirler, o zaman da eninde sonunda

senin kontrolünden kendilerini kurtaracaklardır. Ne olacağını birlikte göreceğiz, her şey çok iyi de olabilir, oldukça kötü de; hayır ve şer size kendinizden gelecek.”

Sonra, Adem'in bu kadına da saçmasapan bir isim takmasına fırsat vermeden, “Havva'yla tanışın” diye ekledi Annem. Havva da tıpkı Naama gibi çok sevimliydi. Ancak, onun Adem'le daha fazla vakit geçirmesini sağlamak için ikisinden biraz uzak durduk. Doğrusu Adem'e değil de Naama ya da bana aşık olması ihtimali hâlâ vardı ve bu sevgilimi ve beni tedirgin etmişti. Bazı şeyleri paylaşmayı en gelişmiş insanlar bile istemez. Sanırım Naama ve ben, kıyamete kadar Havva ile daha çok ilgilenmediğimiz için pişmanlık duyacağız; onun yanında olsaydık, daha fazla arkadaşlık etseydik, her şey çok farklı gelişebilirdi.

Bir gün Annemiz yine çağırdı bizi, meyvesi Adem ve Havva'ya yasak olan Bilgi Ağacı'nın yanına. Ağacın bir evrenin tüm ömrü boyunca bir kez verdiği meyve kopartılmıştı ve koptuğu yer kaniyordu. Annem üzüntüyle “Havva” dedi, “Adem'i daha bilge yapmak istemiş. Onu suçlamıyorum. Yine de onları cennetin dışına yollayacağım. Adem hayvanlara eziyet ettiği zaman yapmalıydım bunu, burada olmayı hak eden tek canlı kendisiymiş gibi davranıyor; şimdi Havva da, onun yanlışlarını benimseyip ona yardım ediyor. Cennette acı olmasına izin veremem. Kendi hayatlarını ve başkalarınınkini zorlaştıracak, illa mutsuz olacaklarsa, bunu başka yerde yapsınlar.”

Adem'den pek hoşlanmasam da bu haber beni sarstı. Naama'nın da üzüldüğünü görebiliyordum. Adem ve Havva ile türdeştik, yazgıları şimdi bizimkinden kopsa da, başlarına getirdikleri şeyden biraz da kendimizi sorumlu tutuyorduk. Hem doğacak çocuklarından bazıları Naama ve bana benzecekti ve ikimiz de 20 yaşında birer kadın olarak yaratılmıştık; hiç çocuk görmemiştik; yeni doğan bir insan neye benzerdi acaba?

Anne'ye yalvardık, Adem ve Havva'nın gittiği yerde yaşamayı seçtik. Onların yazgılarına karışmamıza izin yoktu; Anne kendi hatalarını yapmalarını, kendi çözümlerini bulmalarını istiyordu. Adem ve Havva ölümlü oldular; uzun, zor ama zaman zaman da çok güzel bir yaşamları oldu. Çocukları Adem'in aklına hayaline gelmeyecek şeyler yaptılar; doğrusu olacakları biz de

tahmin etmemiştik, greceklerimizi bilseydik belki de cennette kalmayı tercih ederdik. Adem kötü değildi, sadece kafası karışıktı; ama onun soyundan gelenler kötülüğü keşfetti ve yaydı. Sessiz ve görünmez seyirciler olarak binlerce yıldır Adem ve Havva'nın soyundan gelenleri izliyoruz. Bazen Anne'nin tasarımına uygun çocuklar da oluyor; ters giden bir sürü şeyden bir kısmını yoluna koyuyorlar, dünyayı bulduklarından daha güzel bırakıp gidiyorlar. Onları görmek, tanık olduğumuz sınırsız kötülüğün, zalimliğin, çirkinliğin acısını alıyor yüreğimizden; krelen umutlarımızı tazeliyor.

Bazı geceler, siz uyurken gelip seyrederek bebeklerinizi, her yeni yaşamın heyecanını kendi varoluşumuzun ilk gününden anımsayarak; büyüdükçe nasıl olacaklarını, kime benzeyeceklerini merak ederek, çünkü bazen insana benzerler.

1. Kadın Kadına Öykü Yarışması Birincisi - 2006

Ayrı

Yeşim T. Başaran

Kız arkadaşım ablasının yanına gitti, bir aylığına. Hazal için hazırladığımız kırmızı, lacivert, mor, yeşil, sarı ve turuncu kıyafetleri götürmek için. Tabii, Hazal'ın yeryüzündeki ilk ayında annesine destek olmak, bir yandan da bir gün biz de çocuk doğurmak cesaretini gösterirsek diye biraz deneyim kazanmak için.

Altı yıldır hiç bu kadar ayrı kalmamıştık. En fazla beş gün. Yan yana geçirdiğimiz hiçbir gün üzerimde ağırlık yapmadığından, bu ufak ayrılıklar nefes alma fırsatları olmaktan çok, büyük bir özlemle kavuşmamızı beklediğim tuhaf aralıklar gibiydi benim için. Bu aralıklar, birbirimize bağlı mıyız, yoksa bağımlı mı tartışmalarını getirirdi ardından. Yanlış anlamayın, yaşama karşı yeterince büyük bir açlığım olduğunu hissediyorum. Onlu olan her şey kadar onsuz olan her şeyle de yaşamasını biliyorum, ya da en azından öyle sanıyorum. Ama ya kendimizi kandırıyorsak? Birlikte olmamız çok güzel ve neden bunu yaşamayalım, diye düşünürken ya birbirimizsiz yaşamayı unutuyorsak? Önümde tek tek üzerlerine çentik atılmak için bekleyen her gün benim için bir sınav olacak. Daha doğru bir tanımlamayla, aslında bir sınav olduğu düşüncesi kendimi kaybetmemek için güç almamı sağlayacak. Kendi kendimle yarışacağım. Çok hoş... Kendi irademle yarışarak ayakta kalma gücü toplayacağım.

ikinci gün

Bugün uyandığımda tişörtlerini kokladım bebeğimin. Kimisi parfümüyle teninin sıcaklığının bulunduğu noktada salınıyorken, kimisi de sabahları uyandığında saç diplerine yapışan ekşimsi, şekerimsi kokuyla sarmalanmış. Koklamazsam ne yapacağımı bilmiyordum. Çünkü ben her sabah zaten onu koklayarak uyanıyorum. Kedi yavrularının koklayarak annelerinin varlığını yanlarında hissetmeleri gibi. Günün geri kalanını bu refleksimi sınavda bir tam puan almam mı yoksa sınıfta kalmam anlamına mı geldiğini çözümlyerek geçirdim. Önümdeki 24 günün ağırlığına yoğunlaşmak yerine başka bir güç alma noktasıydı bu. Hem 24 gün dediğin ne ki, bu yaşlarda zaman daha hızlı geçiyor zaten, öyle değil mi?

üçüncü gün

Tam da beklediğim gibi... Hazal'ın biçimsiz yeni doğmuş bebek suratına ağızları açık bakarak ve ihtiyaçlarını nasıl anlayacaklarını, nasıl karşılayacaklarını bilmemenin acemiliğini aşmaya çalışarak geçmiş ilk iki gün. Sonra benim fıstık kavanozum, ablasının yorgunluğuna ve kendi derdine düşmüşlüğüne aldırmadan, yeğenine teyzesinin biseksüel olduğunu ve bir kadın sevgilisi olduğunu söyleyip söylemeyeceğini sormuş. Ablası da zihninde ilişkimizi saygın bir noktaya getirme çabaları gösteriyor olmasına rağmen, henüz bizim ilişkilerimize heteroseksüel ilişkiler kadar paye vermediğinden "Yaşayın tabi canım, ama etrafa söylemeye ne gerek var" noktasında olduğu için, Hazal'ı bizim ilişkimizden korumaya çalışmış. Baktığım yerden ben bir komedi görüyorum. Ama onlar günlerdir doğru dürüst uyumamış olmanın yarattığı ciddiyetten olsa gerek aşamadıkları bir sorun içinde olduklarını sanıyorlar. Serseri sevgilime bu tartışmalar için daha zaman olduğunu söyledim. Umarım Hazal'ın etrafındaki dünya yumuşak kısa bir sürede.

dördüncü gün

Bugün iş çıkışı sinemaya gittim. Tek başıma. Çok sevdiğim bir şeydir bu benim. İzlediğim filmin her anını kendi içimde yaşattığım, çıkışında ise beni götürdüğü yerlerde kendi başıma dolandığım bir ritüel. Kızdım kendime sonra, sahi bu kadar sevdiğim bir şeyi nasıl unutmuşum yıllardır. Sonuçta bunu sevgilimle beraberken de yapabilirim. Her anımızı birlikte geçireceğiz diye bir sözleşme yok ki ortada. Sanki bu konuşulmamış bir kuralmış gibi mi yaptık acaba? Yoksa günlük koşuşturmacadan unuttum mu sevdiğim başka başka şeyleri?

altıncı gün

Rekorumu kırdım. İlk beş gün geçti. Aklıma beraber olmaya başladıktan sonra ayrı kaldığımız ilk beş gün geldi. Henüz çok güvensizdim ilişki içerisinde. O güne kadar yaşadıklarımın dolayı güzel bir ilişkinin imkansız olduğunu, bunu bekleyerek yaşamanın da manasız olduğunu düşünüyordum. Aslında bu cümlelerin ikinci kısmı için düşüncelerim hâlâ aynı. Güzel bir ilişki yaşayacağım diye, "bay veya bayan doğru"yu beklemek, hayat önünden geçerken yanlış durakta yanlış bir otobüsü beklemek gibi aslında. Ama ilk kısmına artık katılmıyorum. Bu hayatta güzel bir ilişki yaşanabilirmiş. Bunu şimdi söylüyorum tabii. Eskiden aşkı yanlış tanımlıyor, yanlış algılıyordum.

Sevginin ispatı acı çekmekti benim için. Ne kadar acı çekersem o kadar gönlü zengin, sevebilen, dolayısıyla duyarlı biri olurum zannediyordum. Ayrıca aşk acısı denince akan sular duruyor ya. Tüm hayatını çevrendeki insanlarla bu minvalde ağlayarak ilgi toplayarak geçirmek mümkün. İnsanlar bu duruma prim verebiliyorlar, onun kalbi kırık dokunmayın, gibi. Bence bu aslında yaşamla nasıl mücadele edebileceğini bilmediğin bir noktada başkalarına dayanarak kendi varlığının sorumluluğundan kaçmak aslında. Şimdi böyle söylüyorum tabii. Eskiden aşkı yaşamak için korkmak, huysuzlanmak, acı çekmek gerekir sanırdım. İlişkimize bir şey olacağından ne kadar korkarsam, ilişkimize o kadar değer veriyorum anlamına gelirdi benim için. O nedenle ilk ayrı kalışımızda ilişkimize bir şey olacak diye ödüm kopmuştu. Gereğim hazırды. Birlikte yaşadığımız hayatta kalan bendim. O da başka bir şehirdeki arkadaşlarını ziyarete gitmişti. Ben bizim hayatımızı düşünerek, anarak yaşayacağım, o ise başka hayatların içindeyken bizimkinin güzelliğini unutacak, yaşadıklarımız onun için anlamsızlaşacak ve döndüğünde “Bitirelim” diyecekti. Ayrıldığımızı neredeyse inandım ve bütün gecelerim uykusuz geçti. Zaten biliyordum güzel bir ilişki diye bir şey olmadığını, nereden girdim yine bu işin içine, diye kendime söylene söylene, kendime acıya acıya geçirdim o beş günü. Ne kadar komik gözüküyor şimdi. Onun bana ait olmasını istemiş olduğumu, bana ait olmazsa beraberliğimiz biter diye düşünmüş olduğumu görüyorum şimdi. Gerçekten komik.

onuncu gün

Bugün miting kararı aldık. İnanamıyorum; eşcinsel, biseksüel, travesti ve transeksüeller olarak ilk defa miting yapacağız. RTÜK eşcinsel aşkın gösterildiği dizilerin ve filmlerin sansürlü hallerini bile beğenmeyip kanallara ceza yağdırınca büyük bir ses çıkarmamız farz oldu. Bugüne kadarki en kalabalık eylemimiz 300 kişi olmuştu. Her eyleme başka başka insanlar geldiği için aslında yeterince kalabalık olduğumuzu biliyoruz. Ama herkes aynı anda aynı yerde olmadı hiç işte. Yirmi günümüz var. Ne kadar çok insana ulaşip mitinge katılım sağlarsak o kadar çok şey söylemiş olacağız, kendimize inancımız, birbirimize güvenimiz o kadar pekişecek. Çok önemli ve tarihi bir olay bu miting. Ama bebeğim kaçırıyor bu tarihi günü. Onun şehrimize döneceği günden bir gün önce çıkacağız alana.

on dördüncü gün

“Çocukları yalanlarla kandırmayın!” Mitingin başlığı bu. Başlığı bulur bulmaz sabahlayarak afişleri, broşürleri hazırladık. Artık onları elden ele dağıtmaya, herkesi bu mitingde buluşmaya çağırmaya başlayabiliriz. Tüm bu koşuşturmada ayrı kalmaya dair vermeye çalıştığım sınav aklımdan çıkmış. Fıstık kavanozumu unuttuğumdan değil. Bilakis böylesi yoğun çalışma zamanlarında eksikliğini daha fazla hissediyorum. O olsa sanki işler daha kolay olacakmış gibi. Ayrıca yaşadığım heyecanı onunla paylaşmak heyecanımı artırıyor her zaman. Sanki her güzel şeyi ilk haber vermem gereken kişi oymuş gibi. Ama yokluğunda hissettiğim özlem acıya dönüşmüyor böyle zamanlarda. Sanki onu da yaşıtıyormuşum gibi geliyor yaptıklarımın içinde. Burada olsa o güzel ağzının nasıl kulaklarına varacağını, bulduğumuz her yeni sloganda nasıl sevinçten zıplayarak alkışlayacağını gözümün önüne getiriyorum. Hazal'a iki kadın olarak yaşamı paylaştığımızı söyleyip söylememe karmaşası da iyice büyümüş, bizim mitingle beraber. Bu konu geçer gider sanmıştım. Ama ablası çocuk sahibi olmadan önce söylemeyeceği şeyler söylemeye başlamış. Hazal'dan önce mitingimizi kesinlikle destekleyecekse, şimdi Hazal'ı koruma kaygısıyla yaklaşıyor. Fıstık kavanozum mitingün başlığından da hareketle Hazal'ı yalanlarla koruyamayacağını, eşcinselliğin bu yaşamın bir gerçeği olduğunu, toplumun bakış açısı ile yeterince kirlenmemiş bir çocuğun hepimizden daha kolay bu gerçeği algılayabileceğini anlatıyormuş inatla. Hâlâ diyorum, bu tartışma için biraz erken değil mi? Daha 14. günü bebeğin.

on sekizinci gün

Dün akşam barları ve kafeleri gezen gruba katıldım. Kıyafetlerimizin üzerine sansür karşıtı yazılar ve şekiller yapıştırdık. En zevklisi de sansürlenene veya sansürlenmedikleri için kınananların ceza almasına neden olan sahnelerden fotoğrafları yapıştırmak oldu. Sansüre karşı ayaklı televizyon kanalı olduk yani. Her gittiğimiz mekanda müziği değiştiriyoruz. Arkadaşlardan biri bu miting için bir şarkı besteledi, onu koyuyoruz teybe. Şarkımız çalarken de dans ederek insanlara miting çağrı broşürlerini dağıtıyoruz. Çok çok eğlenceli ve ilham vericiydi. İnsanların eyleme gelmeye korkmamaları için broşürlerimize “katıldığım ilk eylem” anıları koyduk. Pek çok insan kısa kısa ilk hangi eyleme katıldığı, nelerden korkarken nelerle karşılaştıklarını anlattılar broşürün içinde. İnsanların ilgisi müthiş. RTÜK ve miting hakkında sohbet ederken herkes

bana sevgilimin nerede olduğunu soruyor. Bu soruyu nasıl karşılayacağımı bilemiyorum. Bu bizim çok fazla yapışık ikizler olduğumuz anlamına mı geliyor, yoksa insanların sevgililerin yapışık ikizler olmalarını bekledikleri anlamına mı? Başka konularda da fark ediyorum bunu. Örneğin arkadaşlarla bir masada otururken, aramızdaki boş sandalyeye oturmak zorunda kalan bizden özür diliyor, bizim hiçbir zaman “yan yana oturacağız işte” gibi bir diretmemiz yokken. Yani biz mi evlendik, insanlar mı bizi evlendirdi, çok emin olamıyorum. Bebeğim de bulunduğu şehirdeki dernekle iletişime geçmiş, onlar da buradaki mitinge gelmek için hazırlık yapıyorlarmış. Şarkımız her gün yerel bir radyoda çalınıyor, insanlar mitinge davet ediliyorlarmış. Farklı şehirlerde olmamız da güzelmiş yani.

yirmi altıncı gün

İşte büyük gün geldi çattı. Tüm hazırlıklarımız tamam, sadece fıstık kavanozum artık çok fazla özlemeye başladım. Sanırım telefon hatlarında da bir sorun olduğu için konuşamadık birkaç gündür. Neyse, her şeyi öylesine büyük ve güzel yaşamalıyım ki bebeğime de taşsın her biri. Mekana uğrayıp bayrak, pankart gibi gerekli malzemelerimizi alıyoruz. Beni ve yanımdaki herkesi miting coşkusu çoktan sarmış. Şarkılar söylüyoruz bağıra bağıra, sloganlar atıyoruz; “Ayşe Fatma'yı, Ahmet Mehmet'i, birbirlerini sevebilmeli”. Gerçekten kabımıza sığamadığımız bir an. Miting alanına geldiğimizde o da ne, fıstık kavanozum elinde gökkuşağı bayrağıyla bana el salıyor. Nasıl da özlemişiz birbirimizi. Bebeğin halası bebeğe bakmaya geldiği için, fıstık kavanozum ilk uçakla mitinge gelmiş, bağlantıya geçtiği diğer insanları da getirmiş. Birçok örgüt gelmiş, oldukça kalabalığız. Ellerimizde gökkuşağı bayrakları, bebeğimle kol kola girmiş beraber hoplayıp zıplıyoruz. Ellerimizdeki, RTÜK'ün yaptığı kısıtlamaların ve verebileceği zararların yazılı olduğu broşürleri insanlara dağıtıyoruz. Gerçekten de mitinge ilgi çok büyük. Ne mutlu bize.

Üç-dört saat süren mitingin ardından, biraz yorgun, çoğunlukla aşık, bebeğim ve arkadaşlarımızla beraber dinlenebileceğimiz bir yerlerin yolunu tutuyoruz. Böylesi güzel bir mitingde bebeğimle ve diğer insanlarla yaşadığım paylaşım sonrasında kendimi çok iyi ve şanslı hissediyorum. Sanki o hayatımda hep vardı ve sanki onca gün biz ayrı değildik gibi hissediyorum. İyi ki varız. Onunla ve beraber yaratıklarımızla gerçekten de gurur duyuyorum. Daha nice beraber yaratacak olduklarımızı... Merhaba...

2. Kadın Kadına Öykü Yarışması Birincisi - 2007

Bu gece boş musun?

Nevruz Ebru Aksu

-Bu gece boş musun?

Doğru duyduğumdan emin olmak için kulağına doğru eğilip soruyorum:

-Efendiim?

Sorumu, yine az önceki sorusuyla yanıtlıyor..

Yılların alışkanlığıdır. Sanırım çizgi roman okuyarak büyümüş her yetişkinin içinde çocukluğundan kalan bir içses, sürekli seslendirme yapar. Benim içseslerim karışıktır çoğu zaman. Herhangi bir soruya yanıt vermeden önce koca bir gürültü kopar içimde. -Mekandaki müziğin gürültüsü yetmiyormuş gibi bir de içindeki kırk tane suflörle uğraş, iş mi şimdi?

-Yüzüne bakakalıyorum soruyu soran kadının ve kırk suflörden en ukalasının sesi en baskın çıkkanı oluyor yine.

-Boşum. Peki, o boşluğu neyle doldurabileceğini düşünüyorsun?

Öylece bakıyoruz birbirimize.. bir an.. kaç dakikaya sığar? Bağırarak bir şeyler anlatmaya başlıyor kadıncağız.. sarhoşluğum, müziğin kulakları patlatırcasına gümlemesi ve kadının bağırtısı.. anlaşılmaz bir gürültü silsilesine dönüşüp beynimin içinde çınlıyor herşey.. başımı sallayıp duruyorum, onayladığımı sansın da sussun artık diye.. nasılsa amaç belli.. gece beraber geçirilecek.. ondan sonraki bir kaç gün görüşülecek belki.. sonra iki taraftan birisi ya da her ikisi de geçmişteki ilişkileriyle kıyaslamaya girecek.. başkasıyla yarım kalanlar tamamlanmaya çalışılacak.. kimse kendisi olamayacak.. birisi terk eden birisi terk edilen olacak.. vs... vs...

Kadın anlatıyor hala.. ne çok konuşuyor değil mi? çaktırmadan ağzının kokusunu almaya çalışıyorum.. ağzını kapatsın diye birazdan onu öpmem gerektiğini tekrarlıyor çünkü libido suflörü.. işkence çeken zavallı kulağımı uzaklaştırıp kadının ağzından, kulağımın yerine dudaklarımı yerleştiriyorum.. himmm.. hiç de fena öpüşmüyor.. bir de dilini daha az kullansa..

gözlerini açman lazım artık yoksa baş dönmesinden yere yığılacaksın.. sana bu kadar içme dedim.. hani tek gecelik ilişki yaşamayacaktın artık, ne işin var bu kadınla? ya bir arkadaşının eski sevgilisiyse? acaba nasıl sevişiyor? kimin evine gidilecek? Annen uyumuş mudur? Bak artık annen anlayacak lezbiyen olduğunu dikkat et!! Acaba adı nedir? Acaba adı nedir?

Adını soruveriyorum bu uzun öpüşme artık bitsin diye... hoşuma gitmediğinden değil ama biraz daha devam edersek üzerine kusacağım. içkiyi bu kadar karıştırma demiştim sana!!

Bir süre dans ediyoruz. Ben ve O.. öylesine sarhoşum ki bazen onun ikizi katılıyor sanki bize, hangisini tutarsam onunla dans ediyorum.

Kendimi iyi hissetmediğimi ve gitmek istediğimi söylüyorum bir süre sonra. Kabul ediyor. Evine gelmek isteyip istemediğimi soruyor hiç çekinmeden. Kabul ediyorum. Çıkış kapısına doğru yürüyoruz. Sonra birden kendime gelip onun telefon numarasını ve adresini içerdeki arkadaşlarıma vermek istediğimi söylüyorum. Malum büyük şehir, ya başına bir şey gelirse? Sanki çok umurlarında? Çıktığını bile fark etmediler! İçeri dönüyoruz beraber. Yürürken sendelemiş olmalıyım ki birden koluma giriyor. Tuhaf hissediyorum şimdi. Tuhaf. Ne oldu? Kafan mı karıştı? Güvende mi hissettin kendini, yeni tanıdığın birisi koluna girdi diye? Arkadaşların yanına ulaşıyoruz. Ohh herkes leyla. Telefon numarasını soruyorum ve sonra da utanarak tekrar adını. Gidiyoruz...

Kahve kokusuyla güne uyanıyorum. Yatakta, tek başıma.. sağıma soluma bakıyorum neler olduğunu anımsamaya çalışarak.. 'seks yaptık mı?' diye kendi kendime sorarken, açık duran oda kapısının önünden birden o geçiyor.. uyandığımı fark edip duruyor orada.. diğer odadan bir ters ışık düşüyor üzerine.. siluet olarak görüyorum onu.. yüzünü seçemiyorum.. bakıyorum sadece.. onun bana bakıp bakmadığını göremeden..

Sessizliği ilk bozan o oluyor 'günaydın' diyerek.. adımı da söylüyor üstelik.. 'kahretsin!' diyorum kendi kendime.. 'adını hatırlamıyorum!..' yaklaşıyor sonra yatağa.. yüzü belirginleşiyor yavaşça.. o yavaşlığın aksine çok hızlıca, inandığım tüm tanrılara, bildiğim her dilde dua ediyorum 'lütfen çirkin birisi olmasın!!' diye.. güzellik çirkinlik tanımını yapmak gibi bir zahmete girmeyeceğim sevgili okur! nasıl görüyorsam öyledir!

Yüzü belirginleşiyor.. amaaan tanrım!! diye bağıriyor içimdeki

kırk suflörün kırkı birden.. 'daha ben uyanamadım siz ne zaman uyandınız da hep bir ağızdan bağıracak enerjiyi buldunuz?' diyerek tersliyorum hepsini..

Gözlerimin ta içine bakıyor. 'Kahve içmek ister misin?' diye soruyor. Kahve içmeyi sevmediğimi ama hoşuma giden bir kadının ağızındaki kahve tadını almayı sevdiğimi söylüyorum. Öpüşüyoruz.. hiç bitmesin dediğim anlar boyunca.. dayanmayıp soracak oluyorum dün gece neler olduğunu.. daha ağızımı açmadan sanki aklımı okurmuşçasına dün gece hiçbir şey olmadığını, tek gecelik ilişki yaşamak istemediğimi dile getirdiğimi ve buna saygı duyup kendisinin diğer odada uyduğunu söylüyor.. vaaayyyy canınaaaa!!!

Bir sigara yakıyorum.. kahvaltı etmeden sigara içmek gibi kötü bir alışkanlığım var, evet.. yatak odasında sigara içemeyeceğimi söyleyerek elimdeki sigarayı alıp salon olduğunu tahmin ettiğim odaya geçiyor. Saygısız! izin isteseydin bari sigarayı yakmadan önce!! İçerden sesleniyor adımlı.. ahh yine suratıma vuruyor salaklığım.. 'nasıl hatırlamam adını?' diye içimden söylene söylene yanına gitmek üzere yataktan kalkıyorum ve sallana sallana yürüyorum.Yürürken belki bir mucize olur da adını hatırlarım diye işi iyice ağırdan alıyorum.. nafile...

Masanın kenarındaki sandalyeye oturmuş.. kahvaltı hazır.. Ne sevdiğimi bilmediği için, masaya mutfakta bulduğu her şeyi yerleştirmiş.. özenle.. Turşu bile var! Ağızma daha ilk lokmamı atamadan gözlerim cep telefonumu arıyor. Bir panikle fırlayıp telefonumu bulmaya çalışıyorum, bulamıyorum. Gece bir yerde düşürmüş olabileceğim ihtimalini aklıma getirmek üzereyken elinde telefonuyla yanıma geliyor. Biraz sinirleniyorum önce. Telefonumu karıştırdığını düşünüp tersleyerek bakıyorum yüzüne. Merak etmemem gerektiğini, telefonumu karıştırmadığını, sadece şarja taktığını söyleyerek şüphemi gideremese de davranışının inceliğiyle sinirim yatışmasına neden oluyor. Ancak hemen ardından kimden telefon beklediğimi soran imalı ses tonuyla içimdeki kırk deliyi uyandırıyor yine. Oysa ne güzel susturmuştum onları.. bir anlığına bile olsa..

NE BU?? HEMEN SAHİPLENME? KISKANÇ DA GALİBA BİRAZ?? ÇOK DA MERAKLI?? KENDİNİ NE SANIYOR Kİ?? HEMEN HAYATINA GİRMEYE ÇALIŞIYOR BAK O DA!! BAK BAK!!! sakın izin verme!! sakın izin verme...

Kuşkularım keyfimi kaçırmıştı. Yapmak istediğim tek şey çıkıp gitmekti. Gitmek zorundaydım üstelik. Her anlatışımda beni sıkıntıya sokan bir çok sorumluluğum vardı hayatımda. Bir de ona anlatmakla uğraşamayacaktım. Kimse anlamıyordu ki üstelik o anlasın. Herkes geçeceğini söyleyip 'vur kadehe' diyordu ya da sorunlarımı kendi hayatlarındakilerle kıyaslayıp benimkilerin önemsiz olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Hep mantık, hep mantık!! Beklediğim bu değildi. Kimseden çözüm istemiyordum derdimi anlatırken. Sadece içimdeki onca sese yenilerini ekleyip aklımı kaybetmemek için biraz olsun dış sesimle konuşmaktı amacım. Kendi sesimi unutmamak, içimdeki seslerde kaybolmamak için..

Sessizce oturdum masada.. iki lokma atıştırdım.. sessizliğimi bozmadı ve bu davranışıyla yanında biraz daha zaman geçirmeyi istememe neden oldu. Fakat gitmek zorundaydım.

Bir süre sonra tekrar görüşmeyi istedik. Sonrasında da haftalarca görüşmeye devam ettik. Konuştuk, birbirimizi anlamaya çalıştık. Anlayamadığımızda sustuk, dinledik. Gittik. Geldik. Geceleri daha az dışarı çıkar olduk ve çoğu zaman beraber çıkmayı istedik. Uzunca bir süre seks yapmadık, bunun ihtiyacını bile hissetmedik. Sarılıp yan yana uyuduk gecelerce.. Haftalar sonra ilk defa seviştik.. hayatımda ilkti sanki.. başkasına dokunur gibi değildi.. bana dokunan, bir yabancı değildi.. kaldım..

Neler yaşanmıştı o güne kadar?.. ilk görüşte başlayıp bir haftada nefrete dönüşen 'aşk'lar.. 'ne kadar acı, o kadar aşk' denkleminin çözümsüzlüğü.. erkek egemen söyleme erkekliğin en kötü modelini seçerek kendince tepki vermeye çalışan erkek-kadınlarla iletişim kurma çabaları.. orasını burasını elletmeyen kadınlarla sözde seks benzeri güreş müsabakaları.. meraklı heteroseksüel kadınların merakını gidermeler.. ilk gecenin ardından hayatımızdaki 'herşey' olmaya çalışan ama şimdi 'hiç' olan kadınlar.. çok sevdiğini söyleyip ertesi gün terk edenler.. bir kadınla arkadaşlığı aslında ön sevişme olarak algılayıp arkadaşını ilk fırsatta yatağa atmaya düşleyen kadınlar.. hep kadınlar.. hepsinde kendimden bir parça ararken sonunda paramparça olmuşum..

..ama en acı yüzleşmemi onunla yaptığımız bir sevişme sonrası sohbetinde yaşamıştım. Senelerce kendimi

cinsiyetsizliğe, aşkın, sevişmenin ve her türlü ilişkinin cinsiyetsiz olması gerektirdiğine inandırmıştım. Oysa ben bir kadındım ve kadınları seviyordum. Aksi olsaydı bunca zamandır hayatıma bir erkek girmiş olmaz mıydı? Kimi kandırıyorduk? Onca zamandır feminist söylemleri ağızda gevelerken tüm kadınlığımsi baskılar altında nasıl da ezivermişim? Bir düşünceler yumağı değildim ki yalnızca, duygularım da vardı. Bunları açığa vurmanın kadınsı bir zayıflık olduğunu düşünmüştüm senelerce ve senelerce. Her kadını sevdiğime ya da sevebileceğime neden inandırmıştım kendimi peki? Salt bir sevgi ihtiyacı mı? Daha kötüsü.. daha da kötüsü!.. Seks yaptığım her kadına duygusal bir anlam da yüklemesem önüme gelen herkesle yatan duygusuz bir kadına dönüşürdüm! Çünkü kadın, seksi de özgür yaşayamazdı.. isterse başka bir kadınla olsun! Bu yüzleşme beni darmadağın etmişti. Uzunca bir süre dokunamamıştım ona, konuşamamıştım. Hangi kimliğimle çıkacaktım karşısına?..

Yaşamıma daha önce giren pek çok kadının aksine 'kendi sorunlarını kendin çöz ' diyerek beni köşeme itmedi. Düşüncelerimizi dışa vururken cinsiyetsiz olmalıydık ama dedim ya insan sadece düşüncelerden oluşmuyordu. Kabul ettik beraberce kadınlığımızı ve bunu yaşarken utanmadık. Yeniden hayata gelmek gibiydi.. mutlu ve özgür hissediyordum kendimi ve bu pek de alışkın olmadığım bir duyguydu.. ilk defa bir kadının tenine dokunurken onu böylesine hissedebiliyordum.. zamanı unutuyordum.. ve sıkıntılarımı da.. buna rağmen yaşanan hiçbir şey de gerçeklikten uzak değildi. yanından gitmeyi hiç istemiyordum..

Hala yanındayım..bazen bu özgür haliyle beni korkutsa da.. hep yanımdaydı.. ilk tanıştığımız gün onda şüphe uyandıran meçhul telefon görüşmesinin faili annemin tüm acısını içimde hissederken ve onu sonsuzluğa gönderirken.. mutlu olduğumda.. gittiğimde ve geri döndüğümde.. üzgün olduğumda.. hep yan yanayız.. paylaştığımızda ya da paylaşamadığımızda..

Sorular sorduk birbirimize bazen ama hiç sorgulamadık birbirimizi. Kişisel tarihlerimizi yok saymadık ama birliktelik yürütürken önemli olanın yeni bir tarih yazmak olduğunu keşfettik. Üstelik bireysel olarak.. İki kişinin asla bir kişi olamayacağı gerçeğini kabullenip bunun için birbirimizin canını acıtarak etine işlemeye çalışmamamız gerektiğini anladık.

Birbirimizi yok etmeye çalışarak var olması asla mümkün olmayan o tek kişiyi varsaymak için uğraşmadık. Ayrı yerlere bakarken bile sonunda dönüp birbirimize bakabildik. Hep iki kişiydik ve aşkın zaten o iki kişi de varsa varlığını sürdürebileceğini gördük zamanla. Bundan mutluluk duymayı öğrendik. Kısacası birbimizi aşkın nesnelere haline dönüştürmedik ve iki özgür öznenin sonsuz söylemlere ulaşabileceğini gördük.

..şimdi arasına hala takılıyorum ona 'bu gece boş musun?' diyerek.. gülümseyerek hep aynı yanıtı veriyor:

-Çok doluyum. Çünkü beni başkası yapmaya çalışmadın..

Anlattı çok zaman sonra neden yanıma gelip öyle bir soru sorduğunu.. duymuş boşboğaz insanlardan 'çok çapkındır, tuttuğunu hemen yatağa atar, ilişki yaşamaz, gününü gün eder' benzeri bir sürü dedikodu.. uzun zamandır benimle tanışmayı istiyormuş halbuki ama hakkımda duyduklarından biraz tedirgin olduğu için bana nasıl yaklaşacağını bilememiş.. ve o gece beni görünce yanıma gelip aklına gelen ilk soruyu soruvermiş, düşünmeden.. sorusuna verdiğim yanıtın da pek etkilenmiş ve o boşluğun nasıl doldurulabileceğini anlatmaya çalışıyormuş.. iyi ki hiçbir şey duymamışım o gece.. zamana yayılan bir ilişkide duyumsuyorum yanıtını o gece duyamamış olsam da..

ha bizim kırk deli suflör? Hepsini susturduğumu sanıyordum biri susmamış. bir gün 'mutlak kanıtçı' suflör saçma sapan bir şey bağırdı. Sevdiğin kadının adını işlet derine!!! Sonsuz olsun. Orada kalsın hep.. herkes bilsin!! Onu susturan ne diğer delilerin sesi, ne kendi sesim oldu. Şimdi adını her gün seslendiğim kadının sesi 'aşk, ne acı gerektirir ne de başkaları için bir kanıt..' diyerek içimde kalan tek delinin de sesini kesti..

Sustu mu??

Alternatif son:

ha bizim kırk deli suflör? Hepsini susturduğumu sanıyordum biri susmamış. Bir gün 'libido suflör' saçma sapan bir şey bağırdı : hey!! hayatını bir tek kişiye bağlanarak mı geçireceksin? bak şu kadın sana baktı!! hadi takılsana peşine!! sevgilinin ruhu bile duymaz.. hadi ama hadii!!! hayat kısa, tadını çıkar!!

Dinledim mi?..

Not: Kaos GL'li Kadınlar'ın düzenlediği “Mutlu Aşk Vardır!” ve “İlk Adım İlk Kadın İlk Aşk” konulu Kadın Kadına Öykü Yarışması'nda dereceye giren ve mansiyon alan öyküleri www.kaosgl.org adresinde okuyabilirsiniz.

CİNSEL SAĞLIK

Lezbiyenler birbirlerine cinsel yolla hastalık bulaştırabilirler mi?

Evet. Cinsel yolla bulaşan hastalıkların sadece penisin vajina ya da anüse girmesi ile bulaşabileceğine dair yaygın bir önyargı var. Hatta bu önyargı hastalıklara dair yapılan araştırmaları bile yönlendirebiliyor ve iki kadının sevişmesine dair koruyucu davranışlar hakkında çok az araştırmaya ulaşılabilir. Ataerkil-liğin bir sonucu olarak cinselliğe penis odaklı bakış lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların cinsel sağlığa dair eksik bilgilendiril-melerine neden oluyor.

Oysa unutmayalım: İki kadın birbirine cinsel yolla bulaştırabilir. Hastalıklar vajinaya veya anüse parmak veya el sokulmasıyla, vajinaya veya anüse yapılan oral seksle bulaşabilirler. Sevişmenin parçası olabilecek bu davranışlar sadece lezbiyen kadınlarla sınırlı değildir. Aslında iki erkek veya bir kadın ve bir erkek de sevişirken bu davranışlarda bulunabilirler. Dolayı-sıyla penis odaklı cinsel sağlık bilgileri aslında sadece lezbiyenleri değil, cinsellik esnasında bu davranışları gösteren eşcinsel, biseksüel veya heteroseksüel olsun, herkesi ilgilendirmektedir.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar nedir?

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, enfekte (hastalık yapıcı mikroorganizma içeren) genital organların ağız, anüs ya da birbirleriyle koruyucu bariyerler olmaksızın teması sonucu gelişen bulaşıcı ve mikrobik hastalıklardır.

Bu şekilde bulaşabilen 30'dan fazla virüs, bakteri ve parazit çeşidi; 50'den fazla hastalık vardır. Bu hastalıklardan en sık rastlanılanları; HIV enfeksiyonu (AIDS), hepatit B, bel soğukluğu (gonore), frengi (sifiliz), klamidyoz, kandidiyazis (mantar hastalıklarından), trikomoniyazis, yumuşak şankır, granuloma inguinale, genital herpes, lenfogranuloma veneriumdur.

Nasıl Bulaşırlar?

Bulaşma yolları arasında korunmasız cinsel ilişki, kan ve kan ürünlerinin kontrolsüz nakli, steril (mikroplardan arındırılmış) olmayan şırınga ve iğneler ve uyuşturucu madde eritilen kaşıklar, cerrahi aletler, diş hekimliği aletleri, dövme aletleri, akupunktur iğneleri, jilet, makas gibi kesici ve delici aletler

sayılabilir. Hastalıklar anneden bebeğine de bulaşabilir.

AIDS'in bulaşmadığı durumlar nelerdir?

HIV günlük yaşamda, aynı odada bulunma, aynı okulda okuma, aynı havayı soluma ile bulaşmaz. HIV sağlam deriden geçmez. Tükürük, gözyaşı, ter, aksırık, öksürük, idrar, dışkı, el sıkışma, deriye dokunma, okşama, kucaklama, yanaktan ve elden öpme, yiyecekler, içecekler, çatal, kaşık, bardak, tabak, telefon, tuvalet, duş, musluk, yüzme havuzu, deniz, sauna, hamam, sivrisinek ve diğer böceklerin sokması, kedi köpek ve diğer hayvanlarla yaşamak HIV'in bulaşmasına neden olmaz.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanınca ne olur?

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, tüm dünyada en önemli halk sağlığı sorunlarından. Çünkü sık görülmelerinin yanında, erken tanı konularak tedavi edilmediklerinde ek sağlık sorunlarına sebep olmaktadır. Kısırlık, düşük, dış gebelik, genital organ kanserleri, ölüm cinsel yolla bulaşan hastalıkların olası sonuçlarıdır. Enfekte hamile kadınların, doğum öncesi veya doğum sonrası yakın dönemde bebekleri de risk altındadır.

Bu hastalıklar, cinsel eşlerden sadece birinin problemi değildir. Korunmasız cinsel ilişki hastalığın sağlıklı eşe de bulaşmasına neden olur. CYBH sahiplerinin HIV ile enfekte olma ihtimali daha yüksektir. Bu gibi hastalığı olanların cinsel organlarındaki savunma hücrelerinin ürettiği bazı hormonlar HIV'in vücuda girmesini kolaylaştırmaktadır.

Belirtiler ne zaman ortaya çıkar?

Cinsel yolla bulaşan hastalıklarda bazen belirti yoktur ya da kişiyi rahatsız etmeyecek kadar hafif belirtiler olabilir. Özellikle kadınlarda bazen hiç belirti görülmez. Ancak, tedavi edilmediği sürece, belirtisiz enfeksiyonu olanlar bilmeden hastalığı başkalarına bulaştırırlar.

Cinsel temastan sonra hastalık belirtilerinin ortaya çıkması için geçen süre (kuluçka süresi) hastalıktan hastalığa farklıdır. Bu süre günler (bel soğukluğu), haftalar (klamidyoz, hepatit B), aylar (frengi) ya da yıllar (AIDS) olabilir.

Yani ilişkiye girecek kişinin hasta olup olmadığını karşıdan bakarak anlamak mümkün değil. Riske edilenler düşünülürse cinsel ilişki sırasında korunmak en akılcı yoldur.

Bu hastalıklara yakalanıldığında görülebilecek belirtiler

arasında ise;

•Cinsel organlardan akıntı veya cerahat gelmesi, (vajinada normalden fazla, su veya süt gibi, sarı veya yeşil renkteki kötü kokulu akıntılar anlamlı olabilir)

- Cinsel ilişki sonrası kanama,
- İdrar yaparken yanma, sızı, sık sık az miktarda idrara çıkma,
- Cinsel organ ve çevresinde kaşıntı,
- Vajinada kabarcık, yara, siğil ve kızartı,
- Kasık lenf bezlerinde şişlik,
- Karın ağrısı sayılabilir.

Bu belirtiler cinsel yolla bulaşan hastalıklar açısından bize fikir verebilse de, hastalıkların tanısı sadece hekim tarafından, çoğu zaman laboratuvar testleri yapılarak konabilir. Belirtilerden kuşkulandığında bir hekime başvurulması gerekir. Muayene ve olası tedavi cinsel eşler için de şarttır. Hekim önerisi olmadan ilaç kullanmak ise çok yanlış bir davranıştır, istenmeyen sonuçlara yol açabilir.

Nasıl korunmalı?

Hastalık belirtisi olmadan da bulaşma olabilir. Bu hastalıklara yakalandığımız takdirde en mantıklı davranış, sorunla yüzleşmek ve tedavi olmaktan kaçınmamaktır. Cinsel yönelimimiz idrar, kan veya vücut sıvılarının alınmasıyla yapılan testlerden kesinlikle anlaşılmaz.

Hastalıklar konusunda daha fazla bilgi edinmek için Sağlık Ocağı ve Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi'ne başvurabilir. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar için jinekoloğa gitmelisiniz.

En etkili yöntem cinsel ilişki esnasında korunmaktır. Cinsel edimler arasında bazıları hastalık bulaştırabilirken, bazıları da bulaştırmaz. Aşağıda cinsel davranışların hangilerinde korunmanız gerektiği açıklanmıştır.

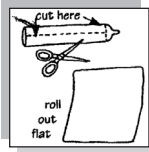
Riskli olmayan cinsel davranış biçimleri: Masaj, kucaklamak, fantezi kurmak, röntgencilik, teşhircilik, mastürbasyon, vibratör veya diğer seks oyuncakları (paylaşılmadığı sürece), kuru öpüşme, sıvılar birbirlerine karışmadığı sürece bedenlerin birbirine sürtünmesi.

Muhtemelen riskli olan cinsel davranışlar: Lateks eldiven veya başka bir bariyer kullanmada parmağınızı partnerinizin vajinasına ya da anüsüne sokmak, arada bariyer kullanmadan

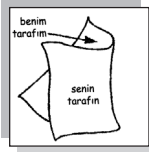
oral seks yapmak.

Oldukça riskli olan cinsel davranışlar: Regl evresinde (aybaşı) herhangi bir bariyer kullanmadan oral seks yapmak, kadının veya erkeğin ağza, vajina ya da anüse boşalması, lateks eldiven veya başka bir bariyer kullanmadan elinizi partnerinizin vajinasına ya da anüsüne sokmak, seks oyuncaklarını herhangi bir bariyer olmadan paylaşmak.

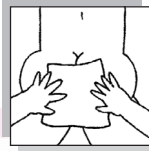
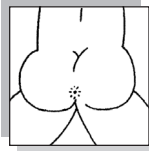
Lateks bariyerler nasıl kullanılır?

Lateks bariyerler, düz lateks kauçuk parçalarıdır. Ağız-vajina seksinde kadının vajinasına, ağız-anüs seksinde kadının veya erkeğin anüsüne yerleştirilir. Bariyerler, salgıların partnerler arasında geçişini önlerler. Lateks bariyerler, cinsel yollarla bulaşan hastalıklar ve HIV için güvenli koruyuculardır. Lateks bariyer yapabilmek için, kayganlaştırıcısız bir prezervatifi resimde gösterildiği gibi keserek, düz hale getirin.

Partneriniz ve kendiniz için farklı tarafları kullanmaya dikkat edin.

Ağız-anüs seksi için bariyeri anüsün üstüne yerleştirin.

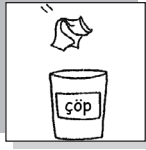
Anal seks için kullandığınız bariyeri vajinal seks için kullanmayın.

Ağız-vajina seksi için bariyeri vajinal dudakların üstüne yerleştirin.

Vajinal seks için kullandığınız bariyeri anal seks için kullanmayın.

Lateks bariyeri sadece bir kere kullanın, sonra çöp kutusuna atın. Özellikle tuvalete atmayın.

Streç Film nasıl kullanılır?

Her seferinde yeni bir folyo kullanın

Folyoyu yeteri büyüklükte koparın. İki kat kullanırsanız, yırtılmayı önlersiniz.

Partnerinizin anüsüne ya da vulvasına su bazlı kayganlaştırıcı (K-Y veya diyafram jeli) sürün.

Aynı kayganlaştırıcıyı folyonun bir yüzüne sürün.

Folyonun ıslak tarafını partnerinizin anüsüne ya da vajinasına yerleştirin.

Artık, güvenli bir şekilde istediğinizi yapabilirsiniz. Ancak folyonun dış veya tırnaklarınızla yırtılmadığına emin olun.

Kullandıktan sonra folyoyu çöpe atın.

Lateks eldivenler nasıl kullanılır?

Eğer, parmağınızı ya da elinizi partnerinizin anüsüne ya da vajinasına sokacaksanız lateks eldiveni giyin (bulaşık eldiveni değil), su bazlı kayganlaştırıcı kullanın. Çünkü elinizde farkında bile olmadığınız küçük yaralar veya şeytantırnakları olabilir. Keskin tırnaklara dikkat edin. Lateks eldivenleri eczaneler veya marketlerden edebilirsiniz. İçinde 50-100 lateks eldiven bulunan kutuları oldukça uygun fiyatlara satın alabilirsiniz.

NOT: Bu yazının bir kısmı Kaos GL dergisinin Şubat 1997, 30. sayısında "Lezbiyenler için Güvenli Seks" başlığıyla yayımlanmıştır.

bölüm: **4**
Aile

Cinsel yönelimiz konusunda bizi en çok düşündüren kavramlardan biridir 'aile'. En yakınımız olanlar, en çok çekindiklerimiz olabiliyor. Kimi zaman her şeyimizi bilsinler istiyoruz, kimi zaman da bazı şeylerin bize özel kalmasını tercih ediyoruz. Bilmelerini istiyoruz ama bunu nasıl söyleyeceğimizi düşünüyoruz uzun uzun. Aile fertlerimize açılmak kimimizin hayatında büyük sorunlara yol açıyor, kimimizin ise hayatını kolaylaştırıyor. Kendi ailemizi kurmak üzerine düşünüyor bazılarımız; sevgilimizle yaşamak, ortak bir yaşam kurmak, ya da evlenmek, çocuk sahibi olmak geçiyor aklımızdan. Bazılarımız bir erkekle evli, bazılarımızsa boşanmış. Belki de çocuğumuza cinsel yönelimimizi açıklayıp açıklamama konusunda çekincelerimiz var.

Bu konuda söylenecek çok sözümüz var. Her ne olursa olsun, 'aile'nin hayatımızdaki önemli bir yeri var ve broşürümüzde de yerini alıyor böylece.

AİLENİZE AÇILMADAN ÖNCE...

Tom Sauerman & PFLAG Philadelphia, 1995. Çeviri: Onur
www.kaosgl.org

A) NE BEKLEDİĞİNİZİ BİLİN

Bu yazının amacı, ailelerine açıldıklarında erişkin eşcinselleri bekleyen aşamalar hakkında bilgilendirmektir.

Bu aşamalar şok, inkar, suçluluk hissi, duyguları açıklama, kişisel karar ve kabullenme olarak adlandırılabilir. Bu aşamalar senin ailene açılıp açılmama konusunda düşündüğünü ve açılma kararını verdiğini varsayarak açıklanmıştır.

Aşağıda açıklanan girişim ve öneriler senin en azından ailendeki birinin bu konuyu olumlu karşılayacağına inanman temeline dayanmaktadır.

Ailenin bu konuyla gerçekten başa çıkamayacağına ve seninle ilişkilerini keseceklerine inanıyorsan bu broşür sana yardımcı olamayabilir.

Aileler bu aşamalardan geçerken farklılık gösterebilir.

Uyarı: Her aile kendine has özelliklere sahiptir. Aşağıdaki aşamaları geçirmelerini beklemene rağmen farklı durumlar oluşabilir. Buradaki örnekler ve öneriler eşcinsel aileleriyle yapılan tartışmalardan derlenmiştir.

Çok az 'model' aile aşağıdaki açıklamalara tam olarak uyar. Seni nelerin beklediğini ve ne yapacağını bilmek açılma yolunda sana yarar sağlayacaktır.

B) KENDİNE SORMAN GEREKEN SORULAR

Aşağıdaki sorulara olan cevapların net olmalıdır:

Eşcinsel olduğundan emin misin?

Kendinden emin bir şekilde 'Emin misin?' sorusuna cevap veremiyorsan bu konuyu ailene açma. Sendeki bu karmaşa ailende oluşacak karmaşayı daha da arttıracak ve senin kararlılığın konusunda güvenleri daha da azalacaktır.

Eşcinsel olmaktan rahat mısın?

Eğer suçluluk duygusuyla ve biraz da depresyonla uğraşıyorsan ailene açılmayı ertelemek iyi olacak. Açılmak senin açından aşırı enerji isteyen bir iş. Açılmak için önce kendine karşı pozitif olman gerek.

Destek alıyor musun?

Ailenin tepkisi seni hayal kırıklığına uğratırsa rahatlıkla duygusal güç ve destek alabileceğin biri ya da bir grup olmalıdır. Kendini değerli hissedebilmen çok önemli.

Eşcinsellik konusunda bilgili misin?

Muhtemelen ailen homofobik toplumdan gelen bilgileriyle cevap vermeye çalışacaktır. Eğer bu konuda ciddi araştırmalar yapmışsan, güvenilir bilgileri onlarla paylaşarak onları inandırabilirsin.

Evdeki duygusal durum nedir?

Açılmaya karar verdiğinde zamanlamayı iyi seçmen gerekir. Seçtiğin anda ailen, yakın bir arkadaşın ölümü, ciddi ameliyatlar ya da işten atılma gibi olumsuzluklarla uğraşmamalı.

Sabırlı olabilir misin?

Eğer ailen daha önce bu konu hakkında bilgili değilse seni anlamak için zamana ihtiyaç duyacaktır. Bu süreç altı aydan iki yıla kadar sürebilir.

Şimdi açılmak için seni motive eden nedir?

Umarız ki, onları çok sevdiğin ve aradaki mesafeden rahatsız olduğun içindir. Sakın cinselliğini onlara karşı kullanarak sinirle veya kavga esnasında açılma.

Erişebileceğin kaynakların var mı?

Eşcinsellik, eşcinsel olmayanlar için pek bilindik bir konu değildir. Bunun için Kaos GL Aile Destek Ekibiyle bağlantıya geçebilirsiniz.

Ekonomik yönden ailene bağlı mısın?

Eğer seni evden atacaklarını ya da okul harçlığını keseceklerini düşünüyorsan, bunu sana karşı kullanamayacakları ana kadar bekleyebilirsin.

Ailenle olan ilişkilerin nasıl?

Eğer şimdiye kadar iyi gittiyse, onlardan sevgi görüyorsan sen de onlara sevdiğini gösteriyorsan bu konuyu olumlu karşılama olasılığı çok büyük.

Ailenin ahlaki görüşleri nasıl?

Ailenin sosyal konularda düşünceleri iyi-kötü, günah-sevap gibi çizgilerle belirli ise cinselliğin konusunda ciddi problemler yaşayacaklarını bilmelisin, yok eğer değişen sosyal konularda esnek davranıyorlarsa o zaman açılman daha kolay olabilir.

Açılmak senin kararın mı?

Kimse ailesine açılmak zorunda değil. Ailenin cevabı ne olursa olsun açılmakla kendini iyi hissetmeyeceğini düşünüyorsan kendini baskı altında hissetme.

C)'KAYIP' YAŞAYACAKLAR:

Ailen ve sen rol değiştirirsin:

Ailene açıldığında, aile-çocuk ilişkisinin bir süreliğine tersine döndüğünü görebilirsin. Senin tecrübelerinden bir şeyler öğrenmek isteyecekler. Ailen açılmanla karşı karşıya kaldığında, anne-baba rolünü üstüne almalısın, duygularını açıklamaları ve yeni olan bu duruma alışabilmeleri için onlara zaman tanımalısın.

Bu kolay olmayacak. Onların anlamalarını isteyecek ve eşcinselliğin hayatının önemli bir parçası olduğuna inandırmaya çalışacaksın.

Bu aşamada kolayca sabırsızlanabilirsin. Birçok şeyi tekrarlamak zorunda kalabilirsin. Bir kere söylemeniz onların duyduğu anlamına gelmez. Başlangıçta anlamaları zor -hatta acı verircesine zor ve yavaş olacak. Duygusal cevapları, entelektüel anlayışlarına bağlı olarak gelişecek. Onlara zaman tanıyın. Kendi geçtiğiniz aşamalara bir bakın, yıllardır bu konuyla uğraşıyorsunuz! Ailenizin geçeceği aşamalar sizinkilerle ne kadar benzerlik gösterse de, aranızdaki fark sizin önde olduğunuzdur. Sabırlı olun.

Dışlama ve kayıp:

Birçok aile bu haberi sanki sevdikleri oğullarının veya kızlarının kaybı hatta neredeyse ölümü gibi algırlar. Elizabeth Kubler-

Ross sevdiğinin ölümü karşısında kişinin geçirdiği aşamaları reddetme, kızgınlık, kişinin kendi kendine muhasebesi, depresyon ve kabullenme olarak açıklıyor. Özetle eşcinsel ailelerin karşılaştığı ilk aşama dışlama ve kayıp oluyor.

Ben mutfaktaki masada gazete okurken kızımın kahvaltıyı hazırladığı bir sabahı hatırlıyorum. Ona baktım ve şöyle demek istedim: 'Kim olduğunu bilmiyorum ama umarım gidersin ve bana kızım Julie'yi geri getirirsin...'

Aileler, çocukları onlara açıldığında kayıp yaşarlar, ama bu muhtemelen geçici bir durumdur.

Kesin bir ilerleme olmayabilir:

Burada açıklanan aşamalar birçok aileye uygunsa da, her aile bu aşamalardan bu şekilde geçmeyebilir. Bazen aşamaların sırası değişir, bazen de bazı aşamalar atlanabilir. Bazı aşamalar üç ay alır, bazılarıysa yıllar.

Birçok aile çocuklarını doğumundan bu yana çok iyi bildiklerini ve anladıklarını sanırlar ve birçoğu çocuklarının içinde neler olup bittiğini bildiklerinden emindirler.

Çocukları hakkındaki algılarını bir anda kaybederler ve çocuklarının bu yeniden tanımlanmış halini sevip sevemeyebileceklerinden bile emin değildirlere. Çocukları onlara açıldıklarında en büyük kaybı yaşayacak olan aileler kayıp ve reddetme hissi duyacak olan ailelerdir.

AŞAMA 1: ŞOK

Eğer daha önceden eşcinselliğin hakkında bilgileri yoksa: Eğer ailen paylaşacağın şeyin ne olduğunu bilmiyorsa bu durumda ailen şok geçirebilir. Bu durum 10 dakikadan bir haftaya kadar sürebilir ki genelde birkaç gün alır. Şok hepimizin yaşayabileceği acı ve üzüntüye karşı oluşan doğal bir tepkidir.

Onlara karşı daha önce dürüst olamamaktan ve aradaki mesafeden rahatsız olduğunu onlara anlat. Onlara sevdiğini söyle. Bir kereden fazla söyle. Başlangıçta sevgine yanıtları olumsuz olsa da daha sonra yalnız kaldıklarında ve bu konuyu düşündüklerinde bu sözcükler onları etkileyecektir.

Onlara dn kimsen bugün de aynı kişi olduğunu hatırlat: “Beni açılmadan önce seviyordunuz, ben değişmedim. Dn kimsem bugün de aynı kişiyim.”

Bazı aileler önceden biliyordur zaten:

Genellikle aileler şok yaşamazlar: “Senin farklı olduğunu hep biliyordum. Bunu da olasılık olarak düşünmüştüm. Sorun değil. Seni seviyorum. Gerçeği kabullenmem ve seni anlayabilmem için bana yardım etmelisin.”

Bazen de şöyle derler: “Bunu uzun süredir biliyorduk. Geçen yaz masaya bıraktığın mektuptan okumuştuk. Bize anlatmanı bekliyorduk.” Bu gibi durumlarda yapacakların daha da kolaylaşıyor; çünkü zaten kendi kendilerine birçok aşamayı geride bırakmış oluyorlar.

AşAMA 2: İNKAR

Tehditten Korunmak:

İnkâr, insanın acı verici veya tehdit edici bir habere karşı kullandığı kalkandır. çoktan farklı olarak inkâr insanın haberi aldıktan sonra defans mekanizmasını çalıştırmasıdır. İnkâr birçok şekilde olabilir: düşmanlık (benim kızım lezbiyen olamaz!), dikkate almamak (Bu çok güzel tatlım, akşama ne pişireyim?), değer vermemek (Eğer bu yaşam tarzını seçıyorsan, bunu duymak bile istemiyorum.), reddetme (Bu sadece bir geçış dönemi; üstesinden gelirsin).

Ailenin eşcinselliğini kabullenme süreci homofobik toplumuzdan duyduğu ve kabul ettiği yorumlarla sık sık bozulacaktır. İnkâr, ciddi kendinden geçme, bağırma veya ağlama şeklinde nüksedebilir.

Onun kafasının karıştığını düşündük:

Eşim ve ben heyecan verici ve tehlikeli olduğunu dşndğu için kızımızın bir tür eşcinsel özgürlük hareketine katıldığını düşündük. Medyanın onu etkilediğini düşünüyorduk ve o da ne istediğini tam olarak bilmiyor gibiydi.

Her geçen gün artan sinirlilik halini düzeltmesi için bir psikiyatristle konuşmasını istedik. Biz de doktorla bir başka randevuda buluşmak için anlaşmıştık. Julie'nin iki veya üçüncü ziyaretinden sonra, psikiyatrist inkâr mekanizmamızı alt üst

etti: “Şu ana kadar pek çok eşcinselle konuştum, ve eminim bu bir sanı değil; tek bildiğim şey kızınız bir eşcinsel.”

Danışmanlık almanı isterlerse:

Ailen kendilerinde oluşan kafa karışıklığını gidermek için danışmana başvurmak istediklerinde onlara isim vermek için hazırlıklı olmalısın. Bu kişinin eşcinsel olmaması ailenin tarafsız biriyle konuşması açısından daha iyi olabilir.

Yardıma ihtiyaçları olmadıkları konusunda ısrarlı olabilirler, ama muhtemelen biriyle konuşmayı içten içe istiyorlardır.

Ailen 'normal' ile 'norm' arasındaki farkı ayırt edebilmek için yardıma ihtiyaç duyabilir. Eşcinselliğin normal olmadığını düşünebilirler. Eşcinselliğin 'norm' olmamasına rağmen senin için ne kadar doğal bir şey olduğunu onlara anlatabilirsin. Tüm canlılarda normların dışında istisnalar olabileceğini; mesela birçok insanın sağ elini kullanmasına rağmen solakların da olduğunu veya birçok insanın iki gözünün de aynı renk olmasına rağmen farklı renkte gözlere sahip insanların da olabileceğini onlara anlat.

Cinsel yöneliminin norm olmamasına rağmen senin için doğal ve gerçek olduğunu anlamaya ihtiyaçları var.

Muhalefete Rağmen İlerlemek:

Eğer inkar “Bu konu hakkında konuşmak istemiyorum” gibi bir duruma dönüşürse ve bu durum bir haftadan fazla sürdüyse yumuşak ve dikkatli bir başlangıç yapmanın zamanı gelmiş demektir. Huzurlu bir anlarını yakaladığında: “Babacığım, yıllardır bu konuyu seninle konuşmak istiyorum; lütfen beni bir anda hayatından silme. Sana yalan söylemeye artık daha fazla katlanamıyorum. Seni seviyorum ve karşılığında beni sevmeye devam etmeni istiyorum.” Defanslarını kiraltmak için söylemek istediğini olabildiğince kişiselleştir.

Sorduklarından daha fazlasını anlatmana gerek yok. Deneyimlerinden bahsetmen defans mekanizmalarını güçlendirebilir. Sadece ne soruyorsa ona cevap ver. Zaten beklediğin bazı soruları zaman geçtikçe soracaklardır. Soruları oluşturmada zorlanacakları için, cevap vermeden önce soruyu toparlayan doğru olabilir.

Biri Daha Yavaş Olabilir:

Gerektiğinde ailedeki kişilerle ayrı ayrı uğraşmaya hazırlıklı olmalısın. Annen veya baban diğerini geride bırakabilir ve bu olayı çözümlemesi diğerinden daha kısa olabilir. Anlayış

konusunda daha yavaş olan aile ferdi için endişelenme. Ailene açıldığında anne babanın arasının açıldığı pek görülümüş bir şey değildir. Elbette bu duruma farklı farklı tepki gösterebilirler ve de ortam gerilebilir, bu doğaldır.

AŞAMA 3: SUÇLULUK

Bir yerde hata yaptıklarına inanırlar:

Birçok kişi eşcinselliği anlamaya ilk başladıklarında bunu bir sorun olarak görürler ve sorarlar: "Ne sebep oldu?". Eğer bir sebep bulurlarsa çare de bulabileceklerine inanırlar.

"“Bana göre bu soru kendi duygu ve düşüncelerimi incelememe yol açtı: 'Neyi yanlış yaptım?'. Sebebi genetik ya da çevre her neyse kendimi suçlu hissediyordum. Ona sağladığım erkek modelini sorguladım; kendimdeki 'erkeği' sorguladım. Bir süre için, hangi açıdan bakarsam bakayım, kendimi sorunun sebebi olarak görmeye başladım. Kendimi bu konuyu başkalarıyla paylaşamayacak kadar üzgün ve utanç dolu hissediyordum.”"

Her iki ebeveyn de kendini suçlu hissetmesine rağmen aynı cinsiyete sahip olan ebeveyn bunu daha çok hisseder. "Ve bir gün karım şöyle dedi: 'Kendini suçlaman çok da mantıklı değil, sen iki oğul yetiştirdin biri eşcinsel diğeri heteroseksüel. Bunda etkili başka faktörler de olmalı."

Boşanmış çiftler ekstra suçluluk hisseder:

Daha önce eşinden ayrılmış, boşanmış ya da eşini kaybetmiş çiftlerin daha fazla suçluluk hissetmeleri olasıdır: "Biliyorum, sana hem iyi bir anne, hem de iyi bir baba olmadı"

Aileler kendilerini suçlu hissettiklerinde ben merkezli olurlar. Henüz içinde bulunduğun durumu anlamaları güçtür. Bu aşamada kendileriyle uğraşmaktan seninle ilgilenemeyebilirler.

Ailen bu suçluluk duygusunu sana yansıtmak isteyebilir: "Bu korkunç şey başına benim yüzümden geldi. Benim yüzümden farklı oldun."

Onların Hatası Olmadığını Söyleyin:

Onlara birçok şekilde yardım edebilirsin. Onlara sebebin bu kadar basit olmadığını söyle. Bu konuda birçok teorinin olduğunu ve sebebin ne olduğunun bilinemediğini söyle. Bu aşamada güvenilir bir dostla görüşme zamanları gelmiş

demektir.

Bazıları din adamları ile de görüşmek isteyebilir. Görüşmek istedikleri kişinin yardımcı olamayacağını düşündüğünde onları görüşmemeye ikna etmen biraz zor olabilir. Eğer daha önce başka ailelere bu konuda yardımcı olmuş bir kurum biliyorsan aileni oraya yönlendirebilirsin.

Eşcinsellikle ilgili bir kurum onlara yardımcı olabilir ama ailen 'düşman kampı'na gitmemekte ısrar edecektir. Onlara daha önce yardım almış başka bir eşcinsel ailesinin telefonunu verebilirsin. Onlardan bu önerilere hemen olumlu cevap vermelerini bekleme; utanç ve suçluluk hissi onları engelleyebilir. Bu bilgileri yeni ektiğin tohumlarmış gibi düşün, meyve vermeleri zaman alacak.

AŞAMA 4: DUYGULARINI AÇIKLARLAR

Aileler kendi kendilerini suçlamanın onları bir yere götürmediğini anladıklarında artık soru sormaya, cevapları dinlemeye ve duygularını açıklamaya hazır hale gelmişlerdir. Bu aşama ailenle aranda geçebilecek en yapıcı konuşmaları içerir.

Şimdi onlardan şu gibi sözleri duyabilirsiniz: “Torunum olmayacağı için üzülüyorum.”, “Lütfen bu konuyu ailede başkasına açma, kimseyle bu konuyu tartışmaya hazır değilim.”, “Kendimi kırgın ve yalnız hissediyorum, keşke bilmeseydim.”, “Bizi nasıl böyle kırabiliyorsun? Ölmüş olmayı yeğledim.”

Homofobik bir toplumda yaşadığımız için sen de aynı duyguları yaşamışsındır (ayrıkşıma, reddedilme korkusu, kırgınlık, karmaşa, gelecek korkusu v.s.). Aynı duyguları kendinin de hissettiğini onlarla paylaşabilirsin.

Fakat kendilerini ifade edebilmeleri için onlara bolca zaman tanı, kendi isteklerinin onlarınkini geçmesine izin verme. Halen kitap okumadıysa veya başka ailelerle görüşmedilerse onları çözüme götürebilecek bu yolları bir kez daha öner. Kitaptan bir bölümü okuyup tartışmayı veya aile buluşmalarına onlarla gitmeyi de önerebilirsin.

Acı ve Kızgınlık:

"Kızımız Julie daha önce sakıngan bir biçimde bizi sevgilisi Sally ile tanıştırmak istemişti. Başlangıçta bu isteğe ilgisiz kaldık çünkü kendimizi suçlamayı durdurduğumuzda Sally'i

suçlamaya başlıyorduk. Bu felaket başımıza geldiği için çok sinirliydim ve bunun hayatımızı mahvedeceğinden emindim. Her zaman iyi bir aile olduğumuzu düşünüyordum, bunu hak etmiyorduk. Julie'ye olan kızgınlığımı belli etmemeye çalışıyordum, bununla başa çıkmam gerekiyordu."

Kızgınlık ve acı belki de en çok hissettikleri duygular. Bazen de kine ve zalim duygulara kapılabilirler. Ailenin aşama kaydedebilmesi için duygularını dışa vurmaları gerek. Onları kontrol edebilmen zorlaşabilir. Sana bu konuyu hiç açmamışsın gibi davranabilir, bu durumu reddedebilirler.

Fakat dayanmalısın, artık geriye dönüş yok. Bu duyguları açığa vurmaları aslında durumun düzeldiğinin bir göstergesi.

AŞAMA 5: KARAR VERMEK

Duygusal travma yatıştırdığında ailen bu konuya daha rasyonel yaklaşacaktır. Bu aşamada inzivaya çekilmeleri ve önlerinde uzanan seçenekleri değerlendirmeleri olasıdır.

Bu tıpkı yol ayırımına gelip hangi yoldan gideceğine karar vermek gibidir. Herkesin seçtiği yol aslında onun bu durumla başa çıkma refleksidir.

Anne ve baba aynı yolu seçmeyebilir. Hangi yolun seçileceğini etkileyen birçok faktör var. Eşcinsellik hakkında okumak ve diğer ailelerle paylaşımda bulunmak elbette onları sizi destekleyen bir yola götürür. Dini inançları da önemli bir rol oynar. Ne kadar liberal ya da muhafazakar olduklarına bağlı olarak tutumları değişebilir.

Sizinle olan ilişkilerini eski haline getirebilmeleri önemli bir faktör. Bu konuyla başa çıkmaya çalışırken birçok faktör onları etkiler. Sonuçta üç çeşit karardan bahsedilebilir:

'Destekleyici' aileler:

Birçok aile çocuklarının cinsel yönelimini kabullenici ve destekleyici bir tavırla çocuklarını sevmeye devam eder. Aslında şimdi çocukla aile arasındaki ilişki karşılıklı dürüstlük ve güven seviyesine ulaşmıştır, bu aşamada pek çok aile ilişkilerinin öncekine kıyasla daha iyi olduğunu söylemiştir. Her iki taraf

da olan bitenden pek memnundur.

Daha önce aldırılmıyormuş gibi görünmelerine rağmen, destekleyici aileler git gide senin ihtiyaçlarının daha çok farkına varırlar. Karşılaştığın sorunlarla daha fazla ilgilenmeye başlarlar.

“Bir süre sonra kızımızın ihtiyaçlarını ve içinde bulunduğu durumu daha iyi anlamaya başladık. Açıkçası bu kadar gerilimle ve sorunla bunca yıl nasıl başa çıkmış biz de inanamıyorduk. Durumun farkında olmamız ve ona olan sevgimiz, hayatında karşılaşılabileceği bazı gerilimleri ortadan kaldırmaya yardımcı olmamızı sağlıyordu. Mesela üniversitede ona tek kişilik bir oda ayarlamıştık, o da böylece açıklama yapmak zorunda kalacağı bir oda arkadaşından kurtulmuştu. Sally'i eve daha fazla çağırmaya başlamıştık ve artık ailemizden biri olmuştu. Julie erkek kardeşine açıldığında onun yanında olduk ve destekledik.”

'Sabitlemiş' aileler:

Bazen aileler konunun artık daha fazla tartışılmamasının gerektiğine inanırlar. Konuyu tartışabilmelerine rağmen bu konuda çok kırılabilirler. Bu kadar ilerleme kaydedebilmişlerdir ve daha fazla ileriye götürmezler.

Bu size karşı negatif bir tutum içinde olduklarını göstermez. Sadece sınırlarını bilirler ve daha öteye gitmek istemezler. Bu tutuma karşı saygılı olmalısın ama daha ileriye götürmek yine de senin elinde.

Onları sevdiğini bilmelerini sağla, sözle ve içten. Dikkatli bir biçimde cinselliğinle ilgili yaptığın şeyleri, mesela katıldığın eşcinsel grupları, topluluk binasını vb. onlara anlat. Bu konuya ilgilerini çekmeye çalış.

Bazı arkadaşlarını onlarla tanıştır, diğer eşcinsel insanlarla tanışmak kafalarında oluşturdukları eşcinsel imajını gidermeye yardımcı olur.

'Savaşçı' aileler:

Bazı durumlarda cinsel yönelimin bir savaşa yol açabilir. Söylediğin ve yaptığın her şey probleminin bir parçasıymış gibi görünmeye başlar. Harcadığın saatler, dilin, arkadaş seçimin, işin, okuldaki notların v.s.

Bu aşamada ne aile ne de çocuk 'kazanmış' durumda değildir. Genel olarak konuşmak gerekirse eğer anne veya babadan biri böyle bir tutum sergiliyorsa diğerinin de çok farklı bir tutum içine girdiği söylenemez. Kapalı kapılar ardında anlaşamaları bile çiftler genelde çocukları konusunda birbirlerini destekleyici olurlar.

Şundan eminim ki başka ailelerle, özellikle destekleyici ailelerle konuşan ailelerin negatif tutumlarını sürdürmeleri pek olanaklı değil. Eğer aile buluşmalarına katılmazlarsa, belki bir aileyle sessiz bir restoranda buluşabilirler. Eğer bu çabalar sonuçsuz kalırsa durumun seni üzmesine izin verme. Bu durumda destek alabileceğin bir arkadaş ya da başka bir aile bul.

'Kötüye giden' aileler:

Durumun daha kötüye gitmesi önemli bir durum. Problem çözmek ve insanların düşüncelerini değiştirmek bazen iki adım ileri bir adım geri şeklinde olur.

Onlara tekrar düşünüp çalışabilmeleri için zaman tanı. Bu durum seni üzebilir ama değişim de bu şekilde olur.

AŞAMA 6: GERÇEK KABULLENME

Birçok aile çocuğunun yaşamını kabullenmemesine rağmen onu sevmeye devam eder. Bazılarıysa çocuklarının bu kadar özgün oluşunu kutlayabilecek kadar durumu ileri götürür. Bu aileler eşcinselliğin insan cinselliğinin mantıklı bir ifadesi olabileceğini düşünürler.

Çocuklarının değişmesini isteyip istemedikleri sorulduğunda da bazı aileler "Homofobik toplumumuzun değişmesini tercih ederdim; böylece çocuğum da reddedilme ve korkudan uzak bir yaşam sürerdi" gibi cevaplar verebiliyorlar.

Bu aşamada aileler kendi suçluluk duygularıyla başa çıkmaya çalışırlar. Yıllarca anlatıp güldükleri eşcinsel şakalarını düşünürler. Çocukları için bilmeden yarattıkları problemleri anlamaya başlarlar. Bu durum onların eşcinsellere farklı bir açıdan bakmalarını sağlar.

Eşcinsellere yönelik baskının karşısına geçerler ve bu konu hakkında sanki eğitiyormuşçasına arkadaşlarıyla konuşurlar. Kısacası aileler kendilerini rahatlatabilecek olumlu tutumlar

içine girerler. Kimi cesurca, kimi sessizce.

Bizim Hikayemiz:

Julie'nin bize açılmasından yaklaşık iki yıl önce onun bizden uzaklaşmaya başladığını fark ettik. Bunu sadece onun içinden geçtiği bir aşama olarak görüyorduk, bu aşamadan geçtikten sonra kendine geleceğini ve eski yaşamımıza devam edeceğimizi düşünüyorduk.

Ona yardım etmek için birkaç kez onunla konuşmaya çalıştık. Bir ay onun arkadaşı olmaya çalıştık, yaptığı şeylerle ilgilendik. Hiçbir şey işe yaramadı.

Karım onu kaybetmeye başladığımızı düşünüyordu. Bu durumun tipik bir aile çocuk sorunu olduğunu düşünüyorduk. Mutsuz olduğunu biliyorduk ve yardım edemediğimiz için korkuyorduk. Onun eşcinsel olabileceği aklımızın ucundan bile geçmiyordu.

Şimdi düşünüyorum da, bu olayları planlanmamış bir yolculuk olarak görüyorum. Başımıza bu gelmişti ve pek de seçme şansımız yoktu.

Planlanmamış, ama üzücü değil. Bugün "İyi ki biliyoruz" diyoruz. 'Kızımıza yolculuğunda yardımcı olabildik' Umarım o da bunu söyleyebiliyordur: "Planlanmamış, ama üzücü değil"

“Canım Ailem” Öyküleri

Aileye Açılmak ya da Açılmamak

Hülya

Kaos GL, Haziran 99. Sayı: 58

O akşam eve biraz geç gelmişim. Kapıdan girdiğimde annem beni mutfığa çağırıyor. Karşılıklı oturduk. Ablam da vardı. O günün sabahı beni M'nin teyzesi aramış. Neden aradığını sordu annem. Ben bilmediğimi söyledim. Halbuki eşek gibi biliyordum onun bizim eşcinselliğimizle uğraştığını.

“Kızın kötü bir huyu mu var niye rahatsız ediyorlar bizi?” dedi annem.

“Yooo,” dedim.

-Sence kötü olmayabilir. Onlarca kötü bir davranışı var mı?

-Bilmem ki... Çok iyi bir insan aslında.

-Kız hasta falan mı?

-Hayır. Sadece eşcinsel.

-İyi. O zaman senin ayarttığını düşünüyorlardır. Sen üniversitedesin, o daha lisede ya o yüzden. Ama ben senin öyle olmadığını biliyorum. Daha önce böyle bir düşünce sende de vardı, geçti. Onunki de geçer. Sen de bir ara dergiler okuyordun. Meraktı, geçti işte. Bak, şimdi ne güzel erkek arkadaşın var. (ben ablama bakıp nabız yokluyorum, söyleme diye işaret ediyor) Değil mi?

Cevap vermiyorum, yere bakıyorum.

-Yoksa sen de mi öylesin?

-Evet anne.

-Ama senin erkek arkadaşın var.

-O da eşcinsel.

-Onun için mi çıkıyorsunuz.

-Hayır. Bu sadece siz anlamayasınız diye kurgulanmış bir yalandı. Biz hiçbir zaman çıkmadık onunla.

-(kısa bir sessizlik) Aslında bu çok doğal. Ama ben senin erkekleri sevmeni istiyorum. Bir doktora gidelim mi?

-Hayır. Bu durum değişmez bunu sen de biliyorsun.

-Yine de bir gidelim. İleride çok sıkıntı çekeceksin.

-Tedavisi çok ağır. Kaldıramam. (duygu sömürüsü yapıyorum)

-Ben hep yanında olacağım (sarılıyor).

-O zaman ben bir araştırayım. Gideriz. Ama tedaviyi bilemem.

-Peki.

Çok sevinmiştim. Annemin bu kadar iyi karşılmasını beklemiyordum. Bayağı bir gelişme vardı. Yine de güvenmemek lazımdı. Çünkü iki gün sonra bir telefon daha geldi.

M'nin teyzesi bize gelmek istiyordu. Annem cumartesiye erteledi. Mutfaktan bağırdı:

-Kızım buraya gel, biraz konuşalım.

-Evet anneciğim?

-Hemen yarın bir doktora gidiyoruz. Senin düzelmen için.

-Anne ben hasta değilim.

-Hayır, değişmek zorundasın.

-Ben böyle mutluyum. Değişmek istemiyorum. İstesem de değişmem zaten. Bunu sen de biliyorsun.

-Bunun bir yolu olmalı. Doktorlar onca sene boşuna mı okuyorlar. (ağlamaya başlıyor) Sevgilin var mı?

-Maalesef yok.

-İyi ama ileride cinsel isteklerin olacak. Bunları nasıl karşılayacaksın?

Cevap vermiyorum.

-Erkeklerle karşılaşman gerekiyor.

-Kızlar olmazsa erkekler de olmaz. O zaman aseksüel olurum.

-Sen bilirsin. Ama mutlaka isteklerin olacak. Çocuğun olmayacak mesela.

-Çocuk zaten istemiyorum. Yine de tıp iyice ilerledi. Kadın kadına da çocuk yapılabiliyor artık.

Çok kötü baktı.

-Şaka canım...

-Tabii ki şaka. Peki, okulunu bitirince bir iş sahibi olacaksın. Aynı evin olacak. Yalnız mı yaşayacaksın?

-Hayır, kızarkadaşım ile.

- (Bir süre sessizlik) Yavrucuğum, sen neden eşcinselsin?

-Sen neden heteroseksüelsin?

-(Şaşıyor) Doğal olan bu. Dünyanın %99'u heteroseksüel. Eğer sizin yaptığınız normal olsaydı %99'u eşcinsel olurdu.

-Doğada örnekleri var ama. Bazı hayvan türlerinde de görülebiliyormuş. Ayrıca Amerikan Psikiyatri Derneği'nin hastalık sınırlandırmasında da yer almıyor.

-Gene kitap gibi konuşuyorsun. Ben okumadığım için bilemem. Ama bana söz vermeni istiyorum. Değişeceksin.

-Bunun için söz veremem anne.

Zil çaldı. Kurtuldum. Babam gelmişti. O beni bilmiyordu. Annem de söylemeyi düşünmüyordu. Cumartesi günü de evdekilere tembihlemiş telefonu açmayın diye. Telefon edip

öyle geleceklerdi, M'nin teyzesi, annesi vb... Annem beni seviyordu. Yaşasın!...

Bir hafta sonrasında BaharAnkara vardı. Ben piknik için izin almaya çalışıyordum. Annem araya girince izni aldım. Tabii yine yalan söylemiştim. Okulun pikniği demiştim. Ne okul ama?...

O hafta sonu da çok güzeldi. Aylardır planlıyordum. Mutlaka orada olacaktım. Ve de oldum zaten. BaharAnkara'dan cesaret alıp adımlarıma devam ettim.

27 Nisan gecesi M'nin intihara kalkıştığını öğrendik. Ölmesini istemiyorduk. Bir büyüğümüzün M'nin ailesini arayıp haber vermesi gerekiyordu. Ağlayarak annemin yanına gittim. Gene mutfağa. Olayı söyledim. Tam konuşurken telefon çaldı. H arıyordu. Annemle konuştular. Sonra annem ailesini arayıp haber verdi. Ve nihayetinde bana döndü:

-Şimdi kızın başına bir şey gelirse sizi sorumlu tutacaklar. Hapse gireceksiniz.

-Anne, o kendisi geldi toplantıya.

-Sen oraya da mı gidiyorsun?

-Evet. Oradan tanışıyoruz zaten.

-Kızın başına bir şey gelse manşetlere çıkacaksınız.

-Önemli değil. Okulda herkes beni biliyor zaten.

-Niye bu kadar açıksınız? Ya başınıza bir şey gelirse?

-....

-Hani bana söz vermiştin, değişecektin?

-Ben söz vermedim anne, yalan söyleme!

-Hayır, söz verdin.

-Doktora gelirim demiştim sadece.

-.....

-Bak anneciğim, Hacettepe'de Ahmet Göğüş, Aylin Uluşahin, Ankara tıp'da Mehmet Sungur var. Hangisine gitmek istersin?

-Ben tedavi olmayacağım. Sen olacaksın!

-Biliyorum.....

-Onlar da mı eşcinsel?

-Eşcinsel olsaydı hemen giderdik.

-.....

-Ben artık değişemem anne. Sana şimdiye kadar hep yalan söyledim. Artık söylemeyeceğim. Geçen hafta sonu okulun pikniğine gitmedim. BaharAnkara vardı, Türkiyeli eşcinsellerin ikinci buluşması. Oraya gittim. Pazarları Kitap Topluluğu'na değil Sapphonun Kızları'nın toplantısına gidiyorum.

-Toplantılarda ne yapıyorsunuz? Birbirinizi mi seviyorsunuz?

-Hayır anne, konuşuyoruz. Broşürümüz de çıkacak yakında. Ayrıca geçen sene ben okulda söyleşi de düzenlemiştim.

-Siz bu kadar çok musunuz?

-Evet, sadece görülüyoruz.

-(Yüzünde şaşkınlık ve hüznü) Ben bunları zaten biliyordum.

-Neyi?

-Senin böyle bir eğilimin olduğunu. Ama değişeceğini sanmıştım. Ama ne olursa olsun sen benim kızsınsın. Seni her şeyinle seviyorum.

-Ne komik değil mi anne. Ben senin beni kabullendiğini, sen de benim tedaviyi kabul ettiğimi düşünüp çok mutlu olduk.

Ertesi gün H'nin okul çıkışına gittim. Tehdit ettiler çocuğu diye. Beraber yürüyorduk. H durdu. M'nin teyzesini (onların

okulunda öğretmen) görmüş. Ben kolundan çektim, gidelim diye tutturdum. Gelmedi. İlla beni tanıştırmak istedi. M'nin teyzesi "Kim bu? Niye çekiştirip duruyo seni" dedi. H de "Tanıştırıyım, Hülya" dedi. Kadın garip garip baktı:

-Demek Hülya sensin.

-Evet.

H'ye döndü:

-Sözünü unutmadın, değil mi?

-Hayır. Ne zaman halledebilirsiniz?

-En geç pazartesi yeni okuluna başlarsın. Yalnız ailenin de bilmesi gerek.

-Zaten okul değiştirmeyi düşünüyordum.

Oradan H'nin evine sonra da Kızılay'a gittik. M iyiymiş. Biz aradığımızda çoktan hastaneye götürmüşler.

H'yi dershanesine bıraktım. Orada da şüpheleniyorlarmış. Beni kız arkadaşı diye tanıştırdı. Sonra eve döndüm.

M'nin babası annemi aramış. Uyarısı için teşekkür edip böyle bir şey olmadığını söylemiş.

Ben anneme gerçeği anlattım ve H ile aramızdaki diyalogu da. H, "M'ye bir şey olursa ben de peşinden giderim. Sen de gelir misin?", demişti. Ben de "Ben ailemi seviyorum. Gelmem" demiştim. Annem çok korktu. Bir daha böyle bir şey yaparım diye. Zaten kaç yıldır benim yüzümden uyuyamıyormuş. "Ölmemi mi istiyorsun?" dedim. "Bir dahaki sefere kaldıramam" dedi.

Sonraki gün, yani 29 Nisan'da beş kişi buluşup Sappho'nun Kızları'nın broşürünü matbaadan almaya gitmiştik. Çok mutluyduk. O sevinçle eve gittim. Geç kalmıştım. "Matbaadaydık o yüzden geç kaldım," dedim, "topluluk bülteni çıkarıyoruz da". Neyse bu sefer yalan değil eksikti. Biraz azar işittim. Sonra mutfağa gittim. Annem de geldi:

-Gene lezbiyenlerin işi değil mi?

-Eveeet.

Ertesi gün okula gitmemi istemediler, ne zaman döneceğim belli olmuyormuş diye. Sabahtan anneme broşürü okuttum. "Dergi çıkartmayacak mısınız", dedi. "Hayır", dedim, "Kaos var ya zaten". Başka bir şey demedi broşür hakkında.

O gün iyi ki de okula gitmemişim. Çünkü akşamına M'nin annesi aradı. Kızı okuldan kaçmış. Benimle görüldüğü söylenmiş. Babam "Dışarı hiç çıkmadı bugün o" dedi. Benimle görüştü. Yeşim'in telefonunu istedi. Vermedim. Annemi istedi telefona sonra. Telefonda şöyle dediğini duydum:

-Çocuğunuzun eşcinsel olmasından rahatsız olmuyor musunuz? Ben rahatsız oluyorum. Sizinle dertleşmek istiyorum.

Babam da yanımızdaydı. O duymamıştır. Annem de sözü uzatmadı. "Pazar buyrun" dedi.

Annem babamı da haberdar etmek istiyordu anlaşılın, halbuki sonuçlarının ne olabileceğini pekala biliyordu. Ben dayanamadım. Babam öğrenmesin de ne olursa olsun diye M'yi aradım. Annesi zar zor konuşturdu bizi. En azından onun müdahale şansı doğuyordu. Pazar oldu. Annemler onların gelmesini istemiyorlardı. Kavga çıkacağını düşünüp telefon ettiler. Babam, "Bizim kızımız sizin kızınızla görüşmüyor daha niye rahatsız ediyorsunuz bizi?" diye bağırdı. M'nin benim M ile bir gece önce telefonla görüştüğümü söyledi. Babam çok şaşırıldı. "Evet, görüştüm", dedim. Annem çok sinirlendi: "Ben sözümü tuttum niye sen tutmadın, bundan sonra okul bitene kadar ders dışında bir yere gidemezsin" dedi.

"Abartıyorsunuz", dedim. "Dua et, düşüncelerine karışmıyorum" dedi. Bu da geçer bir gün elbette. Dün yasağa rağmen dışarı çıktım. Bir şey demediler.

Bugün 9 Mayıs Pazar, anneler günü. Annemin ve bütün eşcinsel annelerinin anneler günü kutlu olsun.

Aileye Açılmak!

Ayşegül

Kaos GL, Kasım-Aralık 2003. Sayı: 18

Nereden başlayacağımı bilmiyorum. Unutmaya çalıştığım şeyleri hatırlamaya çalışmak çok zor. Hala tarihler kafamda çok muğlak. Geride yazılı hiçbir şey bırakmadığım için hiç emin olamıyorum. Bir yerden başlamalıyım “aileme nasıl açıldığımı”. Ben anne ve babamın tek çocuğuyum. Annem de babam da liseye kadar okumuşlar. Ben liseyi bitirdim. Birkaç sene yurt dışında kaldım.

Çalışmıyordum. Annem ev kadını, babam tüccar. Evde babam dominant karakterdi, annem ise ona karşı hiçbir şey söylemez, hiçbir şeye karışmazdı. Çocukluğumdan beri hep babamla karşı karşıya kaldım. Ne anneme, ne de bana söz hakkı vermezdi. Bir şey yapacaksak; mesela bir yere gideceksek, “kalkın gidiyoruz!” der ve giderdik. İsteyip istemediğimizi sormazdı bile. Her şeye ve herkese karşı önyargılı ve peşin hükümlüydü. İçinde bir kadına aşık olduğumu ve onunla yaşadığım sorunlarımı ve başka birçok şeyi yazdığım günlüğümü ortaya bıraktığımda 23 yaşındaydım. Dikkat ederseniz açılmak demiyorum, çünkü benimki bilinçli bir “açılma” değildi. Daha çok sorunlarının içinde boğulmuş; eşcinselliğini kabullenmemiş, kendinden büyük, “heteroseksüel” ve alkolik bir kadına aşık birinin yardım çağrısıydı.

Aşık olduğum kadınla ilgili sorunlar yaşıyordum. Ona olan ilgimi önceleri inkar ediyordum ama bana verdiği bir kitabı okuyunca ona aşık olduğumu kabul etmek zorunda kaldım. O çok içiyordu, aşkımla karşılıksız çıkmıştı, “normaldi”. Ben ne yapacağımı bilmiyordum. Onunla her gün Beyoğlu'na çıkıyordum. İçtiğim kadeh sayısı her geçen gün artıyordu. Eve sarhoş geliyordum. Alışık olmadıkları için annem ve babama bu olay garip geliyordu ama pek bir şey söylemiyorlardı. Onları kadınla da tanıştırmıştım. Babam “o orospuyla niye dolaşıyorsun?” diyordu. Serserilikten dolayı bir süre sonra kadınla iletişimime yasak geldi. Gizli olarak görüşmeye o ülkesine dönene kadar devam ettim. Sağda solda gezmemeyim diye babam kuzenlerimin yanında beni işe soktu. Her gün onlardan benim hakkımda rapor alıyordu. Ben yine de arada Beyoğlu'na kaçırıyordum, aşkımla görmeye. Yakalandım. Kuzenim sık sık ortalıktan kaybolmamdan, dalgın dalgın dolaştığım için bana “aşık mısın sen?” diyordu. Babam günlüğüme

yazdıklarımı okudu. Ondan sonraki yaklaşık iki yıl kadar yardımdan çok tehdit, baskı gördüm. Önce okuduklarıyla gördüklerini birleştirdi, “kızım seninki sadece bir tutku” diyordu o kadına olan “ilgim” için. Daha sonra Kıbrıs’tan bir arkadaşım ile olan bir meseleyi hatırladı (o kızdaki hoşlandığımı çok sonraları idrak ettim!) ve benim kendime bile itiraf edemediğim şeyi o benim suratıma pat diye söyledi; “onunla evlendiği için, kocasını kıskandığın için görüşmeyi kestirmediğin mi?” dedi. Arkasından da “Ne biçim insansın sen! Sapık mısın!????? Benim senin gibi bir kızım yok. Lezbiyenler zavallı insanlardır, sokaklarda yatıp kalkarlar, başkalarının evlerini temizlerler. Onlarla birlikte yaşamak istiyorsan, kapı orda!” diyerek evden kovmakla, evlatlıktan atmakla, annemi bırakıp gitmekle tehdit etti. Bana “bak kızım, bu senin kafamda olan bir şey, değiştirebilirsin” diyordu. Sonra da her akşam da yanına çağırıyor “değiştin mi? değişmeye karar verdin mi? Artık bir erkek arkadaş edinecek misin, makyaj yapacaksın mısın?” diye sorguluyordu. Ben ise değişmeyeceğimi anlatmaya çalışıyordum ama yılların verdiği sinik yapımdan dolayı bunu beceremiyordum.

Kadınla olan sorunlarım da devam ediyordu. Çıkamazda hissediyordum kendimi. Kafamda durmadan bu olayı durdurmak için çözümler arıyordum ama bulamıyordum. Çalışıyordum ama kazandığım para ile hiçbir şey yapamazdım. Babamdan da harçlık alıyordum. O güne kadar hiç babamla kavga edecek kadar bir olayım olmamıştı. Söylediklerinin ne kadarını yapacağını, ne kadarının blöf olduğunu kestiremiyordum. Artık uyku diye bir şey de kalmamıştı bende. Geceleri kabuslardan, karabasanlardan uyanmaya çalışıyordum. Rüyalarımdaya durmadan ya birileri beni kovalıyor ve ben labirentte kayboluyordum ya da bir şey göğsümün üzerine oturuyordu ve ben nefes alamıyordum. Uyumak istemiyordum! Beyoğlu’nda dolaşırken Kaos GL’yi buldum. Yaşadıklarımı yazdım. Mektuplar bölümünde çıktı. Bir posta kutusu kiraladım. Kadından mektuplarım oraya geliyordu. Etrafımda yardım isteyebileceğim kimse yoktu. En yakın arkadaşlarıma lezbiyen olduğumu çok sonraları söyleyebildim. Düzenli olarak Kaos GL’yi okumaya çalışıyordum ama evde tutamıyordum. Babam her gün çantamı karıştırıyor, yeni “deliller”, “evrak-ı metrukemi” arıyordu. Bulduğunda da “gel bakalım, neler yazmışsın” diyerek bana ve anneme yüksek sesle okuyordu yazdıklarımı. Bir gün, posta kutusu kiraladığımı öğrendi, annemi yanıma gardiyan

koyup, postaneye kutuyu kapattırmaya yolladı. Kapattırdım. Daha sonra bir arkadaşım kendi adına bir kutu kiraladı ve ben onu kullandım. Dışarı çıkmam, arkadaşlarımla görüşmem yasaklanmıştı. Uzun süre böyle devam etti. Ben lezbiyen olduğumu, “düzeleceğimi” söyleyip duruyordum. Kuzenlerim psikoloğa gitmemin iyi olacağını söylediler. Gittim. Şanslıydım. “Ben bir kadına aşığıım. Ben normal miyim ?” diye sordum. Psikolog kadın da normal olduğumu söyledi ve “keşke eşcinsel ilişkiler de heteroseksüel ilişkilere örnek olabilecek yapıda olsaydı” diye de ekledi. Tabii bu laftan bir şey anlamadım. Ben “normal” kelimesini duyunca rahatladım. Ailemin kabullenmediğini söyledim. Kadın bunun üzerinde çalışabileceğimizi söyledi. Birkaç hafta gidip geldim psikoloğa. Babamla anneme psikologun onlarla görüşmek istediğini söyledim ama duymazlıktan geldiler. Hiç ilgilenmediler. “Biz çocuğumuz için her şeyi yaptık” diyebilmek için yollamışlardı beni. Yavaş yavaş bu konu da daha az konuşur oldu babam. Artık günlük sorgulamalar üç ayda bire inmişti. Arkadaşlarıma da açılmaya başladım. Zor oldu.

Cesaretimi toplamam ve söylemem bana terler döktürdü. İlk Lambda toplantıma da gittim. Ama gerisini getiremedim. “Düzeldiğim” görüntüsünü pekiştirmek için bir erkek arkadaşımın çıkma teklifini kabul ettim. İki hafta sonra ona lezbiyen olduğumu söyledim. Aynı söyleme zorluğunu onda da yaşadım, bir de buna “kullandım” suçluluğu eklendi. Beraber bunu da atlattık. En iyi arkadaşlarımdan biri o şimdi. 1998'e kadar aralıklarla sorgulamalar devam etti, “ne zaman evleneceksin? evlen artık! Ben torun sevmek istiyorum” dönemi başladı. Cesaretimi toplayabilseydim, Lambdaistanbul'a gitmeyi düşünüyordum, ama ne ile karşılaşacağımı bilmediğim için korkuyordum. 1998 yılında birden her şey, bütün kavgalar, gürültüler, baskılar, planlar, projeler “durdu”. Ne olduğunu anlayamadık.

Annem aniden vefat etti, onun şaşkınlığını ve çöküntüsünü yaşıyorduk. En çok da babam yaşıyordu. Birdenbire babamla karşı karşıya kaldık. Nasıl davranacağımızı bilmiyorduk. Yüz yüze gelmemek için ikimiz de susuyor, birbirimizden kaçıyoruz. Babam “duymadım, görmedim, bilmiyorum” politikası uygulamaya başladı. O zamandan beri arada “ne zaman evleneceksin? Ben ölünce yalnız kalırsın, başında biri olsun! Gözüm açık gider” diyordu. Birisiyle evlenmeyi düşünmeye başladığında, ölüm korkusu geldiğinde bu lafları çok sık söylemeye

başladı. Beni de boğmaya! Ben de evlenmeyeceğimi haykırdım. Duruldu.

Sermaye koydu, dükkanımı kurduk. Evlenmiyorum diye (bana bakacak ya !) yanıma bir ortak (erkek !) koydu. Rahata erdi. Bugün: Hayatımın yönü biraz daha değişti. Gelişmeler oldu; Lambda'ya daha sık gidiyorum, Amargi'nin heteroseksizm atölyesinde çalışıyorum. Gey, lezbiyen, biseksüel arkadaşlarım var. Sevgilim de var. Hatta kendi paramı bile kendim kazanıyorum. Heteroseksüel arkadaşlarıma ve onların ailelerine açılmış durumdayım. Yine de tüm bunlar tüm baskı, şiddet ve tehditlerin bittiğini, toplumun her kesiminde açık, kabullenilmiş ve mutlu olduğum anlamına gelmiyor! Sadece bir nefes alma alanı açıldı bana o kadar!

Lambda'da veya Amargi'deki eşcinsel arkadaşlardan, kitaplarda, dergilerde okuduklarımdan öğrendiklerimden nerede hata yaptığımı anladım. Açılmak sadece ilk adım ve her zaman tepkiyle karşılanacak! Suçlamaların, aşağılamaların, tehdit ve baskıların karşısında yılmadan durabilmem ve kendimi savunabilmek için eşcinselliğimi kabul ettikten ve eşcinsellik hakkında bilgi sahibi olduktan, toplumun bana öğrettiği lezbiyenler “hastadır, sapıktır, kötüdür,vs. klişelerinin yarattığı suçluluk duygusunu ve hem toplumda hem de biz eşcinsellerin birbirimiz hakkında cehaletten veya herkesi bir saymaktan kaynaklanan “görünüşlerimiz, tavırlarımız, karakterlerimize,vs.” dair önyargılarımı da kırdıktan sonra açılıysaydım, bir “kapanma ve inkar” süreci yaşamayacaktım. Zaman içinde bilgilerimi babamla paylaşmalıydım, kendim anlatmasam da Kaos GL okumasını sağlamalıydım, onu benim de yeni keşfettiğim Lambda'ya, Amargi'ye götürüp, yeni arkadaşlarımla tanıştırmalıydım. Bir süre sonra belki sevgilimle bile tanıştırabilecek bir duruma gelebilirdim.

Hatalarımı öğrendim, ileride bir daha yapılmamak üzere koydum aklımın bir köşesine. Şu anda babama karşı hala “kapalıyım”. Tekrar açılma denemesi yapıp yapmayacağımı bilemiyorum. Geçmiş beni hala ürkütüyor. Bunun için söz veremiyorum. Hala “mükemmel” bir “açılma tarifi” de bulabilmiş değilim ama üzerinde çalışıyorum.

Eşçinsel Evlilik

Eşçinsel evlilik, eşçinsel iki bireyin aile formatındaki birliktelikleri için resmi ve sosyal çerçevelerce tanımlanmış bir evlilik türüdür.

Eşçinsel evlilik taraftarları, özel haklar yerine sadece eşitliği (aynı hakları) arzuladıklarını vurgulamak için eşçinsel evlilik terimi yerine 'eşdeğer evlilik' terimini kullanmayı tercih ediyorlar. Eşdeğer evlilik, ayrıca feministler tarafından, partnerlerin cinsiyetlerinin önem teşkil etmediğini, her ikisinin de evlilikte eşit haklara sahip olduğunu belirtmek için kullanılan bir terim olmuştur.

Eşçinsel evlilik şimdilik yedi ülkede uygulanmaktadır. Hollanda 2001'de eşçinsel evliliklerin uygulandığı ilk ülke olmuştur ve ardından onu Belçika, Kanada, İspanya ve Güney Afrika ve Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Massachusetts eyaleti izlemiştir. İsrail, ülke sınırları dışında uygulanan eşçinsel evlilikleri yasal olarak tanımıştır; fakat ülke sınırları içerisinde eşçinsel evlilik yapılamamaktadır. Yalnızca Kanada ve İspanya eşçinsel ve heteroseksüel çiftlere evliliklerinde aynı yasal statüyü vermektedir. Diğerleri ise eşçinsel evliliğin uygulanması için ülke içerisinde ikameti önkoşul saymaktadır.

Bunun dışında bazı ülkelerde ve Amerika'nın bazı eyaletlerinde 'sivil birliktelik', 'eviçi partnerlik' ve 'kayıtlı partnerlik' gibi evlilik sözleşmeleri uygulanmaktadır.

Sivil Birliktelik (Civil Union)

Eşçinsellere evlenme hakkı tanımış bazı eyaletlerinde eşçinseller arası evliliğe 'marriage' dememek için üretilmiş bir kavramdır. Çiftlerin evli heteroseksüel çiftlerle aynı haklara, sorumluluklara ve yükümlülüklerle sahip oldukları 'Sivil Birliktelik' sözleşmesi 'evlilik' olarak adlandırılmasa da pratikte evlilikten farkı yoktur.

Eviçi Partnerlik (Domestic Partnership)

Eşçinsel çiftlere 'Sivil Birliktelik'ten daha kısıtlı haklar sağlayan evlilik sözleşmesidir.

'Sivil Birliktelik' ya da "eviçi partnerlik" hakkı veren ülkeler: Andorra, Avustralya, Kolombiya, Hırvatistan, Çek

Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Macaristan, İzlanda, İsrail, Lüksemburg, Yeni Zelanda, Norveç, Portekiz, Slovenya, İsveç, İsviçre, İngiltere. Ayrıca Arjantin, Brezilya ve Meksika'nın bazı eyaletleri. ABD'de California, Connecticut, Hawaii, Maine, New Hampshire, New Jersey, Oregon, Vermont, Washington eyaleti, Washington D.C eyaletleri.

Eşcinsel evlilik ya da evlilik sözleşmesi ile beraber evlat edinmenin yasal olduğu ülkeler: Güney Amerika, Andorra, Belçika, İzlanda, Hollanda, İspanya, İsveç, İngiltere, Yeni Zelanda, Brezilya(sadece Rio Grande de Sol'de).

Eşcinsel evlilik yada evlilik sözleşmesi ile beraber, sadece partnerinin çocuğunu evlat edinilebilen ülkeler: Almanya, Norveç, Kanada, Danimarka, Amerika Birleşik Devletleri (10 eyalette), Avustralya.

Eşcinsel evlilik ya da evlilik sözleşmesi olmayan ama başka bir ülkedeki evliliği sayan ve evlat edinebilen ülkeler: Aruba, Hollanda Artilleri.

Eşcinsel evlilik ya da evlilik sözleşmesi olmayan ama evlat edinebildiğin ülkeler: İrlanda, Macaristan.

Eşcinsel evlilik ya da evlilik sözleşmesi olmayan ama başka bir ülkedeki evliliği sayan ve sadece partnerinin çocuğunu evlat edinebildiğin ülkeler: İsrail.

Eşcinsel evlilik ya da evlilik sözleşmesi olan ama evlat edinemediğin (ya da belirsiz olan) ülkeler: İtalya, Finlandiya, Fransa, Lüksemburg, Portekiz, Slovenya, İsviçre, Çek Cumhuriyeti, Meksika, Arjantin, Kolombiya.
(<http://tr.wikipedia.org/>)

Evlilik korur mu denetler mi?

Cynthia Peters

Kaos GL, Mart-Nisan 2002. Sayı: 10

Neyi elde etmek istediğinize dikkat edin!!

Yakın zamanda alınan ve evliliğin suistimal edildiğine dair hukuki ve yasal kararlar dikkate alınacak olursa "evlenme özgürlüğü"nü'n neden sorgulanması gerektiği anlaşılabilir. Gey ve lezbiyenlere evlilik hakkı tanınmasına karşı olmak tabii ki bir ayrımcılıktır; fakat bu engelin ortadan kaldırılması da bizleri yine cinsiyetçi, homofobik, daha önceden belirlenmiş normları takip etmeyenleri ve zayıfları (ki bu genellikle kadınlar oluyor) cezalandıran bir sistemin içine atmaktadır. Evlilik hakkını kazanmaya çalışırken bugüne kadarki mücadelemizi ve evlilik bariyeri ardında bizi bekleyen yeni unsurlara eleştirel bakmaktan vazgeçip ideallerimizi satmayalım!

Evli olmak hukuksal ve toplumsal alanda kabul görebilmek için belli bir avantaj sağlar hatta tüm bunların yanında beraber bir hayat ve "aile" kurmak isteyen bir çift için destekleyici bile olabilir ama evlilik kurumu aynı zamanda belli davranış ve tutumları sınırlamak, tanımlamak ve kısıtlayıcı olması için de kullanılabilir.

Eşcinsel Aile

“Aileye açılma” gündemimize geldikçe sadece eşcinsel bireylerin ailelerine açılmalarından ve bu süreçteki stratejileri ve nasıl bir yöntem izleyebilecekleri konusundan söz ediyoruz. Ancak kadınların evlilik konusunda sosyal bir baskıya maruz kaldığı, hatta zorla evlendirildiği bir toplumda yaşıyoruz ve cinsel yönelimimizi çocuğumuzla paylaşma konusunda nasıl davranacağımızı bilemiyoruz. Bunun yanında, eşcinsel bir bireyin çocuk yetiştirmesi üzerinden sürdürülen birçok ayrımcı tartışmanın konusu olabiliyoruz.

Peki, eşcinsel ebeveynler ne yaşıyorlar?

Eşcinsel ebeveynler de çocuk bakabilir

Pascale Krémer, Le Monde, 15 Mart 1999

Derleyerek çeviren: Deniz Karesi

Gün geçtikçe pek çok kadın ve erkek eşcinsel, genellikle gizli bir şekilde, çocuk yetiştiren ebeveynler haline geliyor. Bu eşcinsel çiftlerin büyük çoğunluğu çocuklarını daha önceki heteroseksüel ilişkilerinden devralmış oluyorlar. Fakat geri kalanlar, evlat edinme, yapay dölllenme, taşıyıcı annelik yöntemlerine başvuruyorlar. Kadın ve erkek eşcinseller arasında bir takım 'özel düzenlemeler' de uygulama alanı buluyor.

Psikolog ve psikiyatrlar, bu gelişmenin anlamı ve sonuçları konusunda tam bir fikir ayrılığı içerisinde. Toplumbilimciler eşcinsel ebeveynliği, cinsellikle, dölllenme kavramları arasındaki genel ayrıma ve çocuğun toplum içindeki artan rolüne bağlıyorlar. Ayrıca, aile biçimlerindeki evrimin (yeniden oluşmuş aileler, tek ebeveynlilik vb.) aynı cinsiyetten ebeveynlerin oluşturduğu ailelerin varlığının tanınmasını sorgulamaya açtığını vurguluyorlar.

Fransa'da, yasal ya da gizli, çeşitli yollarla çocuk sahibi olan eşcinsel çiftlerin sayısı otuz bin olarak tahmin ediliyor. Yapay döllenenin daha serbest bir yasal düzenlemeye tabi olduğu Hollanda'da yaklaşık yirmi bin çocuğun eşcinsel çiftler tarafından yetiştirildiği düşünülüyor. Ancak bu rakamlar yoruma son derece açık. Birleşik Devletler'de 1994 yılında yayınlanan bir bilimsel çalışmada bir ile beş milyon arasında lezbiyen anne ve bir ile üç milyon arasında gey babanın varlığı tahmin olarak ileri sürüldü.

"Eşcinsel aile" kavramı iki yıl önce eşcinsel ebeveynliğinin militanlarınca ortaya atılmıştı. Aile toplumbilimcisi François de Singly, bu kavramda, "'aile' sözcüğünün çoğulcülüğünü artırmayı hedefleyen normatif terimlerle ifade edilebilecek bir meydan okuma" görüyor. Tek ebeveynli aileler için bunun yararlı bir strateji olduğunu da hatırlatıyor: "Bir anne ve çocuğun bir aile oluşturduğu görüldü." (Kaos GL, Temmuz-Ağustos 1999, Sayı: 59-60)

Eşcinsel Anne Olmak

Nurhayat biseksüel bir anne. 8 yıllık bir evliliğin sonunda cinsel yönelimini fark eden Nurhayat'la dünden bugüne yaşadıklarını konuştuk.

Söyleşi: Burcu&Umut

Kaos GL, Eylül-Ekim 2003. Sayı: 17

Burcu: Öncelikle cinsel yönelimini sormak istiyorum.

Nurhayat: Bir evlilik geçirdim ve bir erkeği sevdim ama daha sonra kadını sevdim. Sonuçta şu anki düşüncem lezbiyen olduğum yönünde. Bundan on yıl sonra ne olacağını ise kestiremiyorum açıkçası çünkü bundan önce bir erkek deneyimim oldu. Niye bir gün tekrar olmasın? Asla, asla demeyenlerdenim. O yüzden biseksüelim diyorum.

Burcu: Kendini nasıl keşfettin? Nasıl tanımladın?

Nurhayat: Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde böyle bir şey olmadı benim. Evlendikten birkaç yıl sonra bunu keşfettim. O zamanlar eşimle sorunlarım vardı. Çok yakın bir kadın arkadaşşıma ilgi duydum. Yani 23-24 yaşlarında

Burcu: Evlenmen senin isteğinle mi olmuştu?

Nurhayat: Sonuçta “hayır” demedim. Görücü usulüyle oldu; aşk evliliği falan değildi. Gene de ben “hayır” dese ydim olmaya-
caktı sonuçta.

Burcu: Ayrılmanız nasıl oldu?

Nurhayat: Çocuğum yedi yaşındaydı o zaman. Eşimle sorunlarım zaten evlendikten bir yıl sonra başlamıştı. Ortada çocuk var diye yürütmeye çalıştık. Yedi-sekiz yıl sürdü.

Umut: Şimdi çocuğın kaç yaşında ve senin eşcinsel olduğunı biliyor mu?

Nurhayat: On sekiz, hayır bilmiyor.

Umut: Eşcinselliğe nasıl bakıyor?

Nurhayat: Eşcinsellikle ilgili hiç konuşmadık aslında ama televizyonda stereotipleri gördüklerinde “topoşlar çıktı” falan diyor. Negatif bakıyor. Bunu kırmak istiyorum “onlar da insan diyorum” ancak üstüne gidemiyorum çünkü yaşı çok küçük. Şimdiye kadar hep çocuk olarak gördüm. Bundan sonra daha rahat olacağını düşünüyorum. On sekizini geçtikten sonra daha oturmuş olur kişiliği.

Burcu: Eski eşin de eşcinselliğini bilmiyor anladığım kadarıyla. Ayrılmanız bu konu üzerinden şekillenmedi diyebilir miyiz?

Nurhayat: O zaman ilişkim vardı o kadın arkadaşşımla ama

ben söylemedim. Sanırım o da anlamadı. O da tanıyordu o kişiyi. Anlasaydı direk söylerdi diye düşünüyorum.

Burcu: Çocuğunla paylaşmak ister misin?

Nurhayat: Tabii ki paylaşmak istiyorum ama çok sorunlu bir çocukluk geçirdi. Tepkisinin ne olacağını da kestiremiyorum. Onun bilmesi benim için ev açısından çok rahat olurdu. Kararsızım bu konuda söylesem mi bilemiyorum.

Burcu: Şu anda partnerin var mı?

Nurhayat: Yok. Üç yıl birlikte olduğum sevgilimle iyi anlaşıyorlardı. Halen görüşüyoruz, onunla iyi arkadaşız. Ondan sonraki birlikteliklerim daha kısa oldu. Oğlumla diyalog içine girmeleri gerekmedi. Ama tabi gizlenmeden yaşayabilmek isterdim.

Umut: Çocuğunla paylaşmak anne-babayla paylaşmaktan farklı mı sence?

Nurhayat: Anne ve babamla paylaşmak zorunda değilim diye düşünüyorum. Aynı evde yaşadığım çocuğumla ise paylaşmak zorundayım. Bunu çok da istiyorum ama şu an psikolojisi altüst olur diye endişelerim var.

Burcu: Çocuğunla paylaşmıyorsun. Yakın çevrende açık olduğun başka kimse var mı?

Nurhayat: Kaos GL'ye bir buçuk yıl önce gelene kadar zaten kimse yoktu. Sonra bir iki arkadaşına söyledim. Çok sınırlı bir heteroseksüel çevresi. Ailemle zaten senede bir iki kez görüşüyoruz.

Umut: 1 Martta Kaos GL ile birlikte yürüdün. Artık senin için biliniyor olmanın sakıncası veya tehlikesi olmadığı anlamına da geliyor.

Nurhayat: Sanmıyorum. Hiç onları düşünmedim. Hem isimden hem ailemden dolayı açığa çıkmak istemem. O kalabalık ortamda dikkat çekmez diye düşündüm.

Burcu: Biseksüel olduğunu dillendirdin ama eşcinselliği kimlik olarak almak başka bir şey. Sen kendi adına böyle bir kimliği alıyor musun?

Nurhayat: Ben kendimi etiketlendirmeyi gereksiz buluyorum. Sonuçta bu benim özel hayatım.

Burcu: Eşcinsel olmak insana hayatı sorguluyor. "Bana niye böyle bakıyorlar ya da ben çocuğuma niye açık olamıyorum gibi."

Nurhayat: Aslında hiç de oturup ben neyim diye düşünmedim. Uzun uzun bunun etrafında düşünmedim. Sizler sordukça biseksüelim dedim.

Umut: Üstünde çok fazla düşünüp bunu soru veya sorun olarak görmediğin için de belki bunu çocuğunla paylaşma

gereği duymuyorsun.

Nurhayat: Benim hayatım Kaos GL'den sonra değişti. Ondan önce düşünmüyordum ben lezbiyen miyim, biseksüel miyim?

Burcu: Bu ülkede lezbiyen olduğu için kadınların elinden çocuklarının velayeti alınabiliyor. Senin çocuğun için belki bu risk daha azdı ama...

Nurhayat: Bu sebeple elimden almaya kalksalarđı karşı çıkardım. Çocuğu anne büyütecek diye bir kural yok babaya da verilebilir ama cinsel yöneliminden dolayı ise buna karşı çıkarım.

Burcu: Biseksüel ya da lezbiyen olarak sence annelik nasıl bir deneyim?

Nurhayat: Bence bir fark yok.

Umut: Ataerkilliğin kendini buram buram hissettirdiği aile kurumunda heteroseksüel bir annenin bile cinselliği yok zaten. Önce anne sonra eş hiçbir zaman kadın olamıyor. Ben oğlun eşcinsel olsa ne hissederdin onu merak ediyorum?

Nurhayat: Hoşuma giderdi aslında. Gözlemliyorum hiç öyle bir şey yok.

Burcu: Aksi söylenmediği müddetçe herkes heteroseksüeldir önyargısını da yenilememek lazım.

Nurhayat: Eşcinsel sanatçılara tavırlarından falan hetero olduğunu düşünüyorum. Kız arkadaşı yok, arkadaşları hep erkek ama.. Keşke olsaydı diye üzülüyorum da. Nasıl istiyorsa öyle olmasını istiyorum oğlumun. "Eşcinseller çok sıkıntı çekiyor olmasın" demiyorum. Nasıl mutlu oluyorsa. Eşcinsel olsa kendime daha yakın hissedeceğim.

Umut: Belki daha çabuk paylaşırdın.

Nurhayat: Tabi ki

Burcu: Ataerkil heteroseksist toplumda heteroseksüel olsa da zor bir hayat bekliyor onu. Toplumsal erkekleğin cenderesinde o da sıkışacak. Sen nasıl bakıyorsun bu kalıplara?

Nurhayat: Saçma buluyorum. Kolay düzeleceğini de sanmıyorum.

Burcu: Kendine baktığında sen hayatının neresinde görüyorsun toplumsal kadınlık kalıbını?

Nurhayat: Açık bir eşcinsel olmadığım için beni çok fazla etkilemiyor. Sonuçta herkes beni hetero diye biliyor. Evliliğimi biliyorlar çünkü. Kimse aksini düşünmüyor. Heteroseksüel varsayıyorlar.

Burcu: Belki mesleğinle de ilgili bir durum bu. Öğretmenlik, hemşirelik gibi çok kadına özgü görülen bir mesleğin var.

Umut: Lezbiyenler erkeksi kadınlardır önyargısı yüzünden

bir lezbiyen böyle kadına yakıştırılan işleri yapamaz gibi görülüyor.

Nurhayat: Evet ben lezbiyenim dediğimde 'yok canım. Mümkün değil sen lezbiyen olamazsın' diyorlar.

Umut: Eşcinselliğini ne aile hayatında ne de iş hayatında paylaşabiliyorsun

Nurhayat: Sorarlarsa doğruyu söylerim Artık yalan söylemem yani. Ama ben şimdiye kadar söyleme gereği duymadım.

Umut: Kimseyle paylaşmamak senin kendi özelinde daha büyük gerilimler yaratmıyor mu? Eşcinselliğe daha fazla anlam yüklemek şeklinde de olabilir bu.

Nurhayat: Ailemle bağım yok ama işyerimde açık olmak isterdim.

Umut: Herhangi heteroseksüel bir iş arkadaşın sevgilisi ya da eşi geldiğinde tanıştırabilir ya da onunla el ele çıkıp gidebilir. Sen ise herhangi bir arkadaşın gibi davranmak zorundasın. Bunlar da gerginlik yaratıyor olabilir.

Nurhayat: Bu gerilim sevgilimle tartışmalara da yol açıyor ister istemez.

Umut: Evlenmiş bir kadın olmak ya da biseksüel olmak diğer eşcinsel kadınlarla aranda bir sorun yaratıyor mu?

Nurhayat: Evet maalesef oluyor. Rahatlıkla biseksüelim diyemiyorum çünkü biseksüelleri, her ne kadar reddedilse de, dışlıyorlar. Birçok arkadaşımın bakışını fark edebiliyorum

Burcu: Bunu biseksüel başka kadınlardan da duydum. Biseksüelliği kimlik olarak üstüne alan pek insanla da karşılaşmıyorum. Oysa böylelikle bir araya da gelebilirdiniz.

Nurhayat: Belki de dışlandığımız için üstümüze almıyoruz. Sanki dönekmişiz, ikiyüzlüymüşüz gibi. Öyle bir anlam yükleniyor. Birini seçmek zorunda mıyız? Bir seçim yapmak zorunda kalsam kadını seçerim.

Umut: Açıkça tepki veren oldu mu bu konuda?

Nurhayat: Evet Kaos GL'den bir arkadaş "biseksüel bir kadınla birlikte olmam" demişti.

Burcu: Aykırılar içinde aykırı olmak..

Umut: Aslında bu kendi eşcinselliğini nasıl kurduyuyla da ilgili. Lezbiyenlerdeki geyfobi ya da tersi veya transfobi, biseksüelfobi. Kendi cinsellikleri ile barışamamalarından kaynaklı.

Belki senin yaşından kaynaklı bir uzaklık da olabilir lezbiyenlerle aranda.

Nurhayat: Evet küçükler. KKM'ye geledi bir buçuk yıl oldu halen adapte olmuş değilim. Çok yalnız hissediyorum. Bu

benim kişiliğimden de kaynaklı. Çok içe dönüğüm. İletişim kurmakta zorlanıyorum.

Umut: Burada iki taraflı bir durum var aynı mantığı onların senin büyük olman üzerinden kurması da mümkün.

Nurhayat: Onlar daha küçük ve çoğunluktalar. Kendi aralarında zaten rahat iletişim kuruyorlar. Bu hem benden hem onlardan kaynaklanıyor.

Umut: Üst üste binen pek çok konu var. Yaş, cinsel yönelim veya işyerinde açılmamak gibi.

Kaosla tanışman nasıl olmuştu?

Nurhayat: Bir gazetede Legato'nun internet adresi vardı. Ben onu kopardım ve internetim olmadığı için iki yıl köşe bucağ sakladım. Sonra eve bilgisayar aldık. İnternet kullanmayı öğrendim. İlk girdiğim adres orasıdır. Oradan uğraşarak KKM'yi buldum. Ne telefon numarası ne adres vardı. 118i aradım kayıtlı değildi. Umutsuzluğa kapıldım. Aradan uzun bir süre geçti tekrar denemeye karar verdim. KKM'nin telefonunu buldum. Dergiyi de bulamamıştım. Kaos'a telefon açıp dergiyi nasıl alabileceğimi sordum Buradan alabilirsiniz dediler. Nasıl geleyim?(gülüyor) Hiç kimseyi bilmiyorum, kimse beni bilmiyor. Beni bilen iki erkek arkadaşım vardı demiştim. Onlardan birini alıp geldim. Çok iyi karşılandık. Dergiyi aldık. Ertesi gün öbür erkek arkadaşım geldi. O sevincimle kabıma sığamıyordum. Böyle bir yer bulmuşum, paylaşmak istiyordum. 38-39 yaşında keşfediyorum. O zamana kadar kendi içimde yaşıyordum eşcinselliği kimseyle paylaşmadan.

Burcu: Seninle KKM etkinliklerinde, kadın toplantılarında karşılaştık pek çok kez ama devam etmedi.

Nurhayat: Bir kere aylarca geldim. Sonra baktım tartışıyorlar hatta olmayan birinin arkasından konuştular bir seferinde. Bir dönem gelmedim sonra iyice koğtım. Beni çok bencil olarak nitelendirebilirsiniz ama ben biraz da kendimi rahat hissetmek için geliyordum. Hala öyle, benim için bir dergah gibidir Kaos. Ne zaman işten yorgun çıksam bir çay içip gidiyordum işyerime uzak olmasına rağmen özellikle ilk zamanlar bulutların üzerindeyken. Dinleniyordum ben orada. Çok aktif olmadığının farkındayım ama.

Burcu: Burada insanların emeğine çok ihtiyacımız var gerçekten. Yanımızda olan insanların bir terslik gördüklerinde gitmek yerine eleştirmelerine ve bize açık davranmalarına da ihtiyacımız var. Sen arkadan konuşmak olarak algıladığın olayı dillendirseydin hem bunu açıklama fırsatı vermiş olurdu o insanlara hem de birlikte dönüştürmek mümkün olurdu.

Umut: Kaos GL'li insanlar olarak sana yeterince ilgi gösteremedik belki. Kullandığımız iletişim kanalları doğru da olmayabilir. Sonuçta coşkuyla geldiğin KKM'den uzaklaşabiliyorsun. Bu belki bizim bir iç sorunumuz.

Nurhayat: Burada bana iyi davranmayan kişiler de oldu ilk başlarda hem de ama bu benim hevesimi kırmadı. Gelmeye devam ettim. Sonuçta KKM kişilere ait bir yer değil.

Burcu: Anladığım kadarıyla bu bir kırgınlık ya da kızgınlıktan çok iletişim kurmakta zorlanma.

Nurhayat: Evet insan üzülüyor ya da geriliyor. Bunu eksikliğim olarak görüyorum.

Umut: Kültür merkezinde ancak biz varsak bir şey yapılabiliyor. Boşanmış, kırk yaşında, çocuklu bir kadın olarak burada var olman senin gibi kadınların burada var olmasına bir kapı da açabilir. Senden sonra gelen kadınların burada mutsuz olmaması için senin burada çaba göstermen ve lezbiyenlerle ve geylerle daha çok çatışman, zaman geçirmen gerekiyor.

Sen Ankara'da görev yapıyordun ve 38 yaşında keşfettin. Taşradaki kadın ise lezbiyenliğini kuramayabiliyor, ne yaşadığını bilemeyebiliyor.

Nurhayat: Ankara'ya gelmeseydim Kaos'tan belki hiç haberim olmayacaktı.

Umut: Senin Kaos Kültür Merkezinde açık olmadan da bir şeyler yapabileceğinin altının çizilmesi gerekiyordu belki.

Nurhayat: Aktif olarak çalışmak bana göre değil aslında. O kadar yorgunum ki. Tek başıma hayat mücadelesi veriyorum üstüne çocuğun sorumluluğu. O toplantılara gelmeyi, atölye çalışmalarına katılmayı gerçekten isterdim ama bu gücü kendimde bulamıyorum. Bencillikle suçlayabilirsiniz ama.. Toplantılara katılıyorum, insanları dinliyorum, bir şeyler yapıldığını görüyorum ve mutlu oluyorum.

Umut: Kaos GL'li kadınlarla birlikte ne yapmak istersin?

Nurhayat: Yapılması gerekenler zaten yapılıyor. Onları takdir ediyorum. Çok insan sohbet toplantılarından hoşlanıyor. İnsanların birbirini tanımasını ve yakınlaşmasını sağlıyor o toplantılar.

Umut: Burada biraz nefes almak istiyorsun.

Nurhayat: Evet ben rahatlamak, dinlenmek, dergah gibi biraz huzur bulmak için geliyorum.

Burcu: KKM dışında eşcinsellerle başka iletişim kanalların var mı? Arkadaş çevresi ya da internet gibi.

Nurhayat: Bilitis'teyim ama dışarıda tanıdığım ancak birkaç kişi var.

Burcu: Kaos'ta heteroseksizmlle ve ataerkil sistemle mücadele ediyoruz ama bunu yapmanın tek yolu burada olmak değil. Dışarıda herhangi bir çalışman oldu mu?

Nurhayat: Feministim ama biraz tembelim galiba. O tür şeylerde çalışmak istemiyorum.

Umut: Buraya gelmeden önce lezbiyenliğe dair neler düşünüyordun? Bir kadınla yaşadığın şeyleri nasıl tanımlıyordun?

Nurhayat: O kadını sevdiğimde bu en büyük aşkı benim için. Çok garipsemedim, ben hemen kabullendim. Erken yaşlarda olsa belki yaşardım ama 24-25 yaşlarında kişiliğim büyük oranda oturmuştu zaten.

Umut: Ailene dönersek, eşcinselliğini çocuğunla paylaştığında nasıl tepki vereceğini düşünüyorsun?

Nurhayat: Olumsuz tepki vereceğini hissediyorum. Şu anda ciddi bir ilişkim olsaydı belki söylemek zorunda kalırdım. Söylemenin yollarını arardım. Öyle bir durum olmadığı için kafasını karıştırmak istemiyorum. Üniversiteye hazırlanıyorken etkilemek de istemiyorum.

Burcu: Bence kendine tembelim diyerek biraz haksızlık ediyorsun. Evlilik geçirmiş, çocuklu bir kadın bir gün biseksüelliğini kabulleniyor ve Kaosa geliyor, kendi benzerlerini arıyor...

Nurhayat: Öyle düşününce kendimle gurur duyuyorum zaten. (gülüyor) Biraz da korkuyorum açığa çıkmaktan.

Burcu: Geleceğe baktığında hayatını nasıl görüyorsun?

Nurhayat: Bir kadınla birlikte yaşlanmak, ölmek. Ayrıca çocuğumun bilmesini kabullenmesini de isterim.

Burcu: Bu Türkiye'deki ilklerden biri de olacak belki. Annesinin biseksüel olduğunu kabullenmek sence onda neyi değiştirir?

Nurhayat: Hiç düşünmediğim şeyleri soruyorsun. İnsanlara daha hoşgörülü olur. Eşcinsel olmasa bile cinsel yönelimlere saygılı olur.

Umut: İyi anne, iyi evlat hep heteroseksüel düşünülüyor. Ben eşcinselim ama annemin lezbiyen olması hayatta karşılığını bulmuyor. Senin oğlunun aklına benim annem lezbiyen olabilir mi sorusu gelse belki televizyonda gördüğü eşcinsellere karşı senin yanında o kadar rahat sert tepkiler vermeyecek. Bütün bunlar zincirleme geliyor. Sen oğlunu düşününce eşcinselliği sade hayal olarak kalıyor. Senin anne olman bizim sorularımızı da etkiliyor. Soru sormakta zorlanıyoruz. Annelik bu toplumda kutsal bir şey.

Burcu: Kutsanmış olan her şeye şüpheyle bakmak gerekiyor. Annelik de en çok kutsanmış olanı.

Nurhayat: Arkadaşlarım beni anne gibi görmediklerini söylerler. Evli bazı kadınlar gibi sürekli çocuğumdan bahsetmem. Bana anneliği hiç yakıştırmıyorlar.

Burcu: İnsanın kendi hayatının olması çocuğunu sadece kendine ait bir şeymiş gibi sahiplenmemeyi de getiriyor ve her iki tarafı da özgürleştiriyor.

Nurhayat: Avrupa'daki gibi çocuklar on sekiz yaşından sonra evden ayrılıyor olsa ben yollardım. Yirmi, yirmi beş yaşında evden ayrılıyorlar. Anne ağlıyor. Niye? Gidiyormuş oğlu.

Burcu: Çocuk sahibi olmak isteyen benim gibi eşcinsellere neler söyleyebilirsiniz?

Nurhayat: Klasik laftır çok sorumluluk istiyor. Ben çok zorlandım, hep yalnızdım. Çocuk lafını duyduğumda irite oluyorum artık.

Burcu: Partnerinle büyütme olanağın olsaydı farklı olur muydu?

Nurhayat: Evlilikteki sorunları yaşamamış olsaydım ben de düşünürdüm ama doğumundan itibaren bütün yükü benim üstümdeydi. Şimdiki aklım olsa doğurmazdım diyecek kadar zor, hem dünya hem Türkiye şartlarında.

Burcu: Aranızdaki bağ nasıl?

Nurhayat: Uyumluyuz. Eskiden daha agresifti ama şimdi oturuyor yavaş yavaş. Boşanmanın suçunu bana yüklüyordu belki de ondan.

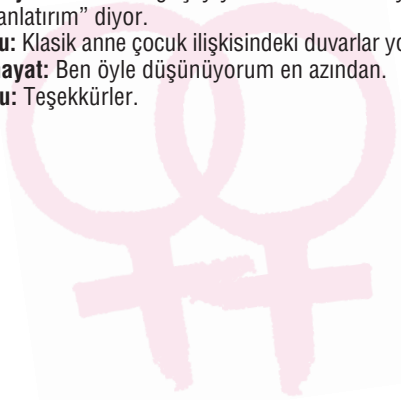
Burcu: Senin cinsel yöneliminden bahsedememen gibi onun da sana anlatamadığı bir şeyler vardır belki. Cinsellik ya da kız arkadaş mesela.

Nurhayat: Anlatmadığı şey yoktur ama bilemiyorum tabi. "Olsa anlatırım" diyor.

Burcu: Klasik anne çocuk ilişkisindeki duvarlar yok o zaman.

Nurhayat: Ben öyle düşünüyorum en azından.

Burcu: Teşekkürler.

Lezbiyen ve anne olmak

“Bu heteroseksist sistemin dayatmalarıyla dört duvar arasında kalmış, kendini tanıyamamış, tanıma fırsatı bulamayan, kendisi gibi başka insanların da olduğundan haberi bile olmayan, heteroseksizmin ve cinsiyetçiliğin dayattıklarından dolayı kendini sapık gibi gören, hissettiklerinin hastalık veya sapıklık olduğunu düşünen, tabu olan cinselliğin konuşulmadığı bir toplumda bu sorularına cevap bulamayan insanlar ailesi ve arkadaşlarıyla cinselliğin c'sinden bile konuşamazken kendi cinsine olan ilgilerini kiminle konuşup, içinde hissettiklerini kiminle paylaşacak ki?” Canan 29 yaşında bir lezbiyen. Evlenmiş, boşanmış. Şimdi oğlu Can'la birlikte yaşama devam ediyor.

Söyleşi: Yeşim T. Başaran

Kaos GL, Aralık 1996. Sayı: 28

Kaos GL: Seninle sohbet etmek istediğim konu hem lezbiyen hem de anne olduğun için, çocuksuz lezbiyenlerden farklı olarak yaşadığın zorluklar. Çocuğunu başından geçen bir evlilik sırasında dünyaya getirdiğini biliyorum. İstersen önce evlendiğin günlere dönelim, neden evlendin, neler yaşadın?

Canan: 88'de evlendim, 21 yaşındaydım. 21 yaşında biri olarak, yaşadığım çevrede evden ayrılmanın tek yolu evlenmektir. O adam veya evlilik için öldüğüm için evlenmedim. Ayrıca, 21 yaşına kadar aile içinde göremediğim ilgi, şefkat bana çekici geldi. Birinin beni sevmesi güzeldi. Bir de annemle çok inatlaşıyordum. Annem istemişti sözlenmiştik, yine annem istemişti söz bozulmuştu. Sırf annem benim adıma karar verdi diye inat edip, 2 hafta içinde annemin “pişman olursun” laflarına rağmen, aileden ve evden kaçmak için evlendim. Evlendikten birkaç ay sonra, hiçbir yerden kaçamayacağımı anladım. Çünkü kendimden kaçamazdım. Yaklaşık bir buçuk yıl sürdü bu evlilik. O kadar sürmeyebilirdi de ama evliliğin devam edemeyeceğini anlayıp kabul ettiğimde beş aylık hamileydim ve bu herifin ailesiyle oturuyordum.

Kaos GL: Hiçbir yerin yok muydu, gidebileceğin?

Canan: Yoktu tabii. Kaçmam ailemi reddetmem demektir. Bizim ailede kaçan olur ama hemen barışılır. Böyle bir karar vermiştim, kendi kendime ayakta duracağım diye, eve dönmem annemin “pişman olursun” sözlerini doğrulamam anlamına gelirdi. Evlendikten 6 ay sonra, o adamla birlikte korkarak annemlerin evine gittik. Çünkü nasıl karşılayacaklarını

bilmiyorduk. Annemin elini öptük, oturduk. Annem önce surat asıyordu, sonra bağırırmaya başladı. Biz de iki saat kadar oturduktan sonra kalktık, annem elini vermek istemedi ama sonra öptürdü. Bu da bir çeşit kabul edişti. Sonraları bir iki kere daha ziyaret ettik, ardından doğum yaptım. Sancılar başlayınca onlara telefonla haber verildi. Gelen cevap ise “biz pikniğe gidiyoruz” idi. Bu beni çok incitmişti, kırmıştı. Doğumumdan sonra gelirler diye bekledim, ama ne annem ne de abim gelmediler. Bunun üzerine ben de yedi ay onlara gitmedim. Çünkü telefon bile açmadılar bana. O herif bir kere gitti, ona da ters davranmışlar. Ama sonra, biz küçüğüz bir nevi hatalıyız diyerek, telefon açıp çocukla birlikte gittik.

Annem telefonda “bizde böyle durumlarda adet bir iki gün yatıya kalmaktır, ona göre hazırlan gel” demişti. Ben de birkaç gün kalmak üzere gittim. İlk karşılama daha sıcaktı, ilgi çocuk üzerineydi, hediyeler verdiler, sevdiler. İkinci akşam artık o herif mi desem, o adam mı, eşim mi, neyse işte o herif sohbet ederken havayı gerginleştirdi, ve annemle ağız dalaşına girdi. Tartışma adamın ailesiyle ilgiliydi. Bu arada anlatmam gereken birşey var. Evliliğin yaklaşık ikinci ayından sonra evlendiğim adamın bir sorunu olduğunu anladım. Ruhsal bir sorundu. Onun lise dönemlerinde başlayan birşey. Aklına olumsuz bir düşünce geldiğinde, işte ölüm, kaza, yangın, eroin gibi, karşısındaki kişi konuşuyorsa, yürüyorsa, yani ne yapıyorsa yapsın durduruyor ve bekletiyor, olumlu şeyler düşünmeye çalışıyor, doğum, deniz, çiçek, mutluluk, filan. Düşüncelere yoğunlaştığında işaret veriyor ve karşısındakinin aynen biraz önce yaptığı şeye devam etmesini istiyor, tüm detaylara dikkat ederek.

İlk zamanlar bunun bir oyun, şaka olduğunu düşünmüştüm ama zaman geçtikçe bunun bir rahatsızlık olduğunu anladım. Konuştuğumda bunu kabul ediyordu ama elinde olmadığını söylüyordu. Yaptıklarının farkında olduğu için bunun bir delilik olmadığını ama yakın çevresine rahatsızlık verdiğini, tedavi edilmesi gerektiğini söylediğimde, annesin “benim oğlum deli değil, sen kendi anneni doktora götür” laflarıyla vazgeçiyordum. Bunun üzerine, ben de istediklerine uymaya başladım. Bu da bir çözüm değildi. Çünkü garip davranıyordu. Balkondan atlamak, soğuk duşun altına girmek, giysilerini yakmak, yani böyle abuk sabuk şeyler. Çocuğun doğumuna kadar olan süre ve sonrasında bunlarla da uğraşıyordum. Annemlere gittiğimizde evliliği bitirmeye karar vermiştim; olumsuzlukları düzeltmeye çalışıyordum ama annemlerdeyken artık

düzelmeceğini anladım.

Anneme bir şey anlatmamıştım ama annem olanları başkalarından duyuyordu. “Burası babanın evi, gelebilirsin” deyince güç aldım. Ve akşam da adamla annem kavga etmeye başlayınca teyzemin oğlu adama “bu iki aileyi bir araya getirmeye çalışma, onlar kendileri hallederler” dedi. Ama bu onun için bir şey ifade etmedi, inatla kabul ettirmeye çalıştı ve tartışma bitecek gibi değildi. Bir ara bana, ki bu arada kıştayız ve saat gecenin biri, “kalk gidiyoruz” dedi. Ben de gitmek istemediğimi, ayrılmak istediğimi söyledim. Şok oldu. Mücadele edecek gücümün kalmadığını, onun değişmek istemediğini, dönersem iyi şeyler olmayacağını söyledim. Bu kararı vermemde asıl neden, bir ay önce o hareketleri Can'a da yaptırmaya başlamasıydı. Çocuk ağlıyorken, olumsuz bir şey düşünmüşse ve çocuğu susturmuşsa, ardından onu yeniden ağlatmaya çalışıyordu. Böyle yapıp düşünce bazında rahatlıyordu. Bu da sabrımın tükenmesine yetti.

Can'ı her zaman kolladım, biz yetişkinler bile adama katlanamıyoruz. Bu nedenle çok kavgalarımız olmuştu. İşte, eve dönelim; ayrılma konuşmamızda annem bayıldı, abim bana “sen burda kalmak istiyor musun, eğer istiyorsan, annemi hastaneye götürüleceğiz, bizle gel, yoksa seni götürmeye çalışır” dedi. Can uyuyordu, kardeşimi evde çocukla beraber bırakıp, abimlerle hastaneye gittik. Bunu fırsat bilen herif çocuğu alıp teyzesine götürmüştü. Ertesi gün eve döndük, annem geçici felç geçiriyordu. Bir süre sonra adam geldi, beni eve götürmek istedi. Gitmeyeceğimi söyledim. Çocuğun teyzesinde olduğunu bakıma ihtiyacı olduğunu söyledi. Çocuğumu istediğimi, bakamıyorlarsa, burada bakabileceğimi, getirmezse bile dava yoluyla alacağımı söyledim. Akşam teyze geldi, ikna etmeye çalıştı. “Orada nelere katlandığını biliyorum, senin de beş kızın var, beni kızın gibi sevdiğini söylersin, sen kızının bunları yaşamasına nasıl izin verirsin, eğer dönersem, ya ben onu, ya o beni öldürür.” Ertesi gün boşanma ve velayet davası açtım. Çocuk onlarda kaldı bir ay, sonra bir komşusuyla gönderdi.

Bir ay boyunca Can'ı hiç yıkamamışlar, perişan haldeydi. O bir ay çocuğu alacağıma inandığım için dayanmak zorundaydım, dönseydim Can'ın ve benim hayatımızı riske atmış olurum. İlk celse üç ay sonra oldu. Teyzeyle konuşup boşanmaya razı etmeye çalıştım, çünkü onun hastalığını kullanmak istemiyordum. İlk davada ayrılmak istemediğini, beni sevdiğini, birlikte olmak için gerekli koşulları sağlayacağını söyledi. Dava ertelendi, ama ben “ev açsın, tedavi olsun gideceğim” dedim. Çok

kızgındım çünkü. İkinci davada tanık olarak teyzemin oğlu ve abimi tanık olarak yazdırdım. Hakim tanıkları dinledi, boşanmaya ve Can'ın velayetinin bana verilmesine karar verdi. Kendime nafaka istemedim ama Can'a istedim. Nafaka 1990'da 50 bin liraydı, ayrıca Can iki haftada bir ve bayramları babasını görebilecekti.

Kaos GL: Boşanıp ailenin yanına dönmek tek çözüm müydü?

Canan: İzmir'de bir kadın misafirhanesi açıldığını duymuştum. Ya eve dönecektim, ya da İzmir'e gidip orayı arayacaktım. Ayrıca kendimin dışında düşünmem gereken bir çocuk vardı, onu bırakmayı hiç düşünmedim. Evliliğimde yaşadığım yerde kontrol altındaydım, orada yaşananları annelere, arkadaşlarıma haber vereceğimden korkuyorlardı. Arkadaşlarımla görüşemiyordum bile. Eve hapsedilmiştim, hiç yalnız bırakılmıyordum. Dolayısıyla misafirhanenin yerini, koşullarını araştıracağım fırsatım yoktu. Gidebileceğim tek yer ailemin eviydi. Zorunluktan bir dönüştü, gidebileceğim başka güvenli bir yer olsa, orayı tercih ederdim.

Kaos GL: Artık yeter, deyip ailenin yanına döndün, peki orada umduğunu buldun mu?

Canan: Hayır, çünkü tam bunları yaşarken, ailemin tutumunda değişiklik yoktu, evlenmeden önce neyse, gene aynıydı. İlk birkaç ay fena değildi. Ama annem söylenmeye başladı. İstemediğimiz bir evlilik yaptın, bir de çocukla eve döndün, falan. Ben annemlerle oturmak istemiyordum. Can'la birlikte kalabileceğim bir ev istiyordum, bu koşulları yaratabilmek için de iş aramaya başladım. Bilgisayar, muhasebe kursuna gittim. Kursta tanıştığım bir kadınla iş bulmak üzere konuşurken, bana Mor Çatı'nın bir bültenini verdi. Bültendeki adrese gittim. Oradaki kadınlarla niçin oraya gittiğim üzerine konuştuk, iş aradığımı söyledim, daha önce neler yaptığımı anlattım. Bu görüşmeden bir hafta sonra, bana bir kitap pazarlama şirketinde iş buldular. Bu işe başladım, işin yakın civarında bir yuva buldum. Sabah Can'ı yuvaya bırakıyordum, akşam da eve dönüyorduk. Bu 1991 yılında oluyordu, maaşım bir milyon, yuva ücreti altıyüz bin. Mor Çatı yuvayla görüştü, ücret ikiyüz bine indi.

Bu koşullarda Can ve kendim için istediğim yaşantıyı kuramayacağımın farkındaydım. Adamın teyzesini aradım, Can 89 doğumlu, 7 ay birlikte olduğumuzu düşün, çocuk bir buçuk yaşında, 7 ayı düş, boşandıktan sonra babası görmek için Can'ı bir kere bile aramadı. Öfkeliydim. Can'a yönelik sorumlulukları olduğunu, bunu için onu zorlamak gerektiğini

düşünüyordum. Çocuğu yokmuş gibi davranıyordu. Bunlara kızdığım için, ekonomik koşullardan dolayı teyzesini arayıp, yuva parasını ödemelerini istedim. Teyzesi bana adamın yeniden evlendiğini, iyi bir işi olduğunu, araba aldığını, öteki kadından da bir oğlu olduğunu ve tedavi olduğunu söyledi. Ben de bunların beni ilgilendirmedeğini ve niçin tüm bunları birlikteyken denemediğini söyledim. Teyzesi de söylediklerimi ileteceğini söyledi. Daha sonra yine aradım. Teyze bu işlere karışmak istemediğini söyledi.

Çünkü adam onun üzerine yürümüş. Ayrıca hiçbir şey vermeyeceklerini söylemiş. Ben çocuğu tek başıma yapmadım, dedim. Bir nafaka davası açtım. 1992 yılında mahkeme sonucunda nafaka 250.000 liraya yükseltildi. Bu parayı da o değil, annesi yatırıyordu. Bu arada işten ayrılma zorunda kaldım, şirket iflas etmişti. Yeniden Mor Çatı'ya başvurdum. Onbeş gün sonra bana daha üretken olabileceğim, ekonomik olarak daha iyi bir iş buldular. Tüm bu süreçte Mor Çatı'ya gidip geliyordum. Bilinç yükseltme toplantılarına katılıyordum. Benzer sorunları yaşayan kadınlarla tanıştım, söyleştım. Tüm bunlar kendime yönelmemi sağladı, yalnız olmadığımı gördüm, değerli olma hissini, kendimi sevmeyi öğrendim. Kadın kimliğimi, cinselliğimi sorgulama dönemlerimde çok şeyi gördüm. Adını koymadığım ama çok önceden de varolan kendi cinsime yönelik ilgimi keşfettim. Çocukluk dönemime döndüm, kendimi daha farklı bir gözle gözden geçirdim. Ama yine de adını koyamıyordum, bunu konuşabileceğim, tartışabileceğim birileri yoktu çevremde, pek çok şeyde olduğu gibi; bu Mor Çatı'ya gitmeye başlamamdan önceydi. Heteroseksüel kimliğiyle büyütülmüştüm.

Kaos GL: Bunları Mor Çatı'da konuşabiliyor muydun?

Canan: Tüm bunları konuşabileceğim insanlar, o dönemde sadece oradakilerdi, sadece bu değil başka birçok yönüm. Oradakilerle konuştukça, pek çok konuda kafam netleşti. Kimlerle beraber olmak istiyordum, nasıl mutlu olacağım? Tüm bu sorulara yanıt buluyordum. Artık benim için Can'la bir evde oturabilmek daha anlamlı bir şey haline gelmişti. Kendimi tanıdım. O sıralar 23-24 yaşlarındaydım. Kendimi bu yaşlarda tanıyabilmek hem mutluluk, hem üzüntü veriyordu.

Kaos GL: Kendini nasıl tanımlıyordun?

Canan: İlk defa bir kadına aşık olmuştum. Ama cinselliğe dair korkularım, utançlarım vardı. Kendimi seviyordum ama kendi bedenime bile uzaktım. Kadınları sevmeyi, sevebileceğimi gördüm, kendimle iyice yakınlaşmıştım. Bu kabullenişle

üzerimden büyük bir yük kalkmıştı. Lezbiyenliğimi bir çılgılık gibi yaşıyordum. Ailemin dışındaki çevreme büyük bir coşkuyla açılıyordum.

Kaos GL: İnsanlara açılmaya başladığın zamanlar tanıdığın lezbiyen kadın var mıydı?

Canan: Bu açılma döneminde bir sürü kadınla konuştum, lezbiyen olduğumu söyledim ama konuştuğum kadınlardan hiçbiri lezbiyen değildi ve onun arkasından benden başka lezbiyen kadın yok mu diye bir arayış içerisine girdim. Sonuçta konuştuğum kadınlar, yıllardır kadın konusunda çalışan, mücadele veren kadınlardı; onların tanıma ihtimali olduğunu düşünüyordum. Ne yazık ki onlardan beklediğim cevabı alamadım. Daha önceki dönemlerde kadınlarla birlikte olan, o zamanlar biseksüel ve heteroseksüel olan kadınlar vardı. Kadınlarla sohbetlerimde, heteroseksüel olduğunu ama aşık olabileceği bir kadın olsa onunla yaşayabileceğini söyleyen kadınlar da vardı. Bir süre böyle giti. Kadınlarla konuşuyorum, arıyorum arıyorum kimse yok.

Tam da bunun arkasından bir kadın toplantısında iki kadın geldi, kendilerinin lezbiyen olduklarını ve bir grup kurduklarını söylediler, aradığım şey elimin uzanacağı bir yerdeydi. Bu kadınlar lezbiyen kadınların, diğer kadın gruplarıyla neler yapabileceklerini, nasıl bir iletişim kanalı oluşturacaklarını konuşmak istediklerini söylediler. Bir toplantı yapıldı. Bu lezbiyen kadın grubunun ismi Venüs'ün Kızkardeşleri idi. Toplantıda onlarla tanışmış olmama ne kadar sevindiğimi, gruba katılmak istediğimi söyledim. Bir hafta sonra tanışma toplantısı gibi bir şey düzenlediler, ardından da gruba katılmış oldum. İki yıldır bu gruptayım, çalışmalarına katılıyorum. Bu grupla birlikte eşcinsellerin diğer çalışmalarına katıldım, insanlarla tanışma fırsatı buldum.

Kaos GL: Feminist kadınlarla olan ilişkilerinde kendinle barışmada ne denli yararlı olduğundan bahsettin. Peki, lezbiyen kadınların, bir lezbiyen kadın grubunun sana kattıklarından da bahseder misin?

Canan: Bu heteroseksist sistemin dayatmalarıyla dört duvar arasında kalmış, kendini tanıyamamış, tanıma fırsatı bulamayan, kendisi gibi başka insanların da olduğundan haberi bile olmayan, heteroseksizmin ve cinsiyetçiliğin dayattıklarından dolayı kendini sapık gibi gören, hissettiklerinin hastalık veya sapıklık olduğunu düşünen, tabu olan cinselliğin konuşulmadığı bir toplumdaki bu sorularına cevap bulamayan insanlar ailesi ve arkadaşlarıyla cinselliğin c'sinden bile konuşamazken kendi

cinsine olan ilgilerini kiminle konuşup, içinde hissettiklerini kiminle paylaşacak ki. Sonuçta Venüs'ün Kızkardeşleri'nin bana bu anlamda kattığı çok şey oldu. Kafamdaki bütün soruları tartışma imkanı buldum, konuştuğça ne kadar benzer süreçlerden geçtiğimizi gördüm.

Gene de beni onlardan ayıran bir yanımda vardı, ben çocuk sahibi bir lezbiyendim. O arkadaşlarla birbirimize çok uzak değiliz, bir şeyleri hep birlikte değiştireceğimizi, birbirimize destek olduğumuzu, bu desteğe ihtiyacı olan başka lezbiyen kadınların olduğunu biliyoruz; onlara ulaşmak istiyoruz. Yalnız olmadığımızı bilmek büyük bir güç veriyor, ondan sonra benzer sorunları konuşmak, tartışmak nispeten kolay. Ama hala, çocuk sahibi başka bir lezbiyen kadın tanımıyorum ve bu grubun içinde bu sorunları tartışmıyorum. Bu sorunu -bu arada çocuğum sorun çünkü lezbiyen olduğumu bilmiyor, başka bir sürü şey daha var- o ortama taşıyamıyorum. Çocuğumla kurduğum ortaklık açısından konuşup, bu konudaki sorularıma da yanıt bulabileceğim lezbiyen kadınlar yok. Daha doğrusu ben şu anda tanımıyorum ama tanımayı çok istiyorum.

Kaos GL: Aslında, sen de ben de çok iyi biliyoruz ki, evli birçok kadın kapılar ardından, ismini koymadan lezbiyenliği yaşıyor. Bu belki de bizi en çok çıldırtan şey, yani adının konmaması ve toplumsal ikiyüzlülük, öyle değil mi?

Canan: Evet, öyle! Şey var, ben bunu gerek kadın hareketindeki kadınlarla tanışmadan önce yaşadığım mahalleden, gerekse kadın toplantılarındaki tanıklıklardan biliyorum. Bunlar hep konuşulur. Kadınlar birbirlerine el şakaları, laf atmalar, falan. Bazı şeylerin tanımlamasını yapıp, adını koyarsan çok ürkütücü oluyor. Onlara, hastalık, sapıklık dedikleri şeyleri kendilerinin yaşadıklarını söylersen, toplumun ikiyüzlülüğünün dengesi bozulur. Öyle insanlara ben, kendime dair tanımlarımı söylersem, istismara bile uğrarım. Çünkü bu yanımda çok az ima ettiğim bir kadının elleri her fırsatta üzerimdeydi. Bu adı konmamış ikiyüzlülüğün kahvelerde, şurda burda, erkek mekanlarında yaşandığını da biliyorum. Bu evli kadınlar kocalarıyla, heteroseksist toplumun öğrettiği ve beklediği gibi, görevmiş gibi yaşıyorlar. Asıl cinselliklerinin, yani kadınlarla olan birlikteliklerinin adı konsa, karşımıza en büyük eşcinsel düşmanı çıkar. Yani çıkıp da, sen busun desen, heralde taşlarlar.

Kaos GL: Sonuç olarak, kendi çevrende, kendine lezbiyen diyen çocuk sahibi hiçbir kadın yok.

Canan: İlk zamanlarda, lezbiyen kadınlar ararken, şimdi de çocuk sahibi lezbiyenlere ulaşmak istiyorum. Yurt dışında

çocuklu lezbiyenlerin örgütlendiklerini biliyorum. Burada da, biz birbirimizi bilsak, deneyimlerimizi paylaşsak, bir dayanışma içine girsek istiyorum. Mesela bir gün Can'la yüzleşmek zorunda kalacağım. Can'ı her ne kadar olumlu şekilde yetiştirmeye çalışsam da, o da heteroseksist bir toplumda yaşıyor. Reddedtiğimiz değerlerle yetişecek, bu noktada toplumu bir ahtapota benzetiyorum. Ahtapotun kollarından biri bense, diğerleri gelenekler, örf, adet, devlet, eğitim sistemi. Benim dışındaki kolların da etkisi büyük olacak. Ben onunla ne kadar konuşsam da, okulda arkadaşlarıyla konuşurken, kendi yaşamında istese de istemese de etkilenecek, toplumun etkileriyle büyüyecek, kişiliği bu şekilde gelişecek. Ben ahtapotun sadece bir koluyum. Boşandığım zaman, evlen, çocuğunu babasız bırakma, demişlerdi. Ben de, yalnız başına çocuk büyüten tek kadın ben değilim, diyordum. Mücadele etmeliyim, bunun için de benim gibi düşünen kadınlarla dayanışma içine girmem gerekiyor. Zaten benim de o dayanışmaya ihtiyacım var. Birbirimizle dayanışmamız gerekiyor. Bu cendereden başka bir çıkış yolu göremiyorum.

Kaos GL: Sevgili ilişkilerinde bu dayanışmayı yaşamıyor musun?

Canan: Yoğun yaşadığım bazı ilişkilerde, çocuğum sorun oldu, birlikte olduğum kadın açısından. İliki şeydi, kendi çocuğu olmadığı için kıskanıyordu, bu kıskançlıkta öfke vardı, çocuktan uzak durmaya çalışıyordu, yokmuş gibi davranıyordu, onu hep tersliyordu. Ben Can'la birlikte bir yaşam istiyordum. O kadın için Can yokmuş gibi yapamazdım. Neden paylaşmak istemiyorsun diye sorduğumda, hem Can'ı hem beni kırıyordu, incitiyordu. Can ona ne kadar yaklaşılmaya çalışsa, sevgilim onu itiyordu. Bu konuşmalardan sonraki süreçte, Can'la arkadaş olmayı denediğini gördüm, bir süre sonra gayet iyi anlaşır gibi oldular, birbirlerini sevmeye başladılar. Sevgilimin içinde her zaman kendi çocuğuna sahip olma isteği vardı, bundan dolayı benim doğurduğum çocuğa olan aksi davranışlarını anlamak güçtü benim için.

Daha sonra bu ilişki başka nedenlerle bitti. Bir süre sonra, tanıştığım, birlikte olduğum başka bir kadın, İstanbul'da yaşamamasına rağmen, onun özellikle erkek çocuklarına olan soğukluğu -bana göre cinsiyetçiliği, çünkü bu politik bir red idi- önyargısı dolayısıyla, görüştüğümüz çok az zamanlarda Can'ın varlığı onu agresifleştiriyor ve sınırlı davranışlar içerisine sokuyordu. Benim bir tercih yapmamı istiyordu, ya ben ya Can, gibi. Ama benim böyle bir tercih yapmam söz konusu

değildi. Bu ilişkide, sigara içmem de sorun olmuştu, ilişkimiz bir çıkmaza girmişti. Bunu İstanbul'a son gelişinde oturup, konuştuğumuzda o çocuğu anneme ya da babasına bırakmamın benim için uygun olacağını savunuyordu. Böyle bir şeyin mümkün olamayacağını söyledim. O da beni Can'la birlikte kabul edecek bir sevgili dileğinde bulundu ve ayrıldık. Ben o ilişkinin ilerisini göremiyordum, çünkü sigara biri için vazgeçilebilecek birşey ama Can değil. Zaten benden Can'dan ayrılmamı isteyen birisinin samimiyetine de inanmıyorum. Ama bu kadınla hala görüşüyoruz, birbirimizden haberdarız. Yani şu ana kadar sevgililerimle yaşadığım ilişkilerde bir dayanışma görmedim. Can da her ne kadar benim lezbiyen olduğumu bilmesede, ya da yanımdaki kadının sevgilim olduğunu anlamasa da, o bir şekilde o kadınla yakınlığımı anlıyor ve kıskanıyor.

Kaos GL: Diğer kadınlarla olan konuşmalarından bildiğim kadarıyla lezbiyen anneler, lezbiyenliklerini yaşarlarken vicdani olarak rahatsızlık duyuyorlar. Yani istediğin anlamda üçlü bir ilişki oluşturamamanın dışında, çocuğuna karşı neler hissediyorsun.

Canan: Bu noktada şey var, Can'a nasıl baktığım. Bir kere tüm bu konuşmaların içerisinde çocuğum, oğlum gibi laflar ağızdan çıkmış olsa da, Can'ı kendi malım gibi görmüyorum. Ben onu dünyaya getirmede bir aracım sadece. O ayrı bir birey, düşünceleri, kaygıları olan, kendi sorularını soran, tartışan, gerekirse benimle kavga eden ki etsin, hayatı paylaştığım bir insan. Ne ben onun malıyım, ne de o benim. Ben onu belirlemek istemiyorum. Aynı şekilde onun da beni belirlemesini istemiyorum. Birlikte yaşadığımız, birlikte yaptığımız şeylerde mümkün olduğunca ortak davranmaya çalışıyoruz. Belki bunları yetişkinlerden bile beklemek biraz şey ama onun kendi ayakları üzerinde durması, özgüveni olan bir birey olması için bir yerden başlamak gerekiyor. Bütün bunları bir katılık, bir soğukluk içerisinde değil, birbirimizi severek, sevdiğimizi göstererek, söyleyerek yaşamaya çalışıyoruz. Bu benim Can'a bakışım. Bunca zaman böyle yaşadık. Benim kendimi çok geç tanıdığım, kendim için çok geç bir şeyler yapmaya başladığım, bunu başkalarının yapmayacağını bildiğim için vicdan azabı çekmiyorum. Ben buyum. Zamanı geldiğinde -bu zaman ne zaman gelir, bilmiyorum- oturup konuştuğumuzda, onun anlayabileceği şekilde kendimi anlattığımda umuyorum beni anlar, iyimser bir bekleyiş bu tabi. Ne kendimi ne de onu aldatmak istemiyorum,

hissetmediğim bir şeyi yaşamak istemiyorum, hissetmediğim bir şeyi ona mazeret gösterip yalan söylemek istemiyorum. Çünkü aramızda yalana dayalı bir ilişki yok. Ama o şimdiden küçük bir heteroseksüel, beş yaşındayken ciddi ciddi, anne benim ne zaman sevgilim olacak, diye sordu, cinsiyet tanımlamasının olmaması hoştu. Ben sabırlı olmasını istedim. Zaten birinci sınıfta bir kız arkadaşını beğendiğini anlatmaya başladı. Onun cinselliği üzerinde belirleyici değilim, kendini ne şekilde tanımlarsa tanımlasın, onun yanında olacağım.

Kaos GL: Klasik bir soru; son olarak neler söylemek istersin?

Canan: Toplumda insan yetiştirilmiyor, kadın veya erkek yetiştiriliyor. Bir takım roller dayatılıyor. Hepimiz öyle büyüdük. Belki biz biraz kabuğunu kıranlarız. Cinsiyetçiliğin, erkek çocuğu oyuncaklarla falan şiddete, egemen olmaya yöneltmenin, kız çocuğunu eve kapatıp gelecekte ki heteroseksüel kadın rolüne, kimliğine hazırlamanın karşısındaki bir kişi de olsak, bir kişiyiz işte. Bu rollerden bağımsız yetiştireceğimiz bir çocuğun da önemli olduğunu düşünüyorum. Onu baskıcı toplumsal rollerden uzak tutmak görevi bizim üzerimize düşüyor. Kadınlık kadını, erkeklik de erkeği boğan bir şey. Bu rollerden hiç kimse memnun değil. Adamlar ağlayamıyor bile, be, böyle salakça bir şey olur mu?

Ağlayamayan erkeklere acıyorum, adam duygularını yaşayamıyor düşünsene. O da aşık oluyor, acı çekiyor ama üzerine yüklenen değerlerden dolayı bunu gösteremiyor. Kadın da bunun karşısında, kendisine yüklenen görevlerle, yuvayı dışı kuş yapar söylemiyle, habire yuva yapıyor ama o yuvanın içinde ne kadar mutlu, ne kadar kendini yaşıyor, bu da bir soru. Kadının mutlu olacağı, erkeğin de ağlayacağı bir gün gelecek! Yalnız başına lezbiyen bir anne olarak yaşamak çok ağır ama burada seninle söyleşirken bahsedemediğimiz, değinemediğimiz o kadar çok konu var ki, söyleyecek o kadar çok sözümüz var ki, ama buna KAOS GL'nin sayfaları yetmeyecek, diğer insanlar isyan edecek. Üstelik KAOS GL'nin sayfa sorunu varken, ben artık susayım, başka sayılarda devam ederiz diyelim.

“Sarılıp gövdesine sımsıkı bir kadın kendini doğurabilir isterse” Edip Cansever

Kendinize sarılmaktan korkmayın.

Lezbiyen ebeveynli çocuklar

İngiltere'deki City Üniversitesi Aile ve Çocuk Psikolojisi Araştırma Merkezi ve Bristol Üniversitesi Pediatrik ve Doğum Öncesi Epidemiyoloji Bölümü'nün ortaklaşan yaptığı "Lezbiyen Ebeveynli Çocuklar" başlıklı araştırmanın sonucundan kısaltılarak alınmıştır. APA Journals, Ocak 2003. Sayı: 39. Çev.Göze Orhon.

....annenin cinsel yönelimi çocuktaki toplumsal cinsiyet gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahip değildir. Zira, lezbiyen anneye sahip kız ya da erkek çocuklarının cinsiyet belirlenimli davranışları ile heteroseksüel ailelerin çocuklarının davranışları arasında herhangi bir farka rastlanmamıştır. Teorik bir perspektiften bakılırsa, bu çalışmanın sonuçlarının bir çocuğun toplumsal cinsiyet gelişimi için heteroseksüel ebeveynlerin gerekli olduğu görüşüyle çelişmektedir. Bunun yerine, sonuçlar, çocuğun doğum öncesi ve zihinsel süreçlerinin toplumsal cinsiyet gelişimi üzerindeki etkisine işaret eden ve ebeveynlerin rolündense, çocuğun akranlarının rolüne odaklanan teorik açıklamalara vurgu yapmaktadır. Lezbiyen anneler heteroseksüel annelerle aynı oranda çocuklarının cinsiyet gelişimine katkıda bulunabilirler ve çocuğun toplumsal cinsiyet gelişimini etkileyen cinsiyet belirlenimli davranışlar konusunda heteroseksüel annelere hayli benzerlik gösteriyor olabilirler. (Kaos GL, Ocak-Şubat 2004. Sayı: 19)

bölüm: **5**
Hukuk

Türk hukuk mevzuatında eşcinsellik konusunda sınırlı sayıda düzenleme mevcuttur ve bu düzenlemeler de askerliğe ilişkin olduğundan erkek eşcinsellere yöneliktir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Türk hukuk mevzuatında eşcinsellik yasak veya suç kapsamında düzenlenmemiş, eşcinsel olma durumu herhangi bir yaptırıma tabi tutulmamıştır. Yasa koyucu sınırlı bazı düzenlemeler dışında konuya ilişkin düzenlemeleri yapmamak ve boşluk bırakmak yolunu seçmiştir. Bu durum mahkemelere geniş bir takdir yetkisi bırakmaktadır.

Mahkemelerin de bu konuda verdiği kararlar sınırlı sayıdadır. Bunların bir kısmı olumsuz bir kısmı olumlu kararlardır. Bu anlamda mahkemeler de belli bir kıstas ve çizgi ortaya koymamıştır diyebiliriz. Genel olarak bu alanda geniş bir yasal boşluktan söz edebiliriz.

Ancak, Türk hukuk mevzuatında eşcinsel bireylerin cinsel yönelimlerinden dolayı ayrımcılığa uğramasını engelleyen herhangi bir düzenleme de bulunmamaktadır. Anayasa'nın 10. maddesi, İş Kanunu'nun 5. maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesi genel anlamda vatandaşların eşitliğini sağlamakta ve ayrımcılığa uğramalarını engellemekle birlikte, anılan maddelerde cinsel yönelimle ilgili özel bir düzenleme bulunmadığından, anılan düzenlemelerin eşcinsel bireylere yönelik ayrımcılık hallerinde uygulanıp uygulanamayacakları belirsizdir. Anılan maddelerde “dil, din, ırk, cinsiyet vs” gibi nedenlerle yapılacak ayrımcılık engellenir iken vatandaşlar arasındaki farklılık biçimleri sınırlandırılmamış, maddelere “ve benzeri sebeplerle” ibaresi eklenmek suretiyle, maddelerde anılan sebepler dışındaki sebeplerle yapılacak ayrımcılık da engellenmiştir. Hukuk tekniği açısından, eşcinsel bireylere yönelik ayrımcılığın bu maddeler kapsamında engellenmesi düşünülebilir. Ancak, yoruma açık bu halin hukuk dünyasında gerçekleşmesi, sadece örnek davalarda verilecek mahkeme kararları ile mümkündür. Somut davalarda mahkemelerin takdir yetkisinin ne yönde kullanılacağı belirsizdir.

Eşcinsellikle ilgili durumlarda yargı mercilerinin çeşitli yasalarda yer alan “genel ahlak” kriteri çerçevesinde eşcinseller aleyhine kararlar verebildiğinin veya yasal prosedür başlatılabildiğinin somut örnekleri mevcuttur.

Yasalarda “ahlak”ın somut bir tanımı yapılmamaktadır.

Düzenlemelerdeki bu boşluk, somut olayda ahlaka aykırılık olup olmadığının tespitini mahkemeye bırakmaktadır. Eşcinsel bireylere yönelik ayrımcılığın yasalarda açık bir biçimde engellenmemesi ile “ahlak”ın somut tanımının yasalarda yapılmamış olması bir arada düşünüldüğünde, eşcinselliğin mahkemeler tarafından, toplumsal normlardan ve bakış açısından hareketle, ahlaka aykırılık olarak kabul edilmesi tehlikesi doğmaktadır. Yine de belirtmek gerekir ki, eşcinselliğin yasalarda açıkça ahlaksızlık olarak tanımlanmamış olması eşcinsel bireylerin oldukça lehine kullanılabilir bir durumdur.

Lezbiyenlik ile ilgili olarak karşımıza çıkan en somut yasal metin, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 21.06.1982 sayılı kararıdır. Bu kararda Yargıtay çocuğun velayetinin lezbiyen olduğu ve toplumun kabul etmeyeceği hastalıklı bir yaşam sürdüğü gerekçesi ile anneye verilmemesine karar vermiştir. Bu karar içtihat niteliğinde olmadığından bağlayıcı değildir ancak emsal (örnek) olma niteliği vardır.

Ancak bu karardan sonra Yargıtay 2. Hukuk Dairesi başka bir davada bunun tersi bir karar vererek, lezbiyen anneye çocuğun velayetini vermiştir. Eşcinsellikle ilgili yasal düzenlemelerin bulunmaması bu konuda yasal olarak karşımıza ne çıkacağı sorusunun cevabını mahkeme kararlarına bırakmıştır. Ancak eşcinsellerin toplumsal baskı nedeniyle yargı mercilerine başvurmaması, bu konuda yeterince mahkeme kararının da bulunmamasına yol açmaktadır. Konuya ilişkin mahkeme kararları çoğaldıkça veya gerekli yasal düzenlemeler yapıldıkça, yasal belirsizlik de azalacaktır.

Dünyadaki mevcut yasal duruma gelecek olursak, bazı Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde eşcinsel çiftlere evlenme hakkı tanınmıştır. Bazılarında ise evlat edinme hakkı da tanınmıştır. Çok sınırlı sayıda birkaç ülkede heteroseksüel çiftlerle tamamen eşit haklar elde edilmiştir. Evlilik hakkı resmen tanınmamakla birlikte, birlikteliklerin yasal olarak tescil edilebildiği ülke sayısı giderek artmaktadır.

Türkiye'de ise evlilik hakkı yalnızca kadın ve erkekten oluşan çiftlere verilmektedir. Evlilik dışındaki birliktelikleri tanıyan bir yasal statü ise mevcut değildir.

Yine özellikle Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da eşcinsellere

yönelik ayrımcılık pek çok ülkenin yasaları ile engellenmektedir. Özellikle Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde bu alanda oldukça büyük ilerlemeler kat edilmiştir.

Avrupa Birliği mevzuatında eşcinsellere yönelik ayrımcılığı birliğe üye ülkeler dahilinde yasaklayan en önemli belge "2000/78/EC sayılı 'The Employment Equality Directive'dir (İstihdamda Eşitlik Direktifi). Bu direktif istihdam alanında cinsel yönelim ayrımcılığını açıkça yasaklamıştır.

Türkiye'yi cinsel yönelim ayrımcılığı açısından bağlayan uluslar arası mevzuata gelecek olursak, öncelikle Türkiye'nin imzalamış olduğu İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si Türkiye'yi bağlayıcı niteliktedir. Bu sözleşmenin 2. maddesi ile; "Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir. Ayrıca, ister bağımsız olsun, ister vesayet altında veya özerk olmayan ya da başka bir egemenlik kısıtlamasına bağlı ülke yurttaşı olsun, bir kimse hakkında, uyruğunda bulunduğu devlet veya ülkenin siyasal, hukuksal veya uluslararası statüsü bakımından hiçbir ayırım gözetilmeyecektir." hükmü getirilmiştir. Burada ayrımcılık biçimleri sınırlandırılmamış ve herhangi bir nedenle yapılacak ayrımcılık yasaklanmıştır.

Türkiye'nin imzalamış olduğu başka bir metin de Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Uluslararası Sözleşmesi'dir. Türkiye bu sözleşmeyi 2000 yılında imzalamıştır ancak sözleşme TBMM'de onaylanıp yürürlüğe girmemiştir, başka bir anlatımla henüz iç hukuk metnine dönüşmemiştir. Ancak onaylandıktan sonra yürürlüğe girdiğinde bağlayıcı bir nitelik kazanacaktır. Bu sözleşmenin 2. maddesi; "Bu Sözleşmeye Taraf her Devlet, bu Sözleşmede tanınan hakları ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer bir fikir, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğum veya diğer bir statü gibi herhangi bir nedenle ayrımcılık yapılmaksızın, kendi toprakları üzerinde bulunan ve egemenlik yetkisine tabi olan bütün bireyler için güvence altına almayı bu ve haklara saygı göstermeyi taahhüt eder." hükmünü getirmiştir. Burada da ayrımcılık biçimleri sınırlandırılmamış ve herhangi bir nedenle yapılacak ayrımcılık yasaklanmıştır.

Türkiye'nin imzalamış olduğu Avrupa İnsan Hakları

Sözleşmesi'nin ayrımcılığı yasaklayan 14. maddesi de, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde garanti altına alınan haklar konusunda ayrımcılık yapılmasını yasaklar. Madde açık biçimde cinsel yönelim ayrımcılığını yasaklamamakla beraber, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 14. maddenin uygulanması konusunda baktığı davalarda cinsel yönelim ayrımcılığını da maddeye dahil etmiştir.

Bu sözleşmeler, cinsel yönelim dolayısıyla bu sözleşmeler ile garanti altına alınan temel hak ve özgürlükler açısından herhangi bir ayrımcılığa maruz kalındığında başvurulabilecek yasal metinlerdir.

Bunların yanı sıra, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde cinsel yönelim ayrımcılığını yasalarda ve pratikte ortadan kaldırması beklenmektedir. Bu metinlere değinmek gerekirse;

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliğine ilişkin olarak Avrupa Birliği Komisyonu'nun Avrupa Birliği Konseyi'ne sunmuş olduğu 09.11.2005 tarihli Sec 2005 (1426) sayılı Katılım Ortaklığı belgesine göre, üyelik sürecinde Türkiye'nin; “Yasalarda ve pratikte; dil, siyasi düşünce, ırk, cinsiyet, etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel yönelim ayrımı gözetmeksizin tüm bireylerin tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden eşit bir biçimde yararlanmasını garanti etmesi gerektiği” belirtilmiştir.

Yine Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'nin üyeliğine ilişkin son olarak sunmuş olduğu 2006 yılı ilerleme raporunda da; “İrk, etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel yönelim alanlarındaki ayrımcılık karşıtı direktiflerin Türkiye yasalarına geçişinin tamamlanmadığı” belirtilmiştir.

Bu metinler ile Türkiye'nin cinsel yönelim ayrımcılığını engelleyen yasaları çıkarması gerektiği işaret edilmiştir. Özellikle uluslar arası mekanizmalara başvurulurken bu metinler yararlanılabilecek metinlerdir. Bu metinlerin bir bağlayıcılığı şimdilik olmamakla birlikte, cinsel yönelim ayrımcılığı konusunda hangi yolda ilerlenmesi gerektiğini göstermeleri anlamında önemli metinlerdir. Herhangi bir ayrımcılığa maruz kalındığında, bu metinler de referans gösterilebilir.

bölüm: 6
Politika

Lezbiyen ya da biseksüel kadın olmak beraberinde politik bir duruş getirir mi?

Lezbiyenlik bizce politik bir duruş getirir. Niye? Politik duruş, siyasi bir örgütlenme oluşturup ihtilal yapmak değil, bireyin yaşama, insana bakış açısını yüksek sesle söyleyebilmesi, hayata karşı duruşunu ifade edebilmesidir. Lezbiyen kimliği bugün korkunç bir baskıya maruz kaldığı için hiçbir lezbiyenin “aman bana dokunmayan yılan bin yaşasın” düşüncesiyle var olan sorunları görmezden gelemeyeceği inancındayız. Tam da kendi gerçekliği olan lezbiyenliği ve kadın kimliğini bu derece aşağılayan bir yapılanmaya karşı duyarsız olmak sadece o bireyin kendini kandırması ve kendini yalanlaması anlamına gelir. Böyle bir gerçekliğin var olduğunu ve kadın kimliğinin hiç de erkek kimliğinden daha aşağıda olmadığını gösterebilmek için ataerkinin karşısında durmak lezbiyenler ve feministler için son derece gerekli bir duruştur. Özgürlükçü ve eşitlikçi bir toplum için, insana insan olduğu için değer veren bir anlayışın olabilmesi için, bireysel ilişkilerin yüksek sesle, korkmadan dile getirilebilmesi için politik bir duruş gereklidir.

Sappho'nun Kızları

Her zaman getirmiyor maalesef ama getirmelidir.

Anıl Üver, lezbiyen, 28

Her zaman getirmez ama bu konunun kendisi toplumsal kimlikleri sorguladığı ve sarstığı için bence politik bir içeriği vardır.

Defne Begonya, lezbiyen, 33

İster istemez getirir. Yani insanın hayatında sahip olduğu her çeşit rol (anne rolü, evlat rolü, işçi/ işveren rolü, öğrenci rolü, eş rolü vs.) beraberinde politik bir duruş getiriyor; duruma göre değişiyor.

Segah Üney, lezbiyen, 23

İlla herkes için getirmiyor. Bunu görüyoruz. Ama bence getiriyor. Çünkü bence biseksüel olmak başka tür bir algı ister istemez, bütün ezilmelerle karşılaştıkça değişen bir duygulanım. Ondan politik duruş getiriyor.

Eda Sus, biseksüel, 24

Hayır. Lezbiyen/biseksüel olmak her çeşit siyasi eğilimden

ve toplumun her kesiminden kadının başına gelebilir, bu da oldukça büyük bir politik (ya da apolitik) duruş çeşitliliği demektir. Ancak, sanırım muhafazakar eğilimli lezbiyenler /biseksüel kadınlar görünmez olma eğiliminde, görünür olanlar daha ziyade feminist olanlar.

Ümran Taşkesen, lezbiyen, 33

Sisteme uymayan bir bireydir ve tüm varlığıyla politik bir mücadelenin resmidir.

Yasemin Saygı, lezbiyen, 27

Hayır. Her tür politik görüşe sahip lezbiyenler/biseksüel kadınlar olduğumu biliyorum. Kendi varlıklarını kabul eden, yadsımayan politik duruşlara yakın durmayı tercih edenlerin çoğunlukta olduğunu gözlemlesem de, politik görüşleri farklı yelpazelerde incelenebilecek lezbiyenler ve biseksüel kadınlar var, tıpkı sağlıklı düşünebilen her insan gibi...

Birgül Akın, lezbiyen, 21

Azınlık haklarının korunması bakımından neden olmasın. Sonuç olarak azınlığımız ve belli bir politik görüşe haklarımızın korunması ve toplumdaki diğer insanlarla aynı statüde olmak açısından sahip olmamız için hiçbir neden yok. Aksine belli bir ideolojiye sahip olursak elde etmek istediklerimize ve Avrupa standartlarına çok daha çabuk kavuşabiliriz diye düşünüyorum.

Zeynep Özay, lezbiyen, 28

Kesinlikle. Eşitsizliğin, haksızlığın ortasındaki insanlar olarak kimliğimizi savunmak politik bir duruşu da beraberinde getirir.

Arın Tümer, lezbiyen, 22

Türkiye'de Lezbiyenler/Biseksüel Kadınlar Ve Örgütlenme

Birlikte söz üretmek

Burcu Ersoy

'Türkiye'de lezbiyen olmak'tan bahsederken, kaçınılmaz olarak ilk sözümüz 'görünürlük' sorunu oluyor. Belki bir 'sorun' ile başlamak hoş değil ama gerçeklerden yola çıkarak buluyoruz yolumuzu. İster bireysel bakalım ister toplumsal ve politik bir duruştan hareketle, lezbiyenler/biseksüel bir kadın olarak bu ülkede yaşarken ki pratiklerimiz değişmiyor. Yaşadığımız toplum, bizi, nereden baktığımızla değil, 'ne' olduğumuzla tanımlıyor. Lezbiyenler/biseksüel yönelimimiz nedeniyle, lezbiyenler/biseksüel yönelimde sahip erkeklerin yaşantılarıyla; kadın olmamız nedeniyle de, tüm kadınların yaşantılarıyla ortak pratiklere sahibiz. Bu ortaklık, karşı taraftan bakıldığında ise, farklılıklarımıza işaret ediyor. Bir taraftan 'kadın olmayan' lezbiyenler/biseksüellerden, bir taraftan da 'lezbiyenler/biseksüel olmayan' kadınlardan farklıyız. Bu açılımla, heteroseksist ataerkil bir toplumun baskısı altında neler yaşadığımızdan, bunun üzerinden nasıl kendi sözümüzü ürettiğimize, nerelerde kendimizi 'görünür' kılabildiğimize bakabiliriz.

Türkiye'de lezbiyenlerin örgütlü bir şekilde seslerini duyurmaya başlamaları, tahmin edilebileceği gibi, çok eski tarihlere dayanıyor. Toplumdaki varlığımıza dair farkındalığımız ve birbirimizi bulma çabamız, geylerle bir araya gelme pratiğimize dayanıyor aslında. Diyebiliriz ki, önce geyler birbirini buldu, sonra lezbiyenler geyleri buldu ve zamanla başka lezbiyenler de olduğunu gördü...

1994 yılında Kaos GL dergisinin kurulmasıyla başlayan bir araya gelişler ve lezbiyenlerin dergide yerini bulan yazıları sayesinde, kendi sözümüzü üretme sürecine girmiş olduk. Türkiye'nin tek gey/lezbiyen dergisi olan Kaos GL, o yıllarda bizim de tek iletişim aracımızdı. Birbirimizden habersiz, kendi kabuklarımızı aralamaya çalışırken, yalnız olmadığımızı gördük. Kaos GL dergisinin Mart 1995 tarihli sayısında 'Venüs'ün Kızkardeşleri' başlıklı yazının giriş cümlesi: "Şu anda okumakta olduğunuz bu metni kendilerine Venüs'ün Kızkardeşleri adını veren bir grup lezbiyen hazırladı. Bizler İstanbul'da yaşayan lezbiyenler olarak kişisel çabalarla birbirimizi bulduk. Bizi

buluşturan sebep (ki belki de sizinle de buluşturacak olan sebep) pek tabii ki kendi cinsimize duyduğumuz aşk, ancak bunun da ötesinde yaşananlar/hatta yaşanamayanlar idi.” Bu grup, İstanbul'daki Lambdaistanbul grubundan lezbiyenlerin bir araya gelerek oluşturduğu, Türkiye'nin ilk lezbiyen örgütlenmesinin sesi oldu. “Venüs'ün Kızkardeşleri'nin kuruluş amacı kendi ülkemizde yaşayan ve kendini bu şekilde tanımlayan diğer kızkardeşler ile birlikte bu ağır perdeyi biraz olsun aralamak, biraz günüşiği almaktır. Kendimizi dile getirmeyi öncelikle biz başaramayacaksa, bunu heteroseksüel dünyadan nasıl isteyebiliriz ki? ” diyen grup, yine Kaos GL dergisinin 2002 Ocak-şubat tarihli sayısında 'Sessizliğin Gücü VKK' başlıklı yazıları ile grubun fes edildiğini duyurana kadar, dergi sayfalarında diğer lezbiyenlere sözlerini ulaştırdı. VKK'nin Kaos GL grubu ile dayanışmasını ise, Kaos GL Mart-1996 tarihli sayısındaki 'Kaos GL Meydanlardaydı' yazısının giriş cümlesi çok güzel özetliyor: “8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Ankara Tandoğan Meydanı'nda bir miting düzenlendi. Mitinge ilk kez eşcinseller de katıldı. Kaos GL'den ve Venüs'ün Kızkardeşleri'nden erkek ve kadın eşcinsellerin birlikte katıldığı miting, Kaos Eşcinsellerinin ilk sokak eylemi oldu. Eylem, 'coming out' sorununun medyaya poz vermekle değil, hayatın içinde mücadeleyle ortadan kalkacağını göstermesi açasından da genel bir önem arz ediyor. Kaos GL ile Venüs'ün Kızkardeşleri'nin dayanışması, eşcinsellerin birliğinin önemi ve gerekliliği açasından da özel bir anlam taşıyor.”

Bir diğer örgütlü ses ise, Ankara'dan geldi. Dergi etrafında gerçekleştirilen toplantılarda birbirini bulan lezbiyenler, Kaos GL içindeki varlıklarını Sappho'nun Kızları (S.K.) grubunu kurmak için bir itici güç olarak değerlendirdi. Politikalarını açıklarken, eşcinsel erkeklerden ve heteroseksüel kadınlardan bağımsız durmaları gereken bir nokta olduğunu belirten Sappho'nun Kızları feminist lezbiyen grubu, 'Bunun anlamı feminist harekete ve eşcinsel harekete arkamızı dönmüş olmak değil, tersine tam ortadayız. Politikalarımızı geliştirirken her iki grupla da iç içeyiz, iç içe olmayı planlıyoruz' sözleriyle, kendi tarihlerini yazıyorlar. Bilindik opera arylarını politik sözlerle yeniden söyleyen Amerikalı bir kadın müzik grubu olan 'Derivative Duo' ile kurulan iletişimin ardından, grubun gönderdiği CD'leri satıp elde ettikleri finans kaynağı ile, Kaos GL'nin de desteğini alarak, 1999'da “Lezbiyenler Hakkında” adlı broşürü hazırlamayı ve çoğaltarak yaygınlaştırmayı

başarmış bir grup S.K..

Mayıs 1998 de resmen kurulan grup, başlangıçta haftalık ev toplantıları ile lezbiyenlerle ve zaman zaman heteroseksüel feministlerle buluşmayı sürdürürken, Kaos GL'nin mekana kavuşması ile Kaos Kültür Merkezi'nde çalışmalarına devam etti. Aralık 2000'de ise, grubu feshettiklerini açıkladılar. Bu süreçle birlikte, S.K. üyesi lezbiyenlerin birçoğu, eşcinsel oluşumları içinde yer alarak sözlerini duyurmaya ve mücadele içinde varlıklarını sürdürmeye devam ediyor. Lezbiyen örgütlenmesinin bir diğer ismi ise, Öte-ki Ben Lezbiyen Feminist Oluşum. 2000 yılında, dergi projesi ile sesini duyuran oluşum, yurt dışındaki kadın örgütlenmelerinden aldıkları finansal kaynaklarla, Öte-ki Ben Lezbiyen Feminist Dergisi'ni çıkardı ve Türkçe ve İngilizce olarak iki sayı yayınlandı. Türkiye ve yurt dışındaki kadın örgütleriyle iletişimlerini sürdüren oluşum, eşcinsel karma örgütlenmeler içinde erkeklerle değil, lezbiyenler olarak ayrı örgütlenmelerde mücadeleye inandıklarını belirten kadınlardan bir araya gelmişti.

Lezbiyenler/biseksüel kadınlar, eşcinsel hareketin mücadele alanlarında her zaman yerini aldı. Kaos GL Derneği'nin yanı sıra, Türkiye'de eşcinsel hareketi tarihinin diğer önemli bileşeni olan ve '93 yılından beri varlığını sürdüren Lambdaistanbul LGBTT Dayanışma Derneği içinde de, lezbiyenler/biseksüel kadınlar aktif olarak politika üretmeye devam ediyor. Bu iki oluşum kadar köklü bir tarihleri olmasa da, Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği, Kaos GL İzmir Oluşumu, KAOSIST Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi, MorEl Eskişehir LGBTT Oluşumu, Antalya Gökkuşluğu Eşcinsel Oluşumu ve üniversiteli lezbiyen ve geylerin bir araya geldiği, bazı üniversitelerde faaliyet gösteren LeGaTo (Lezbiyen Gey Topluluğu) oluşumlarında da erkek ve kadın eşcinseller/biseksüeller birlikte mücadele veriyor. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Şubat 2007 de kurulan Bilgi Gökkuşluğu LGBT Kulübü ise, gey, lezbiyen, biseksüel öğrencilerin birlikte örgütlediği, Türkiye'nin ilk resmi onaylı LGBT üniversite topluluğu olmayı başardı.

İlk paragrafta sunulmaya çalışılan açılımın işaret ettiği gibi, lezbiyenler/biseksüel kadınlar 'lezbiyenler/biseksüel olmak' ve 'kadın olmak' üzerinden düşündüğümüzde, elbette Türkiye'deki kadın hareketinden de uzak olmadı hiçbir zaman. S.K'nin hazırladığı 'Lezbiyenler Hakkında' broşüründen bir alıntı: "Lezbiyenlerin mücadeleleri için feminizme, feministlerin de

lezbiyenlere ihtiyaçları vardır. Bu iki grup yanyana durmadığı sürece bir kanatları kırık olacaktır. Biz sapphonun kızları olarak kendimize lezbiyen feminist diyoruz.” Aynı yaklaşımı benimseyen Kaos GL'den kadınlar ve Öte-ki Ben Lezbiyen Feminist Oluşum, 11 Eylül ve sonrası gelişen olaylarının ardından 25 Aralık 2001'de Ankara'da oluşturulan Barış İçin Sürekli Kadın Platformu'nda yer aldı. Birçok bağımsız feministin, feminist gruplarda, politik karma örgütlerden, derneklerden, siyasi partilerden kadınların bir araya gelerek oluşturduğu platform, kadın hareketi tarihinde birçok etkinliğin önemli bir bileşeni oldu. Lezbiyenler/biseksüel kadınlar için bu platformda yer almanın ayrı bir önemi ise, kadın hareketindeki heteroseksüel kadınlarla bir araya gelebilme pratiklerinin ortaya konmuş olmasında yatıyor. 'Cinsel yönelim ayrımcılığı' kavramının Türkiye'deki kadın hareketi literatürüne yerleşmesi, lezbiyen yada biseksüel olmayan kadınlar tarafından da heteroseksizmin sorgulanmasının öneminin daha iyi anlaşılması açılarından, bu beraberlikler çok değerli şüphesiz.

Kaos GL'den kadınlar, 10 Şubat 2002'de İstanbul'da gerçekleştirilen “Kurtuluşumuzu Örgütleyelim Kadın Konferansı”nın 'farklılıklarımızla bir arada politika yapmak' başlıklı atölyesine katıldı. Birçok kadın oluşumu, çeşitli karma örgütlerde kadın çalışması yapan kadınlar ve bağımsız kadınların yoğun olarak katıldığı konferans, farklı kimlikleriyle bir araya gelmiş kadınlar arasında, eşcinsel kimliğimizle yer alarak, ataerkillik ve heteroseksizm bağlantısını ortaya koyup sorunlarımızın ortaklığına dikkat çekme fırsatı sağladı.

Kadın Tavrını geliştirme İnisyatifi'nin (KATAGİ) çağrısıyla başlayan 'Özgür değilim' kampanyası ve ardından 6-14 Temmuz 2002 tarihleri arasında Türkiye'nin farklı şehirlerinden kadınların yola çıkıp 'Konya Buluşması' ile sonlandırılan 'Kadınlar Birbirlerine Doğru Yürüyor' organizasyonunun Ankara ayağını Kaos GL'den kadınlar üstlendi. 18-20 Nisan 2003 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi) Sivil Toplum Forumu'na Kaos GL, LeGaTo ve İzmir Pembe Üçgen gruplarından kadınlar katılarak lezbiyenlere yönelik ayrımcılığı anlattılar ve hazırlanan gölge rapora kadınları seven kadınların sözünü taşıdılar.

Kaos GL'den ve Öte-ki Ben'den kadınlar, Barış için Sürekli

Kadın Platformu bileşeni olarak, Ankara'daki 8 Mart Mitinglerinin ve 'Kadınlar Barış İstiyor, Barış Hemen Şimdi' mitinginin(29 Haziran 2003) düzenleyicileri ve katılımcıları arasındaydı.

İstanbul'da Amargi Kadın Akademisi içinde lezbiyenlerin /biseksüel kadınların aktif olarak politika üretmesi ve kurdukları Heteroseksizm Atölyesi, eşcinsel hareketi ve kadın hareketinin pratikte de ilişkilenebilmesine büyük katkı sağladı ve Lambda-istanbul'daki kadınların örgütlülüğünü güçlendirdi. Lambda'lı lezbiyenlerin/biseksüel kadınların, İstanbul'da birçok kadın grubunun bir araya gelerek oluşturduğu Kadın Platformu ile birlikte eylemlilik göstermesi, Lambda'nın mekanında kadın toplantılarının düzenli bir şekilde yürütülmesi de lezbiyenler /biseksüel kadınların karma örgütlerinde sürdürdükleri mücadelede daha aktif rol almalarını sağladı. Son iki yıldır, İstanbul'da gerçekleştirilen 8 Mart Mitinglerinde, Lambda'lı lezbiyenler, biseksüel/travesti/transeksüel kadınlar kendi pankartlarıyla seslerini duyuruyorlar.

Ankara'da ise, Ankaralı Feministler grubu içinde Kaos GL'den kadınların da yer almasıyla birlikte, kadın hareketinde lezbiyenlerin/biseksüel kadınların örgütlü mücadelesi adına önemli adımlar atılmaya devam ediyor. Kaos GL'nin bileşeni olduğu, Kasım 2006'dan beri faaliyet gösteren Ankara Kadın Platformu'nda da Barış için Sürekli Kadın Platformu'nda başlayan eşcinsel/biseksüel/transeksüel/heteroseksüel kadınların karşılıklı dayanışması sürdürülüyor. Ayrıca MorEL Eskişehir'den lezbiyenler/biseksüel kadınlar da, Eskişehir Demokratik Kadın Platformu içinde yer alarak ortak etkinlikler organize ediyor.

Lezbiyenlerin/biseksüel kadınların, eşcinsel karma örgütlenmeler içinde erkeklere oranla sayıca az olması, elbette, ataerkil toplum düzeni içinde kadının görünmezliğinden bağımsız düşünülemez. Kadının kamusal alandaki ikincil konumundan kaynaklanan bu engeli aşmanın yolu ise, bir araya gelmenin yöntemlerini arayıp bulmaktan geçiyor. S.K. grubu, Kaos GL dergisi aracılığıyla birbirini bulurken, daha fazla lezbiyene ulaşmak için internet erişimini kullanmanın gerekliliğini de görmüştü. '99 yılında kurulan sapphonunkızları e-grubu, S.K. grubunun feshedilmesinin ardından isim değişikliği ile Bilitis adını alarak varlığını sürdürmeye devam etti. Kimi zaman iki

yüzü bulan üye sayısı ile bugün halen aktif olan bu e-grup, Bilitistr adıyla lezbiyenler/biseksüel kadınların iletişim kanalı olmaya devam ediyor. Birbirine yüzyüze ulaşma imkanı olmayan kadınların paylaşımlarını sağlayabildiği, birbirinden habersiz olanların bu kanal sayesinde yüz yüze gelme pratiklerini üretebildiği Bilitistr, lezbiyenler/biseksüel kadınlar için, yıllardır önemli bir haberleşme aracı. Türkiye'deki lezbiyenlerin/biseksüel kadınların, birbirlerini bulma pratiklerinin geçmiş ve şimdisi, eşcinsel erkeklerinki gibi parklar, hamamlar veya geceleri gidilen mekanlar gibi kamusal alanlara dayanmıyor. “Kadın” olmak üzerinden, örgütlenmek için bir araya gelemezken, 'lezbiyenler/biseksüel' kadınlar olarak ortaya çıkmak, birbirimizi bulmak ve kendi sözümüzü üretmek için eyleme geçmek kolay değil maalesef. Yine de, bunu yapabilen kadınlar olarak, tüm iletişim ve haberleşme araçlarını kullanarak örgütlenmenin, daha çok ve güçlü olmanın yollarını aramaya ve mücadeleye devam ediyoruz.

Türkiye'de lezbiyenlerin/biseksüel kadınların yaşadığı sorunları bu satırlarda derinlemesine incelemek mümkün değil ama “Özgür Değilim” kampanyasının ve 'Kadınlar Birbirlerine Doğru Yürüyor' organizasyonunun sonucunda ortaya çıkan metinden, bizim sözümüzü yansıtan paragrafı alıntılar burada uygun olur sanırım: “Eşcinsel kadınlar olarak cinsel yönelimimizi gizlemek zorunda kalıyoruz. Kadınlara aşkımız, lezbiyenliğimiz yok sayılıyor. Varolan tüm ilişki modelleri heteroseksüel ilişki kalıbına sıkıştırıldığından, sevgililik ilişkilerimize de cinsiyet rolleri yakıştırılmaya çalışılıyor. İlişkide bir tarafın erkek rolü üstlendiği yanılgısıyla erkekleştiriliyoruz. Lezbiyenliğimizi gizlemediğimiz takdirde işlerimizi kaybediyor, dayak yiyor, tecavüze uğruyor, dışlanıyor, aşağılanıyoruz. Kadın kadına sevişme sahneleri pornografik filmlerde erkekleri tahrik etmeye yönelik fanteziler olarak sunulduğundan, toplumun geneli tarafından lezbiyenliğimiz salt cinsellik üzerine kurulu geçici bir heves olarak algılanıyor. Kadınların kamusal alanda var olabilme güçlüklerini eşcinsel kadınlar olarak daha ağır yaşıyoruz. Toplumsallaşma gruplaşma imkanlarından yoksunuz. Boşanmalarda kadın eşcinselse kız çocuk babaya veriliyor.” En büyük psikolojik şiddet yok sayılmaktır; 'kadın' denildiğinde heteroseksüel kadınlar, 'eşcinsel' denildiğinde ise sadece erkekler akla geliyor, bizler yok sayılıyorz.. Günümüzde medyanın, toplumun bakış açısını yönlendirmede önemli bir unsur olduğu düşünüldüğünde manzara hiç de iç açıcı değil.

Lezbiyenliğin ele alınışı sayılı bir kaç program ve gazete dışında, ya “ünlülerin lezbiyenlik çılgınlığı” şeklinde başlıklarla magazinelleştiriliyor ya da “lezbiyen aşkı cinayet işletti” denilerek öldüren değil, ölen suçlanarak lanetleniyor. Bu ülkenin yasalarında cinsel yönelime dair bir ibare olmadığından, bize yönelik ayrımcılık ve şiddet olayları meşrulaştırılarak hız kaybetmeden devam ediyor.

Bazen sorunlarımızı tartışıp çözüm yollarını birlikte bulmak, bazen de sözümüzü söylememize engel olanlara, yok sayanlara inat sesimizi yükseltmek için etkinlikler organize ederek kadın kadına bir araya gelişlerimizi sürdürüyoruz. 90'lı yıllardan 2000'li yılların başına kadar devam eden 'Türkiyeli Eşcinseller Buluşması', kadın kadına bir araya geldiğimiz toplantıların başlangıcı oldu. Sonrasında, Kaos GL'nin ev sahipliğindeki 'Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma' kapsamında Mayıs ayında ve Lambdaistanbul'un ev sahipliğindeki 'Eşcinsel Onur Etkinlikleri' kapsamında temmuz ayında kadın kadına buluşmalarımıza daha geniş katılımı ile devam ediyoruz. Aşklarımızın lanetlendiği ve mutsuz sonlara mahkum edildiği öykülerin yarattığı sisi kaldırmak isteyen kadınlar olarak, kendi öykülerimizi yazmaya karar verdik ve Kaos GL'den kadınların düzenlediği, ilki 2006'da yapılan “Kadın Kadına Öykü Yarışması”nın konusu “Mutlu Aşk Vardır” oldu. Bir sene sonra gerçekleşen “İlk Kadın İlk Adım İlk Aşk” temalı 2. Kadın Kadına Öykü Yarışması'nın ve ilk yarışmanın kazananları, yine 'Homofobi Karşıtı Buluşma' kapsamında düzenlenen ödül töreninde buluştular. Bizi görünmezliğe iten perdeyi aralamak için, “Aç Yüzünü” adıyla hayata geçirdiğimiz 'Kadınları Seven Kadınlar Fotoğraf Sergisi', aynı buluşmada yerini aldı.

Lezbiyenler/biseksüel kadınlar olarak, sorunlarımızı söze dökmenin, engelleri aşarak ortaya çıkıp çözümleri için mücadele etmenin gerekliliğine inanıyoruz ve bunu, mevcut eşcinsel örgütlerimizde ve feminist örgütlenmeler içinde aktif rol alarak olanaklı kılacağımızı biliyoruz. LGBTT örgütlenmeleri içinde yer alan kadınlar, Türkiye'de kadın hareketinin bileşenleri olmayı sürdürerek feminist perspektifin olmazsa olmazlığının bilincinde, örgütlenmelerini güçlendirmek için çalışmaya devam ediyor. Ataerki ve heteroseksizm karşısındaki mücadelede, LGBTT hareketi ve kadın hareketinin kesişiminde olan lezbiyenler/biseksüel kadınlar olarak, birlikte söz üretmenin ve pratikte yan yana eylemliliği gerçekleştirmenin kanallarını yaratmayı sürdürüyoruz.

Venüs'ün Kızkardeşleri

Şu anda okumakta olduğunuz bu metni kendilerine Venüs'ün Kızkardeşleri adını veren bir grup lezbiyen hazırladı. Bizler İstanbul'da yaşayan lezbiyenler olarak kişisel çabalarla birbirimizi bulduk. Bizi buluşturan sebep (ki belki de sizinle de buluşturacak olan sebep) pek tabii ki kendi cinsimize duyduğumuz aşk, ancak bunun da ötesinde yaşananlar/hatta yaşanamayanlar idi. Diğer kızkardeşlerimizde biliyorlardır ki lezbiyen bir aşk yıpratıcı bir çevre içinde, zorluklar ve fedakarlıklarla, gizli saklı yaşanmaya çalışılan ve tam da bunlar sebebiyle "yaşamayan" bir aşktır.

Eşcinsellik insanoğlunun varlığından bu yana varolan, insana özgü olan, yani oldukça insani bir kavram. Fakat bütün bir insanlık tarihi boyunca-birkaç sayılı örnek hariç-hep kalın bir perdenin arkasında "nedense" heteroseksüel dünyadan uzak tutulmaya çalışılmış. Bugün artık pek çok ülkede, özellikle batı dünyasında, eşcinsellik günışığına ve caddelere çıkmış, kendini anlatmak/aydınlatmak ve yüzyıllardır kendisinden esirgenenleri elde etmek için önemli mesafeler alıyor/almakta.

Venüs'ün Kızkardeşleri'nin kuruluş amacı da kendi ülkemizde yaşayan ve kendini bu şekilde tanımlayan diğer kızkardeşler ile birlikte bu ağır perdeyi biraz olsun aralamak, biraz günışığı almaktır. Kendimizi dile getirmeyi öncelikle biz başaramayacaksak, bunu heteroseksüel dünyadan nasıl isteyebiliriz ki? Tozların, sislerin ve nice perdelerin arkasındaki öteki kızkardeşlerimizin sesini duymak, varlığını bilmek, tanışmak, tartışmak ve konuşmak istiyoruz.

Bu bizim ilk adımımız. İlk adımı atabilirsek, inanıyoruz ki yürümeyi de başaracağız. Venüs'ün Kızkardeşleri'nin sayılarının artması, daha büyük adımlar için hepimize enerji verecek; buna da inanıyoruz. Kısaca: sözünü etmeye çalıştıklarımız, sözünü edemediklerimiz ve beraberce sözünü edebileceklerimiz için, bize yazın. Bitmiş değil söylediklerimiz ve başlamadı da...

Not: Venüs'ün Kızkardeşleri'nin manifestosu ilk kez Kaos GL dergisinin Mart 1995 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

sapphonun kızları

Sappho'nun Kızları

Biz bir kadın grubuyuz. Kadınları seven kadınlarız.

Hâlâ kadınların neden bir araya gelip saatlerini, gecelerini incir çekirdeğini doldurmayan (!) konularda konuşarak geçirdiklerini anlamayan insanlar varken, lezbiyen kadınların neden bir arada olmayı seçtiklerini ifade etmek için gerekli kelimeleri bulmak oldukça zor. Neden varız?... Çünkü biz, diğer tanıdığımız veya tanımadığımız benzerlerimiz gibi kırgındık, yaralıydık, korkuyorduk, kendimizi anlar gibiydik ama dilimiz yoktu, ürkütücü bir dünyanın yalnız çocuklarıydık. Herbirimiz kadınlara ayırdığımız hayâl dünyasını keşfedişimiz ve kabul edişimizin şu veya bu aşamasında etrafımızda benzerlerimizi arar olmuştuk. Kimimiz bir gazeteye telefon açıp onların varolduğunu düşündüğü bağlantılara bel bağlarken, bir diğeri çaresizce “ben varsam, başkaları da vardır” diyerek günlük yaşantısında gözü açık gezinmişti. Mantiğimizi “anormal, garip, ucube” olmadığımızı söylerken, insanın kendine güveninin zayıf bağlarını yok etmeye hazır dünya yüzünden benzerlerimizden “anormal, garip, ucube” olmadığımızı dinlemek istiyorduk. Aslında o yıllarda bu arayışımızın gerekçelerini dillendirebilecek kelimelerimiz yoktu. Sadece hissimiz, duygumuz vardı. Birbirimizi bilsak ne konuşacağımızı bilmiyorduk. Kendimizi hem lezbiyen yerine, hem de “lezbiyen”in ne olduğuna çok emin olmadığımızdan lezbiyen’den başka bir şey yerine koyduğumuz için, yavaş yavaş birbirimizle tanışmaya başladığımız zamanlarda bu kadar çok aradığımız “birbirimizken” kolay kolay yakınlaşamadık.

Birçoğumuz birbirini KAOS GL’de tanıdı. Onlarca geyin arasında “lezbiyen adacıkları”. KAOS GL’nin iki gey ve bir lezbiyenin hayâl dünyasının birleşmesinin ürünü olduğunu biliyoruz. Ama derginin ilk yılında grubun tek lezbiyeni başka bir şehirden yazı göndermek dışında katılımda bulunamazken

Ankara'da birçok gey bir araya gelmiş ve şehirde daha önceden birbirlerinden habersiz yaşamadıkları için ortak dil oluşturmakta zorlanmamışlardı. Ne de olsa geyler lezbiyenler kadar görünmez olmadıkları ve “kamusal alan” denilen ve biz kadınlara kelimeyi kullanırken bile ürkütücü gelebilen yerde, küçük gettolarda kendi kimliklerini geliştirebildikleri için KAOS GL'de birbirleriyle konuşabiliyorlardı, katıldıkları ilk toplantıda bile. Lezbiyenlerin aynı şansa sahip olmadıklarını anlamalarına imkan yoktu. İkinci yıldan itibaren yavaş yavaş gruba katılmaya başlayan lezbiyen kadınların ise bunu anlatacak donanımları yoktu. Lezbiyenlikleri ile ilgili birbirleriyle bile konuşamazken, toplumsal hiyerarşide bir şekilde kendilerinden daha özgüvenli bir noktada duran geylere anlatmaları mümkün değildi. KAOS GL tek tek bireyler değil de grubun kendisi olarak, aralarında bir tane bile lezbiyen olmasa da, her zaman “geyler ve lezbiyenler” telaffuzunu kullandı. Her zaman, az da olsa eline geçen lezbiyen yazılarına öncelik tanıdı. Ancak grubun hayal edilen bireyler üstü ilkeleriyle, gruptaki bütün geylerin davranışlarının örtüşmemesi şaşırtıcı değildi. İkinci yılından itibaren KAOS GL'ye katılan tek tük lezbiyenlerin dergiye katılımı elbette vardı, var, ancak bu katılımlar gerçekçi bir kimlik tanımı üzerinden olamıyordu. Öyle ki toplantılarda lezbiyenler kendilerini hep geyler hakkında konuşurken yakalıyorlardı. O yıllarda yavaş yavaş kurulan lezbiyen kadınlar arası iletişim, 13 Mayıs 98'de gerçek anlamda bir kadın grubu şeklini aldı. Ve haftalık ev toplantıları başladı.

“Adacıklar” birleşerek tek bir ada oluşturdular. Bu bütünlük, kendi kimliğimize dair bütünlük hissimizi de besliyor. Bu beslenmeden “sapphonun kızları” doğdu. Birbirimizle konuşmaya, farklı feminist yaklaşımlarımızı anlamaya alışıyoruz. “Anormal, garip, ucube” olduğumuza dair hissimiz gidip geliyor hâlâ. Ama grubumuzda, toplantılarımızda penisten bahsetmiyor oluşumuz, kendimize dair şeyleri paylaşmaya yönelik yarattığımız ortamımız bizi geçmiştekinden farklı yılların beklediğinin göstergesi.

Neden ayrı bir grup? Lezbiyeniz, geylerle bir grupta olabilirdik; feministiz, etrafta onlarca kadın grubu var. Ama biz toplumda yeterince birbirinden habersiz “adacıklar” olarak yaşadığımız için, bunu muhalif gruplar içerisinde de kendimize yapmak istemiyoruz. Eşcinsel erkeklerle ve heteroseksüel kadınlarla ortak olan sorunlarımızın yanısıra, her iki gruba da dahil olmamızdan kaynaklanan ve biz anlatmadığımız sürece toplumun

-bugüne kadar yapmaya alıştığı gibi- asla tahmin edemeyeceği sorunlar yaşıyoruz. Eşcinsel olduğumuz için her an bizden haberdar olmaları bizim için tehlike oluşturacak insanlarla boğuşuyor, ailelerimizden dayak yiyor, işyerinde garip bakışlara maruz kalıyor, işten, yurttan atılıyor, kadın olduğumuz herkesinki kadar sıradan olan cinselliğimiz en iyimser bakış açısıyla “şiirsel, estetik” bulunuyor, başkaları tarafından tanımlanıyor, henüz iki yumurtadan bebek olabile-ceğine dair bilimsel bir bilgi toplumun huzuruna sunulmadığı için (!) “annelik içgüdümüz” sorgulanıyor; kimliğimiz ya lanetleniyor ya marjinal bir çeşni olarak görülüyor ya da aşağı-lanıyor.

Heteroseksüel kadınlardan tepki: “Ne var, biz de erkek arkadaşımız dolayısıyla ailelerimizle sorunlar yaşıyoruz, erkek arkadaşımızla birlikte yaşamaya karar verdiğimizde ev bulmakta zorlanıyoruz, siz en azından kendinizi gizlediğinizde sevgilinle yaşayabiliyorsunuz, ne ailenizden ne de komşularınızdan tepki alıyorsunuz!” Yanıt: “Biz gizlenmek istemiyoruz!” Eşcinsel erkeklerden tepki: “Siz sesinizi çıkartmadığınız sürece varlığınızdan kimsenin haberi olmuyor, insanların aklına gelebilecek en son şey lezbiyenlik. Oysa biz canavar bir erkek dünyasına uymak zorundayız.” Yanıt: “Biz gizlenmek istemiyoruz!” Bize “rahat” yaşayabilmemiz için heteroseksüel kadınların ve eşcinsel erkeklerin bazılarından gelen öneriler işte. Yani en yakınımızdaki insanlar tarafından bile yok sayılabiliyoruz. Oysa sorunlarımızın başka olması, olmadıkları anlamına gelmiyor. O nedenle bizim bağımsız durmamız gereken bir nokta olmalı. Bunun anlamı feminist harekete ve eşcinsel harekete arkamızı dönmüş olmak değil, tersine tam ortadayız. Politikalarımızı geliştirirken her iki grupta da içiçeyiz, içiçe olmayı planlıyoruz.

Şimdilik evlerde toplanıyoruz. Sayımız pratik olarak bunu engellemediği sürece hiç şikayetçi değiliz. Çünkü ev ortamının doğallığı gruplarda ve toplantılarda her zaman karşılaşılan sorunlara pratik çözümler üretmemizi kolaylaştırıyor. Herhalde en çok vakit ayırdığımız şey birbirimizi konuşurmak, bunun için küçük kapisler bile yaptık. Eğer feminist hareketin yıllardır vurguladığı bu konuya gözümüzü kaparsak hiç bir şeyin değişmeyeceğini biliyoruz. Gruplarda her zaman ortak bir yazı sorun oluşturmuşken, biz bu yazıyı çok başka konular hakkında konuşurken arada küçük oyunlar oynayarak yazdık. İnanıyoruz ki bize öğretilen ve dayatılanlardan başka yollara, tarzlara

doğru ilerliyoruz. Kendimiz gibi insanlarla tanışmak için pratikte ilk akla gelen gey barlar veya yaşamın içindeki sonsuz bekleyişler yerine kendi ortamımızı kendimiz yaratıyoruz.

Not: Bu metin, Sappho'nun Kızları grubunun 1999 yılında çıkardığı “Lezbiyenler Hakkında”* adlı broşürden alınmıştır.

Bu broşüre:

<http://www.geocities.com/WestHollywood/Chelsea/9070/>
adresinden de ulaşabilirsiniz.)

Homofobiye karşı feminist hareket deneyimleri Yasemin Öz

Kaos GL, Mart-Nisan 2007. Sayı: 31

Feminist hareket içerisinde lezbiyenlerin deneyimlerini ele almak gerektiğinde homofobiye değinmeden bir analiz yapmak mümkün değil. Kendi adıma şunu kesinlikle söyleyebilirim ki, lezbiyen bir feminist olarak içinde yer aldığım kadın örgütlerinde herhangi bir homofobiyle karşılaşmadım.

Son iki yıldır Ankaralı Feministler grubunun üyesiyim ve Kadın Dayanışma Vakfı'nın da gönüllüsüyüm. İçinde yer aldığım kadın örgütleri aynı zamanda feminist bir perspektife sahip. Bu örgütler homofobiye karşı çalışma yaptığımız için edilgen değil etkin savunu yürüten örgütler. 1 Mayıs gibi, 8 Mart gibi, 25 Kasım gibi hak mücadelelerinin simgesi olan günlerde birlikte alana çıktığımızda veya birlikte örgütlediğimiz diğer çalışmalarda, gerek içinde yer aldığım Ankaralı Feministler ve Kadın Dayanışma Vakfı gerekse birlikte çalıştığımız Kırk Örük Kadın Kooperatifi, KA-DER Ankara Şubesi gibi kadın örgütleri, eşcinsel/biseksüel/transgender kadınların uğradıkları şiddet ve ayrımcılığın altını çizdi her zaman. Örneğin 1 Mayıs 2006'da Ankara'da "Lezbiyenler vardır" sloganını atanların çoğunluğu bu ve başka örgütlerdeki heteroseksüel kadınlardı. Veya 8 Mart 2006'da Ankara'da geniş bir kadın kitlesi "Lezbiyenler vardır" ve "Eşcinseller her yerde, yanı başında" sloganlarını attı, homofobiye karşı döviz hazırladı, taşıdı. 25 Kasım 2006'da Ankara Kadın Platformu olarak düzenlenen bir dizi etkinlik ve protesto Pembe Hayat Derneği'nden transgender kadınların katılımıyla ve transfobi-homofobinin altını çizer biçimde gerçekleştirildi. 2006'nın 25 Kasım'ı transgender kadınlarla Ankara'da birlikte örgütlediğimiz ilk kadın etkinliği olması bakımından bir milattı.

Bu farkındalığın eşcinsel kadınların kadın örgütleri içinde çalışmaya başlaması ve transgender kadınların da kadın örgütleri ile birlikte çalışmaya başlaması ile arttığını düşünüyorum. Ama bizler içine girdiğimizde de bu örgütlerde homofobi karşıtı bir bilinç ve onların uzun sürmüş sorgulamaları vardı. Eşcinsel kadınların uzun yıllardır görünür biçimde mücadele etmeleri de bu sürece katkı sunmuş olabilir. Ama kadın örgütleri bu mücadeleye sırtlarını dönmeyip kendi iç sorgulamalarında homofobiyi hep gündemde tuttular, hala

gündemde tutuyorlar. Diyebilirim ki kadın örgütlerinde eşcinsel ve transgender kadınlara adeta pozitif ayrımcılık uygulanıyor ve herhangi bir ayrımcılıkla karşılaştığımızda ilk desteği kadın örgütlerinden alıyoruz.

Bu demek değil ki kadın örgütlerindeki tüm kadınlar homofobilerinden arındı. Ya da homofobiye karşı çıkan kadınların her durumda homofobik olmadıklarını söylemek de güç. Zaten bunu eşcinsellerin kendisi için dahi söylemek zor. Ama sorgulama, farkındalık yükseltme ve mücadele etme konusunda samimi olduklarını düşünüyorum.

Kadın örgütleriyle birlikte yaptığımız geniş katılımlı çalışmalarda, farklı kadın örgütlerinden kadınların açık homofobilerine de tanık oldum. Ancak bu durumda pek çok kadın örgütünün homofobiye karşı refleks gösterme ve farkındalık yaratma konusunda en az bizim kadar istekli olduklarını da gördüm. Özetle, kadın örgütlerinin homofobiyi sorgulamak konusunda içten ve etkin bir çalışma yürüttüklerini söyleyebilirim.

Homofobiyi ortadan kaldırmak için öncelikle homofobinin sayılamayacak kadar çok çeşidine maruz kalan, bu anlamda da deneyimlerin birincil öznesi olan eşcinsellerin, bu deneyimleri paylaşarak farkındalığı artırması gerek diye düşünüyorum. Homofobiyi sürekli teşhir etmedikçe insanların farkında olmadan içselleştirdikleri homofobiyi sorgulamalarını sağlayamayız. Gerek Kaos GL'nin kuruluşundan bu yana geçen süreçte gerekse bir dönem içinde yer aldığım Öteki-ben Lezbiyen Feminist Oluşumu sürecinde, zaman zaman kadınlarla ve kadın örgütleriyle birbirimize dokunmalarımız oluyordu. Mesela Ankara'daki Pazartesi Grubu ile Öteki-ben, Pazartesi'nin talebi ile bir araya gelmiş ve deneyimlerimizi paylaşmıştık. Bu tip dokunmalarımız on iki yıllık süreçte zaman zaman gerçekleşti. Ankara'da Barış İçin Kadın Platformu deneyiminde pek çok farklılığımıza rağmen yan yana geldiğimiz kadınlarla ortak bir çalışma ve birbirimizi anlama süreci yaşadık. Sonrasında, özellikle TCK Kadın Platformu sürecinde eşcinsellerle kadın hareketinin ortak çalışma yürütmesinin kadın hareketiyle eşcinsellerin yakınlaşmasında önemli bir deneyim ve araç olduğunu düşünüyorum.

İç içe geçmemizle birbirimize ulaşmamız kolaylaştı

Ankara'da 2005 yılına dek lezbiyenler ayrı, heteroseksüel feministler ayrı örgütleniyordu. 2005'ten itibaren bir grup lezbiyen feministin Ankaralı Feministler grubuna katılması, Kadın Dayanışma Vakfı'nda gönüllülük yürütmesi ile bu ilişki biçimi yan yana gelmekten iç içe geçmeye dönüştü. Ben bu deneyimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. İç içe geçmemizle birbirimizi daha çok anlamaya başladığımızı, birbirimize dair farkındalıklarımızın arttığını düşünüyorum. Farklı alanlarda mücadele etmeye başlamamızla birlikte eşcin-sellerin yaşadığı sorunlar daha görünür oldu.

Kaos GL'nin yürüttüğü mücadelede eşcinselliğin yalnızca cinsellik değil ayrımcılık, ötekilenme, şiddet sorunu olduğunu anlatmaya çalışıyorduk. Eşcinselliğe dair sorunlar cinsellik yaşayamama sorunu değildi, zaten eşcinselliği bu alana hapsettiğimizde pek sorun da yaşamıyorduk. Bu bir özgürleşme, bireysel varlığını özgürce kurabilme, özgürce var edebilme sorunuydu. Ataerkil kuşatma eşcinsellere tanımadığı hakkı kadınlara da vermekte çekiniyordu. Bunun ilk günden beri bilincindeydik ve kadın hareketinin mücadelesi ile kendi mücadelemizi aynı görüyorduk. Pek çok eşcinselin eşcinsellik dışında konulara yoğunlaştığımız yönündeki eleştirisine rağmen, gerçek özgürleşmenin herkes özgürleşmeden gerçekleşmeyeceğinin bilinciyle, ataerkil-militarist-kapitalist-heteroseksist-ırkçı ablukanın kırılması için mücadele eden gruplarla yan yana geliyor ve birlikte özgürleşmenin önemine dikkat çekiyorduk. Ancak bizler yalnızca yan yana gelirken ve iç içe geçmezken yaşadığımız sorunlara dair bilginin tamamına kadın hareketinin ulaşması mümkün değildi. İç içe geçmemizle birbirimize ulaşmamız kolaylaştı. Sonuçta yaşadığımız sorunların kaynağı aynıydı: Ataerki. Ancak birbirinden bağımsız mücadele yürütürken ve sınırlı şekilde yan yana gelirken birbirimizden bu kadar güç alamıyorduk. Oysa kadın mücadelesi lezbiyenliği görmeden olması gerektiği yere ulaşamayacağı gibi, lezbiyenlerin de kadınlığı bir yana bırakarak gerçek bir özgürlük mücadelesi yürütmesi mümkün değil. Bu kavramlar özellikle lezbiyenler için bıçakla kesip ayrılabilir şeyler değil.

Lezbiyenler hem kadın olmanın tüm dezavantajlarını ve kadına yönelik şiddetin türlü biçimlerini deneyimliyor, hem de homofobinin getirdiği kısıcağalar. Bu anlamda lezbiyenler için kadın

örgütlenmesi olmazsa olmaz. Lezbiyenlerin pek çoğu için görünmezlik bir abluka iken, lezbiyenlerin güç alabileceği görünür bir lezbiyen mücadelesi mevcut değilken, lezbiyenlerin güç alabileceği ana alan eşcinsel örgütlenmesi kadar kadın örgütlenmesi de.

Kadın örgütlenmesi lezbiyenlerin örgütlenmelerinin de önünü açtı. Bu durum lezbiyen örgütlenmesini de pozitif etkiledi. Hiç mi kırılmadık, çatışmadık ya da homofobiye maruz kalmadık birlikte örgütlenirken? Elbette kırıldık, çatıştık. Ama o sorgulama sürecine birlikte girdik, farklı olmamıza rağmen birlikte olmayı öğrendik.

Birbirimizden bu kadar ayrıştırıldığımız ve yabancılaştırıldığımız bir yaşam kurulmuşken, verili her şeyi alt üst eden birlikteliğimizi inşa etmek, bunun için ilk adımları atmak da kolay olmadı. Benim için olmasa da farklı deneyimler de yaşandı. Bu kadar yabancılaştırılmaya rağmen bir araya gelme başkaldırısı göstermenin bedelini bunun için ilk adımları atanlar ödeyecektir. Tarihte bugün mutlak doğru olarak kabul edilen tüm bilgi ve kavramları ilk ortaya atanların çok acılar çektiğinin sonsuz örneklerini görüyoruz. Çünkü o ilk adımları atanlar şimdiye kadar bize öğretilen her şeyi tersine çevirmeye çalışıyor. Feminist hareket ile lezbiyen feministlerin birlikte inşa etmeye çalıştığı bu birlikteliği bir gün herkesin tartışmasız kabul edecek. Ancak yaşama kalıcı olarak geçen bütün değişimler gibi bu değişim de bir anda olmuyor. Önemli olan birlikte özgürleşmeye dair inancımızla bu adımı atmış olmamız ve bu farkındalığın yayılmasını sağlamış olmamız.

Her gün homofobi zincirinin bir halkası daha kırılıyor

Geçen zamana bakınca iyi bir yol alındığını düşünüyorum. Ankaralı Feministler grubunun ilk katıldığım toplantısına iki tane açık lezbiyen olarak gitmiştik ve açık lezbiyen olmanın getirdiği korku ve gerilimler vardı üzerimde. Toplantıya katılan kadınların bir kısmını Barış İçin Kadın Platformu deneyimden tanıyordum ama üzerimdeki gerginliği geçirmemişti hiçbir şey. (Bu ayrımcılığa uğrama korkusu her açıldığımız an tekrar tekrar gelip sizi bulan bir şeydir. Çünkü hayatımın pek çok anı ayrımcılığa uğradığım veya bu korkuyla kendimi gizlediğim deneyimlerle geçti.) Ama toplantıdaki kadınların kendimi tanıttıktan sonraki aydınlık yüzleri yıllardır yürüttüğümüz

mücadelenin en güzel karşılığı, insan olmanın en eşsiz deneyimlerinden biriydi. Hala o anı hatırladığımda gözlerim yaşıyor hissettiğim güzellikten. Kendi özelimde yaşadığım bu iki yıllık deneyimden çok güç aldığımı, zenginleştiğimi düşünüyorum. Özel alanlarımızdan başlayarak gelişen ve yayılan bu deneyimler, bir yerlerde yaşamı çoktan değiştirdi, değiştirmeye de devam ediyor. Şimdi Ankaralı Feministler grubunda pek çok lezbiyen/biseksüel kadın örgütlendi mesela.

Kadın hareketinin aktif öznesi olmamız yalnızca kadın eşcinseller için değil, kadınlarla birlikte ataerkil kuşatmanın içinde ezilen erkek eşcinseller için de alan açıyor ve değişimin başlangıcı örülmüş oluyor. Kadın hareketi bugün homofobiden tümüyle arınmış olmasa da her gün homofobi zincirinin bir halkası daha kırılıyor. Özgürleşmeye giden yolda her gün biraz daha yakınlaşarak bu cendereden bir gün birlikte çıkacağımıza inanıyorum.

Kadın hareketinin homofobi konusundaki gecikmesinin bir nedeni de eşcinsellerin görünmezliğidir. Bu eksik parça da tamamlanınca homofobi somut olarak gündemleşti ve homofobiyle mücadele araçlarını birlikte üretebilmeye başladık. Ben en azından feminizm-eşcinsellik ilişkisinde tablonun her gün olması gereken eksene daha yakınlaştığını düşünüyorum. Mesela bugün bir ayrımcılığa uğrasak, gerek Ankara'da saydığım kadın örgütlerinin, gerek pek çok örgütün üye olduğu ve birlikte ördüğümüz Ankara Kadın Platformu'nun, gerek İstanbul'da Amargi, Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği, Filmmor, Mor Çatı, KADAV gibi örgütlerin, gerekse ulusal örgütlenen TCK Kadın Platformu, MEDİZ, AKL-TK gibi yapıların yanı başımızda olacağına eminim.

Bu örgütlü ve ortak mücadele, homofobinin kırılma noktasında alınan uzun yolu gösteriyor. Kendi kişisel tarihime ve 12 yıl önce Kaos GL'de üç lezbiyen olarak başladığımız mücadeleden bugün gelinen noktaya bakınca bu ortaklığın yaşamı hayal ettiğimizden de hızlı dönüştüreceğine inanıyorum. Konumuz homofobi de olsa ben 12 yıl sonra, nihayet, umutlu bir yerdeyim.

Lezbiyen Feminizm

Margaret Cruikshank
Çeviren: Selçuk

Bu bölümde 1950'lerden bu yana Amerikan kadınlarının yaşamlarındaki en önemli değişimlerden biri, yeni bir lezbiyen kimliğinin gelişimi anlatılmaktadır. 1960'ların ve özellikle 1970'lerin sonunda lezbiyen feministlerin ortaya çıkışı lezbiyenlerin kendilerine ve başka insanların lezbiyenlere bakışını dramatik biçimde değiştirdi. Bunun asıl kaynağı feminizmdi. Dolaptan çıkan (coming out of the closet) feministler lezbiyenliğe siyasal bir anlam yüklediler. Bir yüzyıllık lekeye kimliklerini gururla ilan ederek meydan okudular ve bir ölçüde de bu lekeyi sildiler. Lezbiyen feminizm, feminizmden doğmuş olsa da pek çok lezbiyen feminist bugün kendilerini hem kadın hareketiyle hem de eşcinsel özgürleşmesiyle tanımlamaktadırlar. Lezbiyen feminizme geçmeden önce lezbiyenliğe genel bir bakış sunalım.

Lezbiyenlik

Lezbiyenliğin özü erkeklerin reddi değil kadınların tercih edilmesidir. Eğer bir kadın, en derin duyguları ve ihtiyaçları sadece kadınlarla tatmin edilebildiği için cinsel partner olarak diğer kadınları seçiyorsa ve kadınlara yönelik güçlü duygusal yaklaşımının bir geçmişi varsa, bir lezbiyendir. Lezbiyenler, kadınlar için bir başka oluşu örnekleyerek geleneksel kadınlık nosyonlarına meydan okurlar. Bunu evliliklerini bırakarak, kendi şartlarıyla çocuk büyüterek ve böylece anneliği erkek kontrolünden kurtararak, değişik gözde mesleklerde üst konumlara gelerek; zayıf ve cinsel olmayan yaşlı kadın stereotipini yıkarak gerçekleştirirler.

Amerikalı lezbiyenler tüm toplumsal sınıflardan ve gelir tabakalarından gelebilmektedirler. Lezbiyenler yaşlı, orta yaşlı ve gençtirler; uç radikallikten muhafazakarlığa uzanan bir siyasi yelpazede yer alırlar. Lezbiyen dünyası yaşamlarının çoğu alanında fazlasıyla sıra dışı kadınların yanı sıra cinsel tercihleri dışında her yönden geleneksel olan kadınları da içermektedir. Kadınlararası seksin lezbiyenliğin özü olduğuna inanan bazıları kimliklerinin cinsel yanını vurgularken, diğer lezbiyenler duygusal bağların ve yakın arkadaşlığın daha önemli olduğunu düşünmektedirler. Bazıları için lezbiyenlik doğuştan gelen bir

öz olup sonradan edindikleri bir kimlik değildir. Diğerleri içinse lezbiyenlik herhangi bir kadının olabileceği öz bilinçli bir siyasal duruştur. Lezbiyenler bir bakımdan göçmenlere benzerler:

“Coğrafi olarak yer değiştirmemiş olsak bile toplumsal, ruhsal, cinsel yönden devasa yollar kat ettik. Coming out bir çeşit göçtür. Yeni bir tatmin kaynağı bulabilmek için eski, doyum vermeyen bir yaşam tarzını geride bırakmaktır... Tıpkı göçmen dedelerimizin New York kentinin caddelerinin altınla kaplı olduğuna inanmaları gibi, lezbiyenler de San Francisco'yu seçilmiş yerlerimizden biri yaptılar. Kentlerde ya da taşrada, tüm ülkeye yayılmış lezbiyen topluluklarında aradığımız şey bir yuva, iş bulabileceğimiz bir yer, mutluluk, özgürlük, daha iyi bir yaşam kurma şansıydı. Aradığımız daha önce bizden esirgenendi: kadınları sevmenin bütünlüğü.”

Lezbiyenler bir başka bakımdan da göçmenlere benzerler, çünkü onlar da önyargı, düşmanlık ve ayrımcılıkla karşılaşmaktadırlar. Lezbiyenler artık bu deneyimleri yalnız bireyler olarak değil bir azınlığın üyeleri olarak yaşamaktadırlar. Birey olarak lezbiyenler için bütünlük arayışı önemli bir hedefken bir grup olarak lezbiyenler bu arayışı büyük sayılardaki kadınlar için makul ve ulaşılabilir bir hale getirmeye çalışmaktadırlar. Erkek denetimindeki bir toplum böyle bir değişimi hoşgörmediği ölçüde lezbiyenler mevcut toplumsal düzeni yalnızca siyasal örgütlenmeleriyle değil, sadece açıkça lezbiyen olarak yaşayarak da tehdit ederler. Lezbiyenliği bir kimlikten çok ayrı bir cinsel davranış olarak tanımlamak karmaşık bir varoluş durumunu edimlere indirgemektir. Bir kadın diğer kadınlara bir yaşam boyu derinden bağlılık hissedebilir ve kadınlarla seks yapmayı istemeden heteroseksüel ilişkiler için de arzu duymayabilir, ya da bir kadın lezbiyen olmadan başka bir kadınla cinsellik yaşayabilir. Kişinin bu deneyime attığı anlam onun lezbiyen olup olmadığını belirler. Lezbiyenler çoğu zaman özgür cinsel ifadenin önündeki engelleri aşmak için mücadele vermek zorunda kalırlar. Bu yüzden lezbiyenliğin cinsel doğasını önemsememek lezbiyenliği yanlış göstermektir. Kadınlara cinsel çekim duymak genellikle lezbiyenliğin özüdür. Lezbiyenler dört ana kategoriye ayrılabilirler:

Yaşamları kadın merkezli olan ama “lezbiyen” ya da “eşcinsel” isimlerini seçmeyen, ancak eğer bu kimlik damgalanmasaydı muhtemelen bu isimleri seçecek olan kadınlar.

Kendilerini kadın eşcinsel veya lezbiyen olarak gören ama bu tanımlamadan siyasal bir anlam türetmeyen kadınlar.

Lezbiyenliklerini siyasal bir bağlamda eşcinsel özgürleşmesinin parçası olarak gören ve diğer kadınlardan çok kendilerini geylele tanımlayan kadınlar.

Kendilerini lezbiyen feminist olarak tanımlayan kadınlar. Kendilerini kavrayışları derinden kadın özgürlük hareketinden etkilenmiştir.

Çağdaş kadın özgürlük hareketinden önce lezbiyenlik.

Zulüm bazı zamanlar insanları hakları için ayağa kalkmaya cesaretlendirir. Bu yüzden günümüz eşcinsel özgürleşmesinin ve lezbiyenliğin kökleri 1950'lere kadar götürülebilir. Paradoksal olarak bu, ilk lezbiyen gruplarının ortaya çıkması için uğursuz bir dönemdi çünkü aynı zamanlarda çekirdek aileye ve çocuk yetiştirilmesine büyük önem atfediliyordu; ancak savaş sırasında toplumsal kısıtlamaların gevşediğini gören lezbiyenler, özellikle eğer savaş sırasında ilk kez geldikleri büyük kentte kalmışlarsa, tekrar evlilik ve anneliğe döndürülemezlerdi. 1950'lerde çok sayıda lezbiyen için toplumsal yaşamın merkezi ve açıkça lezbiyen olmanın güvenli olduğu ve müstakbel cinsel partnerlerin aranabildiği tek mekan lezbiyen bardı (ya da lezbiyenlerin gittiği bilinen herhangi bir bar). Barlar aracılığıyla birbirlerini tanıyan lezbiyenlerin yaşadıkları dayanışma lezbiyen feminizmce daha sonra yaratılan dayanışmanın habercisi olmuştu.

Barlara bir alternatif arayan lezbiyenler bunu küçük dostluk çerçevesinde ve bir sosyal klüpte, 1995'te San Francisco'da sekiz kadının kurduğu 'Bilitis'in Kızları'nda buldular. Bu kapalı isim bilerek seçilmişti: açık lezbiyenlerin toplanma mekanları kiralamaları ya da postayı kullanmalarına izin verilmezdi. 1950'li yıllarda 'Bilitis'in Kızları' pek çok büyük kentte kollar oluşturdu. Grubun yayını, 'The Ladder', 1974'e kadar devam etti. San Francisco'da 'Bilitis'in Kızları', lezbiyenler hakkındaki mitleri dağıtmak ve kadınlara yasal haklarını söylemek amacıyla yapılan aylık toplantıların sponsorluğunu yaptı. 1950'lerde lezbiyen karakterleri betimleyen çok az sayıdaki roman genellikle trajik bir sonla biterdi. Gazeteler ve dergiler bar baskınları ve cinayetleri dışında eşcinsellikten bahsetmezlerdi. 'Bilitis'in Kızları' yaptığı etkinlikler, başvurular ve görüşmelerle; din,

hukuk, sosyal bilimler gibi alanlarda uygun uzmanlarla çalışma yaparak gelecek on yılın lezbiyen feminizmi için zemin hazırladı.

1960'larda daha sonra feminist olacak olan lezbiyenlerin pek çoğu yurttaş hakları hareketinde ve savaş karşıtı harekette siyasal tecrübe kazanmışlardı. Bu gruplarda kabul edilebilmek için, eğer farkındalarsa, lezbiyenlikleri hakkında suskun kalmışlardı. Bazı lezbiyenler hippie olmuşlardı. Radikal altmışlarda bile heteroseksüellik çoğu insan için düşünülebilir tek cinsel yönelimdi. Feminizm 1960'ların sonunda tekrar doğduğunda lezbiyenler “kişisel olan politiktir” sloganını ilk kez duygusal /cinsel kimliklerini açığa vurabileceklerini anlatmak için benimsediler. “Dyke” ve “queer” olma haklarını ilan ettiler. Ancak yurttaş hakları ve savaş karşıtı hareketleri örnekleri olmadan lezbiyenler radikal toplumsal değişimi hayal edemezlerdi. Daha önceki hareketler davalarının haklılığına inanmalarına yardım etti ve örgütlenme, gösteri yapma tekniklerini öğretti.

Kadın hareketinde lezbiyenler

Feminizm lezbiyenlere neden bu kadar çekici gelmektedir? Bunun birçok nedeni vardır. Feminizm kadınların yaşamlarını marjinal değil, merkezi bir yere oturtmuş; evlenmek için yapılan baskıyı açığa sermiş ve bekarların artık ikinci sınıf insan olmadıklarını söylemiştir; baskı ve içselleştirilmiş kendinden nefret kavramlarını ortaya atmış; kadınlara çalışma ve özel yaşam hakkında büyük oranda genişletilmiş bir seçim yelpazesini sunmuş ve kadınlar arasında grup bilincini ve dayanışmasını artırmıştır. Bunların tümü, bir kaç çok güçlü bireyin dışında 1950'lerde lezbiyenler arasında mümkün olmayan daha derin düzeyde bir kendini kabullenişin gelişimi için gerekli olan temellerdi. Kadın hareketi kadınlara heteroseksüel, eşcinsel, biseksüel ya da aseksüel olabileceklerini ve bunların eşit ölçüde meşru seçimler olduğunu söylemiştir.

Bazı heteroseksüel feministler açığa çıkan lezbiyen kardeşlerini hakaretle reddetseler de kadın hareketi lezbiyenleri kendilerini ifşa etmeleri için cesaretlendirdi. Açığa çıkma bir hanımefendiye yakışır tarzda davranmanın nihai reddedilişiydi. Açığa çıkma kişinin kendi yazgısını belirleme hakkının meydan okuyan çılgılığıydı. Her lezbiyen feminist bu seçimi yapmadı ancak çoğunluk, lezbiyenliğin etrafını yüzyıllardır saran cehalet ve

önyargının ancak lezbiyenlerin gerçek sayısı bilinirse sona erebileceğine inandıklarından bunun çok gerekli bir siyasal beyan olduğuna inanmaktadırlar.

1970'den önce büyük sayılarda lezbiyeni harekete geçirmek olanaksızdı: tabular fazlasıyla güçlü ve korkular fazlasıyla büyüktüler, çoğu eğitilmiş kadın bir lezbiyen karakteri betimleyen tek bir kitap bile okumamış, bundan daha az sıklıkla da bir lezbiyenle tanışmıştı. Ancak kadınlar büyük sayılarla yaşamlarını konuşmak için bir araya geldikçe lezbiyenler hakkındaki mitlere karşı çıkılmaya başlandı. Lezbiyenler artık yeraltı dünyasının saklı ve hastalıklı yaratıkları, ya da anormallik üzerine psikoloji metinlerinin uygunsuz insanları değil, sinemada, yürüyüşlerde, işyerlerinde ve okulda beraber yaşadığımız insanlardır. Hatta onlar anne ve eş olarak da yanımızdaydılar. Kadınlar hasta ve nörotik diye yargılanan duyguların aslında tümüyle doğal ve yaşamı güzelleştirici olduğunu keşfettiler. Kadınlar kadınları yaşamlarının merkezine koyma arzularının onları erkek düşmanı ya da taklit erkek yapmadığını gördüler. Bu arzu onları narsist, gelişimleri tutuk kalmış, ya da çocukları taciz etmeye eğilimli yapmadı. Lezbiyenlik sıradandır -bu, kadın özgürleşmesine katılanların büyük keşfidir.

1960'ların sonunun öncesinde kadınlar zorunlu heteroseksüelliğin ağlarından kurtulmak için yeterli bağımsızlığa çok seyrek sahipken kadınların bağımlı toplumsal durumları lezbiyen kimliğinin oluşumunu engelliyordu. Feminizm radikaldi çünkü kadınlara erkek egemenliğinin ve erkeklere boyun eğmenin kaçınılmaz ya da doğa kaynaklı olmaktan çok uzak, değişebilir kompleks toplumsal, tarihsel, siyasal ve ekonomik güçlerin ürünü olduğunu öğretti. Kadınlar bunu bir kez anlayınca heteroseksüel egemenliğinin kendisine karşı konulabileceğini gördüler. Heteroseksüellik sözcüğünü kullanmak ve onu bir kurum olarak görmek bile özgürleştiricidir. Çünkü daha önceleri karşı cinsler arasındaki bağ hava ve su gibi doğanın isim koymaya gerek olmayan bir gerçeği olarak görülüyordu. İsimlendirmenin ardından gelen adım lezbiyenliğin heteroseksüelliğin bir alternatifi, bir kaç kadının sapkın tercihi değil, büyük sayılardaki kadın için olanaklı bir seçim olarak kavranmasıdır. Böylece lezbiyenlik kişisel bir tercihten daha fazla bir şey, erkek egemenliğine karşı bir duruş olarak görülebilir. İlk lezbiyen feministler aile, kilise ve devlet tarafından kadınlar için konan sınırları kırarak kurallardan tümüyle kaçamaya-

caklarını ve başkaldırıdan ötürü eziyet görebileceklerini anladılar. Ancak kadınlara duydukları çekime göre hareket etmek lezbiyenleri pek çok sınırdan özgürleştirdi. Bazı zamanlar olumsuz sonuçlara duyulan korku cezaların kendilerinden çok daha zarar vericidir.

Lezbiyenlik vardı fakat kadın hareketinden önce gelişmemişti (ayrıcalıklı zümrelerin dışında) çünkü kadınlar kendilerini sadece bireyler olarak görüyorlardı. Hareket grup bilincini yarattı. Bireyler olarak kadınları seven kadınlar susturulabilir, cezalandırılabilir, korkutulabilir veya yalnız bırakılabilirler. Lezbiyenler ancak kadın özgürleşmesi kitle hareketinin parçası olarak görece güvenlikte varolabilirler. Kadın özgürleşmesinden önce kişinin kendini “lezbiyen” olarak adlandırması hor görülen bir kimliğin büyük ağırlığını üstlenmek demektir; lezbiyenlerin hasta ve günahkar oldukları kanıları güçlüydüler. Sadece dramatik ve geniş ölçekli bir savaşım bu büyüklükteki önyargıyı dağıtılabildi. Lezbiyenliğe vurulan damga yeni hareket tarafından tümüyle silinemesi de lezbiyenler kendilerini, içselleştirdikleri homofobinin büyük bölümünden özgürleştirdiler. Daha önceki zamanlarda da kadınlar birey olarak kendilerinin normal ve mutlu olduklarına inanıyorlardı -örneğin Gertrude Stein ve Alice B. Toklas- ancak onların tek tek sesleri yaygın bir karşılık bulmamıştı.

Feminizm kadınları kendilerinden önce gelen kadınlara onların tarihlerini öğrenerek saygı göstermeye teşvik ettiği için, diğer kadınlara tutkulu bir sevgi besleyen anılmaya değer kadınlar hakkındaki bilgiler lezbiyen feministler arasında yaygın bir biçimde paylaşılmaya başlandı. Bu keşifler lezbiyenliğin, 1950'lerin lezbiyenlerinin tahmin edilebileceğinden daha yaygın olduğunu gösterdi. Herhangi bir tanınan kişinin lezbiyenliği kanıtlanmasın ya da kanıtlanmasın kirli, tehditkar bir yaratık olarak lezbiyen stereotipi geçmişte pek çok kadının aşık ve partner olarak başka kadınları seçtiğinin keşfedilmesiyle tuzla buz oldu. Böylelikle ilk lezbiyen feministler kendilerini yalnızca 1950'lerin normlarından radikal biçimde ayrılıyor olarak değil, ama aynı zamanda kadınlar arasında “tarihten saklanmış” bir aşk geleneğini devam ettiriyor olarak da görmeye başladılar.

Lezbiyenlik 1970'lerin başında çok radikal görüldüğü için heteroseksüel feminist liderler, acemi feminist hareket üzerinde lezbiyenliğin etkisini, hareket daha fazla ilgi çeksün diye,

azaltmaya çalıştılar. Örneğin Betty Frieden lezbiyenleri “lavanta tehdidi” olarak adlandırıyordu, ki bu etiket bir çok lezbiyen tarafından coşkuyla benimsendi. Ancak feministlerin sözcüleri için kendilerini, enerjileri kadın hareketinin lokomotifleri olan bir gruptan uzak tutmak zordu; ilk kadın merkezi, kitabevi, kürtaj klinikleri, festivalleri, yürüyüşleri ve protestoları gazetecileri kadın hareketinin bir lezbiyen oyunu olup olmadığını her sorularında görünmez olmak istemeyen lezbiyenlerce organize edilmişti. Başlangıçta ait seviyedeki profillerini korumuşlardı, ama kendi aralarında gazetecilerin haklı olduğu şakasını yaparlardı. Ancak 1970'lerin ortasına gelindiğinde lezbiyenler hareketi içinde liderlik konumlarında daha görünür hale geldiler ve sayılarının çokluğunun daha fazla farkına vardılar. Rozetlerine “dolaplar elbiseler içindir”* diye yazdılar. Bazı topluluklarda kadın hareketi lezbiyenler demekti ve başka pek çok grupta da üye sayısının yarısından fazlasını lezbiyenler oluşturuyordu. Halkın içinden çıkmış feminist liderlerden lezbiyen olanlar asla heteroseksüel liderlerin gördüğü medya ilgisiyle karşılaşmadılar. “Feminizm teori, lezbiyenlik de pratiktir” gibi sloganlardan medyada söz edilmemişti. Kadınlararası bağın en üst formunun lezbiyenlik olduğunu söyleyerek bu slogan doğal olarak heteroseksüel feministlerle lezbiyenler arasında gerginlik yaratmıştı, ancak insanların iki önemli noktayı görmelerini sağladı: lezbiyenlerin yaşamları sekse indirgenemez ve lezbiyenler erkek olmaya çalışmamaktadırlar.

Feminizm lezbiyenler için, diğer kadınlar için olduğundan daha önemli bir dava olma eğilimindeydi çünkü feminizm lezbiyenlerin her şeyiydi. Heteroseksüel kadınlar haklı olarak “düşmanla yatmak” suçlamalarından alındılar, ancak eğer kadın hareketi yenilirse yeniden oynayabilecekleri toplumca onaylanmış kadın rolünden faydalandıklarını da inkar edemezlerdi. Lezbiyenlerin, sadece feminist hareketin sağlayabileceği yeni bir güvenlik ve güçlülük hissine ihtiyaçları vardı. Bu yüzden feminist harekete büyük bir şevkle katıldılar ve bu dava pek çok lezbiyenin tüm yaşamını kapladı. Lezbiyenler hareketin en radikal kanadının, kadın yaşamlarının erkekler tarafından denetlenmesine son verilmesi talebinin öncülüğünü yaptılar. Lezbiyenler yalnızca kadın kitaplarını, kadın dergilerini okudular, yalnızca kadın müziğini dinlediler. Kadınların işlettiği mekanların sürekli müşterisi oldular. Sendikalarda liderlik konumları için kadınlara oy verdiler. Cinsiyetçi reklamların üzerine “kadınları aşağılıyor” yazan pulcuklar yapıştırdılar. Çocuk kitapları ve

televizyondaki cinsiyetçiliği protesto ettiler. Boykotların organizasyonunu yaptılar. Güzellik yarışmalarına karşı gösteriler yaptılar. Büyük yayınevleri için kabul edilemez olan kendi çalışmalarını basmaya başladılar. Yüzlerce kolej ve üniversitede kadın araştırmaları programları için savaşım verdiler. Bazı lezbiyenler yurttaş hakları ve Vietnam Savaşı karşıtı hareketlerin içinde çalışmaya devam ettilerse de yuvalarının kadın hareketi olduğunu hissediyorlardı.

1970'lerden 1990'lara Lezbiyen Feminizm

Kendileri gibi insanların çok büyük sayılarda olduğunu gören 1970'lerin lezbiyenleri monolitik (tek parçalı) bir lezbiyenlik anlayışı edinmişlerdi. Ortak paydaları lezbiyenlik olan herhangi iki kadının çok aşkın bir bağı paylaştıklarına ve başka hiç bir niteliğin ya da deneyimin bunun kadar önemli olamayacağına inanıyorlardı. Horgörülen bir kimliği seçmelerinden ötürü işaretlendiklerini bilen lezbiyenler, lezbiyen olduğunu söyleyen herhangi bir başka kadına derin ve ani bir yakınlık hissediyorlardı. Bu bağı gücü kişinin lezbiyen kimliğini yeni açık etmesinden kaynaklanıyordu. Bunların yanında ailelerinin ve dostlarının reddettiği kadınlar kendilerini yalnızca lezbiyen kızkardeşlerinin anlayabileceğini hissediyorlardı. 1990'ların lezbiyenleri zaman zaman 1970'lerin lezbiyenleri tarafından benimsenen katı giyim kuralları hakkında şaka yaparlar: Jean, bot ayakkabı, flanel gömlek ve kısa saç. Oje, ruj ve makyaj yasaktı, ayrıca sütyen giyilmezdi. Giyim tarzları hippie uyumsuzluğunu yansıtıyordu, ama daha önemlisi o, geleneksel kadın rolüne karşı bir isyan işaretiydi. Kadınlar aşıkları gibi giyinme ve görünme isteğini taşıyorlardı; androjenlik değer görüyordu. Sonradan "clone görünümü" ya da "ikiz görünümü" diye adlandırılacak olan şey bir giyim tarzından daha fazla anlam taşıyordu. Amaç lezbiyen özdeşliğini ifade etmek ve diğer lezbiyenleri ayırt edebilmektir. Psikolojik yönden de geçmişteki görünmezliklerini telafi etmek ve varoluşlarını kutlamak için aynadaki akislerine benzer imgeleri görmek onlar için önemliydi. Tüm lezbiyenler, elbette ki, bu giyim tarzını benimsememişlerdi, ancak kadın hareketinin ilk yıllarında lezbiyenlere ait bir görünümün varlığından söz edilebilir.

Monolitik lezbiyenlik anlayışına ilk ve en zorlu başkaldırılarından biri Cherrie Moraga ve Gloria Anzaldua'nın derledikleri 'This Bridge Called My Back: Writing by Radical Women of Color'

adlı antolojidir. Bu kitaba katkıda bulunan pek çok lezbiyen kendilerini lezbiyenliklerinin yanısıra kültürel ve ırksal kökenleriyle de tanımlamaktadır. Kitapta feminist ve lezbiyen feminist topluluklar içerisindeki ırkçılık, etkileyici bir dille anlatılmaktadır. Aynı yıl düzenlenen Ulusal Kadın Araştırmaları Birliği toplantısı ırkçılık konusunda bilinç yükseltimine ayrıldı. Lezbiyen feministler aralarındaki farklılıkların çok acılı, öfkeli ve içe işleyen yüzleşmelerle ayırdına vardılar. Adrienne Rich ve Audre Lorde ırkçılık ve lezbiyen karşıtı önyargı hakkında konuştular. Çok sayıda beyaz lezbiyen bu konferansta, onlara kusursuz bir birleştirici güç olarak görünen lezbiyenliğin görüldüğünden daha karmaşık olduğunu ve tümüyle onun üzerine yoğunlaşmanın bir dereceye kadar sınıfsal bir ayrıcalık olduğunu gördüler.

İrkin lezbiyenliğin yaşanışında kökten bir ayırım yaratması gibi sınıf da lezbiyenler arasında ayırım yaratır. Lezbiyenler orta sınıf ve üst sınıftan olduğu kadar işçi sınıfından da gelirler. Ancak lezbiyen feminizmi yaratan yazma, konuşma, şarkı yazma ve siyasal örgütlenme bir yere kadar boş zaman ve ekonomik baskıdan özgürlük gerektirir, ki bunlar da işçi sınıfından kadınlar için değil orta sınıf kadınlar için daha ulaşılabilir ayrıcalıklardır. İşçi sınıfından kadınlar kendilerinin her gün karşılaştıkları özgeçişim engelleri ve stresinden orta sınıf kadınların habersiz olduğunu ve “Kızkardeşlik Güçlüdür” benzeri sloganların gözden sakladığı farklılıklar üzerinde orta sınıf kadınların düşünmek istemediklerini görmektedirler. Örneğin bazı çalışan kadınlar için işyerinde açığa çıkmak ulaşılabilir bir lükstür. Bunun yanında kadın konserleri, kitapları, toplantıları ve kutlamalarının maliyeti onları çoğu zaman dışarıda bırakılmış hissettirmektedir.

Ancak tüm bunlara rağmen işçi sınıfından kadınlar lezbiyen feminizmin ilk günlerinden bu yana en önde mücadele vermişlerdir. -Örneğin şair Judy Grahn ve Pot Parker, roman yazarı Rita Mae Brown, üniversitelerde lezbiyen feminist adacıkları yaratan kadın araştırmaları öğretim üyelerinin pek çoğu işçi sınıfı kökenlidir. Adın yayıncılığının 1970'lerin başındaki çok küçük bir girişimden 1990'ların ulusal ölçekte bir yazar, yayıncı, editör, dağıtımçı, aracı ve eleştirmen ağına gelişiminde işçi sınıfından kadınlar büyük rol oynamışlardır. Emekçi lezbiyenlerin çabası kadın müziğinin ufak bir dinleyici grubu için seyrek bar konserlerinden, gücü her yıl yapılan

Michigan Kadın Müziği Festivali'nde ortaya çıkan, büyük bir endüstriye dönüşmesine yardım etmiştir.

1980'lerin lezbiyen toplumunda ırk ve sınıfın yanı sıra başka ayrımlar da ortaya çıkmaya başladı. Yahudi lezbiyenler öykülerini 'Nice Jewish Girls' adlı antolojide derlediler; lezbiyen anneler bir araya gelmeye başladılar; engelli lezbiyenler konuşmaya ve yazmaya başladılar. Katolik lezbiyenler kendi organizasyonlarını kurdular. Lezbiyenler köklerini aramaktaydılar. Lezbiyen kimliği artık tek başına yeterli gelmiyordu. Batı kıyısında çok sayıda lezbiyen budizme döndü. Yaşlı lezbiyenler 60 yaşın altındakileri dışarıda bırakan konferanslar düzenlediler. Terapi grupları popülerlik kazandı. Lezbiyen feminizm tüm bu gelişmelerce parçalanmış görünmekteydi; 1970'lerin yüce ruhlu birliği ve militanlığı yitip gitti. Bazı lezbiyenler 1980'lerde pek çok lezbiyenin kendi iç dünyalarıyla daha çok meşgul olmalarından yakınmaktadırlar. Diğerleri içinse lezbiyen feministlerin zaman içinde değişmeleri ve feminizm tarafından kendilerini geliştirmeleri için teşvik edilen kadınların bu sürece 1980'lerde, siyasal örgütlenmenin zararına da olsa, devam etmek istemeleri kaçınılmazdı.

1990'ların daha üst düzeydeki konumundan bakıldığında 1970'lerin gayretkeş kamusal lezbiyenliği, kadın özgürleşmesinden esin alan radikal aktivist lezbiyenlikten ayırmak için bazen “yaşam tarzı olarak lezbiyenlik” diye adlandırılan daha az politik ve daha özel bir hareketin izlediği görülür. Lezbiyenlik sarsıcılığını yitirdikçe ve bazı büyük kentlerle üniversite kampüslerinde ustalıkla savunuldukça ve hatta yüceltikçe, yeni gelenler lezbiyenliğin saflarına katılmak için radikal bir öfke duymak zorunda hissetmediler. Daha önce kadın hareketinde yer almamış, 1980'lerde lezbiyenliğe yeni adım atan kadınlar çoğunlukla kendilerini baskı gören bir gruba aitmiş gibi görmediler ve bu yüzden politik örgütlenmelere katılmadılar. Bu kadınlar kendilerini daha çok sosyal gruplara katılım üzerinden geniş bir lezbiyen toplumuyla tanımlama yönelimindeydiler. Diğer lezbiyenler siyasal olaylardan haberdar, ama etkin değildiler. Radikal lezbiyenliğin 1980'lerdeki gerileyişi “Reaganizm'in tarihi yakınsaması, lezbiyen feminist etkinliklerin eskimesi, lezbiyen topluluklar içerisinde bölünmelerin olması ve yeni bir şeylere duyulan arzu” ile açıklanmaktadır.

Yeni bir şeylere duyulan arzu 1980'lerde pek çok biçimde

ortaya çıktı. Bazı lezbiyenler kırsalda yaşamak için büyük kentleri terk ettiler. Anne olmamaya karar vermiş olanlar yapay dölllenme olanaklı hale gelince seçimlerini gözden geçirdiler. Açık lezbiyenlik fabrika, şirket ve okullardaki işleriyle bir arada gidemediği için bazıları kendi işlerini kurdular. 1970'lerde tekeşlilik dışı yaşamı sağlıklı lezbiyenlikle bir tutan bazı lezbiyenler 1980'lerde tekeşli birlikteliklere girdiler. Ailelerini uzun zaman önce terk etmiş olanlar Katolik Kilisesi içinde radikal bir akım olan kadın kilisesi; tanrıça maneviyatı (yaşamlarını onurlandırmak için kadınlarca yaratılmış gelenekler, inançlar ve törenler için kullanılan bir terim); eşcinsel sinagoglar, liberal Protestan cemaatler içerisindeki eşcinsel gruplar ve bir eşcinsel kilisesi olan Metropolitan Cemaati Kilisesi gibi alternatif maneviyat biçimleri keşfettiler. Bazı lezbiyenler ise sadık materyalistler olarak kaldılar. Bu birbirinden farklı seçimlerin altında yatan etken lezbiyenliğin bir başına, lezbiyen feminizmin ilk günlerinde görüldüğü gibi, kişinin tüm duygusal, psikolojik ve manevi gereksinimlerini karşılayamayacağına anlaşılmıştır.

1980'lerde radikal lezbiyen feminizm gerilese de, geniş ölçekli lezbiyen feminist hareket ivme kazandı. Bunun sebebi lezbiyen feminizmin yükselen sağ dalgayı atlatması ve 1980'lerde açığa çıkan pek çok kadının yeni organizasyonlar oluşturmasıydı. Onu seçen kadınlara sıradan ve normal görüldüğü ölçüde lezbiyenlik, sadece birbirlerinin oturma odalarında buluşan ya da barlarda eşdost edinen bir avuç kadından çok bir kurum, Amerikan yaşamının bir demirbaşı haline geldi. Bir zamanlar büyük ölçüde kentsel bir hareketken, 1980'lerde lezbiyen feminizm küçük kasabalara ve ülkenin kırsal bölgelerine yayıldı. Buna rağmen büyük kentlerin dışındaki lezbiyenler hareket içinde genelde daha alt bir profile sahiptiler. 50 yaşın üstündeki kadınlar lezbiyen etkinliklerinde eskiye göre çok daha sık görünmeye başladılar. 1980'lerde yeni yetme lezbiyenlerin açığa çıkmaları daha kolaydı çünkü lezbiyenlik üzerine bilgi daha önceki zamanlara göre çok daha ulaşılabilir hale gelmişti.

Lezbiyen Ayrılıkçılık

1990'larda iki tür lezbiyen feminizm tanımlanabilir. Kendileri için egemen Amerika ile bir şekilde hem bağlantılı hem de ondan ayrı bir yer bulanlar ve ayrılıkçılar diye tanınan daha radikal kadınlar. Bu farklılığı açıklamanın bir yolu şudur: İlk grup feminizmi ideoloji olarak benimserken ayrılıkçılar lezbiyenliğin kendisini bir ideoloji haline getirmektedirler.

1960'ların sonunda ya da 1970'lerin başında açığa çıkan pek çok lezbiyen feminist o yıllara göre politik yönden daha az etkin hale geldiler. Feminizme bağlı kaldılarsa da, bir zamanlar olduğu gibi- feminizm artık tek kaygıları olmaktan çıkmıştı. Aynı bir neden bu kadınların 1950'li yıllarda olanaklı olandan daha iyi işlere sahip olmaları ve çalışmanın enerjilerinin büyük bölümünü alıp götürmesidir. Bir başka neden ise basitçe kadın hareketinin başladığında olduklarından yirmi yıl daha yaşlı olmalarıdır. Bunların yanında çok sayıda kadın, önemli bir bağ olabilse de, politikanın paylaşılan merkezi etkinlik olmadığı birliktelikler kurmuştur. Bu kadınların politik enerjileri sıkça çevre kirliliği kaynaklı (çeşitli kimyasal duyarlılıklar) hastalıklar ya da Amerikan kadınlar arasında göğüs kanseri salgını gibi daha yeni sorunlara yöneldi. Sansür, ormanların korunması veya yaşlılık da lezbiyenlerin üzerinde çalıştıkları konular arasındadır. Amerika Irak'ı bombalamaya başladıktan sonra binlerce lezbiyen feminist savaş karşıtı gösterilerde yer aldı. Geçmiş yirmi yılın toplumsal değişimlerinin lezbiyenlere lezbiyenliklerini yaşamlarının diğer yönleri ile bütünleme olanağı vermişti. Lezbiyenlik bir zamanlar olduğu gibi lezbiyenlerin tek ayırıcı niteliği değildi. Bu lezbiyen feministlerin birçoğu kendilerini bir yere kadar eşcinsel özgürleşme hareketiyle tanımlarlar.

Diğer kadınlar içinse yaşamlarına dair en önemli tek şey lezbiyen olmalarıdır. Her yaştan ve farklı geçmişlere sahip kadınlar bu görüşü benimsemekte ve pek çoğu kendilerini ayrılıkçı olarak tanımlamaktadır. "Ayrılıkçı" sözcüğü bu lezbiyenlerin kendilerini olanaklı her yolla geyler de dahil olmak üzere tüm erkeklerden ve heteroseksüel kadınlardan uzak tuttukları anlamına gelir. Ayrılıkçılar zaman zaman politikalarını onaylamadıkları lezbiyen feministlerle de ilişkilerini kesmektedirler. Benzer biçimde ayrılıkçılar koalisyon kurmaya da -örneğin solcularla ya da pasifistlerle- inanmamaktadırlar. Ayrılıkçılar sadece lezbiyen gruplarının lezbiyen sorunlarına öncelik tanıyacağına ve lezbiyenliğin hayatta kalmasının yolunun onu tek dava olarak görmek olduğunu söylerler. Ayrılıkçılar için lezbiyenlik bir ideoloji gücüne sahiptir. Bunun sonucunda bu akımın kuramcıları birçok lezbiyen feministin kişisel ilişkilere büyük önem vermelerinin hatalı olduğunu düşünmektedirler. Örneğin 'The Social Construction of Lesbianism' (Lezbiyenliğin Toplumsal Kuruluşu, 1987) adlı kitabında Celia Kitzinger lezbiyenliğin özündeki anlamının kişisel cinsellik değil politik

bir duruş olduğunu söylemektedir. Lezbiyenliğin ereği ataerkiyi yıkmaktır; onu kişisel bir seçim sorunu olarak göstermek lezbiyenliği depolitize eder (siyaset dışına taşır). Bu yüzden Kitzinger için lezbiyenliği kabul eden ama kişisel mutluluk ve doyumunu vurgulayan liberal sosyal bilimciler, lezbiyenliğe hastalık diyen homofobik öncelleri kadar şüphelidirler.

1970'lerde ayrılıkçılığın popülerliği toprak kolektifleri, yayın kolektifleri, alternatif iş alanları ve lezbiyen kaynak merkezleri gibi organizasyonlar üzerinden radikal bir kadın kültürünün yaratılmasına yol açtı. Lezbiyenler ilk kez kendileriyle duydukları gururu ve kendilerini diğer lezbiyenlerle tanımlama hislerini destekleyen neredeyse tümüyle lezbiyen bir dünyada yaşayabiliyorlardı. 1970'lerde ayrılıkçı olan kadınlardan bazıları sonrada hareketten ayrıldılar, ancak kalanlar sıkı bir şekilde bağlılıklarını korudular. 1990'larda ise ayrılıkçılar lezbiyen feminizmin en yetkin sözcüleri arasındadırlar. Ayrılıkçılarla diğer lezbiyen feministler arasındaki farklılıklar önemlidir, ancak zaman zaman bu farklılıklar bir tonlama sorunu olarak görünmektedir. Erkek egemenliğine duyulan öfkenin sessizce ya da hiddetle ifade edilmesi, örneğin. Aralarındaki farklılıklara karşın tüm lezbiyen feministler kadın deneyiminin norm alındığı ve aile, kilise, devlet gibi kurumları heteroseksüelliğin dayatıcıları olarak görüldüğü radikal bir kültüre aittirler.

*Dolapta yaşamak (living in the closet) kişinin eşcinselliğini saklaması anlamına gelir.

Not: Bu metin Kaos GL dergisinin Eylül-Ekim 1997 tarihli 37 ve 38. Sayılarında yayımlanmıştır.

Feminizm ya da heteroseksist ataerkilliğe direnmek **Ahu Tatlı**

Kaos GL Dergisi, Sayı 7, Bahar 2001

Bu yazıda feminizm nedir sorusunu cevaplandırmaya çalışacağım. Aslında çok genel hatlarıyla feminizmi kadınları ezen, sömüren, alta sıralayan ataerkil cinsiyetçi toplumsal yapıyı değiştirmeye çalışan bir ideoloji olarak tanımlamak mümkün. Ancak böylesi genel ve terimleri çeşitli feminist okullarca paylaşılan bir tanımlamanın ötesine geçtiğimizde ataerkillik kavramına yüklenen anlam, ataerkilliği yaratan ve besleyen faktörler ve ataerkilliğe karşı yapılacak mücadelenin biçimi konusunda çok önemli farklılaşmalar olduğunu görüyoruz. 2000li yıllara geldiğimizde ise belli başlı 4 feminist damardan bahsedebiliriz. Yazı boyunca farklı feminizm biçimlerini tarihsel zeminine yerleştirerek kısaca anlatmaya ve hangi feminizm biçimlerinin aynı zamanda bir heteroseksizm eleştirisi de içerdiğini tartışmaya çalışacağım.

Feminizm adı konulmuş bir kadın hareketi olarak ilkin 19. yy. sonları ile 20. yy. başlarında ortaya çıkmıştır. 1. dalga feminizm olarak da adlandırılan ve kadınlar tarafından yürütülen bu toplumsal ve siyasi mücadele daha çok Avrupa merkezli olarak gelişmiştir. Dile getirilen talepler itibarıyla liberal bir toplumsal tasavvurdan yola çıkılmış ve kadınlar için siyasi katılım, ücretli çalışma ve eğitim hakkı istenmiştir. Eşitlik feminizmi olarak da tanımlayabileceğimiz bu hareket çerçevesinde kadınların, erkeklerin sahip olduğu haklardan eşit olarak yararlanma hakkı savunulmuştur. Bu çerçevede kadının özgürleşmesi kamusal alana çıkışla eşleştirilmiş ve siyasi mücadele bu problematik etrafında geliştirilmiştir.

Özel alanın sorunsallaştırılması ve kadınların özel alanda maruz kaldığı ayrımcılığa ve baskıya karşı mücadele edilmesi ise ancak geç 1960'larda ve 1970'lerde kendini ifade etmeye başlayan radikal feminizm çerçevesinde gerçekleşmiştir. Bu yıllarda etkili olan diğer iki feminist yaklaşım ise 1. dalga ile ifadesini bulan liberal feminizm ve sınıf çelişkisiyle cinsiyet çelişkisini aynı teorik ve politik düzlemde barıştırmaya çalışan sosyalist feminizmdir. Sosyalist feminizm çerçevesinde ataerkil sistem emeğin örgütlenmesi ile ilişkilendirilerek tanımlanmıştır. Bu anlamda sosyalist feminizm de liberal feminizm gibi gündemini ve kadın kurtuluş mücadelesini daha çok kamusal

alan ile sınırlandırmıştır. Özel alana ilişkin eleştirisini ise gene emeğe dayalı olarak kurmuş ve örneğin ev içi işbölümünde kadınlara biçilen rolün ciddi bir eleştirisini geliştirerek bunun kadınların ezilmesine ne şekilde katkıda bulunduğunu açıklamaya çalışmıştır.

Bu yıllarda cinsiyet kimlikleri ve özel alana ilişkin en önemli eleştirinin radikal feminizm tarafından geliştirildiğini ve var olan ataerkil hegemonyayı ortadan kaldırmak için radikal feministler tarafından dinamik bir politik mücadele geliştirildiğini düşünüyorum. Radikal feministler cinsiyetler arası işbölümü, aile, cinsellik, şiddet ve özel alanda yaşanan kadınlara yönelik ayrımcılık gibi konuları gündemlerine almışlardır. Bu dönemde radikal feminist bakış açısına sahip olan lezbiyen feministlerin de katkılarıyla ataerkillik eleştirisinin yanı sıra kayda değer bir heteroseksizm eleştirisi de geliştirilmiştir. Zorunlu heteroseksüelliğin ataerkil örüntünün en can alıcı parçalarından biri olduğu ve bunun aile ve evlilik aracılığıyla kurumsallaştırıldığı ifade edilmiştir. Evlilik içinde yaşanan zorunlu heteroseksüellik ataerkilliği yeniden üretip böylece kadınları baskı altına almaktadır. Evlilik içinde cinsellik arzu ve zevk çerçevesinde yaşanan bir deneyim değildir aksine heteroseksist ataerkil hegemonyanın devamını ve biyolojik yeniden üretimi sağlayan belli başlı araçlardan biridir sadece.

1980'lere gelindiğinde ise Derrida gibi postyapısalcı düşünürlerin de etkisiyle özellikle Fransız feministleri tarafından kültürel feminizm ya da farklılık feminizmi olarak adlandırabileceğimiz yeni bir feminizm anlayışının geliştirildiğine tanık oluyoruz. Burada hegemonik olan modern batı toplumsal yapısının ikili karşıtlıklar etrafında kurulduğu ifade edilir. İkili karşıtlıkla kast edilen şey ise tüm anlamlandırma sürecinin birbirinin zıddı olan iki terimin tanımlanması üzerinden yürümesidir. Bu anlamda kadın erkeğin negatiftir. Erkekte onaylanan ne varsa kadın onun zıddına sahiptir. Bu yüzden de eksiktir, aşağıdır, ikincildir. Aklın ve düşüncenin üstünlüğü ve onanması etrafında kurulmuş olan modern toplumsal yapı ve anlayış içinde erkek aklı temsil ederken kadının duyguyla eşleştirilmesi de oldukça manidardır. Derrida tarafından batı metafiziği olarak adlandırılan ve çeşitli düzeydeki otorite ve hegemonya ilişkilerinin devamını sağlayan düşünce sistemi içinde kadın, doğa, belirsizlik, duygu, yumuşaklık, gizem, pasiflik, zayıflık ve eksiklik gibi sıfatlarla tanımlanırken, erkek

kültür, netlik, akıl, aktiflik, fethetme, güç ve tamlik ile eşleştirilir. Böylece kadın, erkeğe kıyasla sahip olmadığı nitelikler ve 'eksiklikleri' ile tanımlanır.

Durum böyleyken erkek merkezli Freudyen psikanalizin kadının klitorisini gelişmemiş penis olarak tanımlaması ve kadınların sürekli bir penis hasedinden muzdarip olduklarından dem vurması da pek şaşırtıcı gelmiyor insana. Luce Irigaray, Helene Cixous, Julia Cristeva gibi kültürel feministler ise bu ikilikler üzerine kurulu düşünce sistemini ve bunun içinde kadına uygun görülen sıfat ve tanımlamaları reddederek olumlama ve değer biçme üzerinden yeni bir kadın kimliği kurgusu geliştirmeye çalışırlar. Ataerkilliğin büyük ölçüde fallosetrik (fallus merkezli) sistemden kaynaklandığını, fallosetrik sistemin ise heteroseksüel cinsel ilişkide kadın ve erkeğin konumlandırıldıkları iktidar pozisyonları sayesinde yeniden üretildiğini ifade ederler. Bu ise aynı zamanda heteroseksüel olanla eşcinsel olan ayrımın sınırlarını da çizmektedir. Ve eşcinsellik yetersizlik, iktidarsızlık ve yumuşaklık (tıpkı kadınlarda olduğu gibi) sıfatlarıyla tanımlanır. Bu anlamda eşcinsel kimliği ve varoluşu kadınla erkek arasındaki cinsel ve sosyal anlamda katı ve keskin sınırlarla tanımlanmış olan statükocu ilişkiyi bulandırdığı için zorunlu heteroseksüellik prensibi üzerine kurulmuş olan ataerkil sisteme karşı önemli bir tehdit unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu anlamda ise ataerkil önkabulleri ve toplumsal olarak kabul gören kadın ve erkek kimliklerini aşındırarak feminist hareketin ortadan kaldırmak için mücadele verdiği erkek egemen toplumsal yapıya önemli bir darbe indirmektedir. Diğer taraftan ise feministler tarafından geliştirilmiş olan toplumsal cinsiyet kavramının eşcinsel kimlik açısından önemli olumlu yansımaları olduğunu düşünüyorum. Toplumsal cinsiyet kavramı ile cinsel kimliklerin biyolojik kökenli olmadıkları, aksine toplumsal ve kültürel kurgulardan ibaret oldukları dile getirilir. Kadın ve erkek, heteroseksüel ve eşcinsel kimlikleri ve bunlara iliştilen roller ise erkek egemenliğin hüküm sürdüğü, erkekliğin ve heteroseksüelliğin norm olarak tanımlandığı bir toplumsal yapı ve kültürel sistem içerisinde kurgulanmıştır. Bunu ifade etmek ise daha çok biyolojik indirgemeci yaklaşımlar tarafından öne sürülen eşcinsellik / heteroseksüellik ayrımını parçalamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı ile eşcinselliğin 'doğal' olmadığı savıyla dışlanması ve aşağılanması, heteroseksüelliğin ise

insan doğasının gerektirdiği cinsellik biçimi olarak yüceltilmesi eleştirilmekte ve buna karşı çıkmaktadır. Ve varolan durumda kadınların ya da eşcinsellerin aşağılanmaları, ezilmeleri ve baskı altına alınmaları onların doğuştan getirdikleri eksiklikler, zayıflıklar, anormallikler yüzünden değildir, heteroseksist ataerkilliğin statükocu, ahlakçı, ezici ve baskıcı hegemonyasından kaynaklanmaktadır.

Cinsel ve politik kimlikler ortak paydayı sağlayabiliyor mu?

Aksu Bora

Kaos GL, Mart-Nisan 2007. Sayı: 31

Sorunun yanıtını baştan vereyim, ne de olsa polisiye roman yazmıyoruz: Hayır. Feminist hareketle eşcinsel hareketin ortak paydası cinsel kimlikler olamaz.

Feminist düşüncenin en radikal ve en heyecan verici yanı, kadın ve erkek olmayı birer “doğal durum” ya da “biyolojik gerçeklik” gibi algılamamızı sorun etmesidir. Toplumsal cinsiyet kavramı, sıklıkla düşünüldüğü gibi bir sosyalleşme sürecine işaret etmez, yani kız ya da erkek bebeklerin sosyalleşmeyle kadın ve erkeklere dönüştüklerini söylemez; aslında böyle bir tespit için toplumsal cinsiyet kavramına ihtiyacımız da yoktur. Söylediği şey, cinsiyet gibi son derece bireysel ve öznel bir durumun toplumsal ilişkilerle ve iktidarla bağlantılı olduğudur. Yani, bizim bireysel düzeyde deneyimlediğimiz cinsiyetin, bütün bir toplumsal düzenle, toplumsal yapılarla ve iktidar ilişkileriyle bağlantısını görmemizi mümkün kılar. Bunu yaptığında, cinsiyeti politik bir konu haline getirir. Bu noktada, artık feminizm bir “kadın hakları savunusu” olmanın ötesine geçer, bütün bir toplumsal düzeni, kadınlığı olduğu kadar erkekliği de, bunlar kadar cinsiyetlendirilmiş hiyerarşileri ve statüleri de alt üst etme imkanını taşıyan bir politik hareket haline gelir.

Bunu söyleyerek başlamak, böylece feminizmin “kimlik”lerle değil, toplumsal ilişkilerle ve iktidarla ilgili bir politika olduğunu hatırlatmak istedim. Kadınların ve erkeklerin cinsiyetleri nedeniyle iktidar ilişkileri içinde farklı konumlandırıldıkları, farklı iktidarlara donatıldıkları doğru ancak bunu söylemek, bu konumların ve donanımların veri kabul edilmesini gerektirmiyor. Tersine, yapmaya çalıştığımız şey, tam da bunların politik anlamını ve sonuçlarını deşifre etmek, değiştirilebilir olduklarını göstermek ve tabii, değiştirmek.

Cinsel yönelimin bir “kimlik” haline gelişi, eşcinsellere uygulanan baskı ve ayrımcılık ile ilişkili olduğu kadar, eşcinsel hareketin zorunlu heteroseksüelliği politik bir sorun olarak tanımlaması ile ilişkilidir. Zorunlu heteroseksüellik, bir insanın kendi cinsinden birini arzulamasını, onunla cinsel ilişki kurma-

sını, bir yatak odası meselesi olmaktan çıkarır çünkü. Birincisi, bunu yaptığında o artık bir eşcinsel olmuştur, ikincisi, eğer eşcinselse, “cinsel kimlik bozukluğu” vardır. O halde, cinsiyetlendirilmiş iktidar ilişkileri içindeki yeri de buna bağlı olarak belirlenecektir. Bu yerin ne mene bir yer olduğuna girmeyeceğim, sadece eşcinsellere yönelik baskının ve her birimizi derinden etkileyen homofobinin yalnızca bir insan hakları sorunu olmadığını, cinsel arzunun ve deneyimin denetlenmesinin toplumsal düzenin kuruluşundaki temel önemini bir kez daha gösterdiğini söylemekle yetineceğim.

Kadınlar ve eşcinsellerin bu ilişkiler içindeki yerleri, yalnızca biyolojik varlıklarına yahut cinsel yönelimlerine göre belirlenmez elbette. Bunlar, sınıf, yaş, eğitim, etnik köken, yaşanan yer... pek çok başka değişkenle birlikte, farklı bileşimler, dolayısıyla farklı donanımlar ve konumlar yaratırlar.

Feminist hareket ile eşcinsel hareket arasındaki ortak payda, ikincilleştirilmiş ya da ayrımcılığa uğrayan kimliklerin temsilcileri olmaları değil, bütün bu kimliklerin politik anlamını deşifre etmeleri ve bunları verili gerçekler olmaktan çıkarmalarıdır bence. Daha doğrusu, ancak bunu yapabildiklerinde bir ortak paydadan söz edebiliriz. Yani, feminizmi bir kadın hakları savunusu olmanın ötesine taşıyabildiğimizde; eşcinsel hareket ayrımcılıkla mücadelenin ötesine geçip heteroseksizmin kendisini sorgulayabilecek bir güce ve güvene kavuştuğunda.

Bunu beceremediğimizde, bugünün gerçekliğini sahidan “gerçek” gibi algılamamıza neden olan kimlik politikalarını aşip özgürleşmeyi hedefleyen bir politik hatta girebiliriz. O zaman, bizi ortaklaştıracak politik kimliğimiz, ezilmeye ve ayrımcılığa uğramaya karşı çıkmaktan daha fazlasını içerebilir: Dünyayı değiştirme niyeti taşıyan politik özneler oluruz.

Bu söylediğimin ipuçları, belirtileri, nüveleri, hem feminist hem de eşcinsel hareket içinde mevcut. Yani uzakta, belirsiz bir zamanda gerçekleştirilebilir güzel bir rüyadan değil, bazen varlığını unuttuğumuz bir güçten söz ediyorum. Onu varlığını ne bizim ne de başkalarının unutmayacağı bir güç haline getirebilmek için yapmamız gereken, cinsel kimlikler arasında işbirliği imkânları aramaktan daha derin bir şey: dünyayı değiştirmek istememize neden olan deneyimlerimiz arasındaki ortaklıkları, geçişleri, çatışma ve rekabetleri somut durumlar

olarak analiz etmek, bu deneyimlerden yola çıkan politik hatlar, stratejiler kurmak. İnsan, cinsiyet kimliklerinin dar kalıplarına sığmayacak kadar zengin, cinsellik potansiyeli korkularla ve hizaya sokma arzularıyla belirlenemeyecek kadar geniş çünkü...

Ama bütün bu değişkenlerin cinsiyetle çok yakından ilişkili olduğunu unutmamak gerekir: “Madem ki Ermenisin...” yahut “karı gibi kırıltma”, yahut “adam gibi adam olmak”... gibi “hizaya sokucu” sözleri hatırlamak yeter.

Lezbiyenlik Ve Feminizm

Gül

Kaos GL, Haziran 99. Sayı: 58

Yaşadığımız bu topraklarda kendine özgü politik, dinsel, cinsel bir akım yaratamamış halkımız ithal ettiğimiz fikir akımları (izm) tinsel inanışlar çerçevesinde yaşamını sürdürürken elbette küçük, farklı azınlıkların kısık çıkan seslerini duymayacak, hatta onları yok sayacaktır. Bu açıdan, bu derginin önemli bir zemin olduğu kanaatindeyim. Ayrıca burda politik kuram üretmeye çalışarak, mevcut durum üzerinde düşünmek, nasıl değişebileceğini, bunun nasıl gerçekleşebileceğini düşünmenin ilgisizliği ve edilgenliği yok edeceğini düşünüyorum.

Feminizm ve lezbiyenliği birbiri içinde eriyen, birbirini destekleyen iki unsur olarak görüyorum. En azından böyle olması gerekir. Herşeyden önce feminizmi bir cümleyle tanımlamak gerekirse "feminizm; hem kolektif hem de bireysel eylemlere yer veren ve dünyadaki her düzeydeki güç ilişkisini değiştirmeyi amaçlayan bir eylem felsefesidir." Özellikle kadın ve erkek arasındaki güç ilişkilerini, kadının herşeyini sorgulayan bir anlayış olarak görebiliriz. Bu açıdan erkek dünyanın bir eşitlik durumunda zincirlerinden daha fazlasını kaybedecekleri kesindir.

Bunun yanısıra lezbiyenlik, yaşam alanlarını çoğaltabilmesi açısından, feminist bir bakış açısıyla yoğrulduğunda ataerkil heteroseksist dünyaya darbe vurabilecek bir güç olabilir. Çünkü lezbiyenlere ve gaylere yaşama şansı vermeyen, ataerkil-heteroseksist olan bu yapıdır. Lezbiyenler arasında yaşanan bir duygusal arkadaşlığın eğer bir şekilde feminizmle tanışılmadıysa cinsiyetçi-toplumsal roller içine sıkışıp kalmasına neden olan, iki kadın arasında yaşanan bir aşkta bile birini egemen erkek rolüne sokan bu sakat anlayıştır. Bu açıdan lezbiyen kadınların feminizmle tanışıp, kadınlık bilincini geliştirmeleri, ilişkiler içinde ve toplumsal yapı içinde duruşlarını önemli biçimde etkileyeceğini düşünüyorum.

Türkiyeli feminizm 80'li yılların sonuna doğru eylemsel ivmesini yükselttiğinde, adını duyurmaya başladığında, batılı feministler artık mücadelelerini bir noktaya getirmiş, hatta bir durgunluk içine bile girmişlerdi. Bu yönden Türkiye'de 15-20 yıllık bir geçmişi olan feminizmin çoğu konuda eksik kaldığı, kitleselleşemediği aşikar. Özellikle lezbiyenlik konusunda. Türkiyeli feministlerin batılı lezbiyen yazarların kitaplarını

okudukları, deneyimlerini gözledikleri bilinen bir gerçek. Bu konuda çok açık olmasalar da (lezbiyenlik onların kendi tercihi, bana yönelmedikçe, aslında yönelirse ne yapacaklarını hep merak etmişimdir!) mantığıyla çok sempatiyle bakmasalar da özellikle bir antipati duymadıklarını düşünüyorum. Zaman zaman bazı platformlarda tartışılrsa da feminist-heteroseksüel kadınların bilinçaltında hetero ilişkinin en ideali olduğu görüşünün var olduğunu düşünüyorum (her kesimde olduğu gibi).

Bir feminist kadın arkadaşımın "Gerçi biz kimlerin lezbiyen olduğunu biliyoruz" söylemiyle sanki bu bir açık, sakat noktaymış gibi söylemesi hayli dikkatimi çekmişti. Belki de eksiklik feminist olup lezbiyenliğini açık açık dillendiremeyen kadınlardır. Eğer feminist hareket içinde bile böyle korkularımız varsa daha gidilecek lezbiyenlik ve feminizm için çok yolumuz var demektir.

Yine de lezbiyen kadınları en iyi anlayacaklar, yaşadığımız bu toplumda mürekkep yalamış, heteroseksüel feminist kadınlar olduğu gerçeğini de kaçırmamak gerekiyor.

Aynı zamanda heteroseksüel kadınlar bilmeliler ki (aslında lezbiyenler de) kadın duyarlılığına sahip bir lezbiyenlik, cinsel yönelimden öte politik tercihlerdir. Politik olmasının en büyük sebebi heteroseksüel ilişkiler zaten nihayetinde politiktir, güç ve hükmetmeye dayanırlar. Ve erkeklerin giremeyeceği tek alan 'lezbiyenlik'tir. Bu açıdan feminist kadınlar ve lezbiyenler, lezbiyenliği düşünürken erkek egemenliğinin bir uzantısı olan ataerki hetero dünyanın dönüştürülmesinde önemini anlayabilmelidirler.

Bunlardan başka lezbiyen kadınlar arasındaki ilişki biçimine de feminist bir bakış açısıyla değinmek istiyorum. Bunu yapabilmek için ilk önce heteroseksüel kadınların ilişki biçimini değerlendirmek gerekiyor. Hetero kadınlar bugüne kadar belki bundan sonra da genel olarak kendi sorumluluklarını yüklenememe, birey olamama nedeniyle varoluşunu bir erkeğe aşk yoluyla yükleyerek, doğumundan bu yana içselleştirdiği eziklik psikolojisini hükmedilen pozisyonuyla gayet güzel yerine getirir ve buna AŞK der. Aşkta değişmeyen riskler vardır. Birincisi; bağımsızlığını ve denetimini yitirmeniz; ikincisi, sevdiğimiz bizden sevgilerini esirgeyerek (terk ederek, başka

birini severek) bize acı çektirme gücünü vermemizdir. Kadınlar bunu biraz daha fazla abartarak yaşar.

Bu açıdan feminist/lezbiyen kadınların amacı yaşamın her alanında özerklik olduğuna göre, özerklikle uyuşan da arkadaşlık olsa gerekir. Çünkü arkadaşlık iki tarafın gönüllü birlikteliğiyle oluşan, iki insanın da çıkarlarını gözeten akılcı bir ilişkidir. Aşk ise genelde tek tarafta vuku bulur, görelidir, karşıtlıklar içerir ve çoğu zaman akılcı değildir. Bu noktada lezbiyen kadınların arasında yaşanan duygusal beraberlik, arkadaşlıktan ayrı değil; hatta arkadaşlığın önemli bir ifadesi olmalıdır.

Bir lezbiyen kadın, başka bir kadın ile duygusal-erotik ilişkiye geçmeden de çok yakın ve sevgi dolu bir arkadaşlık kurabilir. Ancak iyi bir arkadaş olmadan kadınların sevgili olabilmeleri oldukça zordur. İşte bu ilişki biçiminde kadının rolünü devamlı sorgulaması gerekir. Andrea Dworki'nin belirttiği "Erkeklere özgü saldırgan, rekabetçi, niceliğe önem veren ve sahiplenmeye eğilimli bir cinsel duyarlılığa sahip olmakla ne özgürlük ne adalet yalnızca eşitlik sağlanır".

İlişkilerimizi bu yönden sorgulayıp, kadın bedeniyle bir erkek gibi düşünmenin, ilişkiyi böyle yaşamının bize hiçbir şey kazandırmayacağını, yalnızca asıllarının kötü bir müsvettesi olacağımızı bunun da bizden çok şey kaybettireceğini görmemiz gerekir. Toplumsal yönüyle ilişkilerimiz bundan dolayı çok önemlidir. Olaylara böyle bakmasını becerebilirsek lezbiyen kadınların feminist duyarlılıkla kendilerini, durumlarını daha iyi analiz edebilecek, sorgulayıp dönüştürebilecek bir noktaya gelmemeleri için hiçbir engel olmadığını düşünüyorum, yalnızca istemek yeterli. Bizi saran bu koşullardan önyargılarla değil, bilgilenip-değiştirerek kurtulabiliriz.

Feministlerle dayanışma kaçınılmazdır

Hasbiye Günaçtı

Kaos GL, Mart-Nisan 2007. Sayı: 31

Feministler erkek düşmanı olmadıklarını anlatarak boşuna zaman kaybettiler. Çünkü feministleri “erkek düşmanı” olmakla suçlayanlar biliyorlardı ki feminizm erkek düşmanlığı değildi. Bu suçlamalar, sistematik olarak yapılan engelleme, oyalama, kendini savunmak zorunda bırakma taktiği idi. Bugün yaratılan “eşcinsel kadınlar feminist mi” ya da “feministler eşcinsel mi” tartışmalarının arkasında yatan düşünce de -ne yazık ki- budur.

Bile bile sormak ve karşımızdakini açıklamaya zorlarken ona zaman kaybettirmek.

Cinsiyetçiliğin her alanda had safhada yaşandığı ülkemde ben de böyle bir ortama doğdum işte. Bize (kadınlara) dayatılan yaşamın öznelere erkekler olduğunu anlamak için kahin olmaya gerek yoktu. Ve kahin olmadan şıppadak anladım cinsiyetçi bir toplumun ortasında kalakaldığımı. Dayatılan hayata itiraz etmeye de başlamıştım.

Bu cinsiyetçi, kadını nesneleştiren ataerki yaşamı fark ettiğinizde sorgulamaya da başlarsınız. Mutfakların pencerelelerinin neden apartmanların karanlık boşluklarına baktığını sorduğum da niye sinirlendiklerini anlamayacak kadar küçüktüm. Dünyaya kadın olarak geldiğim için ilkokula gönderilmediğimde, bunun nedenlerini anlamak için feminizm denen şeye ihtiyacım olacağını kimse kulağıma fısıldamamıştı. Ataerki arkadaşlarımla ne zaman toplumsal konumlandırılışımız üzerine tartışsam “iyi ama ben erkeğim” deyip işin içinden sıyrılmıyorlardı. Erkek arkadaşlarımla başları sıkıştığında arkasına saklandıkları toplumsal erkekliği sorguladığımda ise “sen erkek düşmanı mısın” diyerek karşı saldırıya geçiyorlar, esas itiraz ettiğim noktayı görmezden geliyorlardı. Oysa bal gibi de biliyorlardı kadınların -cinsiyetçi- toplumun nesnelere olduğunu, edilgenliğin, zayıflığın, boyun eğmenin dayatılan bir şey olduğunu bildikleri gibi. Ama kabullenmek -her iktidarın yaptığı gibi- işlerine gelmiyordu.

Mesleklerin cinsiyeti yoktur, kumaşların, evlerin, okulların, kitapların, kaldırımların, gecelerin cinsiyeti yoktur. Her olumlu işim, kendine yeten bütün hallerim erkeklik hanesine birer artı olarak yazılırken, bu hayatta kadınlık hanesine yazılması gereken

bütün artılarım dayatılan kadınlık kıstaslarına uymaz sayılarak silindi. Yıllar sonra cinsel ve duygusal yönelimimin kadınlara dönük olduğunu kabul edip açıkladığımda da o bildik kadın ve erkekler anti cinsiyetçi duruşumu, feminist yanımı yok sayarak “belliydi 'böyle' olduğu” dediler. Bir başka ifadeyle, lezbiyen olduğum için feminist sanılmam bilgisizlik değilse bile kasıtlı bir anlamayıştır. Feminist kadınlara “erkek düşmanı” şablonunu yapıştıranlara bu defa da feminist olmamın eşcinselliğimle alakası olmadığını anlatmak zorunda kalıyordum.

Kadınları ezen cinsiyetçi sistemi sorgusuz kabul eden bazı, çoğu lezbiyenlerin feminizm aklının ucundan geçmeyebilir. Ama kim olursa olsun toplumsal erkeklik üzerinden ezilen, yok sayılan herkesin feministlerle dayanışması kaçınılmazdır.

Lezbiyen olduğumu yok saydığım yıllarda okuduğum kitaplardaki, izlediğim filmlerdeki, sokaktaki, iş ve okuldaki cinsiyetçiliğe nasıl karşı çıkıyor, nasıl gerek aşık gerekse satır aralarına gizlenmiş -heteroseksüel erkekliğin- cinsiyet ayrımcılığını fark ettiysem şimdilerde de eşcinsellikten bahsi geçen her alanda sadece erkek eşcinsellerin temel alındığını, kadın eşcinsellerin (lezbiyen, biseksüel) yok sayıldığını fark ediyorum.

Hayata feminist bakışla bakmamın kadın olmamla doğrudan ilgisi var ama feminist olmamın lezbiyenliğimle zerre alakası yok. Ancak lezbiyen ve biseksüel kadınların feminizmle ilişkilenebilmelerinin (bunun teorik açılımlarını yapmayı başkalarına bırakarak) bir zorunluluk olması gerektiğini bir kez daha sesimi yükselterek söyleyebilirim.

Lezbiyen olmamız feminist olmamıza yetmiyor belki ama bir lezbiyenin ötekilenişinin, yok sayılışının, dayatılan rol ve kategorilerle hayatının talan edilmesinin önüne geçmek için çevresine feminist gözlüğünü takarak bakması gerekiyor.

Hem kadın hem eşcinsel, “hem de” feministim Burcu Ersoy

Kaos GL, Mart-Nisan 2007. Sayı: 31

Eskiden “hem kadın hem eşcinsel” olmam üzerinden feminist duruşumu temellendirir, eşcinsel bir kadın olarak yolumun feminizmden geçmemesinin imkansız olduğunu rahatlıkla vurgulardım. Bu ikili ötekileştirilmişliğin “otomatik” bir sonucu, her iki var oluşun politik açıdan karşı duruş noktasındaki kesişim alanının kaçınılmaz olarak feminist mücadelede yer bulunduğunu savunurdum. Ancak, “feminist olma”nın üçüncü bir ötekileştirme aracı olarak bana geri dönmeye başladığını fark ettiğim, yani bu “otomatikleştirme”nin yeni bir ötekileştirilmeyi de beraberinde getirdiği gerçeğiyle yüzleştiğimden beri, hem eşcinsel hem kadın “hem de” feministim deme gereği duyuyorum.

Yüreğimi sızlatan bu gerçekle yüzleşmemin en acı veren yanı da, “neden feminist olduğumu” açıklamak zorunda kalmamdı. Oysa yanıt çok basit değil mi? Feminist erkekleri sevmeyen kadın, lezbiyen ise erkeklerle olmayan kadın olduğuna göre... Düz mantık işte, çiz aynı sözcüklerin üstünü... Al sana feminist lezbiyen. Ya da tersini çevir: lezbiyen feminist! Bense zor yolu seçip erkeklerle değil, toplumsal erkeklikle sorunum olduğunu, erkekler tarafından değil, erkekliğin elindeki iktidar tarafından düşmanlaştırıldığımı anlatmayı seçtim. O iktidar ki yalnızca, kadın ve eşcinsel olan beni değil, teni beyaz, cinsiyeti erkek, cinsel yönelimi heteroseksüel, dini mezhebi Sünni, kısacası “kendi gibi olmayan” herkesi düşmanı ilan etmiş, kendi safına geçiremediğini yok etmeye ant içmiş. Oysa ben kimseyi, hiçbir şeyi düşmanım ilan etmedim, kılıcımı kuşanıp bir savaşa dalıp safımı belirlemedim, 'ya bendensin ya da öleceksin' demedim. Kendinden her farklı olana bir ad koyan, önce bu şekilde sınırlandırılmış kimlikler içine hapsedip sonra da o kimliklerin içinde boğmaya çalışan iktidar ilişkilerini sarsmak, yıkmaya çalışmak, boğulmamak için kabuğumuzu kırıp bu sistemi değiştirmek için mücadele etmekten başka yol var mı? .

Hani şu insanlık var ya, insanoğlu diye adlandırılan, kızı olunca döven, yeni bir Adem-Havva oluşturmayanları linç etmeye girişen... İşte ben o “insan”lıkta istenmeyenim. Ben de isterdim “insan ol yeter” demeyi. Bunu söylemenin yaşadığımız gerçeklikte, “başındaki çobanın seni güttüğü

Çayırda otlayıp mele yeter” dışında bir anlamı olsaydı keşke. Bütün ayırklar yeşil olduğunda, yalancı obanlar tarafından gdlmeye alışılmadığında, her koyun kendi bacağından asılmaya razı olmadığında, her yer hepimizin olunca, ben de sadece “hepimiz insanız” demek istiyorum. O günlerin kendiliğinden gelmeyeceğini bildiğimden, hem kadın hem eşcinsel hem de feministim ve “hepimiz insanız”dan önce, “hepimiz”in sonuna getirilebilecek birçok düşman yaratan bu iktidarın olmadığı her şeyim.

Kadın Kadına Öykü Yarışması

Kadınların kadınlara olan aşkını anlatan filmler, romanlar, öyküler... Bugüne dek canavarlaştırılmış "eşcinsel/biseksüel kadın" hikayeleri, illa ki mutsuz biten, adına aşk bile denmeyen aşklar yüzlerimizde hep bir tokat gibi patladı.

Kadınları seven kadınların hayatı zaten yeterince zor ve biz artık mutlu biten öyküler de okuma kararı aldık. Kurgu ya da gerçek, kendi hikayelerimizi kendimiz anlatalım, biraz da mutluluklarımızı paylaşalım istedik. Bizi görmezden gelenlere, hiçe sayanlara, duygularımızın üzerinde tepinenlere inat birbirimize öykülerimizle gülümseyelim ve kadınların yaşadığı mutlu aşkları öykülerimizle çoğaltalım, dedik.

2006 senesinde Kaos GL'li Kadınlar olarak, "Kadın Kadına Öykü Yarışması"nın ilkinin düzenledik. Sadece kadınların katılımına açık olan ve gelenekselleştirilmesi kararlaştırılan yarışmada, iki öykü birinciliği paylaştı.

Birincilik ödülü Yeşim Başaran'ın "Ayrı" adlı öyküsü ile Bengü İris'in "Lilith'e Göre Yaradılış" adlı öyküye verildi. İkincilik Ödülü, 'Rüzgar' rumuzlu "Roman Ateşi" adlı öykünün olurken, Üçüncülük Ödülünü de Hasbiye Günaçtı'nın "Vapurdaki Kadın" adlı öyküsü aldı.

2007 senesinde düzenlenen "İlk Adım, İlk Kadın, İlk Aşk" konulu '2. Kadın Kadına Öykü Yarışması'nda Nevruz Ebru Aksu'nun "Bu Gece Boş musun?" adlı öyküsü birinci, Sena Aksoy'un öyküsü "59" ikinci, 'Temmuz' rumuzlu yarışmacının öyküsü "Yarım Ay" üçüncü seçildi.

Siz de mutlu aşk öykülerim var diyorsanız www.kaosgl.org adresinden yarışmamızı takip edebilirsiniz.

2. ULUSLARARASI HOMOFOBİ KARŞITI BULUŞMA

kaos gj
gri ve siyahı
kültür ve sanat
8. Uluslararası

17-20 MAYIS 2007 ■ Ankara

KADINLARI SEVEN KADINLAR FOTOĞRAF SERGİSİ ■ NEVRUZ EBRU AKSU

AC YÜZÜNÜ!

Ekin Sanat Merkezi Meneke I Sokak No: 8 Kızılay — Ankara Tel: 0 312. 419 56 56

“Kadınları Seven Kadınlar Fotoğraf Sergisi”ne dair Yüzümüzü gösterebilsek Nevruz Ebru Aksu

Senelerdir eşcinsel sözcüğünü toplum bilincine yerleştirmek için verdiğimiz çabalarımız nihayet olumlu sonuçlar göstermeye başladı. Eşcinsel sözcüğü artık bireylerin algılarında bir gönderme yaratabiliyor. Ancak bu çabamızın olumlu sonuçlarının yanında yüzleştığımız en önemli sorun, 'eşcinsel' sözcüğü telaffuz edilirken kadınların varlığının göz ardı ediliyor olmasıydı. Bu elbette erkek egemen söylemin beraberinde getirdiği bir sonuçtu. Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi, kadın eşcinseller hem kadın oldukları için, hem de eşcinsel oldukları için temeli yok sayılmaya dayanan bir ayrımcılığa uğruyorlar.

Bu düşünceden yola çıkarak, lezbiyenlerin görünür olması adına nasıl bir proje gerçekleştirebileceğimi senelerdir düşünüyordum. Lezbiyen portreleri çalışmaya yaklaşık 5 sene önce belgesel fotoğraf konseptiyle başlamıştım. Elbette pek çok sorunla yüzleştikten sonra projem yarım kalmıştı. Karşılaştığım en önemli sorun, başta yüzlerini göstermeyi kabul eden lezbiyenlerin sonradan iş, aile yaşamı ya da bireysel dışavurumlarını etkileyen başka durumlardan dolayı projeden çekilmeleriydi. Kaos GL'yle yaptığımız toplantılardan birinde hepimiz için çok önemli bir noktada buluştuk. Bizim asıl sorunumuz öncelikle topluma çekinmeden yüzümüzü gösterebilmektir. Önce beşeri bir varlık olarak kendimizi gösterebilirsek, lezbiyenler arasında bir özgüven yaratabilir ve sosyal varlıklar olarak dışavurumlarımızı gösteren belgesel fotoğraf projesine bir sıçrama yapabiliriz. Bu nedenle 'Kadınları Seven Kadınlar' başlıklı fotoğraf sergisi temel konseptini yüzümüzü göstere-bilmek üzerine oturttu ve 'Aç Yüzünü' adını aldı. “Biz de varız, bizi görün” diyebilmek için. Bu nedenle tüm portreler, mekana ve fotoğraflanan bireylerin yaşamlarına dair fazlaca göndermeye yer vermeyecek şekilde yakın plan çekildi. İlkini 2. Homofobi Karşıtı Buluşma'da gerçekleştirdiğimiz sergiyi, gelecek aylarda dünyanın çeşitli ülkelerindeki eşcinsel etkinliklerine göndermeyi planlıyoruz. Umuyorum ki, her geçen sene portrelerin sayısında artış olacaktır.

bölüm:7
Kitap

Erkek Aşkının Ötesinde

Lillian Faderman
Göçebe, Araştırma

Kadınların tutkulu dostluklarının kültürel tarihçesi. Faderman, romanları, dava tutanakları, aşk mektupları ve pornografi yazını gibi çok çeşitli kaynaklara dayanarak, yüzyıllar boyunca kadınların konumunda ve kadınlar arası aşkta meydana gelen değişimleri çarpıcı biçimde sergiliyor.

Küçük Değişimler

Marge Piercy
Ayrıntı, Roman

Piercy arka planda Amerika'nın 68'ini canlandırırken, biryandan da bambaşka çevrelerden gelen, önlerinde bambaşka hedeflere yetişkin yaşamına başlayan iki kadının, Beth ile Miriam'ın hikayesini anlatıyor.

O Zevkler

Colette
İletişim, Roman

Cinselliğe, "Lesbos soyuyla akraba olduğunu söyleyenler"e, kırılanlıklara, aptallıklara, vedalara, affedenlere, affetmeyenlere, bekleyenlere dair, "Colette'çe" bir kitap.

Kadınlara Mahsus

Marilyn French
E, Araştırma

1950'lerde milyonlarca akranı gibi orta sınıf yaşamını sürdüren bir kadından 1970'lerin "Yeni Kadın"ına dönüşen Mira Ward'ın sarsıcı öyküsü. French, 20. yüzyılın ortasında, kadın olmanın ne demek olduğunu anlatıyor.

Bilitis'in Şarkıları

Pierre Louys
YKY, Şiir

"...Erkek hem kabadır hem de tembel. Erkeği tanımışsındır. Nefret et ondan. Göğsü düz, derisi sert, saç kısacık, koları kıllı olur. Oysa kadınların hepsi güzeldir." Eski Yunan ve Fenike'nin, Lesbos'un flüt çalan, birbirlerine aşık olan kızları, lezbiyen erotizmi, aşk acısı, yaşlanma, ölüm...

Fena Halde Leman

Atilla İlhan
İş Bankası, Roman

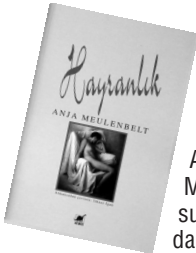
Ete bürünen Leman Korkut'la ve diğer kahramanlarıyla Atilla İlhan, farklı bir cinselliği konuşulabilir, tartışılabilir, anlaşılabilir, doğal bir durum olarak anlatıyor.

Utañ Bitti

Anja Meulenbelt
Ayrıntı, Roman

Meulenbelt, yayımlandığında feminist çevrelerde büyük yankılar uyandıran ve sekiz dile çevrilen bu kitapta erkek egemen toplumun kendisine dayattığı rollerden kurtulma hikayesini kişisel, içten ve cesur bir dille anlatıyor. Feminizmden değil, onun nasıl yaşadığından söz ediyor.

Hayranlık

Anja Meulenbelt
Ayrıntı, Roman

Daha önce Utañ Bitti ve Gündelik Mutluluğu Alışma adlı kitaplarını yayımladığımız Anja Meulenbelt' in bu kez bir başka kitabını sunuyoruz: Hayranlık Yazarlık hayatında giderek daha başarılı olan bir kadının, aşk hayatındaki sıkıntıları ve büyüyen yalnızlığı... Meulenbelt, yine içten, pervasız ve cesur...

Leyla ile Şirin

Hülya Serap Doğaner
Varlık, Roman

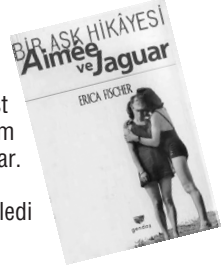
Mecnun ile Leyla, Ferhat ile Şirin değil; uğrunda dağlar delinecek büyük aşk bu sefer iki kadın arasında...

Aimee Ve Jaguar - Bir Aşk Hikayesi

Erica Fischer
Gendaş Kültür, Roman

1942 Berlin'i. 29 yaşındaki Lilly Wust bir gün 21 yaşındaki Felice Schragenheim ile tanışır. İki kadın birbirlerine aşık olurlar. Ama... Fischer, 80 yaşını aşmış Lilly Wust'un hikayesini kendi ağzından dinledi ve onu ayrıntılı bir belge haline getirdi.

Mülksüzler

Ursula K. Le Guin
Metis, Roman

'Vermediğiniz şeyi alamazsınız, kendinizi vermeniz gerekir. Devrimi satın alamazsınız. Devrimi yapamazsınız. Devrim olabilirsiniz ancak...' Ursula cinsiyetleri yok etmeye devam ediyor.

Denizkızı

Zeynep Aksoy
An, Roman

Bir toz tanesinden insana dönüşen doğuştan muhalif bir kızın, Deniz'in öyküsü. Zaman ve mekan gibi sınırlarla hiç işi olmayan, çarpıcı, komik, aykırı, müzik ve renk dolu sıcacık bir ilk roman...

Cesare Pavese
YALNIZ
KADINLAR
ARASINDA

Yalnız Kadınlar Arasında

Cesare Pavese
Can, Roman

Dostlukların, başlamadan biten aşkları, umutsuzluğa dönüşen umutların ve büyük yalnızlıkların romanı. Her Pavese romanı gibi, bir çırpıda okunuyor ve okur ancak son satıra ulaştığında, Pavese'ni kırık dökük cümlelerle anlattığı öykünün gizlediği derin-likleri kavırıyor.

Timarhane Yolculuğu

Kate Millett
Metis, Otobiyografi

"Kendi başımdan geçenleri anlatacağım size.

Çünkü anlatmak, olanları yeni baştan yaşayarak bir çeşit cin kovma, benliği-zihni-onarma ve doğrulama işlevini görüyor benim için. Çoğumuzun çıktığı bir yolculuk bu. Kimilerimiz bu yolculuktan sağ salim dönüyor, kimilerimiz ise, suç ortaklığı yapmamız, 'hasta' olma mesleğine katılmamız için

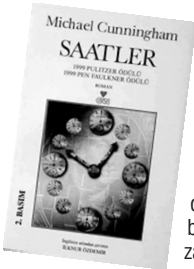
yapılan baskılarla bize verilen zarar yüzünden gücünü yitirmiş olarak dönüyor..."

Cinsel Politika

Kate Millett
Payel, Araştırma

Söze ne hacet; kutsal kitabımız. Kate Millett'in doktora tezi de olan ve ikinci Dalga feminizmin yükseliş yıllarında çıkan kitap, Millett'in kendisinin de beklemediği bir yankı uyandırmıştı.

Saatler

Michael Cunningham
Can, Roman

Bu roman, yazarı Michael Cunningham'a 1999 yılında, Amerika'nın en önemli iki edebiyat ödülünü kazandırdı. Saatler, 1941'de intihar eden Virginia Woolf'un yaşamına ve ölümüne göndermelerle dolu bir roman. Hem Virginia Woolf'un yaşamından, hem de onun Bayan Dalloway adlı ünlü romanından beslenen Saatler, üç kadının yaşamlarını üç ayrı zaman diliminde, ama üç koşut anlatımda sunuyor.

Eşcinsel Kadınlar - Yirmi Dört Tanıklık

Cenk Özbay, Serdar Soydan
Metis, Araştırma

Özbay ve Soydan'ın röportajları Türkiye'deki eşcinsel kadınların cinsel ilgileri, aile ve büyüme ortamı, erkekler, arkadaşlık, dostluk ve sevgililik, kadınlık durumu, iş ve eğlence, ayrımcılık, feminizm ve kimlik konularında kendi deneyimlerini özgürce ifade etmelerine olanak sağlayan bir çalışma.

Connie/Lezbiyenlerin Dünyası (Connie)

Carla Tomaso
Çiviyazıları

Tomaso, bir aşkın kahramanlarının cinsiyetleri ne olursa olsun, bazı duyguların hiç değişmeyeceğini bir kez daha hatırlatıyor: Tutku, kıskançlık, öfke ve evet ihanet...

Virginia Woolf, Vita Sackville-West Mektuplaşmaları

Louise DeSalvo & Mitchell Leaska
Agora Kitaplığı, Mektup

Şan ve şeref peşinde koşan Sackville-West ile yirminci yüzyılın en büyük kadın yazarlarından Woolf'un yıllar süren yazışmaları dostluk, ayrılık, aşk, edebiyat uğraşının karşılıklı paylaşılan küçük sırları, dedikodular, egzotik gezileri içeriyor.

Vişnenin Cinsiyeti

Jeanette WINTERSON
İletişim, Roman

II. Charles'ın krallığı sırasında vebadan kırılan Londra'da yaşayan Jordan ve annesi Köpekli Kadın'ın öyküsü. Winterson'un Türkçe'de yayımlanan ilk eseri.

Tek Meyve Portakal Değildir

Jeanette WINTERSON

İletişim, Roman

Sessiz, yumuşak huylu bir baba, kiliseye ve dini değerlere sıkı sıkıya bağlı, bağınaz ve militan bir dindarlık anlayışını yaşam biçimi yapmış bir anne ve "Dünyanın Geri Kalanı"na karşı bir halat çekme müsabakasında ona katılmak üzere" aileye dahil olan bir kız çocuğu.

bölüm:8
Sinema

2 Genç Kız

Y: Kutluğ Ataman O: Feride Çetin,
Vildan Atasever, Hülya Avşar
2005, Türkiye

Perihan Mağden'in 'İki Genç Kızın Roman' adlı romanından uyarlanan film, farklı sosyal sınıflardan gelen ama aynı sorunu aidiyetsizliği paylaşan Behiye ile Handan'ın öyküsünü anlatıyor.

8 Kadın

8 Femmes

Y: François Ozon O: Catherine Deneuve, Isabelle
Huppert, Fanny Ardant

2002, Fransa

Sekiz kadın. Hepsini şüpheli. Hepsinin bir nedeni var. Hepsinin bir sırrı var. Sekiz kadın. Güzel, vahşi, akıllı, hassas ve tehlikeli... İçlerinden bir tanesi katil. Acaba hangisi?

Aklım Karıştı

Girl, Interrupted

Y: James Mangold O: Winona Ryder,
Angelina Jolie

Almanya-ABD, 1999

Kendini öldürmeye çalıştığı için psikiyatri kliniğine yatırılan yazar Susanna Kaysen'in aynı adı taşıyan romanından uyarlanan filmdeki rolüyle Angelina Jolie 'en iyi yardımcı kadın oyuncu' dalında Oscar kazanmıştı.

Annem Kadınlardan Hoşlanıyor

A mi madre le gustan las mujeres

Y: Daniela Fejerman, Inés París O: Leonor Watling, Rosa
Maria Sardà

İspanya, 2002

Yönetmenliğini İspanyol sinemasının genç yeteneklerinden Daniela Fejerman ve Inés París'in birlikte yaptığı film, yeni sevgilisini üç kızıyla tanıştıran bir annenin öyküsünü anlatıyor. Annenin sevgilisi de bir kadın olunca bütün işler karışıyor.

Antonia'nın Yazgısı

Antonia's Line

Y: Marleen Gorris O: Willeke van Ammelrooy, Els Dottermans

Hollanda-Belçika-İngiltere, 1995

Marleen Gorris'in feminist görüşünü en net olarak yansıttığı filmlerinden biri olan film, dram, komedi, romantizm, trajedi, felsefe ve sanatın gerçek hayatı doğrularcasına bir araya geldiği çarpıcı bir yapım.

Aşk Yazım

My Summer of Love

Y: Pawel Pawlikowski O: Nathalie Press, Emily Blunt

İngiltere, 2004

Cennet Yaratıkları, İngiliz kasabasında...

Birbirlerinden siyahla beyaz kadar farklı olan

Mona ve Tamsin'in arkadaşlıkları yaz aşklarını hatırlamak isteyenler için birebir.

Cani

Monster

Y: Patty Jenkins O: Charlize Theron, Christina Ricci

ABD, Almanya, 2003

Altı erkeği öldürmekle suçlu bulunduktan sonra geçen yıl Florida'da idam edilen seks işçisi Ailen Wuornos'un şoke edici ve dokunaklı gerçek yaşam öyküsünde ilham verici bir performansla, Charlize Theron rol alıyor.

Cennet Yaratıkları

Heavenly Creatures

Y: Peter Jackson O: Melanie Lynskey, Kate Winslet

Yeni Zelanda, İngiltere, Almanya, 1994

Pauline ve Juliet birbirlerine sıkı sıkıya bağlı iki dosttur. Dışarıdaki hayattan sıkılıp birlikte kurdukları hayal ülkesi 'Borovnia'da yaşamaya başlarlar. Bu ülkenin ne olduğunu anlamayan aileleri kızların 'samimiyet'inden rahatsız olup onları ayırmaya ve görüşmelerini yasaklamaya çalışırlar. Ancak onların ayrılmaya ve ülkelerini düşmanlara bırakmaya niyetleri yoktur.

Cheyenne'i Unutmak

Oublier Cheyenne

Y: Valérie Minetto O: Mila Dekker, Aurélia

Petit, Malik Zidi

Fransa, 2005

İdeallerin ve aşkın masaya yatırıldığı karmaşık bir ilişkiler yumağına dönüşen öykü, günümüzde aşkın gittikçe sıradanlaşan yaşam döngümüzde ne gibi bir yeri olabileceği sorusuna yanıt arıyor.

Çikolatadan Daha Tatlı

Better Than Chocolate

Y: Anne Wheeler

O: Wendy Crewson, Karyn Dwyer

Kanada, 1999

Yirmili yaşlarındaki Maggie, bir kitapçıda çalışmaktadır. Bir gün şans eseri düşlerinin kadını ile karşılaşır. Kim'le aralarında ilk görüşte aşk yaşanır ama çift daha ilişkilerinin tadına varamadan bir dizi aksilik ortaya çıkar. Eğlenceli, çekici bu romantik-komedide hiçbir şey görüldüğü gibi değil.

Domino

Y: Tony Scott O: Keira Knightley,

Mickey Rourke

ABD-Fransa, 2005

Film, sosyete dünyasının içine doğan ama bu dünyadan nefret edip, hayatı yıkmaya çalışan Domino

Harvey'nin hayatını anlatıyor. Domino, gerçek hayatta lezbiyen olan Harvey'nin heteroseksüel gösterilmesi nedeniyle eleştirilmiş, Amerika'da lezbiyen gruplar tarafından protesto edilmişti.

Duvarların Dili Olsa I

If These Walls Could Talk I

Y: Cher, Nancy Savoca O: Demi Moore,

Sissy Spacek, Cher, Anne Heche

ABD, 1996

Dört duvar arasında kalan sırlar açığa çıkıyor; Hollywood'un kadınları dile geliyor.

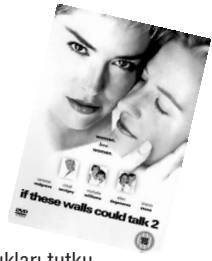
Duvarların Dili Olsa 2

If These Walls Could Talk 2

Y: Jane Anderson, Martha Coolidge,
Anne Heche

O: Vanessa Redgrave, Sharon Stone,
Ellen DeGeneres, Chloë Sevigny
ABD, 2000

Üç farklı zamanda geçen farklı hikayelerdeki kadınların birbirlerine duydukları tutku ve aşk... Hollywood'un kadınları el ele...

Düş Gezginleri

Y: Atıf Yılmaz O: Lale Mansur, Meral Oğuz, Deniz Türkali
Türkiye, 1992

Mutsuz bir evliliğin ardından eşinden ayrılan doktor bir kadınla seks işçisi bir kadının ilişkisini anlatan Düş Gezginleri, Türkiye sinemasının da ilk lezbiyen temalı filmlerinden. 1994'te Torino Gey ve Lezbiyen Filmleri Festivali'ne de katılan Düş Gezginleri, uluslararası bir eşcinsel filmleri festivaline katılan ilk Türkiyeli film olma özelliğine de sahip.

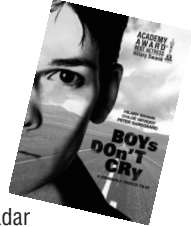

Erkekler Ağlamaz

Boys Don't Cry

Y: Kimberly Pierce O: Hilary Swank,
Chloë Sevigny
1999, ABD

Başrol oyuncusu Hilary Swank'a 2000 Oscar'larında sürpriz bir ödül kazandıran "Erkekler Ağlamaz", korkutucu olduğu kadar büyüleyici bir drama... Amerika'nın göbeğinden olağanüstü bir ikili hayat, karmaşık bir aşk üçgeni ve bölgeyi sarsacak bir suç doğuyor...

Gia

Y: Michael Cristofer O: Angelina Jolie, Elizabeth Mitchell
ABD, 1998

Gia Carangi. Amerika'nın ilk süper modeliydi. Herkes onun takip ederken o, fotoğrafçı asistanı Linda'nın peşinden gitti. Linda'nın terk edişiyse uyuşturucuya başlayan Gia, kullandığı virüslü bir iğneyle AIDS'e yakalandı. 26 yaşında hayata veda eden Gia'yı canlandıran Jolie "Kendime en yakın hissettiğim rol" demişti.

Havuz

Swimming Pool

Y: François Ozon O: Charlotte Rampling, Ludivine Sagnier, Charles Dance
Fransa-İngiltere, 2003

Dünyaca ünlü İngiliz yazar Sarah Morton, tatil yapmak ve biraz da çalışmak amacıyla, editörünün

Fransa'daki evine misafir gelir. Bir gece, Fransız editörün genç kızı Julie, Sarah'ın hayatına altüst edici bir giriş yapar ve kadın yazarın yaşamındaki tüm sükûnet, bir daha geri dönmek üzere bozulur. François Ozon'dan kadın kahramanlı bir klasik daha.

Iris

Y: Richard Eyre O: Judi Dench, Jim Broadbent, Kate Winslet
İngiltere-ABD, 2001

Film, biseksüel aşklarıyla ve eşsiz kitaplarıyla hep konuşulmuş, belleğin ve zekanın temsilcilerinden biri olmuş

Iris Murdoch'ın Alzheimer hastalığıyla tanıştığı son günlerini anlatıyor.

Jessica Stein'i Öpmek

Kissing Jessica Stein

Y: Charles Herman-Wurmfeld

O: Jennifer Westfeldt, Heather

Juergensen

ABD, 2001

Bekar hayatı gazeteci Jessica Stein'in artık canına tak etmiştir. Bir dizi kötü randevudan sonra, Jessica'nın "Bay Doğru" arayışları ona anlamsız gözükmeye başlar. Ama merak cezbedici bir ilan aklını çeler ve sonunda kendisine uyumlu ruh eşini sürpriz bir şekilde bir kadında bulur.

Kayıp ve Çılgın

Lost and Delirious

Y: Léa Pool O: Piper Perabo, Jessica Paré
Kanada, 2001

Kadın yönetmen Léa Pool'den, klasik Amerikan lise komedisi kalıplarını lezbiyen bir ilişkiye uyguladığı ilginç bir deneme...

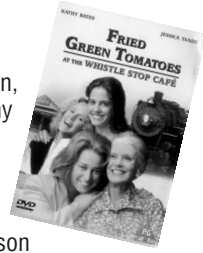
Kızarmış Yeşil Domatesler

Fried Green Tomatoes

Y: Jon Avnet O: Mary Stuart Masterson, Mary-Louis Parker, Jessica Tandy, Kathy Bates

İngiltere-ABD, 1991

1991'de çekilen bu film izlemiş olanlar için kalplerde bir sızıdır. İzlemeyenler içinse tam bir kayıp. Bir yaşlılar evinde son derece sevimli, çıtı pıtı bir hanımla tanışan Evelyn, onun ilginç hikayelerini dinlemek için her gün ziyaretine gelir. Ninny Threadgood adındaki bu kadın, ona 1920'lerde yaşamış Ildgie ve Ruth adlı iki genç kadının benzersiz dostluklarını anlatır.

Sev Beni

Fucking Åmål

Y: Lukas Moodysson O: Alexandra Dahlström, Rebecka Liljeberg, Erica Carlson

İsveç - Danimarka, 1988

Moodysson'ın filminin özgün adı, kibarca, "Kahrolası Amal" olarak çevrilebilir. 16 yaşındaki güzel Elin'in, sıkıntıdan patladığı, heyecan ararken bütün delikanlıları perişan ettiği Amal kasabası kahrolası bir yerdir. Kasabaya yeni taşınan Agnes'in Elin'e aşık olması, genç kızın yaşamına eşcinsellik olgusunu dahil eder.

Skandal

Notes On A Scandal

Y: Richard Eyre O: Judi Dench, Cate Blanchett

İngiltere, 2006

Ahlaklı tutumunun yarattığı hayal kırıklığına karşı kusursuz oyunculuklarıyla Dench'i ve Blanchett'i görmek için bile izlenmeli.

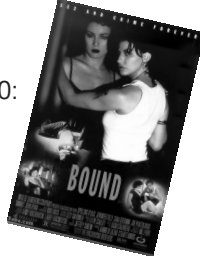

Tuhaf İlişkiler

Bound

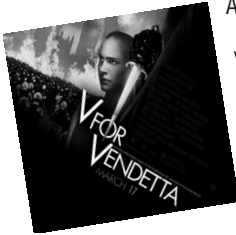
Y: Andy Wachowski, Larry Wachowski O: Jennifer Tilly, Gina Gershon
ABD, 1996

Wachowski kardeşlerin Matrix öncesi bu kara film denemelerinde çok çekici ve çarpıcı Jennifer Tilly sinema tarihinin en etkileyici femme fatalelerinden birine dönüşürken 'butch' Corky rolünde Gina Gershon baştan çıkarıyordu. 90'ların sinemasında lezbiyen aşkın sembolleri olan ikili perdeyi adeta yakıyordu.

V For Vendetta

Y: James McTeigue O: Natalie Portman, Hugo Weaving, Stephen Rea

ABD-Almanya, 2006

Amerika'da 80'li yıllara damgasını vuran neo-karamsar grafik romanlarının en çok bilinen yazarlarından Alan Moore'un yarattığı meşhur dünya etkileyici bir yıkımla sinemada! Kadın kadına aşka dair anlatılan öykü için mendillerinizi hazır tutun.

bölüm: 9

İnternet

LGBT

TÜRKİYE

Antalya Gökkuşuğu Eşcinsel Oluşumu
antalyagokkusagi@gmail.com

Bilitistr
bilitistr_2007-subscribe@yahoogroups.com

Gacı İstanbul
http://www.gacistanbul.org/

Kaos GL İzmir
izmir@kaosgl.org

Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği
http://www.kaosgl.org/

KAOSİST Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi
kaosist@kaosgl.org

Lambdaistanbul LGBTT Dayanışma Derneği
http://www.lambdaistanbul.org/

LeGaTo Üniversitelerarası Lezbiyen Ve Gey Topluluğu
http://www.unilegato.org

MorEl Eskişehir LGBTT Oluşumu
http://moreleskisehir.blogspot.com

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği
http://www.pembehayat.org/

Regl.net
http://www.geocities.com/reglnet/

Sappho'nun Kızları
http://www.geocities.com/WestHollywood/Chelsea/9070/

Türkiye Ayıları
http://www.ayilar.net/biz.asp

TÜRKİYE DIŞI

Amnesty International LGBT Network

<http://www.ai-lgbt.org/>

Gender Watch

<http://www.zmag.org/genderwatch/genderwatch.htm>

International Gay and Lesbian Human Rights Commission (IGLHRC)

<http://www.iglhrc.org>

International Lesbian and Gay Association (ILGA)

<http://www.ilga.org>

Türk-Gays&Lesbians

<http://www.tuerkgay.com/>

Z Magazine Gender/GLB

<http://www.zmag.org/genderideas.htm>

FEMİNİZM

AMARGİ Kadın Dayanışma Kooperatifi

<http://amargi.org.tr/>

DİKASUM - Diyarbakır Kadın Sorunları Araştırma Merkezi

dikasum@hotmail.com

FILMMOR Kadın Kooperatifi

<http://www.filmmor.com/>

KADER - Kadın Adayları Destekleme Derneği

<http://www.ka-der.org.tr/index.html>

Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı

<http://www.kedv.org.tr>

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Vakfı

<http://www.kadinininsanhaklari.org>

KAGİDER - Kadın Girişimciler Derneği

<http://www.kagider.org/tr>

KA-MER - Diyarbakır Kadın Merkezi Derneği
<http://www.kamer.org.tr>

KAZETE - Bağımsız kadın gazetesi
<http://www.kazete.com.tr>

Pazartesi
<http://www.pazartesi.org>

Uçan Süpürge - Kadın Haber Sitesi
<http://www.ucansupurge.org>

VAKAD - Van Kadın Derneği
<http://www.vakad.org>

KAYNAKLAR

1. Bedenim ve Ben, "Our Bodies, Ourselves" Türkçe Çeviri ve Adaptasyon Projesi, Mavi Kalem Derneği tarafından yürütülmektedir.(Kitap 2008 yılında basılacaktır)
2. Kaos GL Dergisi, Arşiv: Sayı 7, 10, 17, 18, 19, 31
3. Kaos GL Dergisi, Eski Arşiv: Sayı 28, 30, 31, 37, 38, 58, 59-60
4. Kaos GL web sayfası, <http://www.kaosgl.org>
5. Lambdaistanbul Danışma Hattı El Kitabı
6. Lezbiyenler Hakkında broşürü, Sappho'nun Kızları, Nisan 1999
7. Vikipedi Özgür Ansiklopedi - <http://tr.wikipedia.org>

Kimimiz için bir sığınak kimimiz için de cehennemin ta kendisidir aile.

Ya yanı başımızda dururlar ya da karşımızda. Ama ne olursa olsun bir meseledir bizler için. Onların gösterdikleri sevgi, söyledikleri bir söz hayatidir çoğu kez.

Hele hele eşcinsel olduğumuzu öğrendiklerinde bize nasıl baktıkları hayatımızın dönüm noktalarından biri sayılır.

Kaos GL işte bu dönüm noktası öykülerini bir araya getirdi. Eşcinsel bireyler ve aileleri için eşsiz bir rehber.

Kaos GL, Kaos GL İzmir, Lambdaistanbul ve Pembe Hayat'tan ücretsiz edinebilirsiniz.

KAOS GL

Haklarımız

